

172159

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**SİGORTA BROKERLİĞİ FİRMALARININ İNŞAAT SİGORTALARI
UYGULAMALARINDAKİ İŞLEVİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ
İnş. Müh. Alper TÜFEKÇİ
(501021023)

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 19 Aralık 2005

Tezin Savunulduğu Tarih : 02 Şubat 2006

Tez Danışmanı :

Dr. Akın ERİŞKON

Diğer Jüri Üyeleri :

Prof. Dr. Mehmet ÖZKAN (M.Ü.)

Yrd. Doç. Dr Uğur MÜNGEN (İ.T.Ü.)

[Signature] 27.02.2006

[Signature] 27.02.2006

[Signature] 27.02.2006

ŞUBAT 2006

ÖNSÖZ

Tezimi hazırladığım dönemde bir sigorta brokerliği firması hasar bölümünde inşaat hasarlarından sorumlu olarak çalışmam dolayısı ile mevcut sorunları yaşama fırsatı buldum. Yüksek lisans derslerinden ve literatür taramalarından aldığım teorik bilgiler ile çalışma hayatımda aldığım sorumluluklar sırasında edindiğim tecrübeler bu teze esas olan konunun her yönüyle irdelenip sonuçlandırılmasında bana yardımcı olmuştur.

Gelişmiş ülkeler ile kıyaslandığı zaman, yeterli düzeyde olmadığı görülen sigorta sektörünün gelişmesi ve sigortacılık sektörüne bakış açısının düzelmesi için, sigortalının hasarını zamanında ve teminat koşullarında alması gerekmektedir.

Tüm bu gelişmelerin en kısa sürede yaşanması dileği ile yüksek lisans tez çalışmam esnasında hiçbir zaman desteğini benden esirgemeyen başta tez danışmanım Dr. Akın ERİŞKON olmak üzere, tez jürimde bulunan, fikirleri ve önerileri ile beni yönlendiren Prof. Dr. Mehmet ÖZKAN ve Doç. Dr. Uğur MÜNGEN'e, tez çalışmam boyunca bana yardımcı olan çok değerli arkadaşlarım Ayfer DİKİCİ ve Mahmut GÜVEN'e, tez çalışmamda bilgilerini benimle paylaşan, Dr. Devrim ERİŞKON ve Oktay GÜLAĞACI'na sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Bu çalışmayı bana her zaman destek olan aileme ve dedem Feyyaz SEZGİN'e ithaf ediyorum.

Şubat 2005

Alper TÜFEKÇİ

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	v
ŞEKİL LİSTESİ	vi
ÖZET	vii
SUMMARY	viii
1. GİRİŞ	1
2. SİGORTACILIĞIN TARİHSEL GELİŞİMİ	3
2.1 Dünya’da Sigortacılığın Gelişimi	3
2.2 Sigortacılığın Türkiye’de Gelişimi	3
2.2.1 Cumhuriyet Öncesi Dönem	4
2.2.2 Cumhuriyet Sonrası Dönem	4
3. TEMEL KAVRAMLAR	6
3.1 Sigorta ve Risk	6
3.1.1 Sigorta Kavramı	6
3.1.1.1 Sigortanın Tanımı	6
3.1.1.2 Sigortanın Özellikleri	7
3.1.1.3 Sigortanın Ekonomi İçindeki Yeri	7
3.1.1.4 Türkiye’de Sigorta Sektörü Mevcut Durumu	7
3.1.1.5 Sigortanın İşlevleri	7
3.1.1.6 Sigorta Çeşitleri	10
3.1.2 Risk Kavramı	13
3.1.2.1 Riskin Tanımı	13
3.1.2.2 Riskin Özellikleri	14
3.1.2.3 Riskin Kaynakları	14
3.1.2.4 Sigortalanabilir Risk Kavramı	15
3.2 Broker Kavramı	15
3.2.1 Broker Tanımı	15
3.2.2 Sigorta ve Brokerlik Kavramları Arasındaki İlişki ve Sigorta Brokerliği	16
3.3 Yasal Çerçeve	20
3.3.1 Sigortacılık Yasal Mevzuatı	20
3.3.2 Sigorta ve Reasürans Brokerleri Yasal Mevzuat	22
4. İNŞAAT SİGORTALARINDA RİSKLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE RİSK ANALİZİ	27
4.1 İnşaat Sigortalarında Riskin Kapsamı	27
4.2 İnşaat Sigortalarında Risk Değerlendirmesi	30
4.2.1 Sigortalı Açısından Risklerin Değerlendirmesi	33
4.2.2 Sorumluluk Açısından Risk Değerlendirilmesi	35
4.3 İnşaat Sigortalarında Risk Analizi	36
5 UYGULAMA	42
5.1 Uygulamanın Amacı	42
5.2 Uygulamanın Kapsamı	42
5.3 Uygulamanın Yöntemi	43
5.4 Uygulama Yapılan Firmanın Tanıtımı	43

5.4.1 Firmanın Tarihçesi	44
5.4.2 Firmanın Organizasyon Yapısı	44
5.4.3 Firmanın Faaliyetleri	44
5.5 Uygulama: Broker Firma Müşterilerine Ait Mühendislik Branşı Karşılaştırmalı Hasar İstatistiklerinin İncelenmesi	45
5.6 Sigorta Brokerliği Hasar Danışmanlığı Uygulamaları	60
5.7 İnşaat Sigortalarında Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri	65
5.7.1 Sigortalılar Tarafından Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri	66
5.7.2 Eksperler Tarafından Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri	68
5.7.3 Broker Firmalar Tarafından Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri	69
5.7.4 Sigorta Şirketleri Tarafından Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri	70
6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	73
KAYNAKLAR	77
EKLER	80
EK A: İNŞAAT SİGORTASI POLİÇELERİ GENEL ŞARTLARI	81
EK B: SİGORTA ve REASÜRANS BROKERLERİ YÖNETMELİĞİ	95
EK C: FORMULA 1 PROJESİ İNŞAAT TÜM RİSKLER SİGORTA POLİÇESİ	107
EK D : İNŞAAT PROJESİ RİSK DEĞERLENDİRME RAPORU	113
EK E: İNŞAAT TÜM RİSKLER SİGORTA KLOZLARI	118
EK F: İNŞAAT İŞLERİNİN ÖZELLİKLERİ ve PROJELERİN TAŞIDIKLARI RİSKLER	178
EK G: KONUT İNŞAATI PROJESİ SİGORTA BAŞVURU FORMU	209
EK H: İNŞAAT SİGORTALARI BARAJ İNŞAATI EK SORU FORMU	215
EK I: İNŞAAT SİGORTALARI YOL İNŞAATI EK SORU FORMU	221
ÖZGEÇMİŞ	224

KISALTMALAR

CAR : Contractor's All Risks (İnşaat Tüm Riskler)

EAR : Erection All Risks (Montaj Tüm Riskler)

MR : Munich Reasürans

ŞEKİL LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
ŞEKİL 3.1 : Üretim kaynaklarının toplam prim hacmi içindeki payları.....	17
ŞEKİL 3.2 : Broker firma poliçe hazırlama aşamaları.....	19
ŞEKİL 5.1 : 2000 – 2004 Yılları mühendislik branşı hasar prim oranları.....	45
ŞEKİL 5.2 : 1999 – 2004 Yılları mühendislik branşı hasar ödemeleri.....	46
ŞEKİL 5.3 : 2000 – 2004 Yılları mühendislik branşı prim üretimi.....	48
ŞEKİL 5.4 : 1999 – 2004 Yılları yıllık ortalama USD/TL döviz kuru.....	49
ŞEKİL 5.5 : 2000 – 2004 Yılları mühendislik branşı prim/toplam prim.....	49
ŞEKİL 5.6 : 2000 – 2004 Yılları mühendislik branşı prim üretimi değişimi....	50
ŞEKİL 5.7 : 1999 – 2004 Yılları mühendislik branşı evrak tamamlama süresi	51
ŞEKİL 5.8 : 1999 Yılı branşlara göre evrak tamamlama süreleri.....	52
ŞEKİL 5.9 : 2000 Yılı branşlara göre evrak tamamlama süreleri.....	52
ŞEKİL 5.10 : 2001 Yılı branşlara göre evrak tamamlama süreleri.....	53
ŞEKİL 5.11 : 2002 Yılı branşlara göre evrak tamamlama süreleri.....	53
ŞEKİL 5.12 : 2003 Yılı branşlara göre evrak tamamlama süreleri.....	54
ŞEKİL 5.13 : 2004 Yılı branşlara göre evrak tamamlama süreleri.....	54
ŞEKİL 5.14 : 2004 Yılı mühendislik branşı türleri hasar dağılımı.....	55
ŞEKİL 5.15 : 2004 Yılı mühendislik branşı türleri hasar yüzdeleri.....	56
ŞEKİL 5.16 : 2004 Yılı mühendislik branşı hasar başına düşen miktar.....	56
ŞEKİL 5.17 : 2004 Yılı CAR sigortası hasar sebepleri dağılımı.....	57
ŞEKİL 5.18 : 2004 Yılı CAR sigortası hasar başına düşen bedel.....	58
ŞEKİL 5.19:: 2004 Yılı CAR sigortası hasar ihbar-ödeme günü aralığı.....	58
ŞEKİL 5.20:: 2004 Yılı CAR hasar oranları.....	60
ŞEKİL 5.21 : Hasar Prim Oranı Formülü.....	60
ŞEKİL 5.22:: Broker firma hasar ihbarı – hasar ödeme süreci.....	65

SİGORTA BROKERLİĞİ FİRMALARININ İNŞAAT SİGORTALARI UYGULAMALARINDAKİ İŞLEVİ

ÖZET

Giriş bölümünün ardından ikinci bölümde sigortacılığın dünyada ve Türkiye'deki tarihçesi üzerinde durulmuştur.

Sigorta kavramı risk ile birlikte ele alınmaktadır. Risk kavramının, sigortacılığın temelini oluşturduğu bakış açısından yola çıkarak üçüncü bölümde öncelikle sigorta kavramı ve risk kavramları verilmiştir. Sigortalanabilir risk tanımının verilmesinin ardından sigorta brokerliği kavramı yasal mevzuatı kapsamında tanımlanmış ve brokerlerin yetki, sorumlulukları belirtilmiştir.

Risk yönetim sürecinin ilk aşaması risk analizidir. Sigortada risklerin tanımlanması, projelerin karşı karşıya olduğu risklerin belirlenmesine yardımcı olmaktadır. Dördüncü bölümde, inşaat sigortaları kapsamındaki riskler sigortalı ve sorumluluk konuları açısından değerlendirilmektedir. Projenin bulunduğu bölgeye bağlı olarak, farklı sorumluluklar sonucu farklı riskler ortaya çıkmaktadır. İşveren ve yüklenicilerin riskleri detaylı olarak anlatılmış ve aynı zamanda inşaat risk çeşitlerinin tanımlanması ve ölçülmesi için gerekli bilgiler açıklanmıştır. Broker firmalar tarafından inşaat risk analiz süreci açıklanmıştır.

Beşinci bölümde, çalışmanın ana amacı olan sigorta brokerliği firmalarının inşaat sigortalarındaki işlevi açıklanmıştır. Hasar istatistikleri grafikler eşliğinde değerlendirildikten sonra, broker firmaların hasar prosedürleri açıklanmış ve sigorta eksperleri, sigorta brokerliği hasar departmanı, sigorta şirketi hasar departmanı, sigortalı taraflar açısından ortaya çıkan problemler açıklanarak, tüm taraflar için ideal bir hasar prosedürü oluşturulmaya çalışılmıştır. İdeal hasar prosedürünün oluşturulma aşamasında sigorta brokerliği firmalarının hasar istatistiklerinden elde edilen grafiklerden yararlanılmıştır.

THE FUNCTION OF INSURANCE BROKERAGE FIRM'S ON CONSTRUCTION INSURANCE APPLICATIONS

SUMMARY

After introduction part, the history of insurance in the world and Turkey is appointed in the second chapter.

The risk and insurance together is taken into account. It is considered that the risk concept is the basic of the insurance, therefore in the third part risk and insurance concept are defined. After definition of the insurable risks, the meaning of insurance broker is defined through the legal regulation concept and moreover broker's responsibilities and authorities are defined.

The first step of the risk management is risk analysis. Determination of the project risks are supported by the definition of insurance risks. In the fourth chapter, the risks in the concept of construction insurance is appreciated through the insurance and responsibilities point. Depending on the area of project, different responsibilities and different risks appeared. It is explained the employer and the contractor's risks in detail and at the same time construction risk varieties and measures are maintained. Furthermore construction risk analysis is explained according to the brokerage companies.

In the fifth chapter, the basic aim of the study is asserted that function of insurance broker companies in the construction insurance applications. After appreciation of the damage statistics with graphics, damage procedure of the broker companies is explained and the problems of the insurance experts, damage department of insurance broker, damage department of insurance company are explained. In addition to this, an ideal damage procedure is formed according to all sides. Insurance brokerage firm's claim statistics and graphs are used to compose the ideal damage procedure formation steps.

1. GİRİŞ

Sigorta sektörü içinde inşaat sigortaları giderek artan bir öneme sahiptir. Büyük ölçekli olan inşaat projelerinin sigortalanmasında uzmanlar tarafından danışmanlık hizmeti alınması hasar anında oluşabilecek kayıpları azaltacak, sigortalının risklerine uygun teminatların alınarak primin optimum seviyelerde kalması sağlanacaktır.

Sigortacılık kavramı risk kavramı ile birlikte değerlendirilmektedir. Risklerin sigortalanabilir olması için; riskin ölçülebilir ama kaçınılmaz olması, riske maruz kaldıktan sonra, riskin nedeninin belirlenebilir olması gerekmektedir.

Herhangi bir beklenmeyen ve kaçınılmaz riske uğranıldıktan sonra, bunun nedeni, poliçe teminatı içinde belirtilmiş nedenlerden biri değilse böyle bir hasar ödenmeyecektir.

Teminatlar ile ilgili bu çeşitli anlaşmazlıkları yok etmek için tüm risklerin sigortalanması metodu geliştirilmiştir. Tüm riskler sigortaları, istisnaları belirlenmiş ve bu istisnalar dışında kalan her riski kapsayan sigortalar olarak şekillendirilmiştir.

Şehir merkezindeki gelişmenin hızlanmasıyla inşaat tüm riskler sigortaları son yıllarda yükseliş göstermekte, ancak tüm sigorta bütünlüğü içinde küçük bir alanı kapsamaktadır.

Mükemmel risk yönetimi; sigorta poliçesi üzerinden ödenecek parayı minimize etmeyi, primleri düşük tutmayı ve çok büyük alanları etkileyen sel gibi büyük ölçekli afetlerde kullanılabilmesi için küçük primler toplanmasını amaçlamaktadır. Geleneksel anlayıştaki sigortanın kazadan sonra yapılmasının aksine, iyi risk yönetiminde sigortanın kazadan önce koruyucu amaçla yapıldığı görülmektedir. Tüm riskler sigortaları da tüm projenin ortadan kalkmasına yol açabilecek kayıpları önlemek amacı ile yaptırılmaktadır.

Tüm riskler sigortaları özellikle inşaat projelerinde ve bu projelerin gerçekleştirilmesi için kullanılan iş makinelerinde, yani maruz kalabileceği risk çeşitlenmesi fazla ve değişken olan iş gruplarında uygulanmak üzere oluşturulmuştur. İlk oluşturulduğu dönemlerde sade ve basit bir metni olan tüm riskler sigortaları şimdilerde sigorta ve reasürans şirketlerinin yıllar boyu karşılaştıkları yoğun ve benzer hasarlara göre sürekli yeniden şekillenmekte, yeni uygulamalar ve yeni kısıtlamalar eklenerek düzenlenmektedir.

Benzer işlerde, benzer hasarlarla yüz yüze kalan sigorta ve reasürans şirketleri, bu rizikoları istisna olarak değerlendirmek ve kısıtlı olarak teminat altına almak amacıyla sürekli çalışmalar yapmakta, yeni kısıtlama ve limitler üretmektedirler.

Riski üstlenen sigorta ve reasürans şirketlerinin, kar etmek amacıyla sigortalayacakları projede ve verecekleri teminatlarda seçici davranmak istemeleri doğaldır. Buna karşılık sigortalının da, hasar gerçekleşmeden önce poliçede hangi sınırlandırmalar ve teminat harici olacak istisnalarla karşı karşıya kalacağını bilmek isteyecektir.

Yüksek lisans tezi kapsamında sigorta, risk ve sigorta brokerliği kavramları açıklanmış, risk değerlendirmesi ve risk analizi üzerinde durulmuş, inşaat sigortaları detaylı olarak incelenerek sigorta brokerliği firmalarının inşaat sigortaları uygulamalarındaki işlevi broker firma hasar istatistikleri tüm riskler sigortalarında söz konusu olan riskler ve uygulanan teminatlar detaylı olarak anlatılmış, bu anlamda risk kavramının incelenmesinin ardından, inşaat tüm riskler sigortalarının detayları ve sigorta brokerliği firmaların danışmanlığında gerçekleşen inşaat tüm riskler poliçe uygulamaları ve sigorta brokerliği firmalarının hasar istatistikleri detaylı olarak irdelenmiştir. Hasar istatistiklerinden elde edilen sonuçlar, mevcut tecrübeler ve sektörün genel olarak yaşadığı sorunlar çerçevesinde incelenmiş ve çözüm önerileri sunulmuştur.

2. SİGORTACILIĞIN TARİHSEL GELİŞİMİ

2.1 Dünya’da Sigortacılığın Gelişimi

Sigortacılığa benzer ilk uygulamaların tarihi Mısır’da M.Ö. 4500’lü yıllara dayanmaktadır. Ayrıca M.Ö.2250 yıllarında Babil’de Hammurabi Kanunları’nda sigortaya yer verilmiştir.

Hindu’lar M.Ö. 600 yıllarında sigorta özelliği taşıyan kredi anlaşmaları yapmışlardır. Bu kredi, ortaçağdaki deniz ödöncü ve nakliyat sigortalarının temelini oluşturmuştur. Prim esaslı sigorta yaklaşık M.S. 1250 yıllarında Venedik, Floransa ve Cenova şehirlerinde görölmüştür. [1]

14. yy’da modern anlamda sigorta uygulamaları başlamış, 23 Ekim 1347’de İtalya’nın Cenova Limanı’ndan Mayorka’ya “Santa Clara” adlı geminin yükünü garanti altına almak amacıyla ilk sigorta poliçesi düzenlenmiştir. İlk sigorta şirketi ise 1424’te Cenova’da kurulmuş, ilk kanuni düzenleme ise 1435 yılında Barselona Fermanı’yla birlikte ortaya çıkmıştır.

İtalya’daki ilk sigorta atılımlarından sonra, 18. yy’da İngiltere deniz sigortaları konusunda gelişmiştir. İngiltere’de 1601 yılında ilk Sigorta Kanunu düzenlenmiştir.

Prim esaslı sigortacılık ise 14. yy’da Avrupa ve özellikle de İtalya’da başlamıştır. Rönesansla beraber yeni deniz yolları keşfedilmiş, yeni ticaret merkezleri gelişmeye başlamış ve dolayısıyla ticaret ve para hareketi hızlanmış; ve bunun sonucu olarak sarraflar, bankerler ve ilk bankalar ortaya çıkmıştır. [1,2]

2.2 Sigortacılığın Türkiye’de Gelişimi

Ülkemizde sigortacılığın gelişimi, faaliyetlerin büyük ölçüde yabancı şirketlerce yürütöldüğü “cumhuriyetin ilanından önce” ve millileştirme çalışmalarının başlatıldığı “cumhuriyet dönemi” olmak üzere iki ana dönemde incelenebilir. Özellikle 1980 sonrası dönemde yaşanan liberalizasyon akımıyla pek çok sektörde olduğu gibi sigortacılık sektöründe de karakteristik değışiklik meydana gelmiştir. [1,2]

2.2.1 Cumhuriyet Öncesi Dönem

Osmanlı İmparatorluğunun bugünkü anlamda sigortacılıkla tanışması 19. yüzyılında mümkün olmuştur. İlk kez 1864 yılında Ticaret-i Bahriye Kanunu'na konulan hükümlerle mevzuata giren sigortacılığın önemi, 1870 yılında meydana gelen büyük Beyoğlu yangınına kadar anlaşılamamıştır. 1872 yılında iki İngiliz sigorta şirketi tarafından açılan temsilcilikler vasıtasıyla sigortacılık faaliyetleri başlamıştır. 1889 yılına kadar çeşitli Avrupa ülkelerinin açmış olduğu acente sayısı 15'e ulaşmış, bu sayı 1912 sonrasında 81'i bulmuştur. Toplumda sigortacılığın dinen caiz olup olmayacağı konusunda duyulan tereddütler üzerine Union de Paris şirketinin teşebbüsüyle, Şeyhülislam, yabancı şirketlere yaptırılacak sigortanın haram olmayacağına ilişkin bir fetva çıkarmıştır. Cumhuriyet öncesi sigortacılık sektörü yabancı şirketlerin egemenliğinde faaliyet göstermekteydi; poliçeler yabancı dillerde yazılmakta, anlaşmazlık durumunda ise ilgili sigorta şirketinin yerleşik olduğu ülkenin mahkemeleri yetkili kılınmaktaydı. 1893 yılında ilk Türk sigorta şirketi olan Osmanlı Umum Sigorta Şirketi kurulmuş olup, 1914 yılında yayımlanan "Yabancı Sigorta Şirketleriyle Anonim ve Sermayesi Eshama Münkasem Şirketler Kanunu"nu takip eden dönemde kurulan bazı Türk sigorta şirketleri Birinci Dünya Savaşı'nın da etkisiyle tasfiye olmuştur. [2,3]

2.2.2 Cumhuriyet Sonrası Dönem

1924 yılında yabancı sigorta şirketleri poliçe ve kayıtlarında Türkçe kullanmaya başlamışlardır. 1924'te Milli Sigorta şirketi, 1925 yılında ise İtimad-ı Milli Sigorta Şirketi ve Anadolu Anonim Türk Sigorta Şirketi kurulmuştur. İlk özel sermayeli şirket 1942 yılında kurulan Doğan Sigorta Şirketi'dir. 1926 yılında kabul edilen eski Ticaret Kanunu'nda sigortaya değinilmesine rağmen, Cumhuriyet döneminde sektörü düzenleyen ilk mevzuat 1927 yılında yayımlanan 1149 sayılı "Sigortacılığın ve Sigorta Şirketlerinin Teftiş ve Murakabesi Hakkında Kanun"dur. 1956 yılında yürürlüğe giren Türk Ticaret Kanununun (TTK) Sigorta Hukuku başlıklı 5.kitabı da sigorta sözleşmesi hukukunu düzenleyen hükümler içermektedir. 1959 yılında, 7397 sayılı "Sigorta Şirketlerinin Murakabesi Hakkında Kanun" özellikle İsviçre'deki uygulamaların dikkate alınmasıyla hazırlanmış, ve sigorta şirketlerinin faaliyetleri ve denetimine yeni esaslar getirilmiştir. Bu dönem Türk sigortacılığının en belirli özelliği II. ve III. Beş Yıllık Kalkınma Planlarında getirilen "sigortacılık yapmak üzere yeni şirketlerin kurulmaması ve yabancı şirketlere çalışma izni verilmemesi" ilke kararı doğrultusunda, herhangi bir kanuni engel olmamasına rağmen, yeni sigorta şirketlerinin kurulmasına izin verilmemesi, buna karşın uzman reasürans şirketlerinin kurulmuş olmasıdır. [3]

7397 sayılı Kanun, 11 Haziran 1987 tarih ve 3379 sayılı Kanunla değişikliğe uğrayarak “Sigorta Murakabe Kanunu” adını almıştır. Bu kanunla, daha önce bulunmayan yabancı şirketler için anonim şirket ya da şube şeklinde teşkilatlanma ve sermaye tesis etme yükümlülükleri getirilmiştir. Böylece bu şirketlerin kazandıkları asgari primin tamamına yakını reasürans yoluyla yurtdışındaki merkezlerine aktarmaları engellenmiş ve primlerin kısmen yurt içinde kalması mümkün olabilmıştır. 3379 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesini takiben, 303 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile sektöre ilişkin olarak Sanayi ve Ticaret Bakanlığı’nın haiz olduğu görev ve yetkiler Başbakanlığa devredilmiş, Başbakanlık aynı KHK’deki yetkiye dayanarak bu hususta Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı’nı görevlendirmiştir. Müsteşarlık bünyesinde Banka ve Kambiyo Genel Müdürlüğünde bir Daire Başkanlığı ile Sigorta Denetleme Kurulu tarafından yürütülen çalışmalar, 1994 yılından sonra ayrı bir Sigortacılık Genel Müdürlüğü kurulmasını gerektirmiştir. 1980’li yıllarda sektör rekabete açılmış ve aşamalı olarak Hazine Müsteşarlığı’nca yeni şirketlerin kurulmasına izin verilmesiyle birlikte yerli ve yabancı şirketlerin sayısında büyük bir artış görülmüştür. 1991 yılı başında 49 olan şirket sayısı 2000 yılında 68’e yükselmiştir. Ancak sektöre yeni şirket girişlerinin ve 1990 yılından itibaren de tarifelerin serbest bırakılması, şirketlerin mevcut pastayı büyütme için önem arz eden yeni ürünler geliştirmek yerine mevcut sigortalarda aşırı fiyat indirimleri ve hatta zorunlu tarife fiyatlarından yasal olmayan indirimler yapması gibi haksız rekabet şekillerinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. [1,2,3]

Hizmet rekabetinin yerine tercih edilen fiyat rekabeti sonucu prim fiyatları sigortacılık tekniğiyle bağdaşmayacak şekilde düşük tespit edilmiş ve teknik karlar giderek azalmıştır. Ekonomik krizin etkisiyle prim üretiminin düşmesi ve ayrıca sigorta şirketlerinin acentelere verdiği tavizler sonucu prim tahsilatlarında yaşanan gecikmeler şirketlerin mali bünyelerinin bozulmasına ve şirketlerin müşterilerine karşı olan yükümlülüklerini yerine getirmelerinde eksikliklere ve gecikmelere neden olmuştur. [1,2,3]

3. TEMEL KAVRAMLAR

3.1 Sigorta ve Risk

Tehlike, insan hayatında her zaman mevcuttur. İnsanların can ve malları ile ilgili karşılaştıkları tehlikeler eski çağlardan günümüze artarak devam etmektedir. Zaman geçtikçe, insanların maruz kalma ihtimali yükselen tehlike grupları değişmektedir. İnsanlar bu tehlikelere karşı çeşitli önlemler almışlar ve tehlikelerin giderilmesi ya da azaltılması için beraberce hareket etmişlerdir. İşte bu birliktelik sigortanın ortaya çıkmasını sağlamış, insanların ödediği belli bir miktar para karşılığında sözü edilen zararlar karşılanmaya başlanmıştır. [4]

3.1.1 Sigorta Kavramı

Aynı ya da benzer rizikolara maruz bulunan kişiler topluluğunda rizikonun gerçekleşmesi sonucunda doğacak zararın belli bir prim karşılığında giderilmesine yönelik bir sözleşmedir.

Kişilerin hayatı ve malvarlığı her zaman birçok tehlikeyle karşı karşıyadır. Halk dilinde tehlike ve kaza olarak bilinen bu kavramlar sigortacılık dilinde “riziko” olarak adlandırılmaktadır. İnsanların hayatlarında karşılaşılabilecekleri muhtemel rizikolara karşı önlem alma ihtiyacı sigortanın doğmasında önemli rol oynamaktadır. [4]

Sigortanın amacı, kayıpların tamamen ortadan kaldırılması değil, rizikonun gerçekleşmesi sonucunda ortaya çıkan kayıpların oluşturduğu ekonomik yükün bireyler arasında dağıtılmasıdır. [5]

3.1.1.1 Sigortanın Tanımı

Sigorta, Türk Ticaret Kanunu’nun Sigorta Hukuku adını taşıyan beşinci kitabında düzenlenmiştir; T.T.K’nun 1263. maddesi sigortayı;

“Sigorta bir akittir ki, bununla sigortacı bir prim karşılığında diğer bir kimsenin para ile ölçülebilir bir menfaatini, halele uğratan bir tehlikenin (rizikonun) meydana gelmesi halinde, tazminat vermeyi yahut bir veya birkaç kimsenin hayat müddetleri

sebebiyle veya hayatlarında meydana gelen belli bir takım hadiseler dolayısıyla bir para ödemeyi veya sair edalarda bulunmayı üzerine alır.” şeklinde tanımlamıştır. [6]

Bir başka deyişle sigorta, sigortalının fiziki, mali ve beşeri varlığıyla menfaat ve sorumluluklarını gelecekteki olası rizikolara karşı korunacağı vaadiyle prim ödeme karşılığında yapılan çift taraflı bir sözleşmedir. [7]

3.1.1.2 Sigortanın Özellikleri

Sigorta, aynı türden tehlikeyle karşı karşıya olan kişilerin belirli bir miktar ücret ödemesi yoluyla toplanan paranın, sadece o tehlikenin gerçekleşmesi sonucu zarara uğrayanların zararını karşılamada kullanıldığı bir ekonomik düzenlemedir. Böylelikle, bazı kişilerin uğradığı zararların, birçok kişinin katkılarıyla karşılandığı bir riziko devri sağlanmaktadır. [8]

Sigorta, tarafların tamamıyla özgür iradeleri ile düzenledikleri kişisel bir akit olmasına rağmen, sözleşmenin temelini, aynı özellikteki rizikoların karşılanması için bir birlik oluşturulması ve muhtemel zararların ortaklaşa güvenceye bağlanması düşüncesi oluşturur. Sigorta sistemi sayesinde, aynı riziko ile karşı karşıya kalıp henüz zarar görmemiş topluluğun katılımı ile tek kişinin karşılaştığı riziko nedeniyle uğradığı zararın karşılanması çok daha kolay bir duruma gelmektedir. [9]

3.1.1.3 Sigortanın Ekonomi İçindeki Yeri

Sigorta sektörünün ekonomi içindeki önemi ekonominin gelişmişlik düzeyiyle doğru orantılıdır. Ülkelerin ekonomisindeki gelişmişlik düzeyi sigorta sektörünün fon yaratma kapasitesinden etkilenmektedir.

3.1.1.4 Türkiye’de Sigorta Sektörü Mevcut Durumu

2004 yılında Türkiye’de sigorta ve bireysel emeklilik sektörüne ilişkin olarak hazırlanan raporda 55’i sigorta ve emeklilik, 3’ü reasürans şirketi olmak üzere 58 şirketin verilerine yer verilmiştir. 7397 sayılı Yasa çerçevesinde faaliyetlerine son verilen ya da çeşitli nedenlerle faaliyetleri durdurulan şirketler ile tasfiye yolunu seçerek sektörden çekilme kararı alan şirketlerden bazılarının teknik ve mali hesapları ile diğer verileri de bu sayıya dahil edilmiş bulunmaktadır. Emeklilik alanında faaliyet gösteren 11 şirketin 10’u hayat sigortası şirketinden emeklilik şirketine dönüşen şirketlerdir; 1 şirket ise salt emeklilik şirketi olup hayat branşında faaliyet göstermemektedir. İnşaat sigortalarını kapsayan makine montaj alanında Türkiye’de 30 sigorta şirketi hizmet vermektedir. [10,11]

3.1.1.5 Sigortanın İşlevleri

Sigortacılığın en etkin fonksiyonu, fon yaratmak ve yaratılan fonları çeşitli yatırım enstrümanları vasıtası ile ekonomiye kazandırmaktır. Sigorta sektörünün kullandığı

fonlar, sigortalıların ihtiyari tasarruflarıyla yaratılmakta, toplanan primler mali kesime aktarılarak rasyonel alanlarda yatırımlara yönlendirilmektedir. Gelişmiş ülkelerin en büyük kurumsal yatırımcıları arasında yer alan sigorta şirketlerinin fonları, teminat hesaplarında ve hayat fonlarında birikmektedir.

Sigorta kesiminin fon yaratma işlevi dar anlamda tanımlandığında, hisse senedi ve tahvil alımına tahsis edilmiş tutarlar şeklinde ifade edilmektedir. Geniş anlamda tasarruflara katkı bakımından fon yaratma işlevini sağlayan primler ise kurumsal tasarruf niteliğindedir. Fon yaratma ile ekonomik işlev tam anlamıyla gerçekleşmiş değildir. Oluşan fonların yatırıma kanallı edılması gerekir. Sigorta sektörünün meydana getirdiği fonların niteliği göz önünde bulundurulduğunda ülkenin finansal piyasalarında ve dolaylı olarak genel ekonomi düzeyinde gösterebileceği etkilerin önemi ortaya çıkmaktadır. [12,13]

Sigorta sektörü çeşitli fon kaynaklarından yararlanabilmektedir. Bu kaynaklar literatürde başlıca dört grupta toplanmıştır ve aşağıdaki gibidir:

- Sermayedarın ortaya koyduğu kapital,
- Hukuki düzenden doğan fonlar (Yedek akçeler, teknik ihtiyatlar)
- Ekonominin kendi oluşturduğu fonlar: değer artışları vs.
- İşletme faaliyetinden sağlanan kar.

Ülkemizde sigorta sektörünün ekonomide fon yaratma işlevini yerine getirememesinin sebepleri şu şekilde sıralanabilmektedir:

- Sigorta işletmeleri ekonomilerinin yeterince anlaşılması,
- Sigorta işletmelerinin sermaye piyasası kapsamı dışında kalması,
- Prim gelirlerinin yetersiz olması. Bu kaynağın sınıai yatırımların finansmanında kullanılmayıp, kısa vadeli yatırımlara kaydırılması,
- Portföy prim fonlarının yatırım sahalarının yasayla kısıtlanmasıdır.

Sigorta sektörünün ekonomik işlevleri aşağıda gibi başlıca beş yönden ele alınmaktadır. Sigorta sektörünün bireye, ekonomiye ve topluma olan faydaları, diğer sektörlerin bu kesimlere sağladıkları katkıların (gelirlerin-birikimlerin) daha da etkin bir şekilde değerlendirilmesi ile ortaya çıkmaktadır.

Gelişmekte olan ülkelerde kalkınma açısından önemli konulardan biri yatırımlar için gerekli sermaye birikiminin sağlanmasıdır. Gelişmekte olan ülkelerde sermayenin kıt olması ve yavaş birikmesi durumunu yoksulluğun kısır döngüsü ile açıklamak mümkündür. Az gelişmiş ülkelerde karşılaşılan soruna arz yönüyle bakıldığında şu durum ortaya çıkmaktadır; gelişmemiş ülkelerde kişi başına reel gelir düşük

olduğundan tasarruflarda düşük olmaktadır. Tasarrufların yeterli olmaması yatırımların da yetersiz bir düzeyde kalmasına ve sermayenin kıt bir faktör durumuna gelmesine yol açmaktadır. Sermaye yetersiz olunca verim düşük kalmakta ve bu durum kişi başına reel gelirin düşük bir düzeyde olmasına yol açmaktadır.

Talep yönünden ise sorun şöyle açıklanabilir. Bu ülkelerde reel gelirler düşük olduğundan satın alma gücü yetersiz kalmakta ve dolayısıyla piyasaların darlığına yol açmaktadır. Piyasaların yeterince geniş olmaması, girişimcilerin yatırım yapma arzularını engelleyici bir faktördür. Düşük yatırımlar sonucu, küçük kapasiteler oluşmakta, küçük kapasitelerde ise verimlilik düşük olmaktadır. Düşük verimlilik de tekrar döngüyü tamamlayarak, kişi başına reel gelirlerin düşük çıkmasına yol açmaktadır. Böylece az gelişmiş ülkeler hem arz ve hem de talep yönünden bir yoksulluk çemberi içinde bulunmaktadır.

Sermaye birikiminin kaynaklarından biri de kişisel tasarruflardır. Kişisel tasarruflar sigorta şirketleri, bankalar ve sermaye piyasaları gibi finansal kurumlar aracılığı ile toplanarak yatırıma hazır kaynaklar haline dönüştürülür. Sigorta şirketlerine ödenen primlerin teminat veya teknik karşılıklar şeklinde ayrılmasıyla menkul ve gayrimenkul değerlerin satın alınması yoluyla fonların oluşumuna yol açmakta ve bu fonların yatırımlara aktarılması gerçekleştirilmektedir.

Sigorta, kişilerin ferdi olarak altından kalkamayacakları sosyal ve ekonomik kayıpları sigortalılar arasında dağıtarak olumsuzlukları en aza indirir. Rizikolar gerçekleştiğinde üretim azalması, tasarrufların azalması, iflaslar, işsizlik, yoksulluk ve ailelerin parçalanması gibi bir takım sosyo-ekonomik olumsuzluklar meydana gelir. Rizikoların sosyo-ekonomik yaşantı üzerinde yarattığı bu olumsuz durumlar sigorta ile hasarların geniş kitlelere dağıtılması suretiyle önlenir veya en aza indirilir.

Sosyal refah açısından ulaşılmak istenen düzey mümkün olduğu kadar kişi başına gelirin yüksek bir seviyede gerçekleştirilmesidir. Sigorta sektörünün yatırımlara fon aktarmakla bu yatırımlar yoluyla oluşan gelirler ve bu gelirlerin toplumun diğer kesimlerine yansımalarıyla (çarpan etkisi) genel ekonomik canlanmanın sağlanması ve dolayısıyla refah düzeyinin artması sonucunu doğuracaktır. [13,14]

Sigortanın ekonomik fonksiyonu bakımından bir başka işlevi vergi gelirlerine katkısıdır. Sigorta şirketleri anonim şirket olarak kurulmak zorunda olduklarından kurumlar vergisi ödemek mecburiyetindedirler. Bu itibarla sahip oldukları gayrimenkul ve menkul değerlere ilişkin emlak ve gelir vergilerini ödemektedirler. Yine bu şirketler, sigortacılık faaliyetlerine özgü bir takım işlemler nedeniyle banka ve sigorta muameleleri vergisi, yangın sigorta vergisi, veraset ve intikal vergisi vb. yükümlülüklerini yerine getirmek mecburiyetinde bulunmaktadır.

Sigorta sektörü hizmet üreten sektörler arasındadır. Sigorta endüstrisi, sigorta ve reasürans şirketleri, acente, broker ve prodüktörlerden oluşan aracılar ile sigorta hizmetleriyle ilgili diğer yasal kuruluşlar, yatırım ve risk yönetim danışmanları, iletişim teknoloji hizmeti veren kuruluşlar, eksperler ve benzeri hizmetleri veren kuruluşları oluşturur.

3.1.1.6 Sigorta Çeşitleri

Yapılan düzenlemeler doğrultusunda Türkiye’de sigortacılık faaliyetleri hayat ve hayat dışı olmak üzere iki ana grup altında sınıflandırılmıştır. 1988 yılında çıkarılan Sigorta ve Reasürans Şirketlerinin Kuruluş ve Çalışma Esaslarına Dair Yönetmelik, sigorta şirketlerine hayat ve hayat dışı sigortacılığı ayrı ayrı muhasebeleştirmeleri yükümlülüğünü getirmiştir. 16.06.1994 tarih ve 539 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’nin Geçici 1.maddesi, hayat ve hayatdışı branşlarda faaliyet gösteren sigorta şirketlerinin, hayat portföylerini 31.12.1997 tarihine kadar sadece hayat branşında faaliyet gösteren bir sigorta şirketine devretmemeleri durumunda yeni hayat sigortası sözleşmesi akdedemeyeceklerini hükme bağlamıştır. [14,15]

Hayat Sigortaları: Bireylerin gereksinimlerinin veya bakmakla yükümlü oldukları kişilerin yükümlülüklerinin farklı olması nedeniyle çok değişik biçimlerde hayat poliçesi düzenleme olanağı vardır. Hayat sigortalarını başlıca dört ana grupta toplamak mümkündür.

Süreli Hayat Sigortaları: Sigorta poliçesi belirli bir süre için düzenlenir ve ancak sigortalının o süre içinde ölmesi halinde sigortacının tazminat yükümlülüğü doğar. Bu poliçe kapsamı çok kısıtlı olduğu için düşük primle satın alınabilir. Genellikle uzun süreli borçlarda, borçlunun yaşamını güvence altına almak için kullanılır.

Yaşam Boyu Hayat Sigortaları: Bu poliçeler, sigortalının ölümü halinde ödeme yapılmasını öngören poliçelerdir. Yaşam boyu hayat sigortalarında kısa süreli sigortaların aksine sadece kısa vadede değil, uzun vadede de tazminat ödemesi yapılır. Burada önemli olan, ölüm yaşını isabetli bir biçimde öngörerek, alınacak primi ona göre saptamaktır. Bu poliçeler daha çok veraset ve intikal vergilerinin karşılanması amacıyla yapılır.

Süre ve/veya Ölüme Bağlı Hayat Sigortaları: Sigorta bedelinin, sigortalı kişinin belirli bir yaşa varması ya da bu arada ölümü halinde ödenmesini ön gören poliçelerdir. Bu tip poliçelerde sigortalı belirli bir süre sonunda hayatta kalmış ise sigorta meblağını süreli ve yaşam boyu sigortaların aksine kendisi de elde edebilmektedir. [16]

Yıllık Gelir Esaslı Hayat Sigortaları: Bu uygulama yıllar boyu ödenen primlere karşılık belirli bir dönem sonunda toplu bir meblağ alınmasını öngören klasik hayat

sigortalarının tam tersidir. Burada, toptan ya da birkaç taksitle ödenen toplu meblağ karşılığında, sigortacı belirli bir süre ya da yaşam boyu ilgili kişiye yıllık bir ödemede bulunmayı kabul eder. Ancak yıllık gelir esaslı hayat sigortaları 2003 yılının Aralık ayında bireysel emeklilik sisteminin yürürlüğe girmesiyle birlikte eski geçerliliğini tam olarak koruyamamıştır. [4]

Hayat Dışı Sigortalar: Tarım sigortaları, daha çok, dolunun tarla ve seralardaki üründe yol açacağı zararların teminat altına alınmasını amaçlar. Teminat kapsamı içine, seraya dolu tarafından verilen maddi zarar da alınabilir. Özellikle son zamanlarda Antalya, Mersin vb. sera alanlarının fazla olduğu yerlerde yaşanan sel felaketleri tarım sigortalarının önemini ortaya çıkarmış ve sigortalı olan çiftçiler hasarlarını alırken sigortası olmayan çiftçiler büyük sıkıntılar yaşamıştır. Çiftlik ve kümes hayvanları ile at yarışları ve ev hayvanlarının kaza ya da hastalık sonucu ölümü de hayvan hayat sigortalarınca temin edilir. [17]

Yangın Sigortaları: Yangın sigortacılığının günlük yaşamda geniş bir uygulama alanı vardır. Bu sigortacılık dalında her büyüklükteki bina, tesis ve işletmelerde birçok riziko teminat altına alınabilmektedir. [17,18]

Yangın, sigortalı kıymeti ya bütünüyle ortadan kaldırır veya kısmen zarar verir. Yangın sigortaları genel olarak yangın sonucunda meydana gelen her çeşit hasarı temin eder. [19,20]

Yangın sigortası poliçesi, yangın, yıldırım ve infilak rizikolarının sigortalı kıymetlerde doğrudan neden olacağı maddi zararın teminini kapsamasının yanı sıra sadece yangın ve infilak sonucu meydana gelen duman, buhar ve hararetin meydana getirdiği maddi zararları da teminat altına almaktadır. [4,21]

Bütün bunların haricinde sigorta bedellerinin poliçede ayrıca belirtilmesi kaydıyla ek sözleşme ile herhangi bir riziko da sigorta kapsamı altına aldırılabilir. [4]

Nakliyat Sigortaları: Nakliyat sigortaları, sigorta tarafından belirli bir ücret karşılığında sigortalının belirli bir yerden hareket edip belirli bir yere gidecek olan emtiasının, kara, deniz ve hava yolu ile nakliyesi sırasında, çeşitli sebeplerle sözleşme genel ve özel şartlarına uygun olarak meydana gelecek bir veya birden fazla zararının tazmininin sağlayan bir sözleşmedir. [22]

T.T.K.'nın 1340. maddesine göre nakliyat sigortasında sigorta ettirilebilen menfaatler; gemi, yapılmakta olan gemi, navlun ve yolcu taşıma ücretlerinden doğan alacaklar, yük, deniz ödöncü paralar, yükün gönderildiği yere ulaşması ile elde edileceği umulan kar, sigortacının üzerine aldığı riziko olarak sıralanmıştır.

Kaza Sigortaları: Sigortalının iradesi dışında kendisine veya mallarına gelecek zarar ve ziyanın temini kaza sigortaları aracılığı ile yapılabilir.

Kaza sigortaları kişi ve mal sigortaları olmak üzere iki gruba ayrılır; ayrıca mal ve kişi sigortalarının karışık olarak bulunduğu mali sorumluluk sigortaları da yer almaktadır. Kişilerin kazaya karşi sorumluluklarında ferdi kaza, kolektif kaza sigortaları sözleşmeleri düzenlenmektedir.

Malların kazaya karşi sigortalarında ise kasko (aracın yanması, çalınması, araçların kendi kendilerine vermiş olduğu zararlar), cam kırılması, hırsızlık, makine montaj, makine kırılması, patlama, deprem sonucu bina yıkılması olarak sayılabilir.

Ayrıca mali sorumluluk sigortaları kapsamında ise eczacı ve doktorların hastalarına, avcılarının, itfaiyecilerin üçüncü kişilere verebilecekleri zararlardan doğan sorumluluklarını temin eden sigorta olarak gösterilebilir. [18]

Mühendislik Sigortaları: Bu sigorta kapsamında sigorta konusunun uğradığı zararın yanında, çevredeki sigortalıya ait diğerk mallara verilen zarar ile üçüncü kişilere verilecek zarardan doğan hukuki sorumluluğu ve kar kaybını da içermektedir.

Mühendislik sigortaları içinde incelenen poliçeleri şu şekilde sıralayabiliriz:

- a) **Elektronik cihaz sigorta poliçesi (ECS):** Elektronik cihazların, ani ve beklenmedik her türlü riske karşi teminat altına alınmasıdır. Teknik faktörlerin ve insan fatörlerinin sebep olabileceği geniş bir risk yelpazesinin tehdidi altındadır. Ticari amaç ile kullanılan tüm yarı etken teknoloji kullanılmış cihazlar risk altındadır.
- b) **Montaj bütün riskler sigorta poliçesi (EAR) (Erection All Risks):** Makine ve teçhizatların montajı ve testleri sırasında, oluşabilecek ani ve beklenmedik her türlü riski teminat altına alır. Teminat süresi, montaj malzemelerinin montaj alanına indiği andan itibaren başlar ve montajı biten makinelerin soğuk ve sıcak testleri tamamlanarak işleme alınması ile sona erer. Monte edilmek sureti ile işletilebilecek her türlü mekanik veya eletronik makine ve ekipman sigorta kapsamına alınabilir.
- c) **Makine kırılması sigorta poliçesi (MKS):** Mekanik olarak çalışan makinelerin beklenmeyen ve ani fiziksel hasar ve ziyanlarını teminat altına alır. Test aşamasını tamamlamış ve normal çalışır durumda olan her türlü makine ve tesisat sigortalanabilir.
- d) **İnşaat bütün riskler sigorta poliçesi (CAR) (Contractor's All Risks):** Özellikle inşaat sektörünü doğrudan ilgilendiren sigorta türüdür. İnşaat Bütün Riskler Poliçesi konusunu teşkil eden değerlerin, sigorta süresi içinde, inşaat sahasında bulunduğu sırada, poliçede sayılan istisnalar dışında kalan, önceden bilinmeyen ve ani bir sebeple herhangi bir kayıp ve hasara uğraması halini teminat altına almaktadır. Bütün riskler teminatı olarak anılmasının nedeni,

poliçede tek tek teminat kapsamına giren riskler sayılmaması sadece teminat kapsamına girmeyen hususların sayılmasıdır. İstisnalar grubunda yer almayan her türlü risk temin edilir.

İnşaat işi ile ilgili malzemenin, iş sahasına varmasından itibaren, sahada bekleme süresince, geçici ve daimi tüm işlerin yapımı sırasında inşaatta kullanılan malzeme ile yapılmakta olan işlerin uğrayabileceği her türlü fiziki zararı ve kaybı İnşaat Bütün Riskler Sigortası genel şartları temsil eder. Ancak inşaat sahasındaki değerlerin uğrayacağı zararların önceden bilinmeyen, ani bir sebeple meydana gelmesi ve bu sebebin de istisna edilmeyen hallerden olması gereklidir.

(CAR) İnşaat Tüm Riskler sigortası teminat kapsamı çerçevesinde temin edilecek en önemli rizikoları şöyle sıralayabiliriz: Yangın, yıldırım, infilak, deprem, sel, fırtına, don, toprak kayması, kaya düşmesi, düşme, yuvarlanma, kırılma, çarpma, hırsızlık, dikkatsizlik, sabotaj. Özetle hasar sebebi istisna edilen haller belirtilmedikçe, hasar teminat kapsamı içindedir. [4]

3.1.2 Risk Kavramı

Risk kavramı, tüm hayatın ve çevrenin önemli bir yönünü oluşturmaktadır. Kişiler doğumlarından ölümüne kadar bir çok riskle karşı karşıya kalırlar. Bireyler bazen ne tür bir riskle karşı karşıya kaldıklarını fark etmelerine rağmen; bazı durumlarda ise herhangi bir kayıpla karşılaştıklarında mevcut riskin farkına varmaktadırlar. Bireyler gibi işletmeler de değişik tehlikelerle karşı karşıya kalmaktadır. [23]

Risk sözcüğünün kökeni Arapça rızık/risk (risq) ya da Latince riziko sözcüklerinden gelmektedir. Eski Yunan'da Arapça'dan alınan bir sözcük risk, aynı zamanda çağdaş Fransızca'da da genel olarak olumlu ya da olumsuz etkilere sahip rassal olayları açıklamak için kullanılmıştır.

Hem İngilizce hem de Türkçe'de risk (veya riziko) kayıp, hasar tehlikesi ya da kayıp, hasar tehlikesi olasılığı, sigorta edilen şey, kıymet ya da kimse olarak tanımlanır. [24]

3.1.2.1 Riskin Tanımı

Gerçekleşmesi mutlak olmayan ve sigortalı ile sigortacının iradesi dışında meydana gelebilecek olay "risk" olarak adlandırılmaktadır. Bir başka deyişle risk, beklenilmeyen olayların gerçekleşme, beklenen olayların ise gerçekleşmeme olasılığı olarak da tanımlanabilmektedir. Birbirinin tersi olarak düşünülebilecek bu iki kavramın ortak noktası, belirli bir oranda kayıpla karşı karşıya kalınmasıdır. Kayıp, belli bir değerdeki azalma ya da o değerın tamamen ortadan kalkması olarak tanımlanabilir. [5]

Sigortacılıkta kavram olarak risk, tehlikelerin gerçekleşmesi kesin değil, muhtemeldir. Yani kişinin kendisi ya da mal varlığı tehlike altındadır fakat mutlak tehlikeye uğrayacak değildir. Tehlikenin gerçekleşmesi, bir ihtimaldir. [25]

3.1.2.2 Riskin Özellikleri

Risk, meydana gelmesi durumunda zarar doğurur. Gelecekte ne olacağının bilinmediği durumlarda risk ortaya çıkar. Eğer sadece tek bir durum mümkünse risk sıfırdır; fakat birden fazla sonuç mümkünse sıfırdan farklıdır. Geleceğin tahmin edilebilmesiyle, riskin derecesi ters orantılıdır. Risk sıfırsa gelecek kesin olarak tahmin edilebilir. Kaybın gerçekleşmesi kesin ise önceden planlanarak maliyet bilinebilir: fakat kaybın gerçekleşmesinde önceden tahmin edilemeyen bir durum söz konusu ise risk bir sorun haline gelebilir. [26,27]

Risk olmadan sigorta sözleşmesi düzenlenemez. Fakat risk belli özellikleri taşımak zorundadır. Bunlar; maddi ve gerçek olma, belirsizliğin varlığı, geleceğe yönelik olma, muhtemel olma ve meşru olma kavramlarıdır. Riskin yoğunluğu azsa sigortaya gereksinim duyulmamaktadır. [28]

Riskin bütünüyle belirlenebilmesi için risk yönetimi yaklaşımı şu sorulara cevap aramayı amaçlamaktadır.

- Hangi varlıklar riske konudur?
- Hangi olaylar kayıplara neden olmaktadır?
- Ne zaman risk doğabilir?
- Nerede risk doğabilir?

Ayrıntılı değerlendirme aşamasında tüm varlıkların değeri ve risk primleri belirlenir. [28,29]

3.1.2.3 Riskin Kaynakları

Risk, sigortacılıkta fiziksel ve ahlaki ya da davranışsal olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Ayrıca sosyal, fiziki ve ekonomik olmak üzere de değişik risk kaynakları mevcuttur.

Birey davranışları çok sayıda hasarın ortaya çıkmasına sebep olabilmektedir. Bunlar; hırsızlık, kundaklama ve kaza olarak sınıflandırılabilir.

Fiziksel risk kaynakları ise bireylerin davranışları sonucu ortaya çıkabileceği gibi doğal olayları da kapsamaktadır. Bunlar, yangın (sigara, elektrik kontağı kaynaklı) ve doğal olaylardır (deprem, sel, don, fırtına vb.). [28,30]

İşletmelerin karşı karşıya kalabilecekleri risklerin kaynakları şu şekilde sıralanabilir: Doğal olaylar ya da kazalar (deprem, yangın, volkanik patlama, fırtına, doğal su

tehlikeleri, kazaya dayalı patlamalar, şimşek, yıldırım vb.) ve kasıtlı davranışlardır (hasar, yıkma, tahrip, yok etme, yoksulluk, kundaklama, hırsızlık vb.) [31]

3.1.2.4 Sigortalanabilir Risk Kavramı

Kişileri tehdit eden her risk sigortalanabilir risk değildir. Kasıt veya affedilemez kusur sebebi ile meydana gelen riskler sigortalanabilir risk değildir. Örneğin; yanlış bir ticari karar sonucu zarar etmek sigortalanabilir bir risk değildir. Lata kullanmadan 10 metre derinliğinde kazı yapmak sigortalanabilir bir risk değildir.

Bir riskin “sigortalanabilir” olması için:

- Büyük sayılar kanununun uygulanabilmesi, bunun için bir çok bağımsız birimin birarada tehlikeye maruz kalması ve beklenen hasarların tahmin edilebilir olması gerekir.
- Kaybın, zaman, yer, sebep ve tutar olarak belirlenmesi gerekir. Hasar, belli bir zamanda, belli bir yerde, teminat altındaki bir sebepten oluşmalıdır ve tahmini kayıp miktarı hesaplanabilmelidir. Sigortacı, nedenini ve tutarını belirleyemediği bir hasarı ödeyemez.
- Uğranılan kaybın onarımının veya ikame edilmesinin ne kadar zaman alacağı ölçülebilir olmalıdır.
- Hasar, sigortalı açısından ani, beklenmedik, önlenemez ve kaçınılmaz olmalıdır. Aksine, beklenen örneğin normal aşınma ve yıpranma gibi olması kaçınılmaz olan hasarlar sigorta edilemez. [29]

3.2 Broker Kavramı

3.2.1 Broker Tanımı

Kelime anlamı olarak broker; alım ve satım işlemlerini belli bir komisyon karşılığı aracılık eden, işlemleri kendi adına ancak taraf olduğu kişi veya kurumlar hesabına yapan işlemciler verilen isimdir. Brokerler, müşterilerinin temsilcisidir. Müşterilerinden aldıkları yetki belgesiyle, müşterilerinin ihtiyaç duydukları içerikte hizmeti sağlamaktadırlar. Yaptıkları işin karşılığında komisyon alırlar. Brokerlerin ortak özellikleri; [32]

- Müşterilerinin nihai kararı vermelerinde onları yönlendirmek,
- Danışmanlık hizmeti sunmak,
- Sunulan hizmet üzerinden komisyon almak,
- Konusunda uzman olmak,

- Müşterilerinden bilgi saklamamak.
- Müşteri talepleri doğrultusunda hareket etmek.

3.2.2 Sigorta ve Brokerlik Kavramları Arasındaki İlişki ve Sigorta Brokerliği

Sigorta brokeri; müşterisinin öncelikle gerekli risk yönetim çalışmalarını yapan ve bu çalışmalar sonucu risk yönetim modellerinin belirlenmesi; bunun bir parçası olan sigorta programlarının sigortalının hak ve menfaatlerini koruyacak şekilde müşteriye temsilen sigorta şirketleri nezdinde oluşturulmasına ve daha sonra bu programların yürütülmesine aracılık eden danışman kurumdur. Brokerlik kurumunu diğer sigorta araçlarından ayıran özelliklerden başlıcaları: Broker, kanuni statüsü gereği tüm sigorta şirketleri ile çalışabilir ancak bağımsız konumdadır. Sigorta şirketlerinin değil, müşterinin temsilcisidir. Bu nedenle sigortalı adına en uygun olan risk yönetim ve sigorta programını tarafsız olarak belirler ve uygulamada çıkan problemlerde sigortalı hakkını sigorta şirketine karşı koruyarak çözer. Sigorta şirketlerini temsil eden diğer araçların aksine, temsil etmekte olduğu sigorta şirketinin ürünleri ile kısıtlı olmayıp, tamamen müşteriye özel sigorta programları hazırlayıp, bunların sigorta şirketleri tarafından yürütülmesini sağlar. [32,33]

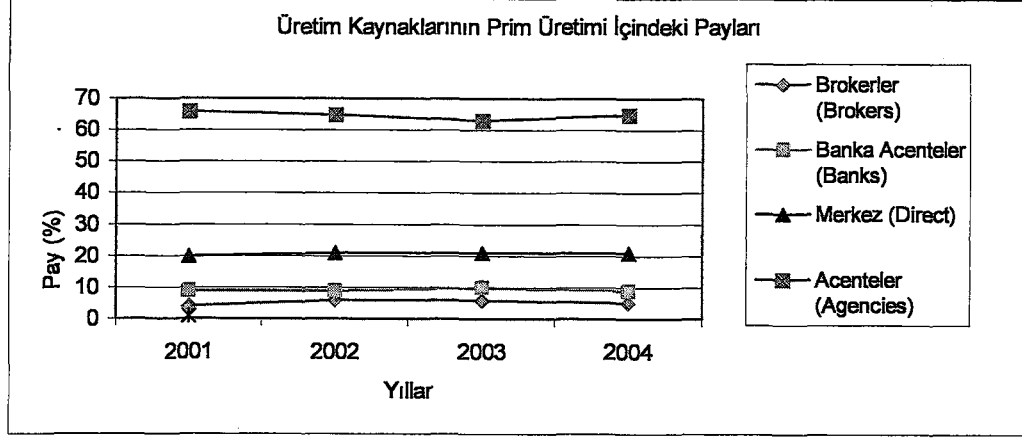
Sigorta Murakabe Kanunu'nun 37. Maddesi sigorta araçlarına broker kavramını ilave etmiştir. Broker: "Sigorta sözleşmelerinde sigortalıyı temsil ederek ve sigorta şirketinin seçiminde tamamen tarafsız ve bağımsız davranarak, tehlikelerin sigorta edilmesi için sigorta sözleşmesi yapmak isteyenlerle sigorta şirketlerini bir araya getiren, sigorta sözleşmesinin akdinden önceki gerekli hazırlık çalışmalarını yapan ve gerektiğinde bu anlaşmaların uygulanmasında özellikle tazminatın ödenmesinde yardımcı olan gerçek ve tüzel kişiler" olarak verilmiştir. [29]

Sigorta brokerleri, müşterilerin temsilcisi ve danışmanıdır. Müşterilerinden aldıkları yetki belgeleriyle, ihtiyaç duyulan içerikte sigorta poliçesini en az üç sigorta şirketinden temin etmekle ve müşterilerin nihai kararı vermelerinde onları yönlendirmekle görevlidir. Sigorta brokerliğinin amacı, sigorta poliçesi hazırlanmasından, hasar tazminatının alınmasına kadar geçen sürede müşterilerini bilgilendirmek ve müşterilerine danışmanlık hizmeti sunmaktır. [34,35]

Ülkemizde toplam prim hacminin % 6'sı Sigorta Brokerliği firmaları aracılığı ile yapılmaktadır. Ülkemizde Sigorta Brokerliği ruhsatı almış olan 20 firma bulunmaktadır.

AB sigortacılık sektöründe 400.000 bağlı acente ve 60.000 bağımsız broker görev yaparken, ülkemizde halen yaklaşık 13.500 bağlı acente ve 20 kadar bağımsız sigorta brokeri bulunmaktadır. Ülkemizde sigorta brokerliği firmalarının acentelere oranının düşük olmasının sebebi, brokerlik sisteminin acentelere göre uzmanlık ve sermaye

açısından yeterlilik şartlarının yüksek olması ve sigorta bilincinin henüz yeterli düzeye ulaşmamasıdır. Ülkemizde toplam prim hacminin % 6'sı broker firmalar üzerinden gerçekleşmektedir. [36,37]

ŞEKİL 3.1 : Üretim Kaynaklarının Toplam Prim Hacmi İçindeki Payları

Sigorta Murakebe Kanunu'nun 37. maddesinde verilen tanım çerçevesinde sigorta brokerliği firmaları, poliçe hazırlanmadan önce sigortalının risklerini belirler, çeşitli sigorta şirketlerinden teklif alırlar ve tazminat ödenmesi aşamasında sigortalıya danışmanlık hizmeti sunmakla yükümlüdürler.

Sigorta brokerliği firması danışmanlığında poliçe hazırlanması aşamaları aşağıda belirtilmiştir;

Sigortalı ile Broker Firma müşteri temsilcileri ön görüşme ve görüşme sonrası ön rapor hazırlanması:

- Sigorta poliçesi hazırlanması öncesi amaçların belirtilmesi,
- planlama yapılması, [38]

Broker Firma yetkilileri poliçe teklifleri alınması öncesinde ön hazırlık yapılması:

- Sigorta piyasasındaki gelişmelerin değerlendirilmesi,
- Orta ve uzun vadede sigorta piyasalarının araştırılması,
- Mevcut ve geçmiş dönem sigorta bedellerinin karşılaştırılması,

Broker firma risk mühendislerinin, sigortalının mevcut risklerini tespit etmeleri;

- Broker firma risk mühendislerinin projeyi incelemeleri ve oluşabilecek risklerin belirlenmesi,
- belirlenen risklere göre proje risk yönetim raporunun yazılması,

Pim karşılaştırması yapılması:

- teklif çalışması,
- geçmiş dönem ve yeni dönem prim karşılaştırması,
- prim ödeme prosedürü ve bilgileri,

Sigortalının ilgili poliçe kapsamında hasar incelemesinin yapılması.

- Hasar Geçmişi,
- genel değerlendirme,

Gelen bilgilere dayanarak broker firma teknik departmanın poliçe şartlarını hazırlaması:

- Risklerin değerlendirilmesi,
- hasar geçmişinin değerlendirilmesi,
- primlerin ve klotların değerlendirilmesi,
- alınabilecek muafiyetlerin değerlendirilmesi,
- poliçe taslağının hazırlanması,

Belirlenen esaslara göre reasürör firmalardan ve/veya sigorta şirketlerinden teklif alınması:

- Lokal sigorta şirketlerinden teklif alınması,
- yurtdışı piyasalardan teklif alınması,

Poliçe tekliflerinin değerlendirilmesi

Sigortalı ile poliçelerin değerlendirilmesi ve en uygun olanının seçilmesi,

Sigorta şirketi nihai anlaşmaya varılması ve poliçenin yürürlüğe alınması olarak sıralanabilmektedir. [39,40]

Broker firma inşaat sigorta poliçesi hazırlamasında kullanılan yöntem sigortalı ile önceden çalışılıp çalışılmadığına göre değişmektedir. Hazırlanan raporda öncelikle sigortanın uygulamaya geçeceği dönemde baz teşkil edecek sigorta bedelleri belirlenir ve reasürörlerin sigorta maliyeti için ön şart olarak talep ettikleri kapsamlı bir riziko teftiş raporu hazırlanır. Burada broker firma sigortalının geçmiş dönem hasar bilgilerini ve risk sorumluları tarafından hazırlanan raporu kendisine kaynak olarak alır. Sigortalı ile uzun dönemler çalışılmış ise tüm inşaat riskleri konusunda yeterli bilgi birikimine sahip olunmaktadır. [41]

Poliçe hazırlanma aşamasında mevcut deneyimler dikkate alınarak amaçlar belirlenir ve çalışma bu amaçlar çerçevesinde hazırlanır. Broker firmaların genel amacı ve taahhüdü en geniş teminatların en düşük primlerle poliçeye yansıtılması ve poliçe

bitiş tarihine kadar en iyi, şeffaf ve yakın ilgiyi sigortalıya sunmak olarak belirlenmiştir. Bu amaçla sigortalılarına kendileri ile çalışma yılına ve sigortalıdan kazandıkları prim oranında bir hizmet ve avantaj sunarlar.

Sigortalının durumuna göre yukarıda belirtilen genel hedef ve taahhütlerin yanında özel hedefler belirlenir. Poliçe hazırlanma aşaması öncesi mevcut durum ve amaçlar ayrıntılı şekilde incelenir. Bu değerlendirme sonucunda hangi konularda risk çalışmalarının yapılacağı belirlenir. Risk raporlamalarından elde edilen sonuçlara göre lokal ve global piyasalardan teklifler alınır ve sigortalının onayına sunulur. Tekliflerin analiz edilmesinin ardından poliçe ile ilgili sigortalı ile mutabakata varılır ve poliçe geçerlilik kazanır.

Şekil 3.2 Broker Firma Poliçe Hazırlama Aşamaları

Hasar işlemlerinin eksiksiz işleyebilmesi amacı ile hasar prosedürü hazırlanarak sigorta şirketine sunulur ve hasar anında sigortalının yapması gereken işlemler çeşitli eğitimler ile sigortalıya detaylı olarak anlatılır. Bu süreç Şekil 3.2’de açıklanmıştır. [42,43,44]

3.3 Yasal Çerçeve

3.3.1 Sigortacılık Yasal Mevzuatı

Sigorta poliçesi; aynı ya da benzer rizikolara kalan bulunan kişiler topluluğunda rizikonun gerçekleşmesi sonucunda doğacak zararın belli bir prim karşılığında giderilmesine yönelik bir sözleşmedir.

Türkiye’de sigorta ve reasüransa ilişkin ilk düzenlemeler 1927 yılında yürürlüğe konulmuştur. Daha sonra, sigorta sektörünün tamamının devletçe denetlenmesine ilişkin esas ve usulleri düzenleyen 30.12.1959 tarih ve 7397 sayılı Kanun çıkartılmıştır. Sektör uzun süre bu kanun hükümleri doğrultusunda faaliyet gösterirken, 1987 yılından itibaren yapılan düzenlemelerle önemli yapısal gelişmeler kaydedilmiştir. Bu çerçevede 11.06.1987 tarih ve 3379 sayılı Kanun’la 7397 sayılı kanun’da önemli değişiklikler yapılmıştır. Daha önce Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca yürütülen mevzuat çalışmaları ve denetleme işlemleri 21.12.1987 tarih ve 303 sayılı KHK ile Başbakanlığa, Başbakanlığın 1987/13 sayılı genelgesi ile de Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı’na devredilmiştir. Sektöre giriş ve çıkışın serbestleştirilmesinin yanı sıra; yabancıların faaliyetlerine izin verilmesi, serbest tarife düzenine geçilmesi gibi düzenlemeler yapılmıştır. 7397 sayılı Sigorta Murakabe Kanunu, 16.06.1994 tarih ve 539 sayılı KHK ile değiştirilmiş ve 20.12.1994 tarih ve 22147 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Hazine Müsteşarlığı ile Dış Ticaret Müsteşarlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile Sigortacılık Genel Müdürlüğünün kurulmasını takiben; Sigorta ve Reasürans Şirketlerinin Kuruluş ve Çalışma Yönetmeliği, Sigorta Acenteleri Yönetmeliği, Sigorta ve Reasürans Brokerleri Yönetmeliği, Sigorta Prodüktörleri Yönetmeliği, Hazine Müsteşarlığı Sigorta Denetleme Kurulu Çalışma Yönetmeliği, Sigorta İhtisas Komiteleri Yönetmeliği, Aktüerler Yönetmeliği, Sigorta ve Reasürans Şirketlerinin Çalışma Esasları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılması Hakkında Yönetmelik, Sigorta Acenteleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılması Hakkında Yönetmelik ve Sigorta Murakabe Kanunu’na ilişkin 1 sayılı Tebliğ yürürlüğe konulmuş, ayrıca sigorta ve reasürans şirketleri ile sigorta ve reasürans aracılığı hizmeti yapanlar ve sigorta eksperlerini denetleyen ve 21.12.1959 tarih ve 7397 sayılı Kanunla kurulmuş olan Sigorta Murakabe Kurulu, Sigorta Denetleme Kurulu adıyla Hazine Müsteşarlığı’na bağlanmıştır. Söz konusu Kurulun çalışma esas ve usulleri, 20.02.1995 tarihli Hazine Müsteşarlığı Sigorta Denetleme Kurulu Çalışma Yönetmeliği ile belirlenmiştir. [32]

Türkiye’de sigorta ve reasürans şirketi kurulması, yabancı sigorta şirketlerinin Türkiye’de faaliyete başlaması ile bu şirketlerin çalışma usul ve esasları 26.12.1994

tarikh ve 22153 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan, Sigorta ve Reasürans Şirketlerinin Kuruluş ve Çalışma Esasları Yönetmeliğinde belirlenmiştir.

Yönetmelikte, sigorta aracıları; sigorta acenteleri, sigorta prodüktörleri ve sigorta brokerleri olarak sıralanmıştır.

Sigorta acenteleri: Her ne ad altında olursa olsun sigorta şirketine tabi bir sıfatı olmaksızın bir sözleşmeye dayanarak, belli bir yer veya bölge içinde, daimi bir surette Türkiye’deki sigorta şirketlerinin sigorta sözleşmelerine aracılık eden veya bunları sigorta şirketi adına yapan gerçek veya tüzel kişilere sigorta acentesi, sigorta acentelerinin acentelik faaliyetleriyle ilgili olarak tayin ettikleri gerçek veya tüzel kişi acentelere ise tali acente denir. Tali acentelik tesisi için sigorta şirketinin yazılı izni gerekir. 7397 sayılı Sigorta Murakabe Kanunu’nun, 2.maddesi ikinci fıkrası (b) bendinde sayılan niteliklere sahip olmayan kimseler acentelik yapamazlar, acentelere ortak olamazlar, tüzel kişi acentelerin yönetim ve denetim kurullarında görev alamazlar. Sigorta şirketlerinin yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile müdürler kurulu üyeleri ve şirket adına imza atmaya yetkili olanlar, görevli bulundukları sigorta şirketinin acenteliğini veya tali acenteliğini yapamazlar, bu acentelerin yönetim ve denetim kurullarında görev alamazlar, bu acentelere ortak olamazlar ve bunlardan ücret karşılığı herhangi bir iş kabul edemezler. Bu sınırlandırmalar söz konusu kimselerin eş ve velayeti altındaki çocukları için de geçerlidir. Sigorta sözleşmesi yapma ve prim tahsil etme yetkileri sigorta şirketine aittir. Bu yetkiler acentelik sözleşmesinde belirtilmek kaydıyla sigorta acentelerine devredilebilir. Tali acentelere sözleşme yapma ve prim tahsil etme yetkileri verilememektedir.

Yönetmelik kapsamında sigorta prodüktörleri: Sigorta ettiren ve sigortacıya bağlı olmaksızın çeşitli sigorta dallarında sigorta olmak isteyenlere bilgi vererek sigorta sözleşmesinin şartlarını müzakere ve tehlike konusu ve özelliklerine göre sigorta teklifnamesini hazırlamada yardımcı olan ve çalışmalarının karşılığı olarak komisyon alan gerçek veya tüzel kişilere prodüktör denir. Prodüktörlerin faaliyette bulunabilmek için Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliğinden Prodüktörlük Belgesi almaları zorunludur. Broker ve prodüktörler acentelik yapamazlar. Sigortacılık mevzuatına aykırı hareketlerinden dolayı hapis veya birden fazla ağır para cezası ile cezalandırılanlar ile emniyeti suistimal, dolandırıcılık, karşılıksız çek keşidesi, hırsızlık, zimmet, ihtilas, rüşvet, irtikap, sahtekarlık gibi, yüz kızartıcı suçlardan dolayı mahkum olanlar, müflisler ve konkordato ilan edenler, brokerlik ve prodüktörlük yapamazlar ve brokerlik ve prodüktörlük yapan tüzel kişilere ortak olamazlar.

Sigorta sözleşmelerinde sigortalıyı temsil ederek ve sigorta şirketinin seçiminde tamamen tarafsız ve bağımsız davranarak, rizikoların sigorta edilmesi için sigorta

sözleşmesi yapmak isteyenlerle sigorta şirketlerini bir araya getiren, sigorta sözleşmesinin akdinden önceki gerekli hazırlık çalışmalarını yapan ve gerektiğinde bu anlaşmaların uygulanmasında, özellikle tazminatın ödenmesinde yardımcı olan gerçek veya tüzel kişilere sigorta brokeri, bu işleri sigorta şirketleri ile reasürans şirketleri arasında yapanlara da reasürans brokeri denir. Sigorta ve Reasürans brokerlerinin Hazine Müsteşarlığı'ndan ruhsat almaları zorunludur. Brokerler brokeraj adı altında net prim üzerinden komisyon alırlar. [45]

3.3.2 Sigorta ve Reasürans Brokerleri Yasal Mevzuat

1/11/2000 tarihli ve 24217 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış olan Sigorta ve Reasürans Brokerleri Yönetmeliği ile Sigorta Brokerliği Firmaları'nın yasal mevzuatı belirlenmiştir. Bu yönetmelik ile belirlenen mevzuat detayları kapsam, amaç, tanım, brokerlerde aranan genel, özel nitelik ve şartlar, tarafsızlık ve bağımsızlık, denetim esasları yükümlülükler ve yasaklar çerçevesinde incelenmiştir.

Yönetmelik kapsamında; hayat sigortası, hayat dışı sigorta veya reasürans alanlarında faaliyette bulunan brokerlerde aranan niteliklere, bunların kuruluşlarına, faaliyetlerine, tutacakları defter, belge ve kayıt düzenine ve denetimlerine ilişkin usul ve esasları kapsamaktadır. [32]

Yönetmelikteki brokerlik tanımı: Sigorta sözleşmelerinde sigortalı temsil edilerek ve sigorta şirketinin seçiminde tamamen tarafsız ve bağımsız davranılarak, sigorta sözleşmelerinin akdinden önce gerekli hazırlık çalışmalarının yapılması ve temsil edilen kişilerin talepleri çerçevesinde; tarafların bir araya getirilmesi ve sigorta sözleşmelerinin uygulanmasında ve özellikle riziko gerçekleştiğinde tazminatın ödenmesinde yardımcı olunması işini veya reasürans sözleşmelerinde bu iş ve işlemlerin sigorta şirketleri ile reasürans şirketleri arasında yapılması işini belirtmektedir. Brokerler, Hayat sigortası, hayat dışı sigorta veya reasürans alanlarının en az birinde brokerlik yapmak ile yükümlüdür. Brokerlerde aranan nitelik ve şartlar;

a) Asgari ödenmiş sermayelerinin 100 bin YTL ve faaliyette bulunulacak her bir alan için ilave 25 bin YTL'lik tutardan az olmaması ve yıl sonları itibariyle özkaynaklarının 100 bin YTL'nin altında olmaması,

b) Faaliyet konularına uygun sağlıklı bir yönetim, gerekli muhasebe kayıt, bilgi ve belge sistemi ile düzenli iş akışı ve haberleşmeyi sağlayacak yeterli bir organizasyonun kurulmuş ve teknik donanımın sağlanmış olması,

c) Gerçek kişi brokerler ile tüzel kişi brokerlerin yetkili yöneticileri ve çalışanlarının;

İtibarlı olmaları ve sigortacılık alanında güven unsurunu bozan faaliyette bulunmamış olmaları,

Türkiye'de ikamet etmeleri,

En az dört yıllık yüksek okul mezunu olmaları,

Sigortacılık mevzuatına aykırı hareketlerinden dolayı hapis veya birden fazla ağır para cezası ile cezalandırılmamış olmaları, müflis olmamaları, taksirli suçlar hariç olmak üzere affa uğramış olsalar dahi ağır hapis veya beş yıldan fazla hapis yahut basit ve nitelikli zimmet, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlar ile istimal ve istihlak kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçları, resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, kara para aklama veya Devlet sırlarını açığa vurma, vergi kaçakçılığı veya vergi kaçakçılığına teşebbüs suçlarından dolayı hüküm giymemiş olmaları,

d) Gerçek kişi brokerler ile tüzel kişi brokerlerin yetkili yöneticilerinin sigortacılık alanında en az on yıl faaliyette bulunmuş olmaları,

e) Mesleki sorumluluk sigortası yaptırmış olmaları,

f) Müsteşarlıktan ruhsat almış olmaları gerekmektedir.

Genel niteliklere ilave olarak aşağıdaki nitelikler aranır:

a) Türkiye’de faaliyet gösterecek gerçek kişi yabancı brokerler dışında kalan gerçek kişi brokerlerin;

Ticaret siciline kayıtlı olmaları, sigortacılık alanında faaliyette bulundukları asgari on yıllık süre içinde brokerlik faaliyetinde bulunmak istedikleri alanların her biri için en az iki yıllık mesleki deneyime sahip olmaları,

b) Türkiye’de faaliyet gösterecek gerçek kişi yabancı brokerlerin;

Ticaret siciline kayıtlı olmaları, sigortacılık alanında faaliyette bulundukları asgari on yıllık süre içinde brokerlik faaliyetinde bulunmak istedikleri alanların her biri için en az iki yıllık mesleki deneyime sahip olmaları, son on yıl kesintisiz olarak brokerlik faaliyetinde bulunuyor olmaları ve bu faaliyetlerinin yasaklanmamış olması,

c) Türkiye’de faaliyet gösterecek tüzel kişi yabancı brokerler dışında kalan tüzel kişi brokerlerin;

Anonim veya limited ortaklık şeklinde örgütlenmeleri, hisse senetlerinin tamamının nama yazılı olması, çalışanlarının yeterli sayıda olması ve sigortacılık alanında en az dört yıl faaliyette bulunmuş ve bu süre içerisinde brokerlik faaliyetinde bulunmak istedikleri alanların her biri için en az iki yıllık mesleki deneyime sahip olması, gerçek kişi kurucu ve ortaklarının 5 inci maddenin (c) bendinde 4 numarada yer alan

şartları taşıması ve muaccel vergi ve prim borcunun bulunmaması, tüzel kişi kurucu ve ortaklarının iflas veya konkordato ilan etmemiş olması ve muaccel vergi ve prim borcunun bulunmaması şartları aranmaktadır.

d) Türkiye’de faaliyet gösterecek tüzel kişi yabancı brokerlerin;

Türkiye’de şube şeklinde örgütlenmeleri, Türkiye’deki çalışanlarının yeterli sayıda olması ve sigortacılık alanında en az dört yıl faaliyette bulunmuş ve bu süre içerisinde brokerlik faaliyetinde bulunmak istedikleri alanların her biri için en az iki yıllık mesleki deneyime sahip olması, son on yıl kesintisiz olarak brokerlik faaliyetinde bulunuyor olmaları ve bu faaliyetlerinin yasaklanmamış olması, son üç bilanço yılı itibariyle özkaynaklarının ödenmiş sermayelerinin en az %75’i kadar olması şartları aranmaktadır.

Tüzel kişi brokerlerin çalışanları için sigortacılık alanında dört yıllık mesleki deneyime sahip olma şartı, sigortacılık alanında dört yıllık lisans veya yüksek lisans ya da doktora eğitimini tamamlamış kişiler için aranmamaktadır.

Yönetmeliğe göre sigorta brokerlerinin tarafsızlık ve bağımsızlık kavramı şu şekilde açıklanmaktadır: Brokerler, daha sonra teklif almak üzere, önceden sigorta şirketleriyle belirli süreli anlaşma yapamamaktadırlar. Brokerler, temsil ettiği kişilerin aksine bir talebi olmadığı takdirde en az üç sigorta veya reasürans şirketinden teklif almak, bu teklifleri ve karşılaştırmalı fiyatları temsil ettiği kişilere bildirmek zorundadır. Brokerler, bir takvim yılı içinde aynı sigorta şirketlerinden teklif almamaya özen gösterir. Brokerler teklif aldıkları ve iş yaptıkları sigorta şirketlerinin listesini her altı ayda bir Müsteşarlığa göndermekle yükümlüdürler.

Brokerlere danışmanlık ücretleri ve brokerlik komisyonu dışında teşvik komisyonu dahil ayrıca herhangi bir surette menfaat sağlanamamaktadır.

Brokerler faaliyette bulundukları sigorta branşları itibariyle yıllık prim hasılatının tek bir sigorta şirketinden yapılmamış olmasına özen göstermekle yükümlüdürler. Sigorta şirketleri itibariyle dengeli bir prim dağılımının sağlanamaması halinde bunun gerekçeleri ayrıntılı bir şekilde en geç takip eden yılın Ocak ayı sonuna kadar Müsteşarlığa bildirilmek zorundadır.

Tüzel kişi brokerlerin ortakları ile yönetim kurulu üyeleri, sigortacılık alanında faaliyette bulunan başka kuruluşlarda görev alamaz ve bu kuruluşlara doğrudan veya dolaylı ortak olamaz.

Gerçek kişi brokerler ile tüzel kişi brokerlerin yetkili yöneticileri ve çalışanları, miras yoluyla sahip olunan şirketlerde üstlenilen görevler dışında maaş veya ücret şeklinde gelir getirici mesleki ve ticari başka bir faaliyette bulunamaz ve sigortacılık alanında faaliyette bulunan başka kuruluşlara doğrudan veya dolaylı ortak olamaz.

Bir gerçek kişiye ait dolaylı pay sahipliğinin belirlenmesinde bu gerçek kişi ile eş ve çocuklarına, bunların sınırsız sorumlulukla katıldıkları ortaklıklara veya bu kişi veya ortaklıkların ayrı ayrı veya birlikte sermayesini veya yönetimini kontrol ettikleri ortaklıklara ait paylar birlikte dikkate alınmaktadır. Tüzel kişilere ait dolaylı pay sahipliğinin belirlenmesinde de bunlara ait paylar ile bunların sermayesini veya yönetimini kontrol ettikleri ortaklıklara ait paylar birlikte hesaplanmaktadır. [9,32]

Yönetmeliğe göre sigorta brokerlerinin tabi oldukları denetleme esasları, yükümlülükler ve yasaklar belirtilmiştir. Brokerlerin bütün iş ve işlemleri, Hazine Müsteşarlığı'na denetlenir. Brokerler, sigortacılık mevzuatına göre denetleme, inceleme ve soruşturmaya yetkili olanların, mevzuat hükümleri ile ilgili görececekleri bütün bilgileri vermeye ve isteyecekleri bütün hesap, kayıt, defter ve belgeleri ibraz etmeye mecburdur.

Brokerler, mevzuata ve temsil ettiği kişiler tarafından kendilerine verilen talimatlara uygun hareket etmek, bu kişilerin hak ve menfaatlerini korumak, sigortacılık icaplarına uymak ve görevlerini iyi niyet ve dürüstlikle yürütmek, doğru bilgi vermekle yükümlüdür. [46]

Brokerlerin ticari unvanlarında “sigorta brokerliği”, “reasürans brokerliği” veya “sigorta ve reasürans brokerliği” dışında başka ibareler bulunamaz. Brokerlik ruhsatları olmayanlar unvanlarında brokerliğe ilişkin ifadelere yer veremez.

Yeni kurulan broker firmalar ruhsat alınan tarihten yıl sonuna kadar olan dönemi ve diğer broker firmalar, her yıl 1 Ocak - 31 Aralık dönemini kapsayan ve her bir tazminat talebi için teminatı bir trilyon TL ve toplam teminatı 1.5 trilyon TL'den az olmamak üzere mesleki sorumluluk sigortası yaptırmak zorundadır.

Mesleki sorumluluk sigortası poliçelerinin sigorta şirketince onaylı bir nüshası, yeni ruhsat alan brokerlerce ruhsat alınmasından itibaren on beş gün içinde ve diğer brokerlerce her yıl Ocak ayının sonuna kadar Müsteşarlığa gönderilmektedir.

Brokerler, bir yıl içerisinde aracılık ettikleri sözleşmelere ilişkin olarak tahakkuk ettirilen toplam prim hasılatının yüzde 40'ının veya daha fazlasının ait olduğu sigorta şirketlerine mesleki sorumluluk sigortası yaptıramazlar.

Yönetmeliğe göre brokerlere getirilen yasaklar; brokerlik sözleşmesine mesleki sorumluluk sigortasının hangi şirket tarafından yapıldığını, poliçe numarasını, sözleşmenin geçerlilik süresini ve teminat miktarını eklemek zorunda olması, brokerlerin, aracılık ettikleri işlerle bağlantılı olmayan bireysel bazlı sigortalardaki aracılık oranları toplam portföyün %5'ini aşmaması olarak sıralanabilmektedir.

Brokerler, prim tahsil edemez ve sigorta tazminatı veya tazminata ilişkin avans ödeyemez. Brokerler, brokerlik dışında başka herhangi bir ticari faaliyette bulunamaz. [32]

4. İNŞAAT SİGORTALARINDA RİSKLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE RİSK ANALİZİ

4.1 İnşaat Sigortalarında Riskin Kapsamı

Sigortanın kapsamını belirlemek zaten sigortacılığın özüdür. Bir sözleşme koşulları ve teknik özellikleri sigortacı tarafından iyice incelenmeli, algılanmalı ve bu iş için gereken teminatlar ve poliçe yazılımı tasarlanmalıdır. Tasarlanan sigorta anlaşması metni sigortalıya sunulmalı. ve taleplerini, risklerini yeterince karşılayıp karşılamadığı sorulmalı, sunulan metin ve verilen teklif üzerinden sigortalının onayı alınmalıdır. Daha önceki bölümde de anlatıldığı gibi bir projenin yapımı süresince karşılaşılabileceği çok çeşitli riskler ve bu risklerin süreçleri vardır. Projenin teknik karakteristikleri ve yapılması için seçilen coğrafyanın koşulları, bir başka yerde yapılacak aynı tür bir projeyi daha az tehlikeli kılarken bir başka projede risk ve süreci iyice ağırlaştırabilir. Bir vadi içinde yapılacak inşaatla tepeye kurulacak bir gözlem evinin riskleri hiçbir zaman aynı olmaz. [24,42]

Sigortacının da bu ayrıntıları fark ederek, her bir projeye özgün sigorta kapsamları önermesi gerekir. Olağan işler için standardize edilerek, her türlü riske uygulanması istenen kloz ve klozlar bile, projenin yapısına uygun hale gelmesi için modifiye edilebilir. Ama bunun ölçüsü nedir ve ne tür projeler için yapılmalıdır? Her bir iş için tamamen en baştan kapsam, koşul ve tanım geliştirilemeyeceğine göre yapılması gereken sigortacılık mantığı çerçevesinde eldeki kloz ve kapsamı, projenin özelliklerine uyumlu hale getirmek üzere modifiye etmektir. Sigortacılık mantığı, sigortalanabilir riskleri diğerlerinden ayırabilmek ve bunun sınırlarını belirleyebilmektir. Bu yüzden sigortacı için belirlenmiş klozları, sigortalı lehine, projeye uygun hale getirmek zor değildir. Ama sigortacı bu özel çalışmayı büyük prim getirisi olan, dizaynı iyi hazırlanmış, denetimi ve inşaatı saygın firmalar tarafından yapılan büyük ve olağan dışı projeler için yapmak isteyecektir. Bunda da haklıdır. Sigortacılık mantığı çerçevesinde, sigortalanabilir riskler ve bunların tanımları, sınırları nelerdir, şimdi bunları inceleyelim. Yapım sigortalarının kapsamına girebilecek olan sigortalanabilir tehlikeler:

1. Şantiye tesisleri atölyeler,
2. Depolar, inşaat malzemeleri,

3. Şantiyeye gelmekte olan veya şantiye alanı dışında depolanan mal,
4. Kusurlu işçilik kusurlu malzeme,
5. Kusurlu dizayn kusurlu tavsiye,
6. Enkaz kaldırma,
7. Mesleki ücretler,
8. Ekspres nakliyat,
9. İşverenin mevcut mal mülkü,
10. Civarda mevcut bulunan mal mülk,
11. Aşırı yağış,
12. Sel, taşkın, su basması,
13. Rüzgar, fırtına,
14. Denizin doğal hareketleri,
15. Çökme, toprak kayması, kaya düşmesi, çığ düşmesi,
16. Zemin incelemelerinin yetersizliği,
17. Aşırı ısı farkları,
18. Dolgu kaybı,
19. Kırılma,
20. Dahili nakliyat,
21. Test ve deneme,
22. Bakım dönemi,
23. İş programı - işin uzaması,
24. İşin başlamasının gecikmesi,
25. İşin tamamlanmasının gecikmesi,
26. Açık kısımlar,
27. İnşaatta yeni metotlar kullanılması,
28. Sözleşme dokümanlarından sapma,
29. İnşaatta tehlikeli madde kullanılması,
30. Desteklerin çekilmesi,
31. Tesislerin yeri - inşaat sahası,

32. İletişim eksikliği,
33. Yüzey suyu, yeraltı özellikleri,
34. Güvenlik önlemlerinin eksikliği,
35. Mekanik ve elektriği kırılma,
36. Deprem,
37. Yangın ve infilak,
38. Titreşme, salınım,
39. İhmal ve dikkat eksikliği,
40. Hırsızlık, soygun, gasp,
41. Grev, lokavt, kargaşalık, halk hareketleri, kötü niyetli hareketler,
42. Terör ve sabotaj,
43. İşveren tarafından devir alınan veya kullanılan kısımlar,
44. Sigortacının taleplerinin yerine getirilmemesi,
45. Sigortayı iptal etmeme,
46. Hasar paylaşma (50/50),
47. Koasürans,
48. Rücu haklarından feragat,
49. Üçüncü şahıslara karşı sorumluluk,
50. Çalışanlara karşı sorumluluk,
51. Kamuya karşı sorumluluk,
52. Çapraz sorumluluk,
53. Olağanüstü taahhüt işleri,
54. Tüneller, galeriler,
55. Yeraltı kablo ve boruları,
56. Ekili alanlar,
57. Tarihi eser bulunması,
58. Sonuçsal hasarlar,
59. Yeraltı haritalarının yetersizliği,
60. Sigorta bedelinin ayarlanması,

61. Genel olarak mevsimsel tehlikeler,
62. Düşme, çarpma, ezilme, devrilme, sürtünme,
63. Kısmen tamamlanmış yapılar,
64. Tamamlanmış inşaat işleri,
65. Önceden tahmin edilebilecek risklerin hesaba katılmaması
66. Yetersiz kontrol ve aceleyle yapılan iş,
67. Yetersiz mekanik ve elektronik ekipman,
68. Projenin bölge sahiplerince kabul edilebilirliği,
69. Yetersiz saha yönetimi,
70. Kundaklama,
71. 72 Saat klozu,
72. Sahtekarlık ve sadakatsizlik, [27]

4.2 İnşaat Sigortalarında Risk Değerlendirmesi

İnşaat tüm riskler sigortası teklifi istenen sigortacı, ne tür bir risk üstleneceğini bilmek isteyecektir. Riski üstlenip üstlenmemeye, üstlenecekse hangi prim oranıyla bunu yapacağına, ne tür bir muafiyet, istisna veya limit uygulayacağına kendisine bildirilen risk tanımıyla karar verebilecektir. Bu sebeplerden dolayı sigortacıdan teklif istenirken, inşaat projesi çerçevesinde kapsanması istenilen risklerin de ayrıntılarıyla tarif edilmesi gerekmektedir.

Sigortacı, projenin yapımı sırasında meydana gelebilecek değişik hasarlar, kayıplar ve bunların yerine koyma değerlerini tahmin edebilmek ve buna göre teklif verebilmek için, yapılacak olan taahhüt işindeki diğer ayrıntılara dair detaylı bilgiye ihtiyaç duymaktadır.

Kendisine önerilen riskleri sınıflandıracak, değerlendirecek ve bunları orantılayarak teklifini hazırlayacaktır. Bir projede risklerin değerlendirilmesi çeşitli açılardan yapılabilmektedir. [27,16]

Sigortalanması teklif edilen bir riski değerlendirmek için sigortacılar ilk önce maddi gibi görünen bilgileri elde etmektedir. Daha sonra ileri araştırmaları yapılacaktır. Araştırmalar, bilgi birikimine, taahhüt işinin, yerinin özelliklerine, sigorta için görüşmeler yapan tarafların yeteneklerine ve deneyimlerine bağlı olarak değişiklik gösterir. Zor ve büyük ölçekli projelerin risklerinin değerlendirilmesinde ve sigorta priminin oranlanması, özellikle zemin ve deprem riski olan projelerde,

sigortacılar ve sigorta brokerleri tarafından bağımsız bir grup mühendisten fizibilite raporu istenebilmektedir. Bu raporlar, aynı zamanda taahhüt işlerinin yerine getirilmesinde kaçınılmaz olan üçüncü şahıs risklerini de aydınlatabilmektedir. [27,31]

Normalde, sadece risk değerlendirmesi amacıyla teklif formları kullanılmamaktadır. Sigortacılar ileri safhalarda araştırmalar yapmadan önce, gerekli bilgiyi elde etmek için tasarlanmış ek soru formları kullanmaktadırlar. Riskleri analiz etmek veya anlamak için sonu gelmez ayrıntıda sorular sorulabilir. Bunların çoğu karşı tarafın da bu detayları düşünüp düşünmediğini anlamak ve yaklaşımını ölçmek için sigortacı tarafından sorulmaktadır. Bu sorulara verilen hiç bir cevap, doğal bir felaketin gelmesini engellemeyecektir. Sadece kayıp azaltma kavramına sigortalının yaklaşımını göstermektedir. Sigorta mantığını geliştiren her sigortacı riske göre soracağı soruları farklılaştırabilir. Sigortacının sorabileceği sorular şu şekilde sınıflandırılmaktadır:

Sigortalı ile ilgili detaylar:

1. Sigortalanacak kimse, bütün yardımcı müteahhitlerin detaylı listesi,
2. Sigortalanacaksa işverenin adı,
3. Sigortalanacak tarafların işin türü ve bölge özellikleri konusundaki deneyimleri,

Temel Sözleşme Detayları:

4. Müteahhidin sorumluluğunda yapılacak iş veya parçaların fiyatları da dahil olmak üzere proje veya sözleşmenin tahmini değeri,
5. Enkaz kaldırma ve mesleki ücretler için sigorta bedeli,
6. Katları tarafların sorumluluklarının ve işin kabul edildiği sözleşmenin koşulları,
7. Özellikle standart formlardan uzaklaşıldığı yerlerdeki risklerle ilgili kısımlar,
8. Bu poliçeyle sigortalanmayacak olan fakat projeye katkıda bulunan tarafların risk ve sigorta sorumlulukları,
9. İnşaat veya montaj süresi, deneme (mekanik, elektrik, hidrolik denemeler ve test arasında bölünmüş) süresi, bakım veya kusur sorumluluğu süreleri. Tahmini bitiş tarihleri,

İş ve Saha:

10. Yapılacak işin tam tanımı ve destekleyici planlar, taslaklar,
11. İşin yapılacağı metot veya metotların detaylı tanımları ve bütün geçici işlerin ayrıntıları,

12. Değişik iş kategorileri arasında dökümlü sözleşme fiyatı,
13. Geçici işlerin toplam değeri,
14. İşin yapımı süresince değer artışını gösteren bir grafik ve hangi sürede işin hangi bölümlerinin yapılacağını gösteren bir ilerleme programı (iş programı),
15. Herhangi bir kısmi kabul söz konusuysa, devredilen işin değerleri ve beklenen devir tarihleri,
16. Herhangi bir iş devredilmeden önce kullanıma açılacaksa, beklenen tarihler, değerler, kullanım detayları ve sorumluluklar,
17. Geçici binaların, malzeme ve ekipmanların depolanması planlanan yerleri ve değerlerini gösteren bir saha yerleşim planı,
18. Tehlikelere açıklık bakımından işlerin yerinin incelenmesi,
19. Eğer etüt edilmemişse, bir jeolojik raporla beraber zemin durumunun detayları,
20. Genel iklim koşullarının özeti,
21. Uygun olan yerlerde yapıla, deneme ve testlerin tam ayrıntıları,

İnşaat Makineleri:

22. Müteahhidin inşaat makinelerinin toplam değeri,
23. Önemli malzemelerin listesi, değerleri ve sahada bulunma yerleri ve süreleri,
24. Özel tehlikelere (tünellerde, dubalarda veya vinç üzerlerinde) maruz kalarak kullanılan araçların özel detayları,
25. Geçici binaların yeri, inşası ve değerleri, bunların içindekiler ve içindekilerin değerleri,

Kara Yoluyla Taşınan veya Sahadan Uzakta Bulunan Mallar:

26. Tek tek yapılan önemli nakliyatların detayları (değerleri, nakliye şekli, paketlenme, güvenlik, geçici depolama, vs.),
27. Yolda ve sahada yapılan teftişlerin detayları,
28. Kullanılması beklenen taşıt ve nakliye koşulları,
29. Kapsanacak diğer saha dışı risklerin detayları,

Üçüncü Şahıs Detayları:

30. Olay başına olan tazminat limiti,
31. Sahayı çevreleyen üçüncü şahıs alanlarının tanımı ve yakınlığı, kullanım veya ikamet şekli,

32. Malların durumu çizelgesi yapılacak mı? Yapılacaksa hangi mallar için yapılacak?
33. Beden işçileri, Bedensel olmayan işçiler, Sadece işçi sağlayan taşeronlara (yardımcı müteahhitlere) yapılacak olan tahmini ödemeler,
34. Halkın sahaya girme hakkı var mı?
35. Sahadan geçen veya sahaya yakın olan hizmetler (elektrik, su gibi) var mı? Varsa, alınacak önlemler veya yapılacak değişikliklerin detayları;
36. Sigortalanması gereken müteahhit, işveren veya diğer taraflar üçüncü şahıslarla herhangi bir anlaşmaya girmişler mi? Girmişlerse bu anlaşmaların detayları ortaya konmalıdır. [15,27,43]

Hasarı oluşturan nedenler genellikle bağlantılı hasar doğuracak sonuçlar vermektedir. Üçüncü şahsın malına gelecek en ufak derecedeki zarar çok daha fazla masrafi olan kayıplara neden olabilmektedir. Örneğin, yoğun bir yerleşim merkezinde haberleşme kablosunun kesilmesi, kablo bedeli olarak düşük ama haberleşme kontür bedeli olarak çok yüksek olabilmektedir. Aynı şekilde şantiye sahasında ya da yakınında bulunan kamu mallarına verilecek zararların sonuçları ağır maddi kayıplara yol açmaktadır. [43,44]

4.2.1 Sigortalı Açısından Risklerin Değerlendirmesi

Sigortalı açısından risklerin değerlendirilmesi, sigortalıların sayısına, projedeki fonksiyonlarına, sorumluluklarına ve niteliklerine göre değişmektedir. İnşaat sigortası kapsamında sadece inşaat aşamaları değil inşaatın yapım sürecine dahil olan işlemler de teminat altına alınmaktadır. İnşaat projelerinde, büyük ya da orta boy da olsa bütün risklerin azami bir dikkatle sigorta edilmeleri gerekmektedir. İnşaat sigortalı, inşaat projelerini, yapıyı ve yapım esnasında kullanılan inşaat malzemelerini, forklift, buldozer, hareketli araçlar gibi ekipmanları sigorta etmeyi de kapsamak zorundadır. Şantiye ve şantiye dışı depolama ve ulaştırmada sigorta teminatı inşaat tüm riskler poliçelerine dahil edilmektedir.

Eğer poliçe müteahhitlerle beraber işvereni de kapsayacaksa, sigortalı ürünler ile ilgili olarak işverenin poliçeden sağlayacağı fayda, inşaat sözleşmesi altında müteahhitten tazminat alma hakkından farklı olmamaktadır. Bu yöntem ile sigortacının işverene karşı rücu hakkı kısmen veya tamamen ortadan kalkmış olmaktadır. İşverenin sigortalı görüldüğü bir sorumluluk sigortasında açılan bir dava sonucunda, işveren ödeme yapmak durumunda kalınabilmektedir. İşverenin sorumluluğu, herhangi bir kimsenin hatası olmadan veya hatası ispatlanmadan doğabilmekte ve böyle bir durumda eğer işverenin müşavirleri hatalıysa onlara karşı

rücu hakkını kullanabilmektedir.

Genel sorumluluk sigortası çok sayıda özel poliçelerin yerine geçmesi ve müteahhidi üçüncü taraflara karşı himaye etmek amacıyla tasarlanmıştır. [10,14]

Meydana gelen kayıpların ihtimalleri üzerinde müteahhitlerin önemli oranda rolü söz konusudur. Örneğin, farklı müteahhitler, içinde değerli mallar bulunan bir binaya ilave yaparken farklı derecelerde özen göstermektedir. Bir müteahhidin deneyimi az, yönetim ve işçi kadrosu yetersiz, fiyat teklifleri istikrarsız ve makine ekipmanı yetersiz ise, olağanüstü bir afet karşısında birinci sınıf bir müteahhide göre alacağı önlemler yetersiz kalacaktır.

Sigortacılar genellikle müteahhidin aşağıdaki durumlarını incelemektedirler:

- Müteahhidin iş konusundaki deneyimi: Basit bina inşaatlarında kendisini kanıtlamış bir müteahhidin çok daha değerli ve karmaşık olan gökdelen inşaatında da aynı başarıyı gösteremeyecektir. [15,19]
- Bölge hakkındaki deneyimi: Yeni bir coğrafik bölgeye giden müteahhit, toprak, iklim ve iş konularında hiç tanımadığı sorunlarla karşılaşabilmektedir. İhaleye girmeden önce inşaat alanını ziyaret etmesine rağmen, ulaşım zorluğu, civardaki huzursuzluk, mevsimsel ısı değişiklikleri, yağmur, nem, iyi yetiştirilmiş ve becerikli iş gücü gibi konularda ancak ilk elden deneyim kazanılabilir.
- Müteahhidin önceki işlerindeki yaptığı hasarlar: Ele geçirilmesi zor olmasına ve her zaman açıkça beyan edilmemesine rağmen, benzeri işlerdeki bir kayıp, müteahhidin deneyim ve idare kalitesi hakkında bilgi verebilmektedir.
- Sözleşme sorumlulukları ve hakları: Müteahhit, işvereniyle, iş ortağıyla ve taşeronlarıyla sözleşmeler yapar. Yapılan her sözleşme, bir tarafın haklarını, diğer tarafın sorumluluklarını belirler. [27,28]

Aynı durum, müteahhit-taşeron sözleşmesi için de geçerli olmaktadır. Bu defa işveren, hak sahibi konumundaki müteahhittir. İnşaat işinin ortak girişim şeklinde yapılması halinde işverene karşı olan sorumlulukların dağılımını belirleyen bir sözleşme yapılacaktır.

Sigorta teklifi verecek olan sigortacının sözleşmelerin tamamını incelemesi, haklar ile sorumlulukları belirlemesi ve vereceği sigorta poliçesi teklifinde bunlarla ilgili kapsam eklemesi gerekmektedir. Müteahhit işin bir kısmını taşeronlara aktarmış olsa bile, işverenle yaptığı sözleşme gereği taahhüt edilen işin bütününden sorumludur. Bu sorumluluk altındaki müteahhit, taşeronla yaptığı sözleşmeye tazminat ve çeşitli ceza maddeleri gibi bir çok yaptırımda bulunur veya taşerondan, üstlendiği kısım için

sigorta yaptırmamasını isteyebilir. Taşeronun yaptıracığı sigorta, sadece taşeronun yapacağı iş kalemleri ve bedelleriyle sınırlı olmaktadır.

Bir hasar durumunda, hasarı, poliçe kapsamı kadar karşılayacaktır. Taşeronun yaptırdığı sigortanın kapsamına dikkat edilmez ise, bir hasar durumunda müteahhidin poliçesinin de hasar tazminatına katkıda bulunması gerekebilir. Bu duruma sigortacılıkta, poliçeler arasında aralık kalması (gap) denilmektedir. Aynı durum, üçüncü şahıslara karşı sorumluluk sigortalarında ve girişim ortaklığının yaptıracığı sigorta poliçelerinde de ortaya çıkabilmektedir. Bu durumun pratik çözümü müteahhidin tek bir poliçe yaptırması ve gerek iş ortaklığının gerekse taşeronun üstleneceği kısımların primlerini onlardan tahsil etmesidir. Tek elden takip edilen poliçelerde sorunlar en düşük seviyeye inmektedir. [40]

4.2.2 Sorumluluk Açısından Risk Değerlendirilmesi

İnşaat tüm riskler sigorta poliçesi üçüncü şahısların bedensel yaralanmalarını ve üçüncü şahıs mallarının kayıp veya hasarlarını kapsayacak şekilde düzenlenmektedir. Bu tip yaralanma, kayıp ve hasarlar daha önce sıralanan nedenlerden dolayı ortaya çıkmaktadır. Benzer şekilde, üçüncü şahıs ve malları hassas ve tehlikeye açıksa, ya da çevre şartları sigortalı ve üçüncü şahıs için dezavantajlıysa, üçüncü şahıs yaralanması, kayıp ve hasarı daha büyük ihtimaldir. Ayrıca sorumluluk konusun altındaki bazı riskler taahhüt işleri devredildikten sonra değişmektedir. Risk altında olan miktar da tazminat limitine, risk altında olan üçüncü şahıs malının değerine, ve üçüncü şahısların içinde bulunduğu şartlara göre değişmektedir.

Sigortalı kendi hatasından veya onun adına çalışan birinin hatasından doğan yaralanma, kayıp veya hasardan sorumludur. Eğer böyle bir hasarda tek sorumlu sigortalı ise mağdur tarafın maddi ve manevi olarak hak ettiği tam tazminatı ödeme sorumluluğu doğmaktadır. Örneğin, bir yer sarsıntısı ile sigortalının inşaat halindeki yapının sağlamlığını tam sağlayamaması birleşerek taahhüt işlerinin çökmesine ve üçüncü şahıs malına zarar vermesine neden olabilmektedir. [10,31]

Sigortalı bazı durumlarda hata olmadan da sorumluluk altına girebilir, örneğin, rahatsız etmekten doğan sorumluluk, çalışanın tazminatı hakkından doğan sorumluluklar ve anlaşmayla kabul edilen sorumluluklar bunlardan bazılarıdır.

Sorumluluk bölümüyle ilgili en önemli tehlikeler şunlardır:

İnşaat sahasındaki kazı veya su atımıyla ortaya çıkan temel zayıflaması yakındaki üçüncü şahıs binalarının zarar görmesine yol açmaktadır.

Kaynak, patlayıcı veya diğer tehlikeli maddelerin kullanılması ile ortaya çıkan yangın ve patlama büyük çaplı hasarlar oluşturmaktadır.

Mekanik araçların kullanılması sırasında ortaya çıkan kazalar. Makinelerin devrilmesi, içindekileri dökmesi ya da diğer inşaat makinelerinin ve iskelelerin yıkılmasıyla ortaya çıkan çarpma, yıkılma, devrilme kaynaklı hasarlar bu durumlardan bazılarıdır.

Bu kazalar genel olarak, yeterli ikaz levhalarının bulunmaması, geçici işaretlemelerin yapılmaması ve iş güvenliği önlemlerinin alınmaması nedeniyle ortaya çıkmaktadır. [42]

4.3 İnşaat Sigortalarında Risk Analizi

Büyük inşaat projelerinde detaylı risk çalışmalarına ihtiyaç duyulmaktadır. İnşaat projelerinin sahip olduğu riskler detaylı olarak incelenmelidir. İnşaat projeleri gibi büyük ve kurumsal firmalar da kendi içlerinde bir risk ve sigorta departmanı kurma ve bu departmanın uzmanlık düzeyini geliştirmek yerine asıl işi risk danışmanlığı ve sigorta brokerliği olan firmalar ile çalışmayı tercih etmektedirler. Sigorta Brokerliği firmaları ise bu firmaların mevcut risklerini risk yönetim çalışmaları ile en aza indirmeye çalışıp, bertaraf edilemeyen riskleri de sigorta yolu ile ortadan kaldırma yoluna gitmektedirler. Asıl amacı müşterileri ile kurdukları güçlü bağları yıllar boyu sürdürebilmek olan brokerlik firmaları bu amaçla yola müşterilerinin mevcut risklerini belirlemek ve bu riskleri ortadan kaldıracak metodolojiyi ortaya koymakla başlarlar.

Broker firmalar risk mühendisleri aracılığı ile müşterilerinin mevcut risklerini inceler, ortaya çıkan sonuçları finansal ve fiziksel metotlar ile modeller, uygulanacak planları oluşturup, bu planlar çerçevesinde uygulamaları sürekli olarak takip ederler elde edilen sonuçların risk mühendisleri tarafından analiz edilmesi ile riskin sürekli olarak iyileştirilmesi çalışmaları aralıksız olarak devam eder. Günümüz rekabetçi piyasalarında riskten kaçınan değil, riskleri belirleyen ve bu riskleri optimum düzeyde üzerinde tutabilen firmalar rekabet avantajına sahip olabilmektedirler. Bu amaçla broker firma risk mühendisleri müteahhidin üzerinde tutması gereken riskleri belirleyerek, kalan risklerin sigorta poliçesi ile bertaraf edilmesini sağlayarak toplam risk maliyetini en aza indirmeye çalışırlar. Bu amaçla kullanılan metodoloji, sonuçlar ve kazanımlar aşağıda belirtilmiştir.

Risk yönetiminde ilerleme kaydedilebilmesi için öncelikle risklerin tanımlanması gerekmektedir. Risklerin tanımlanabilmesi için iki soru gündeme gelir; inşaat projelerinin riskleri nelerdir, tanımlanan risklerin hangileri önemlidir. Risklerin tanımlanmasının ardından risk yönetim usulleri belirlenir. Bulunan sonuçlar risklerin tanımlanıp ölçeklendirilmesi, risk yönetim uygulamalarının kıyaslanması, risk

aksiyon planlarının uygulamaya konulması ve sigortanın bu risklere uygun olarak belirlenmesi aşamalarında kullanılır.

Tüm bu uygulamalardan çok çeşitli kazanımlar elde edilir. Bunlardan başlıcaları, toplam risk maliyetinin azalması, sigorta giderlerinin azalması, iş durmasına, işgücü kaybına bağlı şirketin imaj kaybı ve manevi kayıplara uğramaması, pazar payı düşüşü yaşanmaması olarak sıralanabilir. Riski devamlı iyileştirme çabalarının aralıksız devam etmesi ile müteahhitler inşaat projelerinde karşılaşılabilecekleri tüm riskleri konusunda bilgilendirir ve uzun dönemde bu riskleri tümüyle ortadan kaldırma konusunda önemli adımlar atar. [46,47]

Deprem tehdidine karşı risk analizinin yapılması aşamasında ise; meydana gelebilecek büyük bir depremde şirketin göreceği potansiyel hasar miktarı tespit edilmeye çalışılır. Tespitin yapılabilmesi için her bir tesis hasar potansiyelinin hem finansal hem fiziksel açıdan değerlendirilmesi, ileri modelleme teknikleri ile riskin matematiksel ifadesinin saptanması, deprem için kontrol ve denetimler yapılması gerekmektedir. Bu çalışmalar sonucunda belirli bir geri dönüş sürecinde hasar tahmini yapılır ve risk iyileştirme çalışmaları için tavsiyede bulunulur. Şirket bu çalışmalar ile belirlenen hasar frekansına göre en uygun sigorta opsiyonlarına sahip olmakla beraber risk çalışmaları deprem risk iyileştirme çalışmalarına temel teşkil eder ve şirketin genel olarak verimliliğinin artmasına yol açar.

Tüm bu işlemlerin yapılabilmesi için hasar öncesi, hasar sırasında ve hasar sonrasında yapılacaklar belirlenmelidir. Risk yönetimi kapsamında hasarın bu aşamasında yapılacaklar şu şekildedir:

Hasar öncesi; risk analiz, risk belirleme ve değerlendirme çalışmaları yapılır, organizasyonel yapı değerlendirilerek bilgi paylaşımı ve iletişim hızlandırılarak, denetim ve eğitim çalışmalarına ağırlık verilir. Bu aşamada fiziksel ve operasyonel riskler göz önünde bulundurulmaktadır. Hasar sırasında daha önceden hazırlanmış ve pratiği yapılmış olan kriz yönetim planları kapsamında, hak sahiplerinin idaresi, yönetim ve sorumluluklar ve stratejik bakış açıları belirlenir. Son aşama olan hasar sonrasında ise değerlendirmeler ile hasar tespiti, hasarın büyümemesi için yapılacak işlere ve bakım onarım çalışmalarına başlanır.

Yangın sistemleri tasarımı ve diğer risklere karşı ekonomik tasarımlar, sabit kıymetleri koruyacak dayanıklı ve ekonomik yangın algılama ve söndürme sistemleri, sel, yıldırım ve infilak risklerine karşı önlem önerileri oluşturmak amacıyla yapılmaktadır. Uygulama, inşaat projesinin fiziki incelenmesi, iş sürekliliğini kesintiye uğratmayacak projelendirmenin yapılması, uygulama ve denetim hizmetleri şeklinde olmaktadır. Risk analiz çalışmaları sonucunda mevzuata uygun çözümler ve risk profilinde iyileşme sağlanarak; sigorta giderlerinde azalma,

hasar frekansında azalma ve iş durması kayıplarında düşüş yaşanması sağlanabilmektedir.

Tüm bu risk analiz çalışmaları sırasında analizin yapıldığı inşaat projesi yüklenicileri eğitilerek kalıcı etki sağlanması hedeflenmektedir. İnşaat proje tiplerine ve müteahhitlere özel hazırlanan eğitim modülleriyle, sigortalıya yönelik risk yönetimi becerilerinin kazandırılması amacı ile, seminerler, toplantılar, ders ortamında yapılacak çalışmalar düzenlenir. Sigortalıya risk yönetimi sorumluluklarının yerine getirilmesi için etkinlik kazandırılır.

Risk çalışmaları sonucunda; risklerin profesyonel bir kurum tarafından yönetimi, operasyonel verimliliğin sağlanması, risk yönetim modelinin oluşturulması ve uygulanması, alternatif risk transfer uygulamaları, dünya standartlarında sigorta, reasürans ve risk yönetim programına sahip olunması, küresel sigorta, reasürans piyasalarında kabul görmüş standartlarda temsil gücüne sahip olmak, bu sayede; hem risklerin minimize edilmesi hem de sigortalarda en uygun fiyat ve teminatlara kolay ulaşım imkanına kavuşma şansına sahip olunmaktadır. Bu işlemlerin yapılmasında temel amaç, çalışılan sigortalının inşaat projesi kapsamındaki değerini artıracak ve aynı zamanda çevre felaketlerinden ve finansal krizlerden koruyacak optimum risk kontrol ve finansman çözümleri üreterek firmaları daha başarılı yapmaktır. [42,46]

İnşaat sigortalarında risk analizleri sonucunda sigorta brokerliği firmaları tarafından tavsiye edilen sigorta poliçesi detayları şu şekildedir;[47]

Uygulanan İstisnalar;

- Montaj işi için kullanılan makina ve alet ile geçici barakalar ve yardımcı tesisler,
- Üçüncü Şahıs Mali Mesuliyet Hasarları,
- Enkaz Kaldırma Masrafları,
- İlave Nakliye Masrafları,
- Grev, Lokavt, Kargaşalık, Halk Hareketleri ve Terörizm,
- Dört Haftayı Geçen Test Devresi,
- Bakım Devresi,
- Harp, istila vb.,
- Nükleer hasarlar,
- Kamu otoritesi tasarrufu,
- Aşınma, yıpranma vb,

- Makina kırılması,
- Envanter açıkları,
- Kasıt veya ağır kusur,
- İşverene teslim edilen işler,
- Netice hasarları,
- Nakil vasıtaları,
- Nakit, kıymetli evrak vb,
- Monte edilecek kıymetlerin kendi bünyelerinde mevcut hasarlar.

Muafiyetler;

- Test Devresi,
- Bakım Devresi,
- Doğal Afetler,
- Deprem,
- Hırsızlık,
- Dahili Nakliyat,
- Mevcut Tesisler,
- Üçüncü Şahıs Mali Mesuliyet (maddi),

İstisnalar İçin Alınması Tavsiye Edilen Ek Teminatlar ;

- MR 001; Grev, Lokavt, Kargaşalık, Halk Hareketleri ve Terörizm,
- MR 002; Çapraz Sorumluluk,
- MR 003; Dar Bakım,
- MR 004; Genişletilmiş Bakım,
- MR 006; Fazla Mesai ve Seri Taşıma (Uçak Hariç) Ek Giderleri,
- MR 007; Uçak ile Taşıma Ek Giderleri,
- MR 013; Şantiye Dışı Depolama.

İstisnalar İçin Alınması tavsiye Edilen Ek Teminatlar;

- MR 100; Makina ve Tesisat için Tecrübe Devresi,
- MR 113; Dahili Nakliyat,
- MR 115; Hatalı Dizayn,

- MR 116; İşletmeye Alınan İşler,
- MR 119; Mevcut Tesisler,
- MR 120; Vibrasyon.

Garanti Klozları (Genel);

- MR 005; İş Programı,
- MR 008; Deprem Bölgesindeki Yapılar,
- MR 009; Deprem Teminatı İstisnası,
- MR 010; Sel/Seylap Teminatı İstisnası,
- MR 011; Seri Hasarlar,
- MR 012; Fırtına Teminatı İstisnası.

Garanti Klozları (İnşaat Tüm riskler);

- MR 102; Yeraltı Kablo ve Boruları,
- MR 103; Ormanlar, Ekili Alanlar,
- MR 106; Kısımlar,
- MR 107; Kamp ve Depolar,
- MR 108; İnşaat Ekipmanı,
- MR 109; İnşaat Malzemeleri,
- MR 110; Sel/Seylap Güvenlik Önlemleri,
- MR 111; Enkaz Kaldırma Masrafları,
- MR 112; Yangın Güvenlik Önlemleri,
- MR 121; Temel ve İstinat Duvarları. [10,47]

Broker Firma Tarafından Belirtilen Kritik Hususlar:

Bakım Devresi: Geçici kabulü takip eden bakım devresi teminatı, aşağıda belirtilen hallerde ve süreler içinde sigorta konusu işlerde oluşacak hasarları kapsayacak biçimde genişletilmiştir:

- a) Yüklenicilerin bakım devresi müddetince bakım faaliyetleri nedeni sırasında sigorta konusuna verdikleri kayıp ve zararlar,
- b) Montaj süresi içinde ve kısmi kabul öncesi meydana gelmiş olmak koşuluyla bakım devresi içinde ortaya çıkan kayıp ve zararlar.

- İnşaat ve Montaj projeleri ve sigorta teminatına dahil olan mesuliyet teminatları uzun süreli riskler içerdiğinden tüm poliçelerin döviz cinsinden yapılması gerekmektedir,
- Sigorta süresi ticari faaliyet amacı ile üretime başlandığı an itibarı ile tarihe bakılmaksızın sona erer,
- Kısımlar teminatında belirtilen uzunluk ile muafiyet limitlerine dikkat edilmesi gerekmektedir,
- Sigortalı taraflardan birinin sabit kıymetine gelecek zarar Üçüncü Şahıs Mali Mesuliyet kapsamında ödenemez,
- Prim ödeme vadesi poliçenin 2/3 'üne kadar uzatılabilir,
- Sigorta bedeli zaman içinde artacağından sigorta bedeline bağlı koasürans muafiyetler kabul edilmemelidir,
- Özellikle işverenin devlet/kamu olduğu projelerde poliçe düzenlenirken uzatma ve iptal şartlarının kararlaştırılması çok faydalı olacaktır,
- Kullanılmış makinalara test devresi teminatı verilemez,
- Fiziksel kayıplar toplam mutabakat değerinin sadece bir bölümüdür. Gecikmeden kaynaklanan gelirlerdeki kayıplar, finans maliyetlerinin yükselmesi veya ekstra harcamalar göz önünde bulundurulması gereken finansal maliyet teminatlarından bazılarıdır. Tamamlanmayı takip eden dönemdeki garanti riski, inşa esnasındaki kayıp riskinden daha büyüktür. Birçok müteahhit bu riskin anahtar öge olduğunu tam olarak anlayamamıştır. [32]

5 UYGULAMA

5.1 Uygulamanın Amacı

Sigorta sektöründe hasarın yaşandığı andan itibaren yaşanan sorunların değerlendirilebilmesi için gerçekleşen hasarların tam olarak anlaşılabilmesi bu sebeple de hasar istatistiklerinin detaylı olarak incelenmesi gerekmektedir. Bu amaçla Türkiye’de faaliyetini sürdüren bir Sigorta Brokerliği Firması’nın danışmanlığında takip edilen ve 1999-2004 yılları arasında gerçekleşen hasarlar istatistiki verilere çevrilerek incelenmiştir. Yapılan çalışmadan çıkan sonuçların hasar ödeme süreçlerini kısaltması amaçlanmaktadır.

Sigorta Brokeri; müşterisinin öncelikle gerekli risk yönetim çalışmalarını yapan ve bu çalışmalar sonucunda risk yönetim modellerinin belirlenmesine, bunun bir parçası olan sigorta programlarının, sigortalının hak ve menfaatlerini koruyacak şekilde, sigortalıları temsilen, sigorta şirketleri nezdinde oluşturulmasına ve daha sonra bu programların yürütülmesine aracılık eden danışman kurumdur. Brokerlik kurumunu diğer sigorta aracılardan ayıran özelliklerden başlıcaları: kanuni statüsü gereği tüm sigorta şirketleri ile çalışabilir, bağımsız konumda olması, sigorta şirketlerinin değil, müşterinin temsilcisi olmasıdır. Bu sebepler istatistiki çalışmada sigorta brokerliği firmasının seçilmesinin başlıca nedenleri oluşturmaktadır. Broker firma aynı zamanda tüm alanlarda ülke genelindeki değerleri yansıtan bir sektörel çalışma alanı oluşturmaktadır. [46,48]

5.2 Uygulamanın Kapsamı

Tez kapsamında broker firmanın 1999 – 2004 dönemde kayıtlarında bulundurdukları hayat dışı branşlara ait tüm hasarlar değerlendirilmiştir. İncelenen hasar sayısı 15.405 adettir. Hasar istatistikleri özellikle Mühendislik branşı açısından inşaat sigortaları ön planda tutulacak şekilde değerlendirilmiş ve inşaat sigortaları açısından çeşitli sonuçlara ulaşılmıştır.

Yapılan çalışmada 1999 ile 2004 yılları arasında toplam 15.405 hasar incelenmiştir. Bu hasarların 3.883 adedi mühendislik branşına aittir. Bu değer % 25,2 oranına karşılık gelmektedir. Toplanan primlerde ise mühendislik sigortalılarının tüm branşlar

içindeki payının % 7'ler seviyesinde olduğu göz önüne alındığında, mühendislik branşı hasar adedinin diğer branşlara oranla yüksek olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Hasar istatistikleri, branşların kendi aralarındaki hasar sayılarına, ihbar-ödeme günü aralığına, büyük hasar sayılarına ve ödenen hasar büyüklüklerine göre çeşitli grafikler hazırlanarak incelenmiştir. [44,46]

5.3 Uygulamanın Yöntemi

Hasar istatistikleri öncelikle yıllar bazında değerlendirilmiştir. Baz alınan yılda meydana gelen hasar sonuçları sigorta branşlarının kendi içinde karşılaştırma yapılması sonucu değerlendirilmiştir. 15.405 adet hasar;

- Yıllara göre mühendislik branşında yaşanan değişim,
- Yıllara göre inşaat tüm riskler sigortalarında yaşanan değişim,
- Sigorta branşlarının kendi içindeki evrak tamamlama sürelerinin değişimi,
- Hasar olduğu andan evrak tamamlama gününe kadar geçen sürelerinin branşlara göre değişimi,
- Mühendislik sigortası alt branşlarının hasar başına tazminat büyüklükleri
- Branşlara göre hasar dağılımları, yıllar bazında karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Meydana gelen farklılıklar yıl bazında meydana gelen makroekonomik değişimler göz önünde tutularak çeşitli sonuçlara ulaşılmıştır.

Bu bölümde, sigorta brokerliği firma hasar istatistikleri, yaşanmış hasar tecrübeleri ile birleştirilerek çeşitli sonuçlar ortaya konmuş ve inşaat sigortalarına ait hasarlarda karşılaşılan sorunlara çözüm önerileri sunulmuştur. [44]

5.4 Uygulama Yapılan Firmanın Tanıtımı

Uygulamaya konu firma dünyada ve ülkemizdeki büyük brokerlik firmalarından birisidir.

İncelenen 15.405 adet hasar Türkiye’de faaliyetlerini sürdüren uluslararası bir sigorta ve reasürans brokerliği firmasına aittir. Bu hasarlar Nakliyat, yangın, kaza, mühendislik ve mesuliyet branşlarından oluşmakta ve 1999 – 2004 yılları arasındaki dönemi içermektedir.

5.4.1 Firmanın Tarihçesi

1969 yılında bir Türk sigorta acentesi olarak kurulmuştur. 1992’de firma başka bir Türk sigorta firması ile birleşerek hizmet vermeye başlamıştır. 1995 yılında brokerlik ile ilgili yasanın çıkması ile birlikte sigorta şirketi yasaya uygun brokerlik ruhsatı alan ilk firma ünvanı almıştır. 1997 yılında firma uluslararası bir sigorta brokerliği firması ile birleşerek günümüzdeki şeklini almıştır.

5.4.2 Firmanın Organizasyon Yapısı

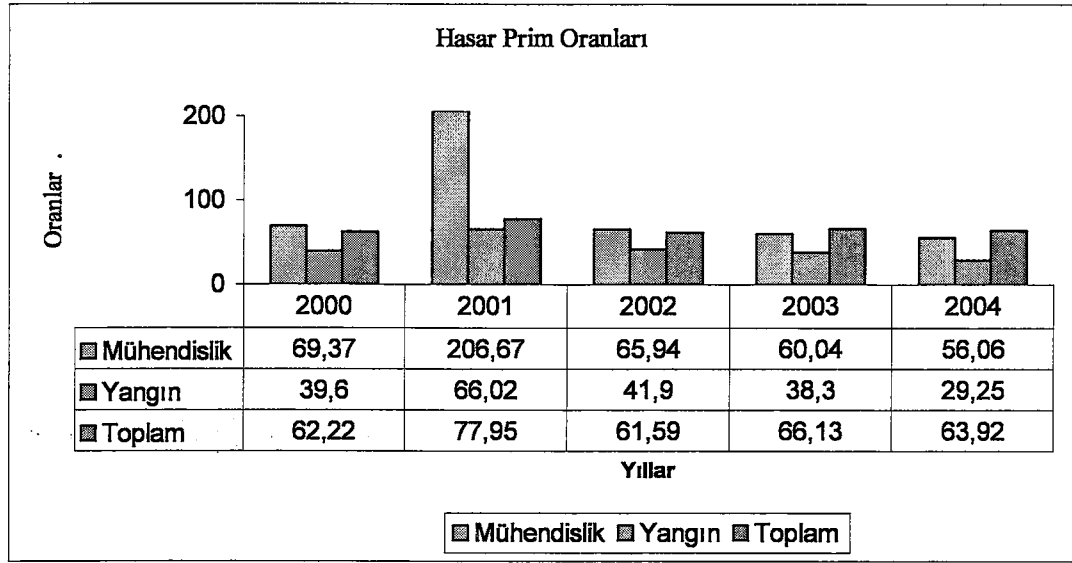
Firma organizasyon yapısında en önemli pozisyon müşteri temsilcilerinden oluşan gruba verilmiştir. Sigortalının riskleri ile ilgili çalışmaları yürüten birim ise risk yönetimi birimidir. Tekliflerin alınabilmesi için brokerlik firmasında plasman bölümü yer almaktadır. Hasar anında ise sigortalıya hasar danışmanlığı verilmesi amacı ile hasar departmanı mevcuttur. İdari işlerin yürütülmesi için brokerlik firmasında muhasebe ve idari işler bölümü bulunmaktadır.

5.4.3 Firmanın Faaliyetleri

Uluslararası sigorta brokerliği firması, çalıştığı sektöre risk çözümleri üretmek üzere; farklı hizmet grupları ve uzmanlıklar bazında çalışan bir yapıya sahiptir. Firma’nın çalıştığı hizmet grupları şunlardır:

- Risk yönetimi danışmanlık hizmetleri,
- Reasürans danışmanlık hizmetleri,
- Hasar danışmanlık hizmetleridir.

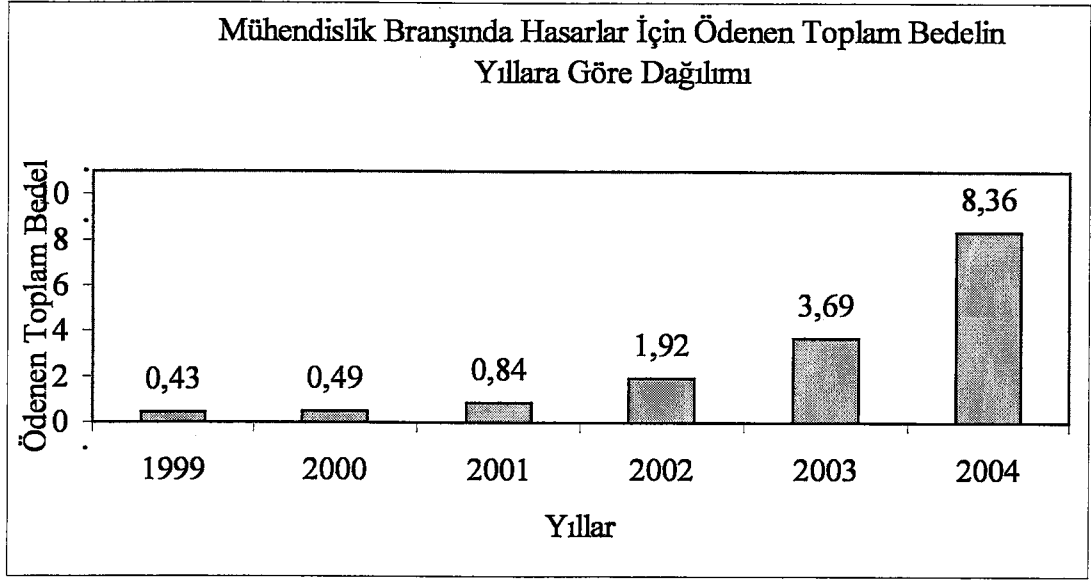
5.5 Uygulama: Broker Firma Müşterilerine Ait Mühendislik Branşı Karşılaştırmalı Hasar İstatistiklerinin İncelenmesi

Şekil 5.1 : 2000-2004 Yılları hasar prim oranları

Hasar prim oranları detaylı olarak incelendiğinde mühendislik sigortalarına ait hasar prim oranlarının hayat dışı branş toplamı hasar prim oranlarına (2001 yılı dışında) benzer özellikler gösterdiği şekil 5.1'den anlaşılmaktadır. Hayat dışı branş genel hasar prim oranları 2000 – 2004 yılları arasında % 63'ler civarındayken, 2001 yılı dışında mühendislik branşında ortalamada ~% 63 değerine ulaşmaktadır.

Mühendislik branşı hasar detayları olarak benzerlik gösterdiği yangın branşına göre hasar prim oranlarında daha yüksek değerlere sahiptir. Bir başka deyişle sigorta şirketleri için yangın branşı hasar açısından daha az risk taşımakta ve karlılığı daha yüksektir.

Şekil 5.2 : 1999-2004 Yılları Mühendislik Branşı Hasar Toplamı

Broker firmalar, 2000 yılından sonra mühendislik sigortalarında, özellikle inşaat sigortalarına önem vermişlerdir. Büyük inşaat firmalarının yurtdışında yoğunlaşan inşaat işlerinin risk ve sigorta işlerinin yapılabilmesi açısından firmalar arasında önemli bir yarış yaşanmıştır. Bu durumun sonucunda mühendislik sigortalarının hasar toplamalarında da her yıl % 70 ile % 130 arasında değişen artışlar yaşandığı şekil 5.2’den görülmektedir. TL/Dolar paritesinde yaşanan değişimler dikkate alındığında artışların yıllık ortalama % 40’lar seviyesinde olduğu ortaya çıkmaktadır.

Mühendislik sigortalarında sigorta poliçesi açısından çok çeşitli riskleri bünyesinde barındıran büyük inşaat projeleri ön plandadır. Her inşaat projesi farklı riskler içermektedir. Uluslararası bir sigorta brokerlik firması, inşaat projelerinin spesifik risklerini teminat altına almak üzere bir sigorta programı geliştirmiştir. [8,22]

Bu tek tip sigorta poliçesi kapsamında büyük endüstriyel yapılarının sigorta poliçelerine inşaat tüm riskler sigortası teminatlarına ek olarak: kar kaybı sigortası, iş durması teminatı, nakliyat teminatı, nakliyatın gecikmesinden dolayı tedarikçinin uğrayacağı kayıp teminatı, projenin bitirilmesinin ardından garanti sağlanması teminatları eklenmiştir. Bu sayede büyük endüstriyel yapı inşaatlarında karşılaşılabilecek risklerden kaçınılması amaçlanmaktadır.

Öncelikle Kuzey Amerika ülkelerinde gerçekleştirilen büyük inşaat projelerinde oluşan hasarların detaylı olarak incelenmesi amacı ile oluşturulan program, zamanla diğer bölgelerde gerçekleştirilen büyük ölçekli inşaat projelerinde de kullanılmıştır. Programın ilk oluşturulma amacı inşaat projelerini çok daha verimli hale getirmesidir.

Büyük inşaat projelerinde genel olarak 8-10 farklı sigorta firması ve aracı kurum tarafından tüm teminatlar sağlanabilmektedir. Ancak basitleştirilmiş proje sigortası isimli program ile birlikte çok daha az sayıda sigorta şirketi ile büyük projelerin tüm riskleri teminat altına alınabilmektedir. Bu sayede ek maliyetlerden kaçınılabilmekte, hasar anında farklı sigorta şirketleri ile görüşülmesinden kaynaklanan zaman kayıpları en az seviyeye indirilmekte ve sigorta şirketi, sigortalı, broker firma arasındaki uyum en üst düzeye çıkarılmaktadır.

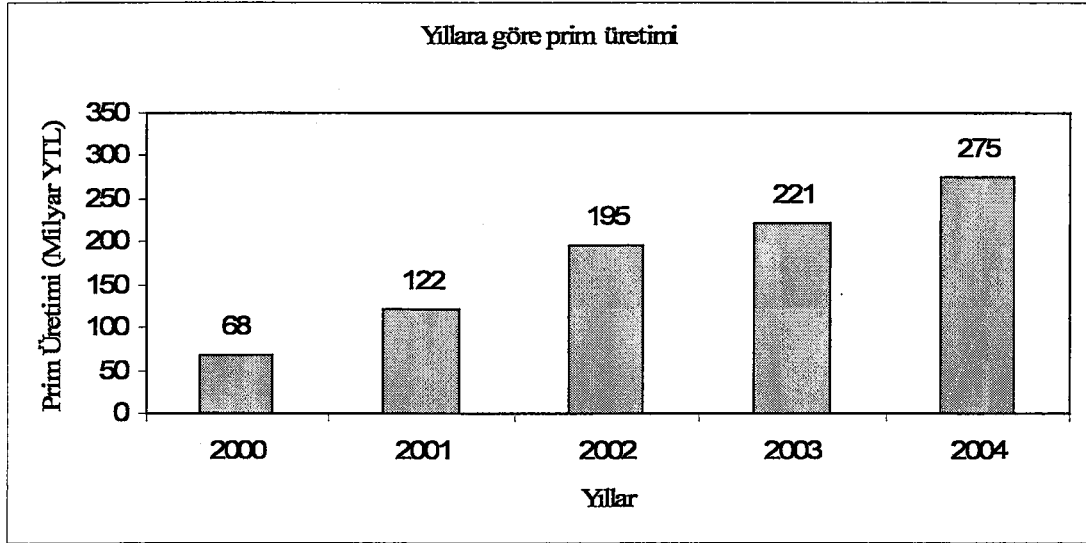
Örneğin hazırlanan bu program kapsamında ABD'den yüklenen büyük bir türbinin Türkiye'ye ulaşamaması durumunda inşaat sürecinde önemli bir aksama olmaktadır. Bu aksama sebebi ile meydana gelen gecikme önemli maddi kayıplara yol açmakta hatta uzun süreler işin durması ile sonuçlanabilmektedir. Basitleştirilmiş proje programı sayesinde farklı iki teminat kapsamında ortaya çıkan hasar program sigortası kapsamında tek sigorta şirketi ile muhatap olunmasını sağlayarak hasarın teminini hızlandırmaktadır. Aksi durumda iki farklı sigorta şirketi tarafından hem nakliyat hem de kar kaybı hasarları temin edilmeye çalışılacaktır. Farklı eksperler tayin edilecek ve hasarın incelemesi uzun zamana yayılmasından dolayı sigortalı mağdur duruma düşürülecektir.

İnşaat firmaları büyük projelerin tamamlanmasının ardından verdikleri garantiler doğrultusunda uzun dönemli sorumluluk altına girmektedirler. Projenin hayata geçirilmesinin ardından oluşan hasarlar genellikle proje aşamasında oluşan hasarlara oranla çok daha büyük boyutlu olmaktadır. Sigorta poliçesi garanti kapsamında alınmayan bu tür hasarlar Dünya'nın birçok ülkesinde inşaat firmalarının iflasına yol açmaktadır. Büyük endüstriyel yapıların sigortalanmasını amaçlayan program sigortası kapsamında bu tür geçmişe dönük garanti kapsamındaki hasarlar teminat dahiline alınmaktadır.

Büyük inşaat projelerinin sigorta brokerliği firmaları danışmanlığında inşaat sigortalarının oluşturulmasındaki en önemli zorlukların başında inşaat sigortası teminatlarının ve operasyonel riskler teminatlarının aynı sigorta şirketi tarafından temin edilememesi gelmektedir. Bu konu aşıldığı takdirde büyük inşaat projelerinde karşılaşılan sorunlar önemli ölçüde azalacaktır. [44,46]

Sigorta brokerliği firmaları danışmanlığında hazırlanan inşaat sigortasının bir diğer avantajı da hazırlanan hasar prosedüründe tek eksper firma atanma şansının bulunmasıdır. Bu durumda eksperin tüm hasarlara hakim olabilmesi sayesinde hasarlar çok daha hızlı tespit edilebilmekte ve sigortalı her bir hasarda yeni uygulamalar ile karşı karşıya kalmamaktadır. Sigorta brokerliği hasar departmanı da tüm hasarları geniş perspektiften görebilmekte ve yıllar süren inşaat projelerinde tüm hasarların takip edilebilmesi ile doğru bir hasar / prim oranı saptanmaktadır. Doğru

hasar / prim oranlarının saptanması ve bu oranın sigortalının aleyhine olması sonucunda, teminat dahilinde olmayan hasarlar için lütuf ödemesi yapılabilmektedir. [51]

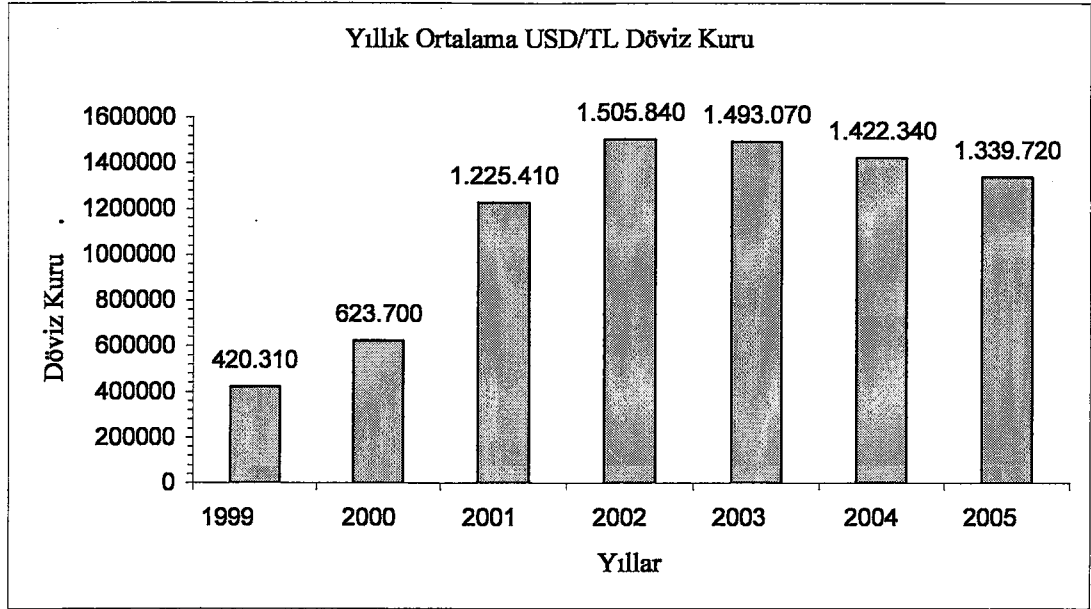

Şekil 5.3 : 2000-2004 Yılları Mühendislik Branşı Yıllara Prim Üretimi

2001 yılında yaşanan % 79'luk artışın en önemli nedeni, 2001 yılında yaşanan ekonomik kriz sonucu Türk Lirasının önemli ölçüde değer kaybetmesidir. İstatistiki veriler broker firmaların poliçe yenileme dönemlerinde, sigorta yenilemelerinde poliçe değerinin hesaplanmasında ve yıl boyunca yapılan hasar taleplerinde etkili olarak kullanılmaktadır.

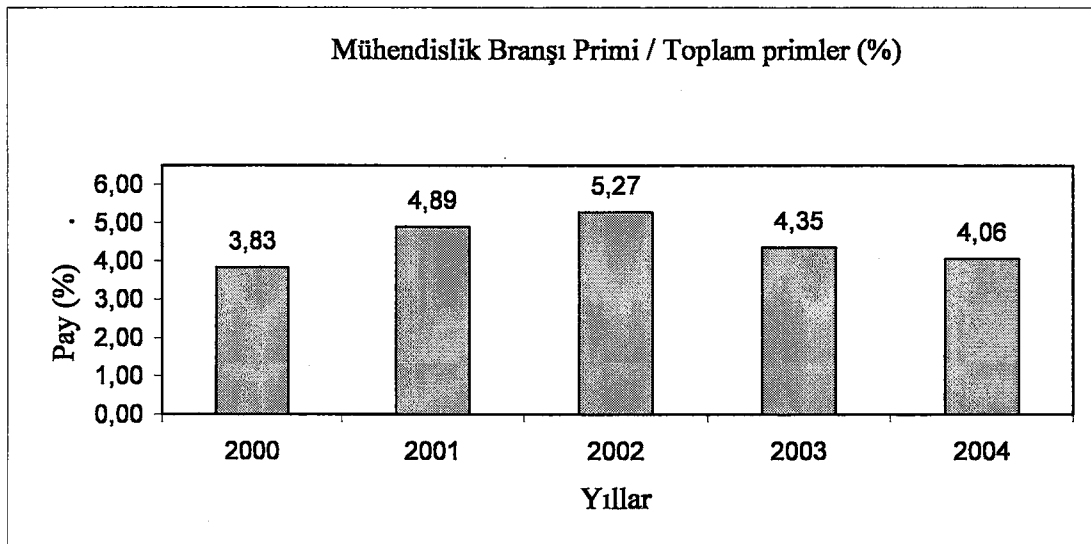
Yapı sektöründe farklı çözüm önerileri sunan ve inşaat şirketlerinin farklı ihtiyaçlarına uygun değerlerde cevap veren birçok sigorta poliçesi türü mevcuttur. Sigorta şirketlerinin geçmiş dönemlere göre daha fazla seçenek sunduğu, daha esnek ve rekabetçi olduğu çok açıktır. Böylece yapı piyasası canlanmakta, inşaat brokerleri için ideal iş fırsatları doğmaktadır. Bu fırsatların değerlendirilebilmesi açısından hasar raporlamaları hayati değer taşımaktadır. [44]

Şekil 5.3'de 2001 yılı mühendislik branşı prim üretiminde 2000 yılına oranla % 79'luk artış olduğu görülmektedir. Broker firmadan gelen toplam hasar bedelinde ise % 71'lik bir artış görülmüştür. 2001 yılında hasar prim oranındaki artış 2001 yılındaki muallak hasarların TL değer kaybından kaynaklanmaktadır. TL / USD döviz kurunda 2001 yılında yaşanan değişim şekil 5.4'de görülmektedir.

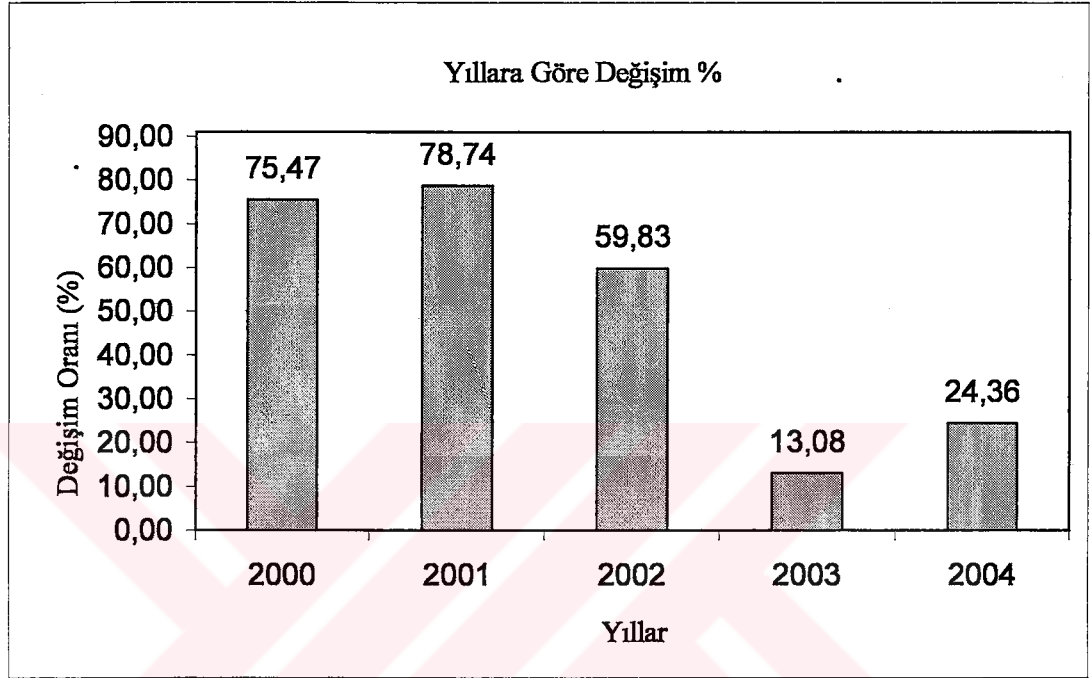
Şekil 5.4 : 1999-2004 Yıllık Ortalama USD/TL Döviz Kuru

2001 yılında yaşanan ekonomik kriz sonucunda Türk Lirası yıllık ortalamada % 97 değer kaybetmiştir. Şekil 5.4’de bu değişim açıkça görülebilmektedir. Tüm muallak hasar değerlerinin yıl sonunda hesaplandığı dikkate alındığında yıllar arasındaki muallak hasar karşılıkları arasındaki fark büyük olmuştur. Sigorta şirketleri poliçe bedellerinde enflasyona yönelik ayarlamaları yeteri kadar yapmadıkları için özellikle uzun dönemli poliçeler olan mühendislik sigortalarında önemli kayıplara uğramışlardır. Bu durumun yanı sıra 1999 yılında meydana gelen Gölcük ve Düzce depreminde oluşan birçok büyük çaplı hasarın da 2001 yılı başında sonuçlandığı bilinmektedir. [47]

Şekil 5.5 : 2000-2004 Mühendislik Branşı Priminin Toplam Primlere Oranı

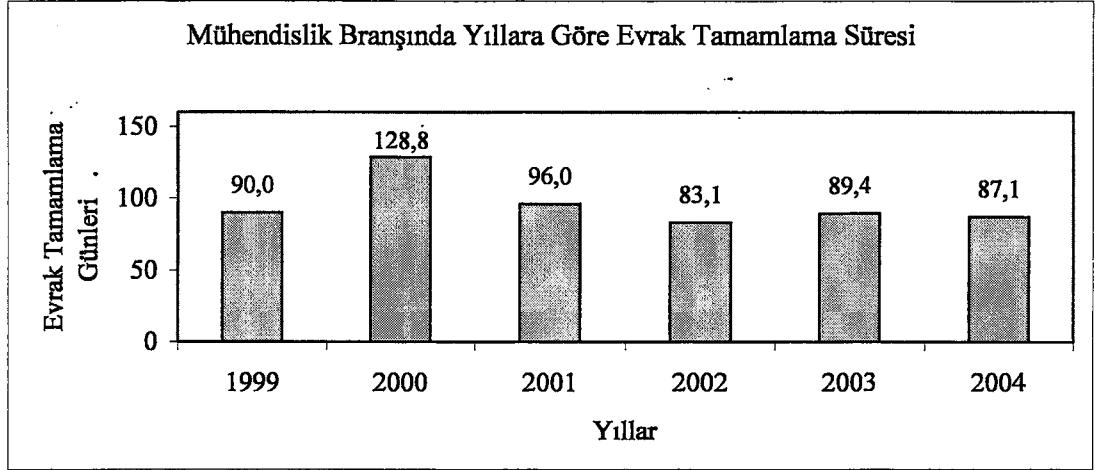
Mühendislik Branşı primleri genel olarak hayat dışı primlerinin % 5'ine karşı gelmektedir. İnşaat projelerinin artması, tarım kökenli ekonominin sanayi ağırlıklı ekonomiye kayması ve Avrupa Birliği sürecinde sigorta sektörünün öneminin artacak olması sonucu bu değerde artış yaşanması beklenmektedir. Şekil 5.5'de değerlerin % 5'ler düzeyinde kaldığı görülmektedir.

Şekil 5.6 : 2000-2004 Yılları Mühendislik Branşı Prim Üretimi Yıllık Değişim (%)

Mühendislik branşı primlerindeki en büyük artış 2001 yılında yaşanmıştır. Son yıllarda enflasyon hızındaki azalmadan sonra mühendislik sigortası prim oranlarında düşüş yaşanmıştır. Özellikle 2003 yılında önemli bir düşüş yaşandığı şekil 5.6'da görülmektedir. Bu düşüşün en önemli nedeni döviz kurlarının TL karşısında değer kaybetmesidir.

Şekil 5.6'dan itibaren tüm grafikler sigorta brokerliği firması hasar verilerinden elde edilmiştir. [44]

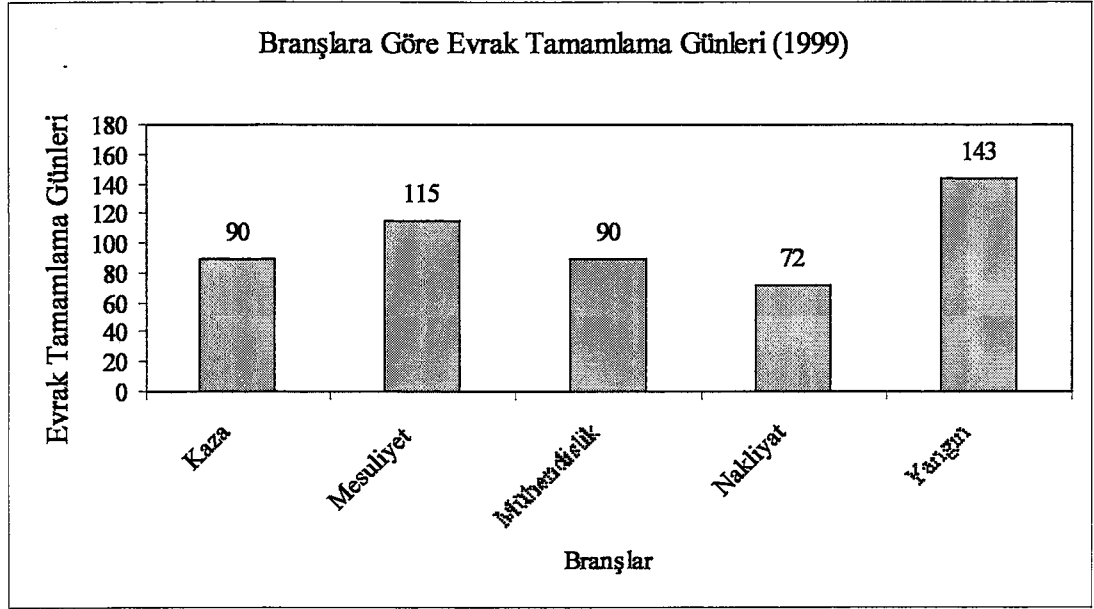
Şekil 5.7 : 1999-2004 Yılları Mühendislik Branşında Evrak Tamamlama Süreleri

Şekil 5.7'ye göre mühendislik branşında evrak tamamlama günlerinin diğer branşlara oranla daha yüksek olduğu ortaya çıkmaktadır. Mesuliyet ve yangın branşlarının yapılarından kaynaklanan farklılıklar olmakla birlikte mühendislik branşında evrak tamamlama günü diğer branşlardan daha fazladır.

Yıllara göre incelendiği zaman 1999 yılında depremde kaynaklanan hasarların uzun süre sonuçlanamaması, 2000 yılında mühendislik sigorta poliçesi sayısında görülen büyük artış sebebi ile 1999 ve 2000 yıllarında 90 gün olan ortalamanın 2000 yılında 128 güne ulaştığı daha sonra mühendislik sigortası ortalama değerleri olarak gösterebileceğimiz 85 – 90 gün seviyelerine yaklaştığı görülmektedir.

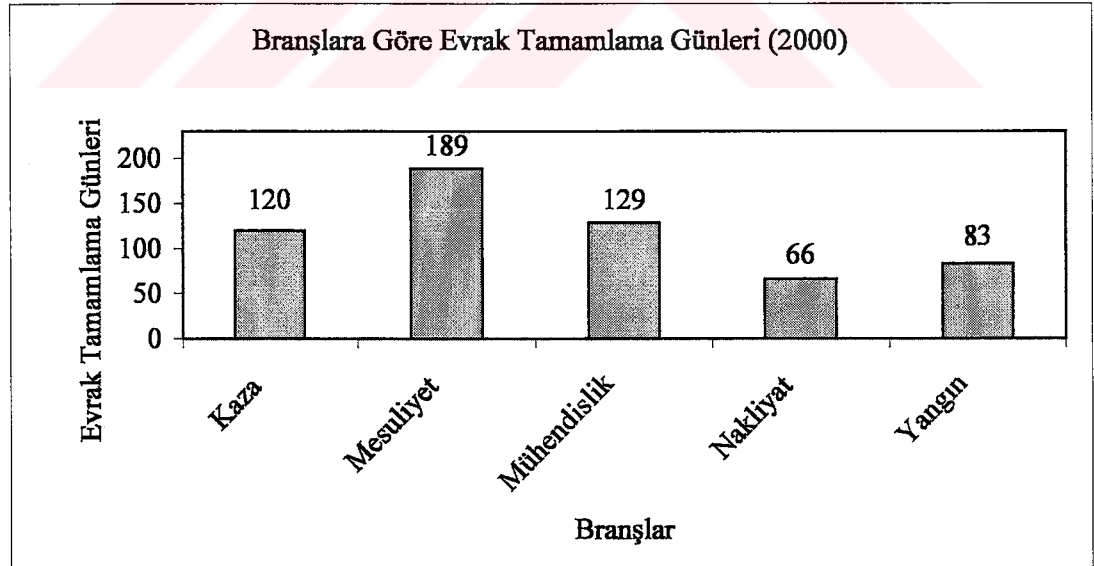
Yıllar bazında hasar ödeme süresini etkileyen bir diğer önemli faktör de mühendislik sigortası toplam prim büyüklüğüdür. 1999 ve 2000 yıllarında yaşanan Gölçük ve Düzce depremlerinden dolayı mühendislik sigortası poliçelerinin artış gösterdiği 2000 ve 2001 yılında evrak tamamlama günlerinin de arttığı görülmektedir.

Diğer sigorta branşlarından farklı olarak mühendislik sigortalarının hasar bedelleri yüksektir. Bu sebeple mühendislik sigortalarına ait hasarlarda eksper raporuna ihtiyaç duyulmaktadır. Eksper raporunun hazırlanması ve evrakların temin edilmesi ise uzun süren ve zahmetli bir süreçtir.

Şekil 5.8 : 1999 Yılı Branşlara Göre Evrak Tamamlama Süreleri

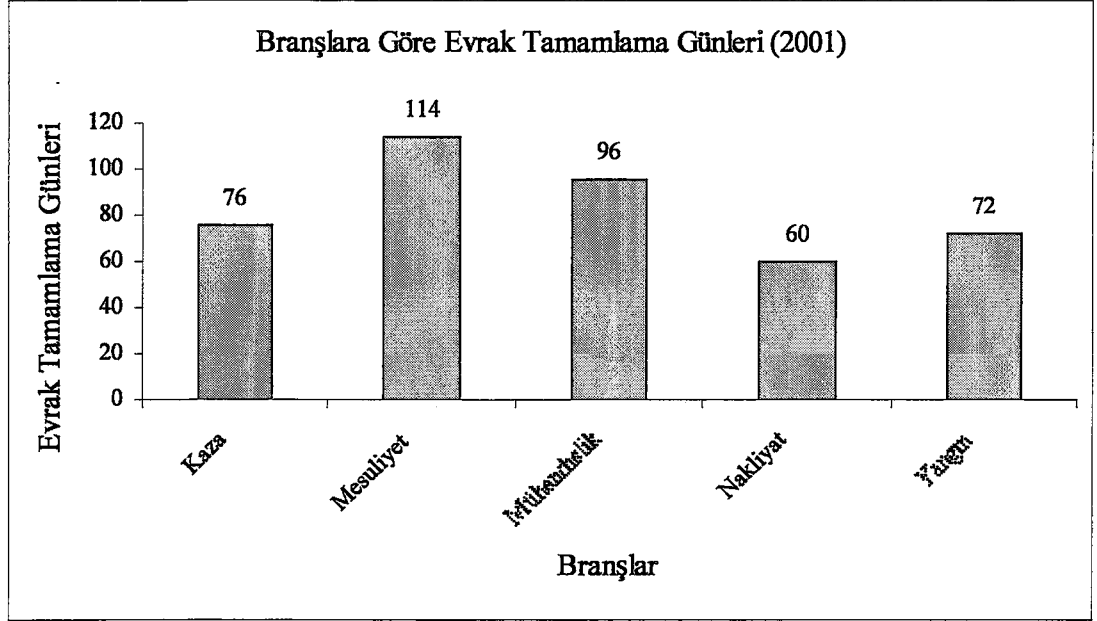
Mühendislik branşı hasarlarının geç ödenmesinin çok çeşitli sebepleri bulunmaktadır. Öncelikle büyük ölçekli mühendislik hasarlarının ödenebilmesi yurtdışındaki reasürörlerin onayına bağlı bulunmaktadır. Hasarlarda yaşanan yoğunluktan dolayı reasürörler ödemeleri geciktirme yoluna gitmektedirler. Ekspertise sistemi ile ilgili mevcut mevzuatta bulunan eksiklikler mühendislik hasarlarının ödenmesinin geciktirilmesini kolaylaştırmaktadır.

Şekil 5.9 : 2000 Yılı Branşlara Göre Evrak Tamamlama Süreleri

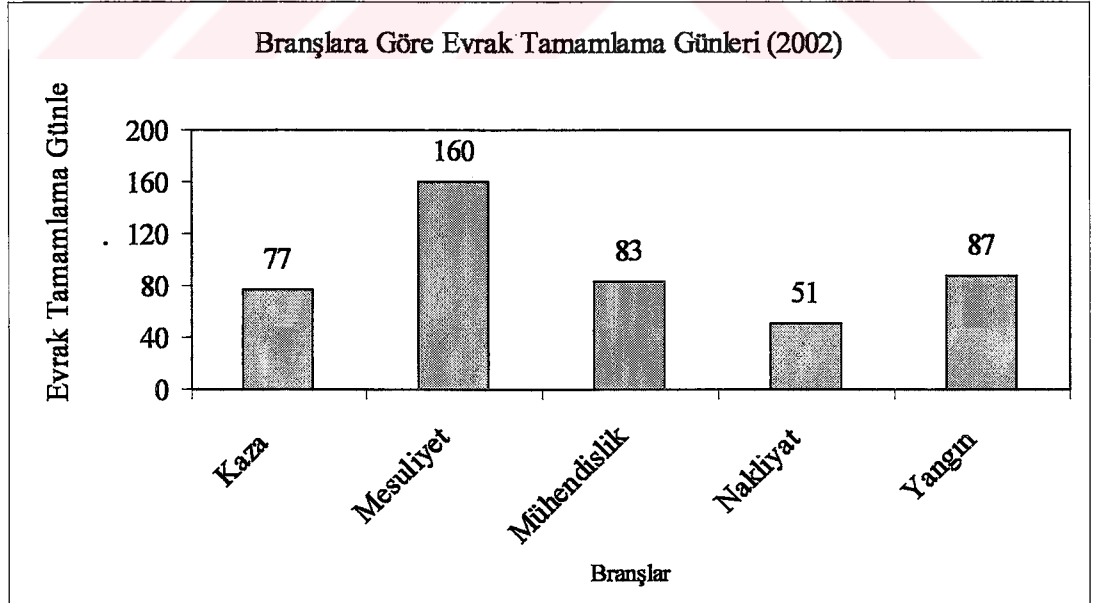
Yukarıda belirtilen sebepler 2000 yılında hasar ihbarının yapılmasının ardından evrak tamamlama günlerinde %43'lük bir artışa sebep olmuştur. 2000 yılında artan hasar sayısına paralel olarak mühendislik sigortası eksper sayısı yetersiz kalmış,

sigorta şirketleri de artan hasar büyüklüğüne karşılık tazminat ödemelerini geciktirmişlerdir. Şekil 5.9’da bu değişim görülmektedir.

Şekil 5.10 : 2001 Yılı Branşlara Göre Evrak Tamamlama Süreleri

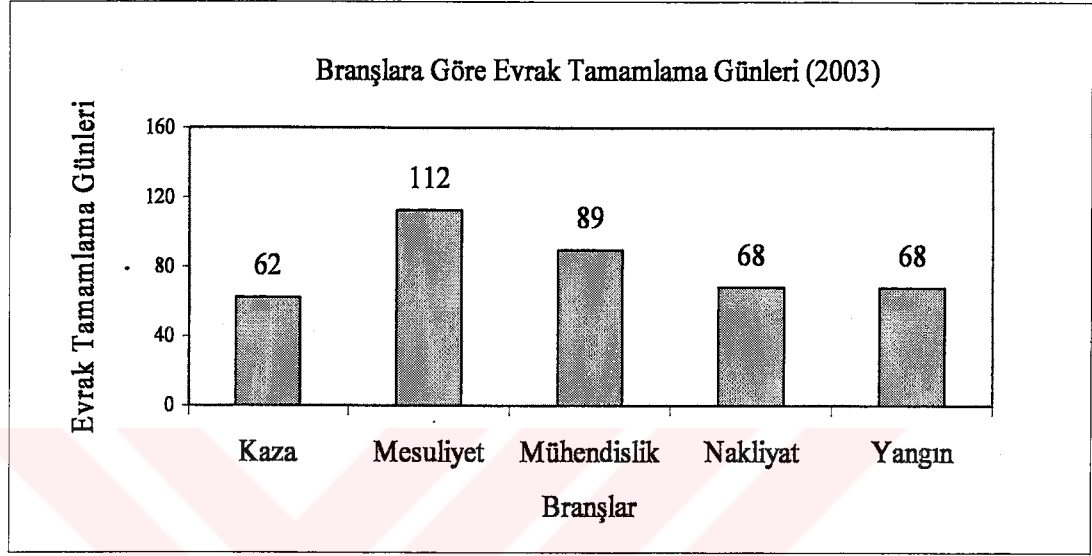
2001 yılında depremin etkileri geride bırakılmıştır, bu duruma karşın sigorta şirketleri yaşanan ekonomik kriz ile mücadele etmişlerdir. Bu dönemde sigorta şirketleri ekonomik sıkıntılar sebebi ile hasar ödemelerini yavaşlatmışlardır. Tüm branşların 2001 yılı evrak tamamlama günleri şekil 5.10’da görülmektedir.

Şekil 5.11 : 2002 Yılı Branşlara Göre Evrak Tamamlama Süreleri

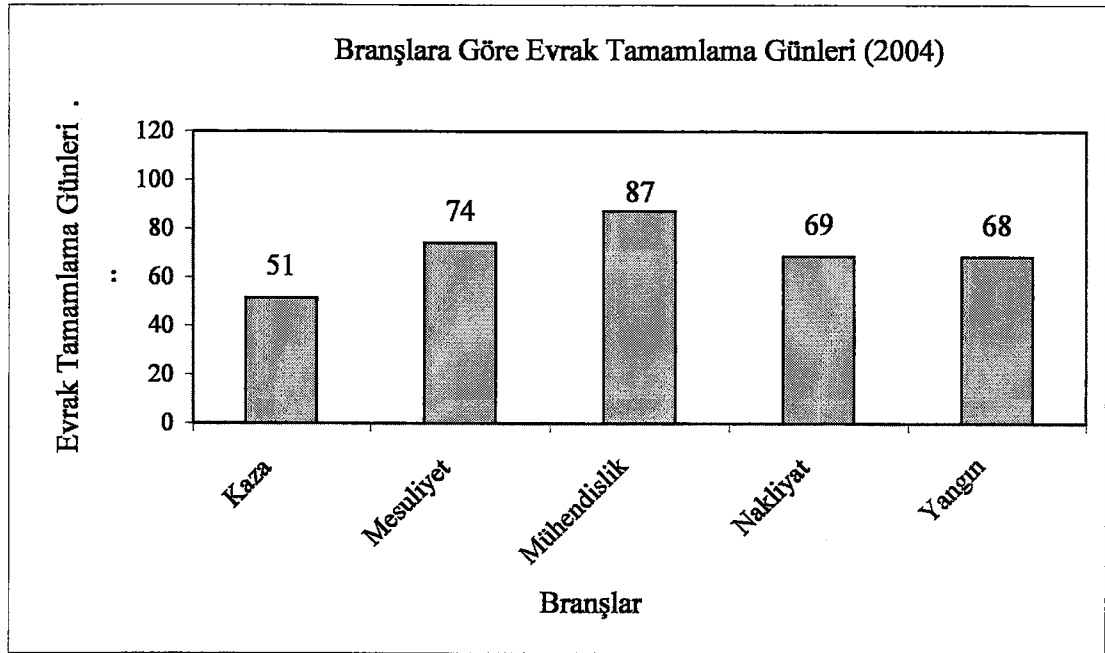
Şekil 5.11’de görüldüğü üzere, 2002 yılında mühendislik branşı evrak tamamlama günlerinde bir önceki yıla oranla % 15,7’lik bir düşüş yaşanmıştır. Bu düşüşte etkin

olabilecek çeşitli faktörler; sigorta firmalarının ekonomik olarak rahatlaması, makroekonomik dengelerin düzelmesi, depremin etkilerinin silinmesi olarak sıralanabilir. Broker firma açısından ise, atanmış eksper ve sigortalı arasındaki iletişimin yeterli oranda sağlanabilmesi süreci olumlu yönde etkileyecektir. Tüm gelişmelere rağmen mühendislik branşında hasar anından itibaren evrak tamamlama süresinin 2002 yılından sonra daha fazla iyileştirilemediği görülmektedir.

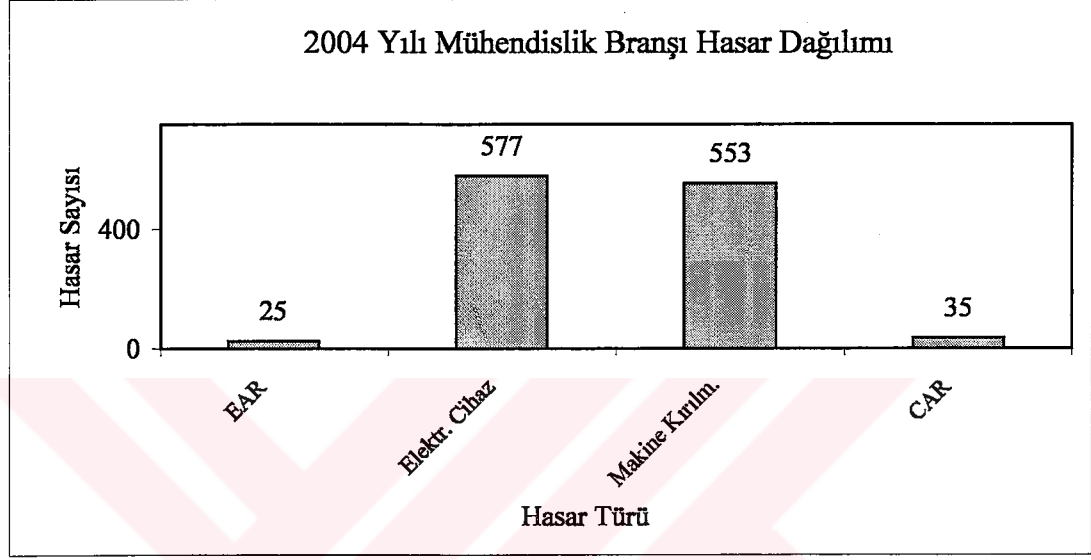
Şekil 5.12: 2003 Yılı Branşlara Göre Evrak Tamamlama Süreleri

Şekil 5.12’de 2003 yılında 2002 yılına oranla % 7’lik bir artış meydana geldiği görülmektedir. Bu değerdeki bir artış broker firma hasar departmanına veya sigorta şirketi hasar departmanında evrak saklanması ile ilgili aksaklıklar ile açıklanabilir.

Şekil 5.13 : 2004 Yılı Branşlara Göre Evrak Tamamlama Süreleri

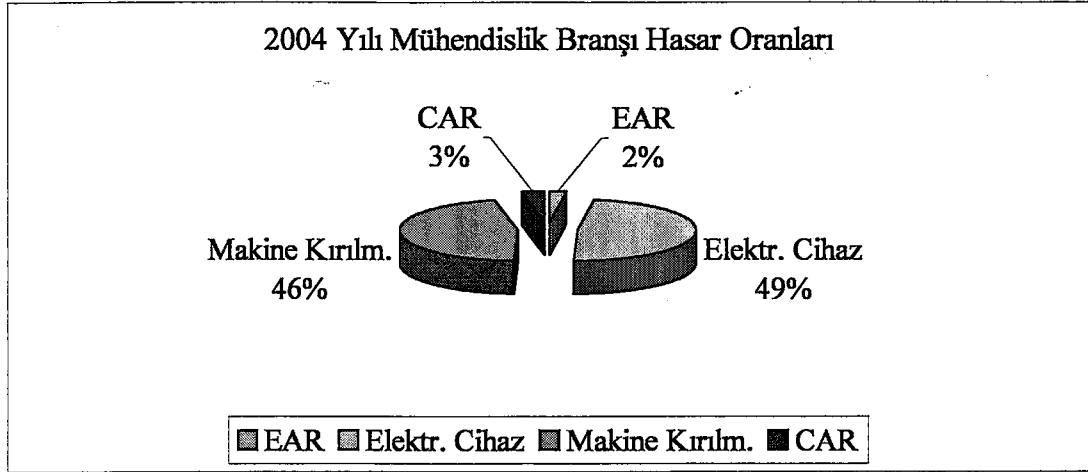
Şekil 5.13’de 2004 yılında da durumun değişmediği görülmektedir. Evrak tamamlama tarihinde yaşanan % 2’lik değişim sigortacılık sektörünü ve inşaat camiasına dış etkenlerin etki etmediği dönemlerde evrak tamamlama süresinin 85-90 gün seviyelerinde sabit kalacağını göstermektedir. 2004 yılı boyunca yaşanan hasarlarda gerekli tüm evrakların ve bu evraklar sonucunda yazılan eksper raporunun broker firma hasar departmanı tarafından sigorta şirketine iletilmesi ortalama 87 gün sürmektedir.

Şekil 5.14 : 2004 Mühendislik Branşı Türleri Hasar Dağılımı

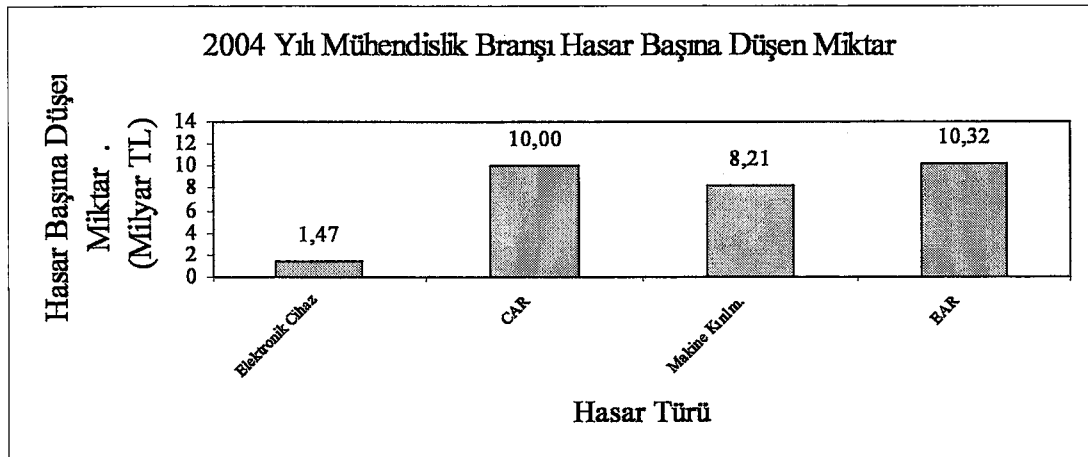
Mühendislik sigortası hasarlarının diğer ana sigortacılık branşları ile karşılaştırmalı olarak incelenmesinin ardından, inşaat tüm riskler sigorta detaylarının incelenmesi gerekmektedir.

2004 yılı hasar istatistiklerinde mühendislik branşına ait detaylar ayrıntılı olarak incelenmiştir. Bu tarihten önce mühendislik sigortası kendi içinde bulunan veriler arşivlenmemiştir. Bu sebeple inşaat tüm riskler sigortalarının detayları 2004 yılı değerlerini içermektedir. Şekil 5.14’de mühendislik sigortaları kapsamında inşaat sigortalarına ait 35 farklı hasar olduğu görülmektedir.

Şekil 5.15 : 2004 Yılı Mühendislik Branşı Türleri Hasar Yüzdeleri

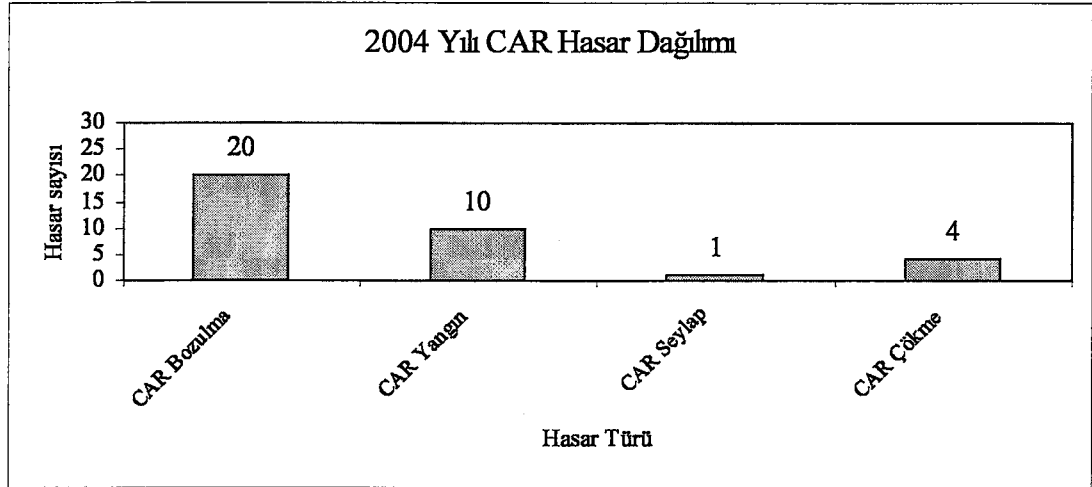
İnşaat tüm riskler sigortalarının mühendislik branşı içinde %3'lük bir paya sahip olduğu şekil 5.15'de görülmektedir. Hasar oranlarını incelediğimizde 4.226 hasar içinde 35 inşaat tüm riskler (CAR) hasarı bulunmaktadır. Bu duruma karşılık hasar başına 10 milyar TL ile montaj tüm riskler (EAR) sigortasının ardından en yüksek değer inşaat tüm riskler hasarlarına aittir. İnşaat projelerinde gerçekleşen hasarların büyük ölçekli olmasının en önemli sebebi inşaat firmalarının kendilerini büyük felaketlerden, bu durum sonucundaki yıkımlardan korumaya odaklanmaları ve bu sebeple yüksek muafiyet bedellerinin belirlenmesidir. Muafiyet bedelinin altında kalan hasarlar ise hasar istatistiği kapsamında arşivlenmediği için değerlendirmeye alınmamıştır. [44]

Şekil 5.16 : 2004 Yılı Mühendislik Branşı Hasar Başına Düşen Miktar

İnşaat tüm riskler sigortalarında hasar başına 10 milyar TL'lik ödeme yapıldığı görülürken, elektronik cihaz sigortalarında bu değer 1,47 milyar TL'dir. Aradaki farklılık inşaat işinin yapısı ve inşaat tüm riskler sigorta muafiyet bedellerinin yüksekliğinden kaynaklanmaktadır. Montaj tüm riskler hasarlarının ise tüm sigorta

poliçeleri içinde inşaat tüm riskler hasarları ile birlikte en yüksek değere sahip olduğu şekil 5.16'da görülmektedir. Her iki poliçe türü de inşaat projelerinde kullanılan poliçelerdir. Dolayısı ile inşaat projeleri açısından hasar başına düşen bedelin 10 Milyar TL ve üzeri olduğu ortaya çıkmaktadır.

Şekil 5.17 : 2004 Yılı CAR Sigortası Hasar Sebepleri Dağılımı

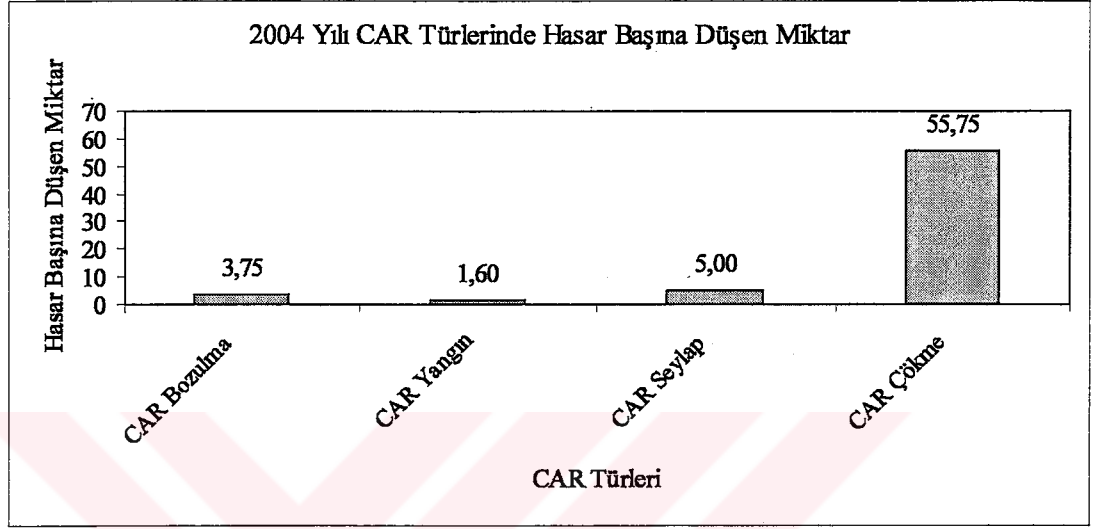
Şekil 5.17'de inşaat tüm riskler sigortalarının hasar sebepleri dağılımı görülmektedir. 2004 yılında meydana gelen hasarların % 57'si bozulma, % 28'i yangın, % 11'i çökme % 8'i ise seylap sebebi ile oluşmaktadır. Bu oranlar Şekil 5.20'de gösterilmiştir. Bozulma kaynaklı hasarların diğer hasar sebeplerine oranla çoğunlukta olduğu görülmektedir. Bu durumun sebebi şantiye sahasında bulunan malzemelere ait çalınma, bozulma gibi tüm hasarların bu kapsamda değerlendirilmesidir. Malzeme kaynaklı hasarların yanında inşaat projelerinde kullanılan tüm makine ve ekipmanın bozulması da bu kapsamda değerlendirilmektedir. Büyük sanayi yapılarında makine kaynaklı bozulma hasarları ağırlıkta iken, konut projelerinde malzeme kaynaklı bozulma hasarlarına sıkça rastlanılmaktadır.

Bunun yanında özellikle yol, havaalanı, baraj gibi farklı jeolojik katmanlarda çalışılan projelerde çökme hasarları ile karşılaşilmektedir.

Yangın hasarları da yine büyük çaplı sanayi projelerinde özellikle enerji santrallerinde meydana gelmektedir. Bu hasarların tazminat talepleri çok büyük bir aralıkta değişmektedir. Şantiye sahasında çıkabilecek ufak bir yangın olabileceği gibi tüm projenin yok olmasına yol açabilecek bir yangın da gerçekleşebilmektedir. Burada sigorta şirketleri yangının çıkış sebebine önem vermektedirler. Yangının çıkış sebebinde eğer kasıt bulunmakta ise veya affedilemeyecek bir hata ile yangın ortaya çıkarsa, hasar teminat kapsamında değerlendirilmemektedir. Bu kapsamda sigortalı yangının çıkmaması için tüm tedbirlerin alındığını sigorta şirketine

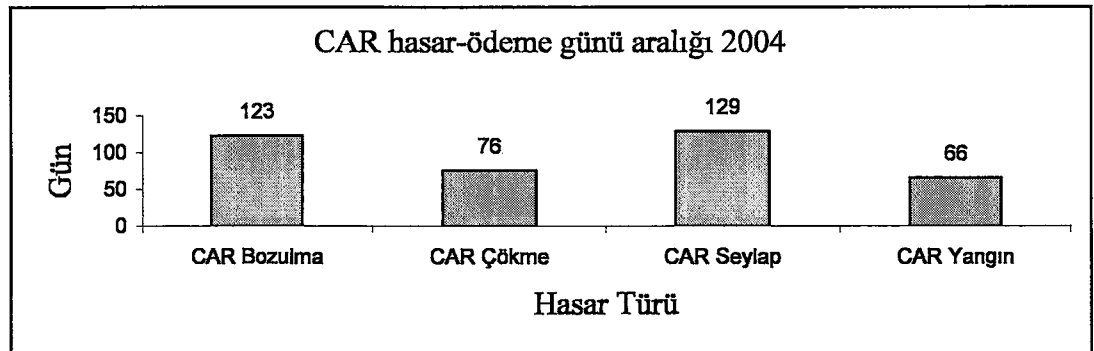
ispatlamak ile yükümlüdür. Yine aynı şekilde itfaiye raporunun da sigortalının vermiş olduğu ifade tutanağına uygun olması gerekmektedir. [44,47]

Seylap hasarları ise aşırı yağıştan kaynaklanan ve sigorta edilmiş olan alana dışarıdan etkiyen yağmur sularının sebep olduğu hasarlardır. Bu tür hasarların büyük çoğunluğu poliçede belirlenmiş olan muafiyet miktarının altında kalmakta ancak büyük ölçekli hasara sebebiyet veren seylap hasarlarının tazminatı ödenmektedir.

Şekil 5.18 : 2004 Yılı CAR Sigorta Poliçesi Bir Hasar Başına Düşen Bedel

Bozulma hasarları daha çok şantiyede kullanılan makine ekipman ve yapı malzemelerinin bozulmasını içermektedir. Bu tür hasarlar normal şartlarda inşaat tüm riskler poliçe teminatlarından çıkarılmaktadır. Malzeme özel klotu gibi teminatlar inşaat tüm riskler sigorta poliçesine dahil edilmektedir. Şekil 5.18’de çökme hasarlarının diğer hasar sebeplerine göre çok daha büyük çaplı hasarlara yol açtığı ortaya çıkmaktadır.

Şekil 5.19 : CAR Hasar-Ödeme Günü Aralığı

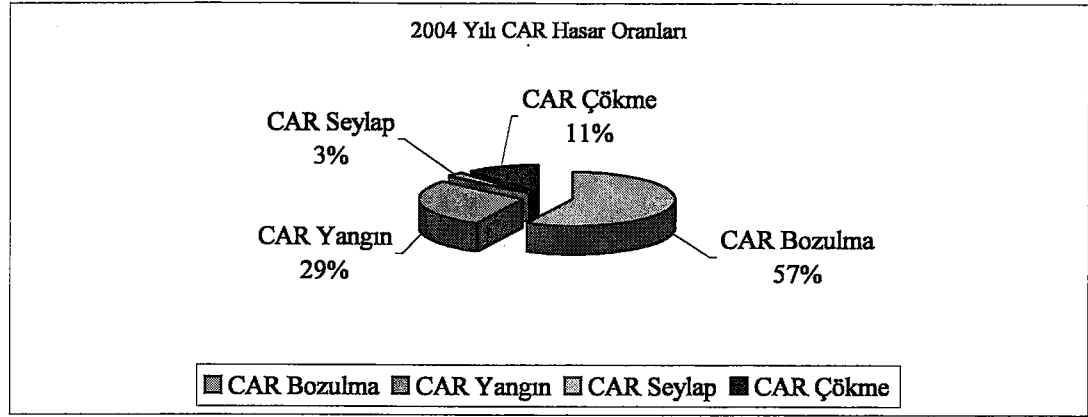
CAR poliçeleri ödeme günleri hasar oluş sebebine göre değişmektedir. Şekil 5.19’da görüleceği üzere, bozulma ve seylap hasarlarında ödeme günlerinin 120 günün

üzerinde olduğu görülmektedir. Bozulma hasarlarının geç ödenmesinin sebebi, malzeme ve dizayn hatalarına bağlı hasarların tespitinin oldukça güç olmasıdır. Bozulma hasarlarında kusurlu malzemenin verdiği hasarların saptanabilmesi için ülke çapındaki laboratuvarlarda çeşitli testler yapılarak malzeme kusuru bulunmaya çalışılmaktadır. Özellikle yol hasarlarında meydana gelen malzeme hasarlarının tespiti ülkemizdeki laboratuvarlarda yapılamamaktadır. Bu sebeple yurtdışındaki enstitü ve üniversitelerin bünyesinde bulunan dünyaca kabul gören laboratuvarlardan elde edilen sonuçlar akademisyenler tarafından yorumlanmaktadır. Bu şekilde Afganistan'da meydana gelmiş bir karayolu hasarının malzeme hasarı ya da dizayn hasarından kaynaklandığının tespitinin anlaşılması 8 ayı aşan bir süreçtir.

Bu kapsamda hasarın oluşundan sonraki süreçte sırası ile; lokal eksper ekspertiz raporunu hazırlamış ve dosya reddedilmiştir. Dosyanın reddedilme sebebi ise malzeme kusurlarının poliçe teminatı dahilinde bulunmamasıdır. Sigortalının yaptığı itiraz sonucunda yurtdışındaki üniversite laboratuvarlarında çeşitli incelemeler sonucu bir hasar raporu hazırlanmış ve yeni bir eksper atanmıştır. Bu çalışmalar 8 ay kadar sürmüş ve sigortalı açısından olumlu sonuç alınamaması sebebi ile hukuksal yollara başvurulmuştur. Görüldüğü üzere inşaat projelerinde meydana gelen hasarların ödenmesinde önemli güçlükler yaşanmaktadır. Özellikle hasar bedeli 1.000.000 USD'yi aşan hasarlarda süreç 2 yılın üzerine çıkabilmektedir. Tüm bu sebeplerden dolayı bozulma hasarları şekil 5.19'da görüldüğü üzere 123 günlük bir süreçte ödenebilmektedir.

Seylap hasarlarının uzun sürmesinin sebebi hasar tespit çalışmalarının uzun sürmesidir. Seylap sebebi ile oluşan hasarlarda genel olarak poliçe bedeli üzerinde % 2 muafiyet uygulanmaktadır. Bu sebeple meydana gelen hasar bedeli detaylı olarak her bir parça bazında belirlenmelidir. Hasarın yerine konması süreci de aynı şekilde uzun bir süreci kapsamaktadır.

İnşaat sigortalarında çökme ve yangın hasarlarında eksperler açısından daha kolay çalışılan ortamlar oluşmaktadır. Bu sebeple de hasar ihbarının yapıldığı tarihten hasar evraklarının tamamlandığı güne kadar geçen süre diğer hasarlara oranla daha kısa sürmektedir.

Şekil 5.20 : 2004 Yılı CAR Hasar Oranları

Çökme ve seylap hasarlarına göre yangın ve bozulma hasarlarından kaynaklanan hasarlar çoğunluktadır. Tüm hasar ödeme günleri oranlandığında sürecin 90 günler civarında olduğu görülmektedir.

5.6 Sigorta Brokerliği Hasar Danışmanlığı Uygulamaları

Hasar, bir malın fiziksel bir tehlikeye maruz kalması sonucunda ortaya çıkan kullanım kaybının ölçüsüdür. Mal, bir tehlikeye maruz kaldıktan sonra hasarlanabilir ama her hasarlanma, o malda kullanım kaybı yaratmayabilir, estetik bozulma da bir hasar olarak değerlendirilebilir. Bazı olaylarda da, malda estetik bir arıza görülmezken, kullanım kaybı şeklinde hasarlanma görülür.

Hasar Prim oranı hesaplanması; (1) Yıl sonunda sigorta şirketleri tarafından ödemiş oldukları tazminat tutarına muallak hasarlar için ayırmış oldukları karşılıklar eklenmektedir. (2) Elde edilen değerden geçmiş döneme ait muallak hasar tutarı düşülerek ödenen ya da ödemekle yükümlü olunan toplam muallak hasar bedeli belirlenir. (3) O yıl alınan prim ve bulunan değer cari riskler farkından çıkarılır, bulunan değer hasar değerine oranlanarak hasar prim oranı elde edilmiş olunur. Bu işlem sigortalı başına da yapılarak sigortalının sigorta şirketi açısından karlılığı belirlenir. Hasar prim oranının % 100 olması durumunda, sigortalının şirkete herhangi bir getirisinin olmadığı anlaşılmaktadır. Bu durum sigortalı ile yapılacak olan görüşmelerde prim oranlarının yükselmesine, muafiyet bedellerinin artmasına, ve teminatların azalmasına yol açacaktır. [45]

Hasar Prim Oranı Formülü:

$$\frac{(\text{Ödenen Tazminat} + \text{Muallak Hasar karşılığı}) - \text{Devreden Muallak Hasar Karşılığı}}{(\text{Alınan prim} + \text{Devreden Cari Riskler Karşılığı}) - \text{Cari Riskler Karşılığı}}$$

$$(\text{Alınan prim} + \text{Devreden Cari Riskler Karşılığı}) - \text{Cari Riskler Karşılığı}$$

Şekil 5.21 : Hasar Prim Oranı Formülü

Sigorta Brokerleri Yönetmeliği'nde belirtilen yasal mevzuatta sigorta brokerliği firmalarının yükümlülüğü bulunmamasına rağmen, broker firmalar hasar işlemlerinde evrakların kendileri üzerinden sigorta şirketine veya ekspere ulaşmasını sağlamaktadırlar. Sigorta brokeri hasar bölümü hasar ihbarının yapıldığı andan, hasarın nihai sonucunun sigortalıya iletildiği ana kadar sigortalıya danışmanlık hizmeti vermekle yükümlüdür.

Broker firma hasar danışmanlık hizmetleri şu şekildedir: Hasar eğitimlerinin düzenlenerek hasar öncesi, hasar anı ve hasarın oluşmasından sonra yapılması gerekenler hususunda sigortalının bilgilendirilmesi, sigortalının hasar talebinin oluşturulmasında ve ekspertiz sürecinde danışmanlık hizmetinin sunulması, hasarın zamanında ve etkin bir biçimde çözümlenmesi için sigortacı, eksper, sigortalı ve diğer ilgili kişiler arasındaki aktif iletişimin sağlanması ve tarafların bir araya getirilerek toplantıların düzenlenmesi, poliçe formatı, şartları ve ekspertiz konularındaki bilgi ve tecrübe çerçevesinde hasar konuları veya poliçe teminatları ile ilgili anlaşmazlıkların müzakere yolu ile çözümlenmesi, periyodik hasar raporları ve hasar analizlerinin hazırlanarak sigortalının mevcut hasar durumuna göre sigortalıya özgü hasar / prim oranının değerlendirilmesi işlemleri olarak sıralanmaktadır.

Hasar ihbarlarının mümkün olduğunca çabuk yapılması ve hasar anında oluşabilecek problemler konusunda sigortalının uyarılması gerekmektedir. Hasar bildiriminde yaşanacak gecikmeler hasar talebinin geç ihbar sebebiyle reddedileceğinin bildirilmesi, sigortalı değilmiş gibi gerekli kurtarma ve güvenlik önlemlerinin alınması gerekliliğinin anlatılması, hasar talebinin kanıtlaması için bu hasar ile ilgili kanıtların korunması ve belgelerin temin edilmesi, hasar olduğunda eksper atanması hasarın değerlendirilmesi için yapılan genel bir uygulamadır. Bu nedenle hasarın oluş sebebi ile ilgili sorulara önceden hazırlıklı olunması gerekmektedir. Sigortacının onayı olmadan herhangi bir kişi ya da kuruluşa hasar ödemesi ile ilgili bir anlaşma önerilmemesi, hasar tazminatı ödenmemesi ya da hasardan sorumlu olduğunun beyan ve ifade edilmemesi gerekmektedir. [11,46]

Sigortalı tarafından hasar ödemesi alınması sigorta poliçesinin yapılış amacıdır. Sigorta brokerliği firmaların amacı hasar departmanları tarafından, hasar ödemelerinin hızlı ve tatmin edici boyutlarda olmasının izlenmesidir. Bunu başarabilmek için sigortalıya, broker firmaya, sigorta şirketine, ekspere önemli görevler düşmektedir.

Sigortalının hasar ihbarını yapmasının ardından ödemenin sigortalının hesabına aktarılmasına kadar geçen süreci etkileyen faktörler; sigortalının bilgi düzeyi, sigorta şirketi hasar departmanı etkinliği, hasar branşı, yurtiçi-yurtdışı hasarı ayrımı, hasar

dosyasının eksperli/faturalı olarak açılması olarak sıralanabilir. Hasar işlemleri arasında yapılan sovtaj uygulamaları, rücu evrakları, ibraname, bulunamadı yazısı, imza sirküleri, resmi gazete ilanı, vergi levhası gibi evrak talepleri de ödeme yapılmasını geciktirmektedir.

Hasar takip işlemleri poliçe hazırlanma aşaması sırasında hazırlanan hasar prosedürlerinde belirlenmektedir. Hasar prosedürlerinde sırası ile; hasar anında uygulanacak işlemler, broker firma hasar iletişim bilgileri ve hasar ihbar fişi örneği bulunmaktadır.

Hasar anında uyulması gereken kurallar, kayıp prosedürü şu şekilde işlemektedir.

- (1) Poliçe altında tazminat talebine neden olabilecek herhangi bir olayı öğrenince derhal yazılı olarak sigortacıya bildirmek;
- (2) Sigortacılar tarafından istenen detayları sağlamak;
- (3) Sigortalı aleyhinde kullanılabilecek her türlü mahkeme çağrısı, vb.yi derhal sigortacıya göndermek;
- (4) Prosedürü başlatmak, herhangi bir talebi tartışmak için sigortacılara tüm yardım ve bilgiyi sağlamak;
- (5) Kaybolan, çalınan veya bilerek hasar verilen herhangi bir malı derhal polise bildirmek;
- (6) Herhangi bir suçlu kimsenin ortaya çıkarılmasına ve kayıp veya çalıntı malın peşine düşerek geri almaya yardım etmek;
- (7) Sigortacıların yazılı izni olmadan herhangi bir kaza veya taleple ilgili olarak sorumluluğu reddetmemek veya herhangi bir görüşme, kabul, teklif, ödeme yapmamak veya vaat de bulunmamak;
- (8) Üçüncü bir taraftan talepte bulunma durumunda veya üçüncü bir tarafın talebine karşı savunma yapma halinde sigortacıların sigortalı adına işi ele alarak hareket etmesine izin vermek;
- (9) Sigortalı tarafından tazmin edilmesinden önce veya sonra olsun, üçüncü şahıslara karşı telafi veya hakların kullanılmasında sigortacılar tarafından mantıklı olarak istenen herhangi bir şeyi yapmak veya yapılmasına izin vermek.

Hasarın genişlemesini engelleyici önlemler alındıktan sonra hasarın bildirilmesi gerekmektedir. Hasar dokümanlarının temin edilmesinin ardından sigortalıya poliçenin uygulamaya geçiş aşamasında sunulan hasar ihbar fişi doldurularak broker firma hasar departmanına gönderilir. Yasalarda brokerlerin hasar evraklarını takip etmeleri ile ilgili bir detay bulunmamaktadır. Mevcut uygulamada ise sigorta

brokerliği firmaları sigortalılara danışmanlık hizmetini daha detaylı verebilmek ve hasarların detaylarına hakim olabilmek için evrakların broker firmalar üzerinden sigorta şirketine gönderilmesini hasar prosedürüne eklemektedirler.

Sigorta brokeri müşterisine sigorta şirketi ile mutabakata varılarak hazırlanan bir hasar ihbar fişi göndermektedir. İdeal bir hasar ihbar fişinde bulunması gereken bilgiler projenin şekline, hasar ve poliçe türüne göre değişiklik göstermektedir. Hasar ihbar fişinde genel olarak hasarın oluş yeri, muallak hasar bedeli, hasar oluş şekli, hasar yeri, hasar tarihi ve sigortalı hasar dosya sorumlusu iletişim ayrıntıları bulunmaktadır. Hasar ihbar fişinin doldurularak en kısa sürede broker firmaya gönderilmesinin ardından broker firma hasar departmanı tarafından sigorta şirketi ilgili hasar sorumlusuna bildirilen hasarın takip işlemi başlamış olur. Poliçede eksper gönderilmesi gereken hasar bedeli belirlenmiştir. Bu bedeli aşan hasarlarda sigorta şirketinin eksper ataması veya daha önce hazırlanmış olan hasar prosedüründe atanmış ekspere bildirim yapılması gerekmektedir. Sigorta şirketi hasar departmanı tarafından bildirimin yapılmasının ardından, eksper hasar ihbar fişinde yazılı iletişim bilgilerini kullanarak sigortalı ile irtibata geçer ve hasarın eksper tarafından incelenmesi sağlanır. Eksper mevcut hasar dokümanları ve yapılan incelemeler çerçevesinde hazırladığı raporu tamamlayarak sigorta şirketine gönderir. Broker firma aracılığı ile sigortalı hazırlanan eksper raporunu talep etme ve inceleme hakkına sahiptir. Sigorta şirketi mevcut eksper raporunu inceleyerek dosyayı sonuçlandırır. Hasarın poliçe teminatları harici olması veya muafiyet altı kalması halinde sigorta şirketi broker firma aracılığı ile sigortalıya hasarın ödenmeme sebebinin (muafiyet altı, teminat dışı kalması durumları) mevcut olduğu bir bilgilendirme yazısı gönderir. Poliçe teminatları dahilinde değerlendirilen ve muafiyet üzeri olan hasar tutarı sigortalıya bir ibraname ile teslim edilir. Sigorta şirketi tarafından hazırlanan ibranamenin sigortalı tarafından imzalanması ile yapılacak ödeme miktarı, şekli ve günü sigortalı tarafından onaylanmış olur. Belirtilen günde ödemenin sigortalının banka hesabına havale yolu ile veya sigortalı adına kesilen çek ile ödeme yapılır. [44,45]

Broker firma hasar istatistiklerinde daha çok sürelerin uzunluğu üzerinde durulmaktadır. İnşaat sigortaları kapsamında broker firma hasar süreci şu şekilde işlemektedir;

1. Hasar ihbarının broker firma hasar departmanına yapılması: Broker firma tarafından poliçe ile birlikte sigortalıya sunulan hasar prosedürü kapsamında hasar ihbar fişi sigortalı tarafından doldurulur. Burada her hasarda gerekli belgeler belirtilmiştir. Belgeler hasarın türüne göre değişiklik gösterdiği için sigortalının hasarın özelliğine göre gerekli olan belgeleri hazırlayıp broker firma hasar

departmanına iletmesi gerekmektedir. Genellikle inşaat sigortalarında hasarı takip eden 3 gün içinde evraklar sigorta şirketine faks, mail ya da posta yolu ile iletilir.

2. Broker firma hasar departmanının mükerrer hasar olmadığının saptanması sonucu hasarı kayıt altına almasının ardından, hasar ihbarının broker firmaya ulaşmasını takiben tüm evrakların kopyaları alınır. Hasar ile ilgili tüm detaylar kaydedilir ve evrakların orjinalleri sigorta şirketi üzerinden ya da doğrudan ekspere iletilir. Bu süreç yaklaşık 2 gün sürmektedir.

3. Atanmış olan eksperin hasarı incelemesi: Ekspere hasarın iletilmesinin ardından sigortalıya hasar ile ilgili kanıtların saklanması (resim, hasar kalıntıları, sovtaj malzemeleri) gerekliliği ifade edilerek, tüm önlemlerin hasarın büyümesini önleyecek şekilde alınması sağlanmaktadır. Sigorta şirketi hasarın büyümemesi için zamanında önlem alınmamasından dolayı sorumlu tutulamaz. Bu sebeple artan hasar bedelleri de sigorta şirketi tarafından ödenmeyecektir. Eksperin hasarı incelemesi ortalama olarak 10 gün sürmektedir. Bu süre içinde eksper çeşit defalar hasar yerine giderek teknik incelemelerde bulunur ve hasar ile ilgili tüm detayların açıklanmasını sağlamaya çalışır.

4. Eksper raporunun hazırlanması: Eksperin elde ettiği bilgi ve belgeler ışığında raporunu hazırlayarak sigorta şirketine göndermesi yaklaşık olarak 30 gün sürmektedir. Kanunen eksper raporunun hazırlanması ile ilgili bir kısıt bulunmamakla beraber hazırlanmış olan eksper raporunu sigorta şirketine ve talep edilmesi halinde sigortalıya 7 iş günü içinde göndermek ile yükümlüdür.

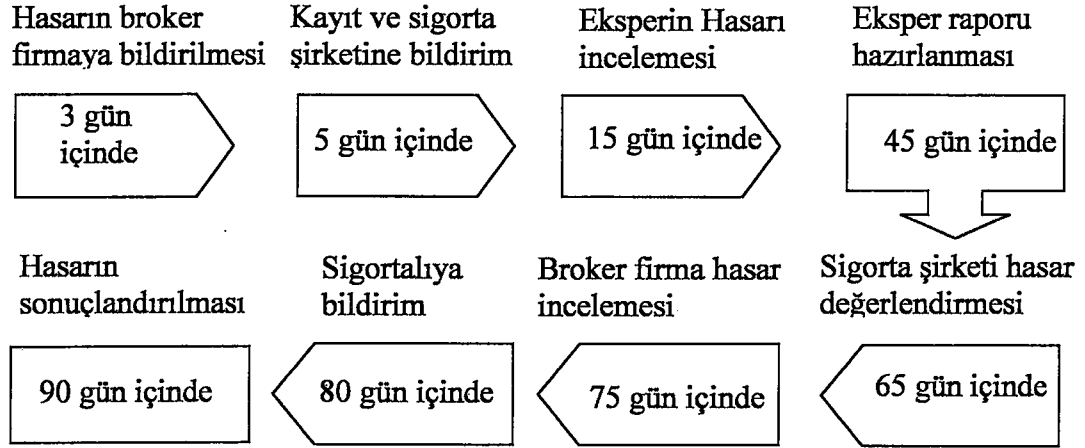
5. Sigorta şirketi eksper raporundaki veriler ışığında hasarı değerlendirmesi: Eksper raporunun sigorta şirketine ulaşmasının ardından sigorta şirketi hasar departmanı dosyayı inceler ve herhangi bir eksikliğe rastlanması durumunda yeniden broker firma hasar departmanı aracılığı ile sigortalıdan eksikliklerin tamamlanmasını talep eder. Tüm bilgi ve belgelerin tamamlanmasının ardından sigorta şirketi ortalama 20 gün içinde sonucu broker firmaya bildirir.

6. Değerlendirme sonucunun broker firma ile paylaşılması: Sigorta şirketi hasar sonucunu broker firma hasar departmanına iletir. Hasar sigortalı açısından olumsuz sonuçlanmış ise red sebebi detaylı olarak açıklanır. Olumlu sonuçlandığında ise sigortalıya hasar tazminatı olarak ödenecek meblağ karşılığında muvaffakatname iletilir. Bu belgenin onaylanması ile birlikte sigortalı hasarına karşılık alacağı tutarın dışında bir talepte bulunmayacağını teyid etmiş olmaktadır. Broker firma hasar departmanında hasar 10 gün süre ile incelenmektedir.

7. Broker firmanın hasar sonucunu sigortalıya bildirmesi: Sigortalının hasar sonucu ile ilgili onayının alınması yaklaşık olarak 15 gün sürmektedir.

8. Hasarın sonuçlandırılması: Muvaffakatnamenin sigorta şirketine ulaşmasının ardından 10 gün içinde hasar ödemesi sigortalıya yapılır.

Hasarın meydana gelmesinin ardından yaklaşık 90 gün sonra hasar sonuçlanmaktadır. Sürecin ayrıntıları aşağıda belirtilmektedir.[30,53]

Şekil 5.22 : Broker firma hasar ihbarı – hasar ödeme süreci

Sürecin detayları şekil 5.21’de özetlenmiştir. Sigortalının hasarı broker firma hasar departmanında sigortalıdan sorumlu uzmana bildirdiği günden, sigortalıya hasar ödemesinin yapılacağı güne kadar geçen sürenin uzunluğu çeşitli sigorta şirketi, sigortalı, eksper arasındaki iletişimin sağlam olarak kurulmasına bağlıdır. Sigorta brokerliği hasar danışmanlığı hizmetinin temel işlevi bu iletişimde oluşabilecek kopuklukları ve gecikmeleri engelleyerek sürecin sigortalı lehine kılmasını sağlamaktır. Sigortalının bilgi düzeyi arttığı ölçüde sigortalıya hasar danışmanlığı hizmeti veren broker firmanın bu süreçteki önemi ve etkinliği azalmaktadır [51,53]

Broker firma hasar departmanı yetkilileri bu sürecin düzenlenmesinde ve denetlenmesinde hızlandırıcı bir rol oynayabilecekleri gibi, yeterli etkinliği gösteremedikleri durumlarda sürecin yavaşlamasına hatta tamamen durmasına yol açabilmektedirler. Süreci etkileyen faktörler incelendiğinde karşılaşılan sorunlar aşağıda belirtilmiştir; [44]

5.7 İnşaat Sigortalarında Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri

İnşaat sigortası hasarlarında taraflar, sigortalılar, sigorta şirketleri, broker firma ve eksperlerdir. Hasar olduğu anda tüm tarafların çeşitli sorumlulukları bulunmaktadır. Taraflardan bazılarının sorumluluklarını yerine getirmemesi diğer tarafların sorun yaşamasına ve sürecin yavaşlamasına ve hatta durmasına yol açmaktadır. Tez kapsamında tüm tarafları yaşadıkları sorunlar incelenerek çeşitli çözüm önerileri sunulmuştur.

5.7.1 Sigortalılar Tarafından Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Sigortalı firmada her bir hasar dosyası için ayrı yetkili atanabilmektedir. Bu durumda sigorta mevzuatı ve hasar prosedürü hakkında yeterli bilgiye sahip olmayan birçok yetkili ile broker firma hasar sorumlusu ve eksper muhatap olmakta, sigortalının hasar bilgi ve evrakların çok çeşitli yerlerden gelmesi ile geri bildirim mekanizması çalışmamakta ve hasar dosyalarının sonuçlanma süreleri uzamaktadır. İnşaat tüm riskler sigortası kapsamında şantiyede finansman ya da muhasebeden sorumlu kişi genellikle yetkili tayin edilmektedir. Bu durumda sigortalı inşaat tekniği ve hasar hakkında yeterli bilgi düzeyinde olmayan bir çalışanı tarafından temsil edilmiş olacaktır.

Sigortalı açısından bir diğer sorun ise hasar evraklarının temin edilme sürecinde yaşanan aksaklıklardır. İnşaat tüm riskler hasarlarında şantiyede meydana gelen yangın, çalınma gibi hasarlarda itfaiye tutanağı ve bulunamadı yazısı kanuni belgeler talep edilmektedir. Bu tür belgelerin imzalatılarak tekrar sigortalıya ulaşması genellikle 45 – 50 gün sürmektedir.

Şantiyede meydana gelen hırsızlık hasarlarında hırsızlığın meydana geldiği andan itibaren 1 aylık bir bekleme süresi bulunmaktadır. Hasarın gerçekleştiği günden itibaren 1 ay sonunda sigorta şirketi tarafından hazırlanan bulunamadı yazısı broker firma aracılığı ile sigortalıya iletilir. Sigortalı hırsızlığın gerçekleştiği anda ifade tutanağının tutulduğu karakolda bu yazıyı onaylatarak tutanakta belirtilen malzemelerin bulunmadığını ispatlamış olur. Bu sürece hemen tüm tarafların katılmasından dolayı hasar ödeme süreleri 45 gün kadar gecikmektedir. Karakoldaki ilgili memur konu hakkında bilgisi olmadığı için bu evrakı imzalamamakta ve hasar ödeme sürecini sekteye uğratabilmektedir.

Şantiyede meydana gelen hırsızlık hasarlarının sigorta şirketi tarafından ödenebilmesi için çeşitli şartlar aramaktadır. Malzemeler şantiye sahasında inşaat yapılması durumunda kilit altında tutulmak zorundadır. Şantiye sahasının etrafı çitle çevrilecek ve 24 saat süre ile bekçi bulundurulacaktır. Sigorta şirketinden hasarın temin edilebilmesi için şantiyede, uyarıcı şerit ve ikaz işaret levhaları konmalı ve şantiye sahası aydınlatılmalıdır. Eğer şantiyeye ait farklı depolama alanları söz konusu ise sigorta poliçesinde bu alanlar belirtilmeli ve tüm teçhizatın kod numaraları zeyiller ile birlikte sigorta firmasına verilmelidir. [43,44]

Şantiyede yangın sonucu meydana gelen hasarlarda ise itfaiye tarafından tutulan yangın tutanağı, yangın sebebinin açık şekilde ortaya konabilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Yangının sigortalı tarafından kasıtlı çıkarılması ve yangının çıkmasını bilinçli olarak engellememesi durumunda hasar ödemesi sigortalıya yapılamamaktadır. Burada yaşanan önemli sorun, yangın tutanaklarının gelişigüzel

hazırlanması ve yangının çıkış sebebinin detaylı olarak açıklanamamasıdır. Yine ülkemizde yangın tutanaklarının sigorta şirketinin eline geçmesi ve yorumlanması da yaklaşık 45 gün sürmektedir.

İnşaat tüm riskler sigortalarında çökme, kırılma gibi hasarlarda hasarın malzemeden dolayı oluşup oluşmadığı detaylı olarak incelenir. İnşaat tüm riskler sigortalarında normal şartlarda kusurlu malzemeden kaynaklanan hasarlar ödenmemektedir. Bu tür hasarlar ile ilgili malzeme özel klozu kullanılır. Bu kloza göre kusurlu malzemeden kaynaklanan hasar ödenirken malzemenin kendi maliyeti hasar bedelinden düşülerek ödeme yapılır. [42]

Malzemeden kaynaklanan hasarların tespit edilmesi oldukça zordur. Malzemenin tüm yapı içinde fiziksel ve kimyasal testler ile sahip olması gereken yapıya sahip olup olmadığı belirlenir. Hasarın büyüklüğüne ve sigorta şirketinin sigortalıya bakış açısına göre malzeme analizleri üniversite laboratuvarlarında ya da yurt içi ve dışındaki malzeme laboratuvarlarında yaptırılır. Buradan gelen sonuçlar ise konu hakkında uzman kişiler (öğretim üyeleri, yurtdışı eksperler) tarafından yorumlanır. Hasarın kusurlu malzemeden kaynaklandığının saptanmasının ardından eksper tüm yapı içinde kullanılan malzeme oranını saptayarak kusurlu malzeme maliyetini toplam inşaat maliyetinden düşerek ödenecek hasarı saptamaya çalışır. Genel olarak sigorta şirketleri kusurlu malzemenin, malzemenin üreticisi olan firma tarafından karşılanmasını sağlamaya çalışmaktadır. Kusurlu malzemeden kaynaklanan bir hasarın sigorta şirketi tarafından karşılanmasının ardından malzeme üreticisi olan firmaya karşı sigorta şirketi elindeki kanıtlara dayanarak rücu davası açar ve hasar bedeli tutarı ve diğer masraflar karşılığında üretici firmaya hukuki yollar ile talepte bulunur. Yine inşaat tüm riskler sigortasında meydana gelen hasarlarda, hasarlanan parçalar sigorta şirketi tarafından sovtaj olarak alınmakta ve hurda değerinde satılmaktadır. Örneğin çimentonun kalite düşüklüğü sebebi ile yıkılan bir duvarın tazminat ödemesi yapılırken duvarın yapımında kullanılan çimento maliyeti duvarın tüm maliyetinden düşülerek ödeme yapılacaktır. Çimento maliyetinin malzemeyi üreten firmadan tahsil edilmesi beklenmektedir.

Sigortalının dikkat etmesi gereken bir diğer nokta poliçe tanzim tarihinden önce meydana gelen hasarların sigortanın temel prensiplerinden illiyet prensibine uygun olmayacağından reddedilecek olmasıdır. Burada önemli olan nokta sigortalının iyi niyetli olmasıdır. Sigorta yapıldığı sırada sigortalının hasardan haberdar olmadığına sigorta şirketinin inanarak sigortayı bir diğer temel prensip olan iyi niyet prensibi çerçevesinde ödeyebilmektedir. Genellikle sigorta şirketleri böyle durumlarda büyük prim hacmine sahip sigortalılar ile uzun dönemlere dayanan müşterilerine poliçe tarihinden öncesine dayanan hasarları iyi niyet prensibi çerçevesinde öderken, aksi

durumlarda illiyet (geçmişe bağıllık) prensibine dayanarak ödeme yapılmayabilmektedir. Hasarın büyüklüğü ve hasar prim oranları da ödemenin yapılabilmesi için önem kazanmaktadır. [44]

Aynı zamanda hasar sebebinin poliçe tanzim tarihinden önce veya sonra oluştuğunun saptanması da çoğu zaman mümkün olmamaktadır. Böyle durumlarda da yukarıda belirtilen sigortalı – sigortacı ilişkisi, hasar büyüklüğü gibi şartlar ön plana çıkmaktadır.

İnşaat tüm riskler sigortalarında karşılaşılan bir diğer önemli sorun, inşaatın tamamlanıp işverene teslim edilmesi aşamasında yaşanmaktadır. Konut projelerinde kat irtifakı hakkının yeni mülkiyet sahibine teslim edilmesi diğer inşaat işlerinde ise kesin kabul ile birlikte işin teslimi veya kullanıma açılmış bölgelerde inşaat tüm riskler teminatları poliçe süresine bakılmadan otomatik olarak sona erer. İnşaat hasarlarının büyük çoğunluğu geçici kabul ile kesin kabul arasında yaşanan test sürecinde yaşanmaktadır. Bu sürecin gereğinden kısa olması durumunda teslimatla birlikte oluşan tüm hasarlar yeni hak sahibi ya da garanti kapsamında sigortalı müteahhit tarafından karşılanmaktadır. Test ve deneme süreleri poliçede detaylı olarak açıklanmalıdır. [45]

İşveren ile müteahhit arasında yapılan inşaat sözleşmesi kapsamında süre kısıtı göz önünde bulundurulmalıdır. Kesin teslimatın ya da kat irtifakı haklarının verilmesinin ardından yeni hak sahipleri adına ilgili riskleri karşılayacak poliçelerin düzenlenmesi gerekmektedir.

İşveren mali mesuliyet poliçesi kapsamında sigortalı çalışanlarının yaşayabilecekleri kazalarda teminat altında bulunabilmeleri için poliçe hazırlanmadan önce sigortalı adına çalıştığı ispatlanmalıdır. Sigortalıların şirket adına çalıştığının Sosyal Sigortalar Kurumu'ndan alınacak belge ile belirlenmelidir. Gerekli durumlarda sigortalı isim listesi sigorta şirketine iletilmelidir. Sigortalıya ödeme yapılması için sigortalının kusuru bulunmalı, işçinin kazayı kasten yapmadığı ispatlanmalıdır. Sigorta şirketi sigortalıya sorumluluğu karşılığında bir ödeme yapacaktır. [43]

5.7.2 Eksperler Tarafından Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Eksperler ülkemizde her bir dosya bazında sigorta şirketleri tarafından belirlenmektedir. Bu sebeple sigorta şirketlerine daha yakın olabilmeyi amaçlamak zorundadırlar. Sigorta şirketleri istedikleri eksperler ile çalışmakta özgür bırakılmıştır. Mevzuattan kaynaklanan bu problem sigortalılara yapılacak tazminat ödemelerinde gecikmelere, teminatı olduğu halde hasarının reddolunmasına ve sigortalılara olumsuz yaklaşımlarda bulunulmasına yol açmaktadır.

Bu sebeple piyasada mevcut bazı eksperlerin belirli sigorta şirketlerinin eksper olduğu gibi yakıştırmalara rastlanmaktadır. Eksperler ile karşılaşılan diğer bir sorun sigortalı ile mutabakata varılmadan eksper raporunun sonuçlandırılması veya sigortalıya dosya sonucu ile ilgili yanlış bilgi verilebilmesidir. Mutabakata varılması hususuna eksperlik mevzuatında değinilmektedir. Sigorta eksperleri yönetmeliği'nde sigortalı ile mutabakata varılmaya çalışılmalı varılamadığı durumlarda eksper raporuna not düşülerek rapor sigorta şirketine iletilmelidir şeklinde bilgi bulunmaktadır.

Ülkemizde eksperlik hizmetleri veren firmaların özellikle mühendislik branşında yeterli bilgi birikimine sahip olmamaları sebebi ile büyük inşaat projeleri hemen her zaman global hizmet veren eksperlik firmalarının Ortadoğu şubeleri veya üniversitelerin inşaat mühendisliği öğretim üyeleri ve laboratuvarları aracılığı ile sonuçlandırılabilir. Bu şekilde ortak bir noktada uzlaşmaya varılamayan dosyalar ise mahkeme kararı sonucunda çözülmektedir.

Tüm bu sebeplerden dolayı inşaat projelerinin hasar prosedürlerinde global hizmet veren eksperlik firmaları ile ortaklık anlaşması imzalamış büyük yerel eksperlik firmaları tercih edilmektedir. 50.000 USD' ye kadar olan küçük ve orta büyüklükteki hasarlar yerel eksperler tarafında takip edilirken büyük ölçekli hasarlar ise sigorta global ekspertiz firmalarının eksperleri aracılığı ile sonuçlandırılmaktadır. [44]

5.7.3 Broker Firmalar Tarafından Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Hasar sürecinin oluşmasını, yürütülmesini yönetecek olan broker firma en önemli sorumluluğa sahip birimdir. Sigorta brokerlik firması hasar departmanı; sigortalı, global eksper, yerel eksper, sigorta şirketi ve Reasürör firma arasındaki koordinasyonu ve eşgüdümü kusursuz bir şekilde yönetmek zorundadır. Sayılan bu parçalardan birisinin eksik yönetimi ve sürece yeterince dahil edilememesi durumunda hasarın oluş anından, tazminatın ödenmesi anına kadarki sürecin tamamı etkilenecektir.

Broker firma yetkilileri de kendi içinde çeşitli alanlara ayrılmaktadır. Poliçeyi hazırlayan ve sigortalı ile ilişkileri yöneten müşteri temsilcisi, teklifleri alan teknik departman sorumlusu, riskleri belirleyen risk mühendisliği bölümü yetkilisi, sigortalı ve hasar departmanı uzmanı, bir makinenin dişlileri gibi iç içe geçmiş görevleri yerine getirmektedirler. [10,46]

Hasar süresince koordinasyonun mükemmel işlemesi için tüm işlemlerden taraflar birbirlerini haberdar etmek zorundadırlar. Ancak gerçekte durum bu şekilde işlememektedir. Broker firma içinde yaşanan hiyerarşik çekişmeler sürecin verimli bir şekilde çalışmasını çoğu zaman etkilemektedir. Broker firma müşteri

temsilcisinin hasar haricindeki tüm işleri yönetmeye çalışması, ancak hasar olduğu dönemde hasar departmanı yetkilisinin tek sorumlu olarak sigortalıya tanıtılması sebebi ile çoğu zaman sigortalı ile ilişkiler gerilmektedir.

Bunun yerine problem yaşanan hasarlarda problemin sebebinin sigortalıya detaylı olarak anlatılması ve problemin kaynağının ortadan kaldırılması gerekmektedir. Unutulmamalıdır ki hasar ile ilgili problemlerin ana kaynağı Broker Firma müşteri temsilcisi tarafından hazırlanan sigorta poliçesidir. Sigorta poliçesi teminatları sigortalıya yeterli düzeyde açıklanmadığı için birçok hasarda sigortalı hasar anında ya da hasar olmasını takiben gerekli işlemleri yapamadığı için hasar tazminatı alamamaktadır. Hasar departmanı tarafından kaynaklanan sorunların başında ise sigorta eksperleri üzerinde yeterli hakimiyet kurulamaması gelmektedir. Sigorta eksperleri ücretlerini sigorta şirketlerinden almalarından dolayı hasarlarda tam olarak tarafsız davranamamaktadırlar. Broker firma sahip olduğu ölçeğe göre sigorta sektöründe bu sıkıntıyı aşabilecek tek olgudur. Hasar departmanında evrak takibi çoğu zaman teknolojiye yeterli destek alınmadan yapılmaktadır. Dosyaların dolaplarda saklanıp faks çekilmesi yerine sanal ortamda saklanması ve tüm evrak takibinin sanal ortamda yapılması hasar sürecinde zaman açısından önemli katkı sağlayacaktır. Bu konuda yapılan bir çalışma tüm evrakların sanal ortamda takip edilmesinin hasar sürecini % 10 oranında kısaltabileceğini ortaya koymaktadır.

5.7.4 Sigorta Şirketleri Tarafından Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Devlet ihalelerinde ihale aşamasında bir ayrıntı olarak görülen sigorta yaptırma zorunluluğu, yüklenicinin son anda poliçe almaya gelmesine yol açmaktadır. Bunun sonucu olarak da sigorta şirketleri proje teknik detaylarını öğrenme, bilgileri alma, derleme ve üzerinde çalışma fırsatı bulamamaktadır.

Poliçelerin kısa sürelerde hazırlanma zorunluluğu sebebiyle, sigorta firmalarının yeterli teknik analiz yapamamasından dolayı kendilerini güvenli tarafta tutacak minimum riski içeren poliçeler hazırlamaktadırlar. Bu poliçeler müteahhit için eksik teminatlı ve yüksek primli poliçelerdir. Birçok hasar bu yüzden ödenememekte, sigorta şirketlerine olan güven azalmakta ve risk karşılığı ödenmeyen primlerin büyük çoğunluğu yurtdışı Reasürörlere gitmektedir. Sigortalılar gelirin önemli kısmının sigortalıda kaldığını düşünmeleri sebebi ile genellikle hasarın ödenemediği durumlarda sigorta şirketini sorumlu tutarlar. Oysa ki büyük inşaat projelerinde sigorta poliçesi primlerinin genel olarak % 90'ından az kısmı lokal sigorta şirketi tarafından alınmaktadır. Buna karşılık da yine taşınan risklerin % 90'ından fazlası uluslararası Reasürör firmalar tarafından taşınmaktadır. Bir başka değişle meydana gelen hasara karşılık ödenecek tazminatın % 90'ından fazlası yurtdışından karşılanması anlamına gelmektedir. Bu sebeple özellikle büyük hasarların ödenip

ödenmeyeceğine yurtdışı Reasürörler karar vermektedirler. Sigortanın doğası gereği hasarın reddedilebilmesi çok çeşitli sebeplerden dolayı mümkün olmaktadır. Red olunan hasarların büyük çoğunluğu uzun bir hukuksal süreç ile sonuçlanmaktadır. Hem maddi kayıplar hem de sürenin uzunluğu açısından hukuki süreç çok sancılı geçmektedir. Uzun süren davalar sonucunda taraflar istediklerini genel olarak alamamaktadırlar. [47]

Ülkemizde uygulanan İnşaat Tüm Riskler poliçelerinde sigorta şirketleri açısından karşılaşılan bir diğer problem de, Türkiye’de faaliyet gösteren sigorta şirketlerinin yurtdışına çıkmadan sigortalayabilecekleri miktar, yani otomatik reasürans kapasitelerinin 30 Milyon € olmasıdır. Bu sebeple orta ve büyük ölçekli inşaat projeleri için yurtdışına çıkılmakta ve genellikle yetersiz ve kalitesiz reasürans şirketleri ile anlaşılmaktadır. Bu durumun sonucunda meydana gelen büyük hasarlarda problemlerle karşılaşılabilir.

Küçük ölçekli inşaat projelerinde ise sigorta poliçelerinin hazırlanmasında acentelerin önemli bir rolü bulunmaktadır. Yeterli teknik bilgiye sahip olmayan eğitimsiz acentelerin sattığı poliçeler, hem poliçeyi alan hem de satan taraf açısından birçok problemin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. [45]

Sigorta sektöründe inşaat tüm riskler sigortaları piyasası oldukça dar olduğundan, eğitim için ancak büyük sigorta şirketleri para ve zaman ayırabilmektedir. Bu yüzden acentelerin bir çoğu yeterli bilgiye sahip değildir. Tez kapsamında görüşülen sigorta şirketlerinden Axa Oyak Sigorta’da yılda iki kez inşaat montaj sigortaları içerikli seminerler düzenlenmektedir. Ancak sektör genelinde böyle bir eğitime sık rastlanmamaktadır. Yine aynı şekilde Genel Sigorta ve Anadolu Sigorta acentelerine mühendislik sigortaları konusunda eğitimler vermektedir. Bu eğitimler gerekli olmakla birlikte içerik olarak yüzeysel bilgilerden oluşmakta ve eğitimlerde ortaya çıkabilecek inşaat hasarlarının detayları verilmemektedir.

Sigorta şirketi hasar departmanı ise genel kanının aksine mühendislik projelerinin işleyişinde önemli bir role sahip değildir. Mühendislik hasarlarının boyutu sigorta şirketlerinin hasar departmanlarında bu ölçekteki hasarları inceleyebilecek uzmanlık seviyesine sahip personel bulundurmasını engellemektedir. Genellikle poliçe sorumluluk payları reasürör firmaya oranla çok düşük olan sigorta şirketleri hasarlarının sonuçlanmasında aracılık rolü üstlenmektedirler. Reasürör firma büyük hasarların ödeme sürelerinin belirlenmesinde başrolü üstlenmekte ve yapılacak tazminat ödemesini yerel sigorta şirketleri aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Sigorta şirketleri buna rağmen mevzuattan kaynaklanan açıklar ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Özellikle vergi ile ilgili uygulamalar yansıtma faturaları aracılığı ile vergi farklarının sigortalılara sigorta şirketleri tarafından ödenmesini şart

koşmaktadır. Bu tür özel uygulamalar dışında prestij açısından çok büyük öneme sahip olan inşaat projelerinin alınabilmesi için ülkemizde ve dünyada büyük rekabet yaşanmaktadır. Ülkemizde mühendislik sigortaları açısından nitel ve nicel anlamda yeterliliğe sahip az sayıda sigorta şirketi bulunmaktadır. Bu şirketler arasında yaşanan rekabet sürecinde küçük firmalar tecrübe açısından yetersiz olmalarına rağmen poliçe primlerinde önemli indirimler yaparak rekabet avantajı elde edebilmektedirler. [44]

6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Sigorta, muhtemel bir zararı telafi etmesi amacıyla yaptırılan bir risk transferi anlaşmasıdır. Herhangi bir olayın vuku bulmasından sonra, sigortalı bir kayba uğramışsa, bir tazminat hakkı doğmuş demektir. Sigortacının da bu olayı, olayın boyutlarını, sonuçlarını inceleyip sigorta anlaşması kapsamında bir tazminat ödemesi yapması gerekmektedir.

Hasar anında riskleri karşılayamayan poliçe hem maddi kayba hem de sigorta sektörüne olan güvenin azalmasına yol açacaktır. Mühendislik sigortalarında en önemli sorunlar hasar yaşandığı anda karşımıza çıkmaktadır. Günümüzde büyük mühendislik projeleri detaylı çalışmalar sonucunda sigortalandırılmaktadır. Sigorta brokerliği firmaları büyük ölçekli mühendislik projelerinin sigortalanma ve hasar süreçlerinde müşterilerine danışmanlık hizmeti sunmaktadırlar. Sigorta brokerinin müşterisine sağladığı temel hizmet sigortalının risklerinin tam olarak belirlenerek en uygun poliçenin hazırlanması ve hasar anında verilecek danışmanlık hizmeti sonucunda sigortanın kapsamı dahilinde sigortalının tazminatını almasına yardımcı olmaktır.

Mühendislik sigortaları dahilinde hasarlar büyük ölçekli olduğundan, hasar işlemleri ayrıntıları çok iyi hesaplanması gereken bir sigortacılık hizmetidir. Hasar işleminin taşıdığı bu öneme karşılık sigorta şirketleri ve sigorta brokerliği firmaları hasar departmanlarına gerekli değeri göstermemektedir. Burada çalışan uzmanların görev yaptıkları sigorta branşında uzman olmaları hasarın eksiksiz ve zamanında ödenebilmesi için önemlidir. İnşaat projelerinde yaşanan tüm hasarların inşaat mühendisleri tarafından kontrol edilmesi önemli katkı sağlayacaktır. Buna karşılık sigorta şirketleri, hasar departmanlarında genellikle teknik bilgisi eksik, yetkin olmayan elemanlar çalıştırarak daha az maaş ödemeyi tercih etmektedirler.

Hasarın olduğu süre ile sigortalının tazminatını aldığı süre arasındaki zamanın kısaltılması için, tüm tarafların uyacağı ideal hasar prosedürü için öncelikle sigortalının sigorta poliçesi detayları hakkında bilgi sahibi olması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Sigortalı için tüm ihtiyaçları en uygun maliyet ile karşılayan bir poliçe hazırlanabilmesi için sigortalının inşaat projesine, sigortacılık genel şartlarına ve inşaat klotlarına tamamen hakim olması gerekmektedir. Büyük ölçekli dahi olsa, inşaat firmalarında bu tür uzmanlar bulunmamaktadır. Ülkemizde hem inşaat hem de sigortacılık alanlarında uzmanlaşmış eleman yetersizdir. Bu tür elemanları şirket bünyesinde bulundurma maliyeti birçok inşaat firması için sigorta maliyetini artırıcı bir külfet olarak görülmektedir.

Böyle bir ortamda inşaat projelerinin sigortalanması için inşaat sigortaları konusunda tecrübeli ve inşaat mühendislerinden oluşan bir uzman kadrosunu bünyesinde bulunduran bir sigorta brokerliği firmasından danışmanlık almak uygun bir çözüm yoludur. Genellikle sigorta brokerliği firmaları toplam sigorta priminin % 5-%10'unu talep etmektedirler. Bu bedel karşılığında inşaat projesi kapsamındaki risklerin her biri konusunda uzman inşaat mühendisleri tarafından yerinde incelenmekte ve elde edilen sonuçlar doğrultusunda yine çoğunluğu inşaat mühendisi olan broker firma müşteri temsilcileri tarafından inşaat projeleri teminatlandırılmakta ve inşaat süresi boyunca tecrübeli hasar uzmanları tarafından inşaat hasarlarında yaşanan problemler takip edilmektedir. Broker firmanın kapasitesine göre yukarıda belirtilen uygulamaların başarısında değişkenlik görülmekle birlikte, danışmanlığı broker firmalar tarafından yapılan inşaat poliçeleri hem daha fazla teminatı daha uygun bedelle temin etmekte, hem de proje boyunca yaşanan sorunlarda destek sağlayarak poliçe kapsamında hasar taleplerinin, sigortalı lehine çözülmesi desteklenmektedir. Burada broker firmanın resmi veya gayri resmi bir yaptırım gücü bulunmamakla birlikte sigorta şirketleri tarafından yoruma açık bazı hususlar sigortalı, ve sigorta şirketi biraraya getirilerek müzakere yolu ile çözümlenmeye çalışılmaktadır.

İdeal hasar prosedürünün ortaya çıkabilmesi için poliçenin yeterli şartları sağlaması gerekmektedir. Bu sebeple inşaat toplam maliyeti doğru belirlenmeli eksik sigorta uygulamasına düşülmemelidir. Proje süresinin uzadığı durumlarda, zeyil ile uzatılan poliçe süresi, alınacak ek prim zeyil ile eklenecek sürenin poliçede belirtilmiş olan proje süresine oranlanması ile bulunan değer in poliçe toplam bedeli ile çarpılması sonucunda kabaca hesaplanabilir.

Eğer zeyil ile eklenecek bölümde farklı teminat talepleri ya da eski teminatların geçerliliğini yitirmesi söz konusu ise yeni durumda prim hesabının yeni teminat ve muafiyetlere göre detaylı olarak yapılması gerekmektedir.

Inşaat projelerinin uzun yıllar boyu sürdüğü durumlar tüm dünyada sıkça yaşanmaktadır. Bu durum yalnız müteahhitlere bağlı değildir. Özellikle devlet işlerinde hakedişlerin zamanında ödenmemesinden kaynaklanan gecikmeler yaşanmaktadır. Sigortalı olan müteahhit şantiye sahasındaki makineler için

sigortalının plaka no ve diğer bilgileri vermeli dış etkenlerden kaynaklanan gecikmelerden dolayı sorumlu tutulmamalıdır. Bu amaçla poliçeler inşaatın devam etmediği dönemlerde poliçe özel şartları dahilinde dondurulabilmelidir. Bu şekilde uygulamaların yapılamadığı durumlarda gecikmeden sorumlu olan işveren poliçe primini ödemekle yükümlü bırakılmalıdır. Aynı şekilde sigorta şirketinin kur riskini üzerine almaması açısından sigorta poliçesi primi ve muafiyet bedelleri döviz cinsinden belirlenebilir.

İdeal hasar prosedürü şu aşamaları içermelidir; Poliçe hazırlanmasını takiben ilk hafta içinde; sigortalı, sigorta şirketi, broker firma, temsilcileri ve o poliçe için atanmış eksperin katılımı ile poliçe süresince geçerli olacak uygun ideal hasar prosedürlerinin belirlenmesi sağlanmalıdır. Sigortalının bilgi düzeyi öncelikle bu toplantı aracılığı ile yeterli düzeye getirilecek daha sonra uygulanacak eğitimler ile sigortalı sürecin hızlandırılmasına katkı sağlayacaktır. Sigortalı açısından hasar ihbarından tazminatın ödemesine kadar geçen süreyi en çok kısaltacak işlemlerin başında sigortalı hasarlarını takip edecek tek hasar dosya sorumlusu belirlenmesi gelmektedir. Bu sayede sigortalı, hasar evraklarına ve hasar sürecine hakim olmaktadır. Broker firma yetkililerinin ve eksperin karşısında hasarları takip eden, konu hakkında bilgi ve sigortalı adına hareket eden tek yetkili bulunması durumunda evrak takibinde aksama ve sonuçta da hasar ödemelerinde bir gecikme yaşanmayacaktır.

Sigortalı tarafından evrakların tamamlanma hızı da sürecin kısılması açısından çok önemlidir. Evrakların tek seferde tamamlanması ve ekspere iletilmesi sürecin bir defada sonlanmasını sağlamakta, eksik evrak bulunması halinde ise süreç her defasında yeniden başlamakta ve gereksiz zaman kayıplarına yol açılmaktadır. Bu amaçla sigortalı broker firma tarafından periyodik eğitimler ile bilgilendirilmeli ve her hasar için sabit bir hasar ihbar formu oluşturulmalıdır. Hasar raporu şekli de yine sigortalının talepleri ve hasar frekansına bağlı olarak değişiklik göstermektedir. İdeal bir hasar raporu sigortalının hasar dosyasını takip etmek istediği, hasar ayrıntısı, hasar tarihi, muallak hasar tutarı gibi tüm ayrıntıları içermelidir. Tüm bu sebeplerden dolayı sigortalı ile işbirliği içinde mümkün olduğu kadar sade bir hasar prosedürü oluşturulmalı, talep edilecek evraklar asgari düzeyde tutulmalıdır.

Broker firma hasar uzmanı mutlaka konusunda uzman bir inşaat mühendisi olmalı ve hasarlarda karşılaşılan sorunlar karşısında sigortalıya danışmanlık yaparken kendisine süre kısıtları oluşturmalıdır. Ortalama bir hasar 40 gün içerisinde mutlaka sonuçlanmalıdır. Bu doğrultuda sigortalı evrakların tümünü 10 gün içinde ekspere iletmeli, eksper raporunu bu evraklar doğrultusunda 15 gün içinde tamamlayarak sigorta şirketine teslim etmeli, sigorta şirketi gerekli incelemeyi 10 gün içinde

tamamlamasının ardından gönderilip mutabakatname 5 gün içerisinde sigortalı tarafından imzalanarak sigorta şirketine iletmeli ve tazminat tutarı sigortalı banka hesabına yatırılmalı ya da çek ile sigortalı adresine ulaştırılmalıdır. Sigortalıya hasar ödenmesi ile ilgili sigorta brokerliği firmasının hiçbir yaptırım gücü bulunmamaktadır. Burada brokerlik firma evrakların tamamlandığından emin olduğunda sigorta şirketine sözlü ve yazılı uyarıda bulunarak ödeme sürecini hızlandırmaya çalışmaktadır. İnşaat projeleri benzersiz olduğu gibi bu projeler için hazırlanan sigorta poliçeleri de birbirinden farklıdır. Bu sebeple her proje ve sigortalının özellikleri en ince detayına kadar analiz edilmeli ve her sigortalı için farklı bir ideal hasar prosedürü ortaya konarak yukarıda belirtilen genel detaylar uygulanmalıdır.

KAYNAKLAR

- [1] **Şentürk, S., Kahya, M.**, 2003, “Sigortacılığın Cumhuriyet Dönemindeki Yasal ve Ekonomik Gelişmeler Perspektifinde İrdelenmesi”, Hazine Dergisi, Cumhuriyetin 80.Yılı Özel Sayısı, 177
- [2] **Oksay, S.**, 2003, Türk Sigortacılığı’nın Tarihsel Gelişimi, Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği Dergisi, 17, 34-35
- [3] **Kazgan, H., ve Koraltürk, M.**, 2000, Sigorta Tarihi, Koç Allianz, İstanbul
- [4] **Acinan, H.**, 1998, Sigortaya Giriş, Can Matbaası, İstanbul
- [5] **Athearn, J.L.**, 1962, Risk and Insurance, Meredith Publishing Company, London
- [6] **Tekinalp, Ü. ve Çamoğlu, E.**, 1998, Türk Ticaret Kanunu ve Ticari Mevzuat, Beta Yayınları, İstanbul,
- [7] **Karabulut, M.**, 1998, Sigorta Pazarlaması, Can Yayınları, İstanbul,
- [8] **Dorfman, M. S.**, 1998, Intrduction To Risk Management and Insurance, Pretice Hall Inc., New York
- [9] **Elbeyli, M.Ü.**, 2001 Sigorta Sektöründe Risk Yönetimi, İstanbul,
- [10] **Mali Sektör Raporu.**, 2005, Hazine Müsteşarlığı
- [11] **Sigorta Sektörü Faaliyet Raporu.**,2004, TSRSB
- [12] **Türk Sigorta Sektörü.**,2001, İnpıt Araştırma ve İletişim A.Ş.
- [13] **Sigorta Sektörü Faaliyet Raporu.**,2003, TSRSB
- [14] **Arısoy, B.**, 1992. Risk Management and Contractor’s All Risks Insurance, *Yüksek Lisans Tezi* Marmara Üniversitesi, Bankacılık Sigortacılık Enstitüsü, İstanbul.
- [15] **Engineering Insurance**, 1981, The CII Tution Service, London
- [16] **Clough, R.H. and Sears, G.A.**, 1994. Construction Contracting, John Willey & Sons, USA.
- [17] **Nomer, C., Yunak, H.**, 2000, Sigortanın Genel Presipleri, Ceyma Matbaacılık, İstanbul
- [18] **Güven, O.**, 1995, Açıklamalı Sigorta ve Reasürans Terimeri Sözlüğü, Ceyma Matbaacılık, İstanbul
- [19] **Hayes, P.**, 1999. Contractor’s All Risks- an oasis of positive growth, *Insurance Brokers’ Monthly and Insurance Adviser*, 49, 4-27,2.

- [20] **Erin, A.**, 1996. Management the paperwork for contractors, project owners, *American Agent & Broker*, **68**, 7-22,9,
- [21] **Gjertsen L.A.**, 1997. &H M&M launches foreign construction insurance program, *National Underwriter*, **101**, 20-33,2.
- [22] **Wright, J.D.**, 1997. Construction Insurance, USA Insurance Ass. Distance Learning, New York, USA
- [23] **Blanchard, R.H.**, 1964, Risk And Insurance And Other Papers, University of Rebresca Press, Lincoln
- [24] **Tevfik, A, T.**, 1997, Risk Analizine Giriş, Alfa Basım Yayım, İstanbul
- [25] **Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası**, 2005, Finansal Terimler Sözlüğü
- [26] **Hazine Müsteşarlığı**, 2004, Mali Piyasaların İşleyişi Hakkında Rapor
- [27] **Sigal**, 1999, Mühendislik Sigortaları El Kitabı
- [28] **Berk, R.**, 1992 Sigortacılıkta Risk Yönetimi, İstanbul,
- [29] **Memiş, T.**, 2002, Avrupa Birliği ve Türk Hukukunda Sigorta Aracıları,
- [30] **Schwartzkopf, W. and McNamara, J. J.**, 2001, Calculating Construction Damages, Apsen Publisher. New York
- [31] **Lavers A.P.**, 1999. Case Studies in Post- Construction Liability and Insurance, Spon Publisher,
- [32] **Sigorta ve Reasürans Brokerleri Yönetmeliği**, 31.0.2001 Tarih ve 24418 Sayılı Resmi Gazete
- [33] **Sigorta ve Eksperleri Yönetmeliği**, 311 Kasım 2000 – 24217 Sayılı Resmi Gazete
- [34] **Robert, J.**, 2001. Course of construction insurance: Some important consideration, *Rough Notes*, **144**, 12-46,5
- [35] **Malecki, D.S.**, 2001. Marketplace for construction risks is poised for, *Rough Notes*, **144**,1-64,2
- [36] **Sigorta Rehberi.**, İstanbul Ticaret Odası Yayınları, Yayın No: 1991-15, İstanbul
- [37] **Harris, C.**, 2003. Building Insurance: Boom, bust, *Canadian Overwriter*, **70**, 8-18.
- [38] **Smith, D.**, 1998. Construction... untapped market, *Insurance Brokers' Monthly and Insurance Adviser*, **48**, 9-23,2

- [39] **Özkan, T.**, 2002 Sigortacılık Sektöründe Elementer Branşlarda Her Yönüyle Hasar, İ.H.Ü, İstanbul
- [40] **Özdiğer, E.**, 2002. İnşaat Sigortaları ve Hasar Tespiti, *Yüksek Lisans Tezi*, İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- [41] **Yük. Müh. Dr. Erişkon, D.**, Sigorta Brokerliği Firmaları Risk Çalışmaları Üzerine Kişisel Görüşme, İstanbul, 2003
- [42] **Kösoğlu, E.**, İnşaat Sigorta Poliçelerinin Hazırlanması üzerine, Kişisel Görüşme, İstanbul, 2004
- [43] **Gülağacı, O.**, Mühendislik Sigorta Eksperti, Hasar sürecinin eksperler açısından değerlendirilmesi üzerine, kişisel görüşme., İstanbul, 2003
- [44] **Ölken, Y.**, Axa Oyak Hasar Md. Sigortalı ile İlişkiler ve Yaşanan Sorunlar Üzerine Kişisel Görüşme., İstanbul, 2004
- [45] **Şahin, H.**, Broker Firma Hasar Müdürü, Broker Firma Hasar Prosedürü Üzerine Kişisel Görüşme, İstanbul, 2004
- [46] **Şimşekalp, V.**, Broker Firma Müşteri Temsilcisi, Broker Firma Poliçe Hazırlanması Prosedürü Üzerine Kişisel Görüşme, İstanbul, 2004
- [47] **Öztürk, Y.**, Broker Firma Müşteri Temsilcisi, Broker Firma Poliçe Hazırlanması Prosedürü Üzerine Kişisel Görüşme, İstanbul, 2003

EKLER

EK A	İnşaat Sigortası Poliçeleri Genel Şartları	80
EK B	Sigorta ve Reasürans Bokerleri Yönetmeliği	94
EK C	Formula 1 Projesi İnşaat Tüm Riskler Sigorta Poliçesi	106
EK D	İnşaat Projesi Risk Değerlendirme Raporu	112
EK E	İnşaat Tüm Riskler Sigorta Klozları	117
EK F	İnşaat İşlerinin Özellikleri ve Projelerin Taşıdıkları Riskler	177
EK G	Konut İnşaatı Projesi Sigorta Başvuru Formu	208
EK H	İnşaat Sigortaları Baraj İnşaatı Ek Soru Formu	214
EK I	İnşaat Sigortaları Yol İnşaatı Ek Soru Formu	222

EK A: İNŞAAT SİGORTASI POLİÇELERİ GENEL ŞARTLARI

(Bütün Muhataralar) Yürürlük Tarihi: 1 Ocak 1976

Sigorta Teminatının Kapsamı

Madde 1- Bu sigorta, konusunu teşkil eden değerlerin teminat müddeti içinde, inşaat sahasında bulunduğu sırada, inşaat süresinde bu poliçede gösterilen istisnalar dışında kalan, önceden bilinmeyen ve ani bir sebeple herhangi bir ziya ve hasara uğraması halini temin eder.

Aksine Sözleşme Yoksa, Teminat Dışında Kalan Haller

Madde 2- Aksine sözleşme yoksa aşağıdaki haller sigorta teminatı dışındadır:

- a) İnşaatın yapılması için kullanılan makine, alet ve teçhizat ile geçici inşaat barakaları ve yardımcı yapılar.
- b) Üçüncü şahısların maruz kalacağı zararlar sigortalıya düşecek hukuki sorumluluklar.
- c) Hasar neticesi enkazın kaldırılması masrafları,
- d) Teminatın kapsamına giren sebeplerden meydana gelen ziya ve hasarların gerektirdiği uçak dışında kalan seri vasıtalarla yapılan nakliye masrafları, fazla çalışma ücretleri.
- e) Grev, lokavt, kargaşalık ve halk hareketlerinin ve bunların gerektirdiği askeri ve inzibati hareketlerin sebep olduğu bütün ziya ve hasarlar.
- f) İnşaatın bitim veya geçici kabulünden sonra başlayan bakım devresi,
- g) 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununda belirtilen terör eylemleri ve bu eylemlerden doğan sabotaj ile bunları önlemek ve etkilerini azaltmak amacıyla yetkili organlar tarafından yapılan müdahaleler sonucunda meydana gelen zararlar. (Sözleşmeye "e" bendinde teminatla birlikte dahil edilebilir.)

Teminat Dışında Kalan Haller

Madde 3- Aşağıdaki haller sigorta teminatının dışındadır:

- a) Harp, her türlü harp olayları, istila, yabancı düşman hareketleri, çarpışma (harp ilan edilmiş olsun olmasın), iç harp, ihtilal, isyan, ayaklanma ve bunların gerektirdiği inzibati ve askeri hareketler sebebiyle meydana gelen bütün ziya ve hasarlar.
- b) Herhangi bir nükleer yakıttan veya nükleer yakıtın yanması sonucu nükleer artıklardan veya bunlara atfedilen sebeplerden husule gelen iyonlayıcı radyasyonların veya radyoaktivite bulaşmalarının ve bunların gerektirdiği askeri ve inzibati tedbirlerin sebep olduğu bütün ziya ve hasarlar (bu bentte geçen yanma deyimini kendi kendini idame ettiren herhangi bir nükleer ayrışım "fission" olayını da kapsayacaktır).

- c) Kamu otoritesi tarafından sigortalı kıymet üzerinde yapılacak tasarruflar sebebiyle meydana gelen bütün ziya ve hasarlar,
- d) Kusurlu plandan, planın kusurlu uygulanmasından ileri gelen ziya ve hasarlar.
- e) Kusurlu malzeme, kusurlu işçilik bu istisnalar kusurlu malzeme ve kısımların tamir ve ikame masraflarına münhasır olup, bu sebeplerle sigortalı diğer kıymetlerde meydana gelecek ziya ve hasarlar teminata dahildir.
- f) Aşınma, yıpranma, paslanma ve çürümeler.
- g) İnşaatın yapılması için kullanılan makine ve teçhizatın, mekanik ve elektriki arıza veya kırılmaları (bahis konusu arıza ve kırılmaların diğer sigortalı kıymetlerde husule getireceği ziya ve hasarlar teminata dahildir).
- h) Envanter açıkları.
- i) Sigortalının veya onun yerine kaim olan sorumlu kişinin, kasdı ve ayrıca sözleşme varsa ağır kusuru.
- j) İnşaatın tamamlanan veya geçici kabulü yapılan, yahut işverene teslim, edilen veya işveren tarafından kullanılan kısımlarında doğrudan doğruya veya dolayısıyla vukua gelecek ziya ve hasarlar.
- k) Ayrıca sigorta edilmişse, bakım devresi biten kısımlarda, doğrudan doğruya veya dolayısıyla vukua gelen ziya ve hasarlar.
- l) İnşaatın gecikmesinden, kısmen veya tamamen durmasından, taahhüdün tamamlanamamasından, akdin feshinden veya cezai şartların uygulanmasından ileri gelen zararlar dahil kar kaybı ve estetik kusurlar gibi her türlü netice zararları.
- m) İnşaatla alakalı bilumum hava ve kara nakil vasıtalarıyla yüzen araçlar.
- n) Nakit, kıymetli evrak (çek, senet, pul, esham ve tahvilat gibi) fatura, dosya, borç delilleri ve hesaba müteallik bütün defter ve evrak, inşaat ve tesisat plan ve proje.

Teminatın Müddeti

Madde 4- Tatbikatın müddeti, poliçede belirtilen başlangıç tarihi esas olmak kaydıyle ekli listede kıymetlerin inşaat sahasına boşaldığı andan itibaren başlar ve poliçede belirtilen bitiş tarihinde sona erer. Ancak, inşaatın bu tarihten evvel kısmen veya tamamen bitirilip işverene teslimi halinde teminat müddeti bu kısımlar itibariyle sona erer, Bu teminata konu teşkil eden, inşaat mahalline boşaltılan malzeme ve teçhizat için nakliyat sigortası mevcut ise bunlar itibariyle teminat, nakliyat sigortası teminatının bitiminden itibaren başlar. Sigortaya konu olan inşaat işleri ile ayrıca sigorta edilmişse bakım devresi poliçede gösterilen tarihte bitirilmediği takdirde

teminat müddeti yetkili Tarife Komitesince gerektiği takdirde tespit olunacak şartlar ve ek bir prim karşılığı uzatılır.

Sigortaya konu teşkil eden inşaat işlerine herhangi bir sebeple devamlı olarak en az bir aydan fazla müddetle ara verilirse bu takdirde sigortalının yazılı ihban üzerine sigorta teminatı durur. Eğer sigortalı durma esnasındaki rizikolarla ilgili teminatın devamını isterse durma müddeti ile ilgili şart ve fiyat yetkili Tarife Komitesi tarafından tespit edilir. İnşaat faaliyetlerine tekrar başlanmasını müteakip işlemeyen gün sayısı kadar sigorta müddeti uzatılır. İnşaatın devamlı olarak 6 aydan fazla durması halinde uzayan devre ile ilgili fiyat yeniden yetkili Tarife Komitesince tespit edilir.

Sigortanın Başlangıcı ve Sonu

Madde 5- Sigorta, poliçede başlama ve sona erme tarihleri olarak, yazılan günlerde, aksi kararlaştırılmadıkça Türkiye saati ile öğleyin saat 12.00'de başlar ve öğleyin saat 12.00'de sona erer.

Sigorta Ettirenin Beyan Yükümlülüğü

Madde 6- Sigortacı bu sigortayı sigorta ettirenin rizikonun hakiki durumunu bildirmek üzere teklifname, poliçe ve eklerinde yazılı beyanına dayanarak kabul etmiştir.

Sigorta ettirenin beyanı hakikate aykırı veya eksik ise, sigortacının sözleşmeyi yapmamasını veya daha ağır şartlarla yapmasını gerektirecek hallerde:

a) Sigorta ettirenin kasdı varsa, sigortacı durumu öğrendiği tarihten itibaren 1 ay içinde sözleşmeden cayabilir ve riziko gerçekleşmiş ise tazminatı ödemez. Cayma halinde sigortacı prime hak kazanır.

b) Sigorta ettirenin kasdı yoksa, ve bu durum rizikonun gerçekleşmesinden evvel anlaşılırsa sigortacı durumu öğrendiği tarihten itibaren bir ay içinde sigorta poliçesini feshetmek veya rizikonun ağırlığı ile mütenasip ve yetkili Tarife Komitesi tarafından tespit edilecek prim farkını almak suretiyle yürürlükte tutmak şıklarından birini seçer.

Sigortacı tarafından yapılan fesih ihbarı postaya veya notere verildiği tarihten itibaren 15 gün sonra öğleyin saat 12.00'de hüküm ifade eder ve işlemeyen sigorta müddetine ait prim aşağıdaki uygulamaya tabi olur:

I. Fesih esas inşaat devresi içinde olursa işlemeyen sigorta müddetine ait prim gün esasına göre iade olunur. Ayrıca bakım devresi teminatı bahis konusu ise bu devreye ait prim de tamamen iade edilir.

II. Fesih bakım devresinde vuku bulursa bu devreye ait primden iade yapılmaz.

Sigorta ettiren talep edilen prim farkını kabul etmediğini 15 gün içinde bildirdiği takdirde akit feshedilmiş olur ve işlemeyen sigorta müddetine ait prim iade edilir .

c) Süresinde kullanılmayan cayma, fesih veya prim farkını talep etme hakkı düşer .

d) Sigorta ettirenin kasdı bulunmadığı hallerde riziko:

1- Sigortacı durumu öğrenmeden önce veya,

2- Sigortacının fesih ihbarında bulunabileceği süre içinde veyahut,

3- Bu ihbarın hüküm ifade etmesi için geçecek süre içinde gerçekleşirse, sigortacı tahakkuk ettirilen prim ile rizikonun ağırlaşması sebebiyle yetkili Tarife Komitesi tarafından tespit ve buna göre tahakkuk ettirilmesi gereken prim arasındaki nisbet dairesinde tazminattan indirim yapar.

Sigorta Süresi İçinde İhbar Yükümlülüğü ve Sonuçları

Madde 7- Akdin yapılmasından sonra sigortalı malın teklifname, poliçe ve eklerinde beyan olunan yeri veya hali sigortacının muvafakati olmadan değiştirildiği takdirde sigorta ettiren, bu değişikliği:

a) Kendisi tarafından veya açık veya zımni rızası ile bir başkası tarafından yapılmış ise derhal,

b) Açık veya zımni rızası olmadan başka bir şahıs tarafından yapılmış ise durumu öğrenir öğrenmez, ve her iki halde de en geç 8 gün içinde sigortacıya ihbarla yükümlüdür.

Sigortacı, değişikliği öğrendiği tarihten itibaren, bu değişiklik sözleşmeyi yapmamasını veya daha ağır şartlarla yapmasını gerektiriyorsa 8 gün içinde:

1- Sözleşmeyi fesheder veya,

2- Yetkili Tarife Komitesince tespit edilecek prim farkını talep etmek suretiyle akdi yürürlükte tutar.

Sigorta ettiren, talep edilen prim farkını kabul etmediğini 8 gün içinde bildirdiği takdirde sözleşme feshedilmiş olur.

Sigortacı tarafından yapılan fesih ihbarı postaya veya notere verildiği tarihten itibaren 8 gün sonra öğleyin saat 12.00'de, sigorta ettiren tarafından yapılan fesih ihbarı ise postaya veya notere verildiği tarihi takip eden gün öğleyin saat 12.00'de hüküm ifade eder.

Sözleşmenin feshi halinde işlemeyen sigorta müddetine ait bir prim iadesinin gerekip gerekmediği, gerekiyorsa miktarı yetkili Tarife komitesince tespit olunur.

Herhalde rizikonun ağırlaşmasından itibaren poliçenin sona ermesine kadar geçen günler için gereken prim farkını almaya sigortacı hak kazanır.

Süresinde kullanılmayan fesih veya prim farkını talep etme hakkı düşer.

Sigortalı malın teklifname, poliçe ve eklerinde beyan olunan yerinin veya halinin değiştiğini öğrenen sigortacı, sigorta primini tahsil etmek gibi sigorta sözleşmesinin aynen devamına razı olduğunu gösteren harekette bulunursa fesih veya prim farkını talep etme hakkı düşer.

Sigortalı malın yer ve halinde rizikoyu ağırlaştırıcı değişiklikleri, sigorta ettiren ihbar süresi içerisinde kasden bildirmemişse ihbar süresinden sonra gerçekleşen hasarlara ait tazminat hakkı düşer; ihbar yükümlülüğüne riayetsizlik kasıtlı değilse alınan primle alınması gereken prim arasındaki orantıya göre tazminattan indirim yapılır. Meydana gelen değişiklikler rizikoyu hafifletici mahiyette olur ve primin indirilmesini icap ettirir ise durumun sigortacıya yazı ile bildirilmesinden sözleşmenin sona ermesine kadar geçecek süre için yetkili Tarife Komitesince tespit edilecek prim farkı sigortalıya iade edilir.

Bu madde hükümleri sigortalıya da uygulanır.

Mülkiyet Değişikliği

Madde 8- Sigortalı malın mülkiyetinde bir değişiklik olduğu takdirde, sigortanın hükmü devam eder ve sigortalının poliçeden doğan hak ve borçları yeni hak sahiplerine intikal eder. Bu takdirde sigorta ettiren ve sigortanın mevcudiyetini öğrenen yeni hak sahibi, devir keyfiyetini 15 gün içinde sigortacıya bildirmekle yükümlüdür. Bu yükümlülük yerine getirilmez ise sigortacı sorumluluktan kurtulur. Sigortacı değişikliği; yeni hak sahibi de sigortanın mevcudiyetini öğrendiği tarihten itibaren 8 gün içinde sigortayı fesih edebilir.

Süresinde kullanılmayan fesih hakkı düşer. Poliçenin sigortacı tarafından feshi halinde, fesih ihbar postaya veya notere verildiği tarihten itibaren 8 gün sonra öğleyin saat 12.00'de yeni hak sahibi tarafından feshi ise fesih ihbarı postaya veya notere verildiği tarihi takip eden gün öğleyin saat 12.00'de hüküm ifade eder.

Feshin hüküm ifade ettiği tarihe kadar geçen sürenin primi, sözleşmenin sigortacı tarafından feshi halinde gün esası, yeni hak sahibi tarafından feshi halinde ise yetkili Tarife Komitesince tespit edilecek esasa göre prim farkı yeni hak sahibine geri verilir. Sigortalı malın malikinin değişmesi anında mevcut prim borçlarından sigorta ettiren, fesih hakkını kullanmayan yeni hak sahibi ile birlikte sorumludur.

Sigorta ettirenin ölümü halinde, bu sigortadan doğan bütün hak ve borçlar olduğu gibi yeni hak sahiplerine intikal eder.

Sigortalının Poliçenin Yürürlüğü Esnasındaki Yükümlülükleri

Madde 9- Sigortalı, sigorta konusu inşaat işleri ile malzeme, teçhizat, tesisat ve makinelerin emniyeti ve korunması için, sigortalı değilmiş gibi gerekli ihtimamı göstermekle yükümlüdür.

Sigortacı yetkili memurları vasıtası ile gerektiğinde sigorta konusu bina ve tesisleri teftiş ve kontrole yetkili olup, sigortalı da bu kontrollere müsaade ve yardım etmekle yükümlüdür. Sigorta Priminin Ödenmesi, Sigortacının Sorumluluğunun Başlaması ve Sigorta Ettirenin temerrüdü.

Madde 10-Sigorta priminin tamamının, primin taksitle ödenmesi kararlaştırılmışsa peşinatın (ilk taksit) akit yapılır yapılmaz ve en geç poliçenin teslimi karşılığında ödenmesi gerekir. Aksi kararlaştırılmadıkça, prim veya peşinat ödenmediği takdirde poliçe teslim edilmiş olsa dahi sigortacının sorumluluğu başlamaz ve bu husus poliçenin ön yüzüne yazılır. Sigorta ettiren kimse, sigorta primini veya primin taksitle ödenmesi kararlaştırıldığı takdirde peşinatını, sigorta poliçesinin teslim edildiği günün bitimine kadar ödemediği takdirde temerrüde düşer ve prim borcunu temerrüde düştüğü tarihi takip eden 30 gün içinde dahi ödemediği takdirde sigorta sözleşmesi hiç bir ihtarla gerek olmaksızın feshedilmiş olur. Prim ödenmemiş olmasına rağmen poliçenin teslimi ile sigortacının mesuliyetinin başlayacağını kararlaştırıldığı hallerde, bu bir aylık sürenin ilk 15 gününde sigortacının sorumluluğu devam eder.

Primin taksitle ödenmesi kararlaştırıldığı takdirde, taksitlerin kesin ödeme zamanı, miktarı ve vadesinde ödenmemesinin sonuçları poliçe üzerine yazılır veya poliçe ile birlikte yazılı olarak sigorta ettirene bildirilir. Sigorta ettiren kimse, kesin vadeleri poliçe üzerinde belirtilen ya da yazılı olarak kendisine bildirilmiş olan prim taksitlerinin herhangi birini vade günü bitimine kadar ödemediği takdirde temerrüde düşer. Sigorta ettiren, prim borcunu temerrüde düştüğü tarihi takip eden 15 gün içinde ödemediği takdirde sigorta teminatı durur. Rizikonun gerçekleşmemesi kaydıyla, teminatın durduğu süre içinde prim borcunun ödenmesi halinde teminat durduğu yerden devam eder .Sigorta teminatının durduğu tarihten itibaren 15 gün içerisinde prim borcunun ödenmemesi halinde, sigorta sözleşmesi hiç bir ihtarla gerek olmaksızın feshedilmiş olur.

Poliçenin ön yüzüne yazılması kaydıyla, rizikonun gerçekleşmesiyle henüz vadesi gelmemiş prim taksitlerinin sigortacının ödemekle yükümlü olduğu tazminat miktarını aşmayan kısmı, muaccel hale gelir .

Bu madde uyarınca sigorta sözleşmesinin feshedilmiş sayıldığı hallerde, sigortacının sorumluluğunun devam ettiği süreye tekabül eden prim gün esaslı üzerinden hesap edilerek fazlası sigorta ettirene iade edilir.

Sigorta Bedeli ve Primin Ayarlanması

Madde 11- Bu poliçede gösterilen sigorta bedeli

a) İnşaat konusu malzeme ve işlerin (var ise gümrük, vergi, resim ve harçları ile nakliye ve işçilik masrafları dahil) değeri ile,

b) Ayrıca sigorta yapılmış ise inşaatın yapılması için kullanılan makine, alet ve teçhizat ve geçici inşaat barakaları ve yardımcı yapılar cari piyasa değerinden aşağı olamaz.

Poliçede gösterilen sigorta bedelini teşkil eden değerlerde bir artış husule geldiği takdirde sigorta ettiren bu artışa muttali olduğunda en geç 5 gün içinde ve fakat herhangi bir hasarın vukuundan önce keyfiyeti yazılı olarak sigortacıya bildirmekle sorumludur.

Sigorta bedelinin % 20'sini geçmeyen değer artışları sigortalı sayılır. % 20'yi geçen değer artışlarının sigortalı sayılabilmesi için sigortacının yazılı muvafakati şarttır. % 20'yi geçen değer artışlarının sigortacı tarafından kabul edilmemesi halinde bu sigortaya ilk tehlike sigortası hükümleri uygulanır. Sigorta bedelindeki artışla orantılı olarak prim ayarlaması yapılır.

Hasar Vukuunda Sigortalının Yükümlülükleri

Madde 12- Sigortalı, hasar vukuunda aşağıdaki hususları yerine getirmekle yükümlüdür.

a) Hasarın vukuunu öğrendiği tarihten itibaren geç 5 gün içinde sigortacıya ihbar etmek,

b) Sigortalı değilmişcesine gerekli kurtarma ve korunma tedbirlerini almak ve bu maksatla sigortacı tarafından verilecek talimata elinden geldiği kadar uymak,

c) Hasarın sebebi ile hangi hal ve şartlar altında vukua geldiğini tayine, ziya ve hasar miktarıyla delilleri tesbite yararlı ve sigortalı için sağlanması mümkün gerekli bilgi ve belgeleri (aslı veya kendisi tarafından tasdikli sureti veyahut fotokopisi) sigortacının talebi üzerine, belgeleri gecikmeksizin vermek ve rücu hakkının kullanılmasına yararlı sigortalı için sağlanması mümkün gerekli bilgi ve belgeleri temin ve muhafaza etmek.

Şu kadar ki, sigortalı yukarıdaki hükümler dairesinde sigortacıyı haberdar ettikten sonra inşaatın aksamaması amacıyla küçük çaptaki tamirleri (ayrıca tamir ihbarında

bulunmak kaydı ile) sigortacının yetkili elemanlarının gelmesini beklemeden yaptırabilir.

Sigortacı, hasar ihbarını aldıktan sonra 7 gün içerisinde eksperini hasar yerine göndermediği takdirde sigortalı herhangi bir kayda bağlı olmaksızın hasarlı kısmın tamirine başlayabilir.

d) Ziya ve hasar tahmini miktarını belirtir bir tazminat beyannamesini makul ve muhik bir süre içinde sigortacıya vermek,

e) Zaruri haller dışında hasar konusu yer veya mallarda bir değişiklik yapmamak,

f) Tazminat yükümlülüğü ve miktarı ile rücu haklarının tespiti için sigortacının yetkili kıldığı temsilcilerinin sigortalı yer veya mallarda ve bunlarla ilgili belgeler üzerinde yapacakları araştırma ve incelemelere müsaade etmek,

g) Sigorta konusu ile ilgili başkaca sigorta sözleşmeleri varsa bunları sigortacıya bildirmek.

Tazminat Hakkının Eksilmesi veya Düşmesi

Madde 13- Sigortalı, hasar vukuundaki yükümlülüklerini yerine getirmez ve bunun sonucu ziya ve hasar miktarında bir artış olursa sigortacının ödeyeceği tazminattan bu suretle artan kısım indirilir.

Sigortalı, rizikonun tahakkukuna kasden sebebiyet verir veya ziya ve hasar miktarını kasden artırıcı fiillerde bulunursa, bu policeden doğan hakları düşer.

Hasarın Tespiti

Madde 14- Bu poliçe ile sigortalı kıymetlerde meydana gelen ziya ve hasarın miktarı taraflarca uyuşularak tesbit edilir. Taraflar uyuşamadıkları takdirde, ziya ve hasarın miktarı mütehassıs mühendisler veya teknisyenler arasından seçilecek hakem-bilirkişi diye adlandırılan bilirkişiler tarafından, aşağıdaki hükümlere tabi olmak üzere tesbit edilir:

a) İki taraf tek hakem-bilirkişi seçiminde anlaşamadıkları takdirde, taraflardan her biri kendi hakem-bilirkişisini tayin eder ve bu hususu noter eliyle diğer tarafa bildirir. Taraf hakem-bilirkişileri tayinlerinden itibaren 7 gün içerisinde ve incelemeye geçmeden evvel bir üçüncü tarafsız hakem-bilirkişi seçerler ve bunu bir tutanakla tesbit ederler. Üçüncü hakem-bilirkişi ancak taraf hakem-bilirkişilerinin anlaşamadıkları hususlarda, anlaşamadıkları hadler dahilinde kalmak ve buna münhasır olmak kaydıyla karar vermeye yetkilidir. Üçüncü hakem-bilirkişi kararını müstakil bir rapor halinde verebileceği gibi, diğer hakem-bilirkişilerle birlikte bir rapor halinde de verebilir. Hakem- bilirkişi raporları taraflara aynı zarnanda tebliğ

edilir. Hakem-bilirkişi raporlarının beher ünite için tesbit edilecek ziya ve hasar miktarlarından başka -hasarın belli veya muhtemel sebebi,

Hasarlı kıymetlerin hasardan bir gün önceki gerçek değeri ile yenileme (ikame) değerini,

Tamir veya başka hususlar için faydalanılabilecek enkazın ağırlığını ve değerini de ihtiva etmesi gereklidir.

b) Taraflardan herhangi biri diğer tarafça yapılan tebliğden itibaren 15 gün içerisinde hakem-bilirkişisini tayin etmez yahut taraf hakem-bilirkişiler üçüncü hakem-bilirkişinin seçim hususunda 7 gün içerisinde anlaşamazlar ise, taraf hakem-bilirkişisi veya üçüncü hakem-bilirkişi taraflardan birinin talebi üzerine hasar mahallindeki ticaret davalarına bakmaya yetkili mahkeme başkanı tarafından tarafsız ve mütehassıs şahıslar arasından seçilir.

c) Her iki taraf üçüncü hakem-bilirkişinin (bu şahıs ister hakem- bilirkişilerince, ister yetkili mahkeme başkanı tarafından seçilecek olsun) sigortacının veya sigortalının ikamet ettiği veya hasarın meydana geldiği mahal dışından seçilmesini isteme hakkını haizdirler ve bu isteğin yerine getirilmesi gereklidir.

d) Hakem-bilirkişiler öltür, vazifeden çekilir veya reddedilir ise ayrılan hakem-bilirkişi yerine yenisi aynı usule göre seçilir ve tesbit muamelesine kaldığı yerden devam edilir.

Sigortalının ölümü, tayin edilmiş bulunan hakem-bilirkişinin vazifesini sona erdirmez.

İhtisas yokluğu sebebiyle hakem-bilirkişilere yapılacak itiraz, bu şahısların öğrendiği tarihten itibaren 7 gün içerisinde yapılmadığı takdirde itiraz hakkı düşer.

e) Hakem-bilirkişiler incelemelerinde tamamen serbesttirler. H.U.M.K.'nun ve diğer mevzuat hükümleri ile de bağlı değildirlir.

f) Ziya ve hasar miktarının tesbiti zımında hakem-bilirkişiler gerekli görecekliri deliller ile hasar zamanında mevcut sigortalı malın ve değerinin tesbitine yarıyacak kayıt ve belgeleri isteyebilir ve hasar mahallinde incelemede bulunabilirler.

g) Hakem-bilirkişi veya hakem-kışiler, yahut üçüncü hakem-bilirkişinin ziya ve hasar miktan hususunda verecekleri kararlar kesindir, tarafları bağlar. Eğer ziya ve hasar miktan taraflarca tespit edilmemişse bir hakem- bilirkişi kararına dayanmadan sigortacıdan tazminat talep ve dava edilemez. Hakem-bilirkişi kararlarına ancak karar ilk bakışta anlaşılır, yani aşikar olarak hakiki durumdan önemli şekilde farklı ise itiraz edilebilir ve bunların iptali raporun tebliğ tarihinden itibaren bir hafta

içinde, hasar mahallindeki ticaret davalarına bakmaya yetkili mahkemeden istenebilir.

h) Taraflar tazminat miktarı hususunda anlaşmadıkça alacak ancak hakem- bilirkişi kararı ile muaccel olur ve zaman aşımı kesin raporun taraflara tebliği tarihinden evvel işlemeye başlamaz. Meğer ki, hakem-bilirkişilerin tayini ile T.T.K.'nın 1292. maddesindeki ihbar müddeti arasında 2 yıllık müddet geçmiş olsun.

i) Taraflar kendi hakem-bilirkişilerinin ücret ve masraflarını öderler. Üçüncü hakem-bilirkişinin ücret ve masrafları taraflarca yarı yarıya ödenir.

j) Ziya ve hasar miktarının tesbiti, teminat verilen rizikolar, sigorta bedeli, sigorta değeri, aşkın ve menfaat değeri altında sigorta, sorumluluğun başlangıcı, hak düşürücü ve hak azaltıcı sebepler hususunda bu poliçede ve mevzuatta mevcut hüküm ve şartlar ve bunların ileri sürülmesine tesir etmez.

Tazminatın Hesabı

Madde 15- Tazminat miktarı ekli istede her kalem itibariyle ayrı ayrı gösterilen sigorta bedelini ve her halükarda toplam sigorta bedelini aşmamak kaydıyla aşağıda yazılı esaslar dahilinde tesbit edilir:

İnşaat konusu malzeme ve işlerde:

I. Kısmi hasar halinde:

Tazminat tutan sigortalı kıymetlerin hasardan bir gün önceki durumuna getirilmesi için ödenmesi gereken bedeldir. Bu bedel inşaat malzemesi bedeli, işçilik, nakliye masrafları, -varsa- gümrük, vergi, resim ve harç gibi masrafları da kapsar. Ancak bu ödemeler tutarı sigortalı kıymetlerin hasardan bir gün önceki değerini geçemez. Tazminat tutarında sovtaj (ve varsa muafiyet) indirilir.

II. Tam hasar halinde:

Tazminat tutarı, sigortalı kıymetin hasardan bir gün önceki değeridir. Tazminat tutarından sovtaj ve varsa muafiyet indirilir.

2- Aksine sözleşme ile temin edilen hallerde:

İnşaatın yapılması için kullanılan makine, alet ve teçhizatla:

I. Kısmi hasar halinde:

Tazminat tutan yedek parçaların ikame bedeli, nakliye masrafları, demontaj ve montaj masrafları, -varsa- gümrük, vergi, resim ve harç gibi masrafları da kapsamakla beraber yenisi ikame edilen parçalar itibariyle eski yeni farkı indirimi yapılır. Tazminat tutarından sovtaj ve varsa muafiyet indirilir.

II. Tam hasar halinde:

Tazminat tutarı, sigortalı kıymetin hasardan bir gün önceki değeridir. Tazminat tutarından sovtaj ve varsa muafiyet indirilir.

b) Enkaz kaldırma masrafları:

Tazminat tutarı hasar mahallinin temizlenmesi için yapılan masraflar olup, azami teminat tutarı poliçede belirtilmiştir.

c) Seri vasıtalarla yapılan nakliye masrafları ve fazla çalışma ücretleri: Tazminat tutarı bu maksatla yapılan masraflar olup azami teminat tutarı poliçede belirtilmiştir.

3- Kısmi hasar halleriyle ilgili olarak yapılan geçici tamir masrafları, kesin tamir masraflarını azalttığı oranda sigortacı tarafından kabul edilir.

4- Kısmi hasar halleriyle ilgili olarak yukarıda (I) fıkralarında belirtilen esaslar dahilinde hesaplanan tazminat tutarı sigortalı kıymetin hasardan bir gün önceki değerini aşarsa tazminat tam hasarla ilgili (II) fıkralarında belirtilen esaslar dahilinde ödenir.

5- Hasar halinde sigorta bedelinin sigorta değerinden düşük olduğu tespit edilirse, tazminatın tutarı sigorta bedeli ile sigorta edilmesi gereken meblağ arasındaki nispet dahilinde bir indirim tabi tutulur.

Madde 16- Sigortacı hasarlı herhangi bir kıymeti tamir ettirebileceği gibi zararları nakden de ödeyebilir.

Müşterek sigorta halinde, tazminat bu poliçe hükümlerine göre tespit edildikten sonra, sigortacı bu tazminattaki hissesini, sigorta bedelleri toplamına kendisinin iştiraki nisbetinde öder.

Ancak poliçeler meyanında hususi mahiyet veya şartları haiz olanlar mevcut ise tazminat hissesinin tayininde bu hususiyetler ve taahhüdün tabi olduğu şartlar karşılığı olarak nazarı itibara alınır. Sigortalı kıymetlerden bir ünitenin kısmi hasarı halinde hasar o üniteye ait sigorta bedeline kadar olmak üzere ödenir ve ancak sigorta süresi içinde ödenecek hasarların tutarı hiçbir zaman o üniteye ait sigorta bedelini aşamaz.

Hasar ve Tazminatın Sonuçları

Madde 17- Sigortacı ödediği tazminat miktarınca hukuken sigortalı yerine geçer. Sigortalı ve sigorta ettiren sigortacının ikame edebileceği davaya yararlı ve elde edilmesi mümkün belge ve bilgileri vermeye mecburdur.

Temin edilen rizikonun gerçekleşmesi ile tam hasar meydana geldiği takdirde sigorta teminatı sona erer. Kısmi hasar halinde, sigorta bedeli hasar tarihinden itibaren ödenen tazminat miktarı kadar eksilir.

Sigorta bedeli poliçede muhtelif birimler (ünite veya gruplar) itibariyle ayrı ayrı gösterilmiş ve bu birimlerden (ünite veya gruplardan) biri veya bir kaç tam hasara uğramış ise bu birimlere (ünite veya gruplara) ilişkin sigorta teminatı, hasar tarihinde sona erer.

Kısmi hasar halinde ise her birim (ünite veya grup) için tespit edilmiş olan sigorta bedeli hasar tarihinden itibaren ödenen tazminat miktarı kadar eksilir.

Sigorta bedelinin eksildiği hallerde hasar tarihinden itibaren gün esaslı üzerinden prim alınmak suretiyle sigorta bedeli eski miktara çıkartılabilir.

Kısmi hasarlarda taraflar sigorta sözleşmesini feshetme hakkına sahiptir. Taraflar fesih hakkını ancak tazminat ödenmeden önce kullanabilir.

Sigortacı, fesih hakkını kullandığı takdirde bu fesih, ihbarın postaya veya notere verildiği tarihten itibaren 15 gün sonra öğleyin saat 12.00'de hüküm ifade eder ve feshin hüküm ifade ettiği tarihe kadar geçen sürenin primi, aşağıdaki uygulamaya tabi olur.

I. Fesih esas inşaat devresi içinde olursa işlemeyen sigorta müddetine ait prim gün esasına göre iade olunur. Ayrıca bakım devresi teminatı bahis konusu ise bu devreye ait prim de tamamen iade edilir.

II. Fesih bakım devresinde vuku bulursa bu devreye ait primden iade yapılmaz.

Sigorta ettiren, fesih hakkını kullandığı takdirde bu fesih, ihbarın postaya veya notere verildiği tarihi takip eden gün öğleyin saat 12.00'de hüküm ifade eder ve işlememiş sigorta süresine ait prim geri verilmez.

Bırakma

Madde 18- Aksine sözleşme yoksa hasarlı mal sigortacıya bırakılamaz.

ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

Vergi, Resim, Harç ve İdare Masrafları

Madde 19- Sigorta sözleşmesine, bedeline veya primine ilişkin olarak halen mevcut ve ilerde konulabilecek vergi, resim veya harçlarla sigorta sözleşmesinde gösterilen idare masrafı sigorta ettirene aittir.

Tebliğ ve İhbarlar

Madde 20- Sigorta ettirenin veya sigortalının ihbar ve tebliğleri sigorta şirketinin merkezine veya sigorta sözleşmesine aracılık yapan acenteye, noter aracılığıyla veya taahhütlü mektupla yapılır.

Sigorta şirketinin ihbar ve tebliğleri de sigorta ettirenin veya sigortalının poliçede gösterilen adresine, bu adreslerin değişmiş olması halinde ise sigorta şirketinin merkezine veya sigorta sözleşmesine aracılık yapan acenteye bildirilen son adresine aynı suretle yapılır.

Taraflara imza karşılığı olarak elden verilen mektup veya telgrafla yapılan ihbar ve tebliğler de taahhütlü mektup hükmündedir.

Hasarın vukuuna ve tamire başlamaya ait ihbarın önceden mutlaka telgrafla yapılması şarttır.

Ticari ve Mesleki Sırların Saklı Tutulması

Madde 21- Sigortacı, sigortalıya ait öğreneceği ticari ve mesleki sırların saklı tutulmamasından doğacak zararlardan sorumludur.

Yetkili Mahkeme

Madde 22- Bu poliçeden doğan ihtilaflar sebebiyle sigorta şirketi aleyhine açılacak davalarda yetkili mahkeme, sigorta şirketi merkezinin veya sigorta akdine aracılık yapan acentenin ikametgahının bulunduğu veya hasarın vukua geldiği, sigorta şirketi tarafından açılacak davalarda ise, davalının ikametgahının bulunduğu yerin ticaret davalanna bakmakla görevli mahkemesidir.

Zaman Aşımı

Madde 23- Sigorta sözleşmesinden doğan bütün talepler iki yılda zaman aşımına uğrar.

Özel Şartlar

Madde 23- Bu Genel Şartlara, varsa bunlara ilişkin klozlara aykırı düşmeyen özel şartlar konulabilir.

EK B: SİGORTA ve REASÜRANS BROKERLERİ YÖNETMELİĞİ

1 Kasım 2000 - 24217 R.G.

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Amaç

Madde 1 - Bu Yönetmeliğin amacı, sigortacılığın geliştirilmesi ve güven içinde yürütülmesi için, brokerlerin faaliyetlerine ilişkin usul ve esasları düzenleyerek çalışmalarda etkinliği ve verimliliği artırmaktır.

Kapsam

Madde 2 - Bu Yönetmelik, hayat, hayat dışı sigorta veya reasürans alanlarında faaliyette bulunan brokerlerde aranılan niteliklere, bunların kuruluşlarına, faaliyetlerine, tutacakları defter, belge ve kayıt düzenine ve denetimlerine ilişkin usul ve esasları kapsar.

Dayanak

Madde 3 - Bu Yönetmelik, 7397 sayılı Sigorta Murakabe Kanununun 37 nci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4 - Bu Yönetmelikte yer alan;

a) Kanun: 7397 sayılı Sigorta Murakabe Kanununu,

b) Müsteşarlık: Hazine Müsteşarlığını,

c) Birlik: Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliğini,

d) Sigorta Şirketi: Türkiye'de kurulmuş sigorta şirketleri ile yabancı ülkelerde kurulmuş sigorta şirketlerinin Türkiye'deki şubelerini,

e) Reasürans şirketi: Türkiye'de kurulmuş reasürans şirketleri ile yabancı ülkelerde kurulmuş reasürans şirketlerinin Türkiye'deki şubelerini,

f) Broker: Hayat, hayat dışı sigorta veya reasürans alanlarından birinde veya bir kaçında brokerlik yapan kişiyi,

g) Hayat Sigorta Brokerliği: Hayat sigortası yaptırmak isteyenler temsil edilerek, sözleşmenin akdinden önce gerekli hazırlık çalışmalarının yapılmasında ve temsil edilen kişilerin aksine bir talimatı yoksa şirket seçiminde tamamen tarafsız ve bağımsız davranılarak, temsil edilen kişilerle sigorta şirketlerinin bir araya getirilmesinde, sözleşmenin uygulanmasında ve özellikle riziko gerçekleştiğinde tazminatın sözleşme hükümlerine uygun olarak ödenmesinde yardımcı olunması işini,

- h) Hayat Sigorta Brokeri: Hayat sigorta brokerliği faaliyetinde bulunan kişi,ı,
- i) Hayat Dışı Sigorta Brokerliği: Hayat dışı sigorta branşlarını yaptırmak isteyenler temsil edilerek, sözleşmenin akdinden önce gerekli hazırlık çalışmalarının yapılmasında ve temsil edilen kişilerin aksine bir talimatı yoksa şirket seçiminde tamamen tarafsız ve bağımsız davranılarak, temsil edilen kişilerle sigorta şirketlerinin bir araya getirilmesinde, sözleşmenin uygulanmasında ve özellikle riziko gerçekleştiğinde tazminatın sözleşme hükümlerine uygun olarak ödenmesinde yardımcı olunması işini,
- j) Hayat Dışı Sigorta Brokeri: Hayat dışı sigorta brokerliği faaliyetinde bulunan kişi,ı,
- k) Reasürans Brokerliği: Hayat ve hayat dışı sigorta brokerliğinde yapılan iş ve işlemlerin sigorta şirketleri ile reasürans şirketleri arasında yapılması işini,
- l) Reasürans Brokeri: Reasürans brokerliği faaliyetinde bulunan kişi,ı,
- ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Brokerlerde Aranılan Nitelik ve Şartlar

Gerçek Kişi Brokerlerde Aranılan Nitelikler (13 Eylül 2001-24522 R.G.; 19 Mart 2002-24700 R.G. ile değiştirilmiştir.)

Madde 5 -Brokerlik yapacak gerçek kişilerde aşağıdaki nitelikler aranır:

- a) Ticari işletme şeklinde kurulmaları, (Değişik)
- b) Türkiye'de ikamet etmeleri,
- c) Sigortacılık mevzuatına aykırı hareketlerinden dolayı hapis veya birden fazla ağır para cezası ile cezalandırılmamış olmaları, müflis veya konkordato ilan etmiş olmamaları, taksirli suçlar hariç olmak üzere affa uğramış olsalar dahi ağır hapis veya beş yıldan fazla hapis yahut basit ve nitelikli zimmet, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlar ile istimal ve istihlak kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçları, resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırmak, karapara aklama veya Devlet sırlarını açığa vurma, vergi kaçakçılığı veya vergi kaçakçılığına teşebbüs suçlarından dolayı hüküm giymemiş olmaları,
- d) Dört yıllık yüksek okul mezunu olmaları,
- e) Sigortacılık alanında en az sekiz yıllık mesleki deneyime sahip olmaları.

Tüzel Kişi Brokerlerde Aranan Nitelikler (13 Eylül 2001-24522 R.G. ile değiştirilmiştir)

Madde 6 - Türkiye'de tüzel kişi olarak kurulacak brokerlerde aşağıdaki nitelikler aranır:

- a) Anonim veya limited ortaklık şeklinde kurulmuş olması, (Değişik)
- b) Asgari ödenmiş sermayesinin 20 Milyar TL olması ve faaliyette bulunulacak her bir alan için ilave 10 Milyar TL sermaye konulması,
- c) Hisse senetlerinin tamamının nama yazılı olması,
- d) Gerçek kişi kurucuların Yönetmeliğin 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde belirtilen nitelikleri haiz olmaları ve tüzel kişi kurucularının iflas veya konkordato ilan etmemiş olmaları.

Bu maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan sermaye miktarları Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından yayımlanan Toptan Eşya Fiyatları Endeksi artış oranını aşmamak kaydıyla Müsteşarlıkça artırılabilir.

Türkiye'de Faaliyet Gösterecek Yabancı Brokerler (13 Eylül 2001-24522 R.G.; 19 Mart 2002-24700 R.G. ile değiştirilmiştir.)

Madde 7 - Türkiye'de faaliyet gösterecek gerçek kişi yabancı brokerlerin 5inci maddede sayılan nitelikleri taşımaları ve Müsteşarlığa başvurdıkları tarih itibariyle kendi ülkelerinde veya diğer yabancı ülkelerde son beş yıl kesintisiz olarak brokerlik yapmış olmaları ve bu faaliyetlerinin yasaklanmamış olması gerekir. (Değişik)

Yabancı ülkelerde kurulmuş tüzel kişi brokerler, Türkiye'de ancak şube açmak suretiyle faaliyette bulunabilirler.

Türkiye'de şube açacak brokerlerin;

- a) Türkiye'ye ayrılan ödenmiş sermayelerinin bu Yönetmeliğin 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde belirlenen miktardan az olmaması, (Değişik)
- b) Müsteşarlığa başvurdıkları tarih itibariyle, kuruldukları veya faaliyette bulundukları ülkelerde kesintisiz olarak son beş yıl brokerlik faaliyetinde bulunuyor olmaları ve bu faaliyetlerinin yasaklanmamış olması, gerekir.

Brokerlik Faaliyetinde Bulunamayacaklar

Madde 8 - Yönetmeliğin 5, 6 ve 7 nci maddelerinde sayılan niteliklere sahip olmayanlar veya bu niteliklerini kaybedenler brokerlik faaliyetinde bulunamazlar.

Hisse Devri

Madde 9 - Bir kişinin, tüzel kişi brokerin sermayesinin yüzde 10 veya daha fazlasını temsil eden payları edinmesi ile bir ortağa ait payların sermayenin yüzde 10'unu aşması veya azalması sonucunu veren hisse edinimleri, edinme tarihinden itibaren bir ay içinde Müsteşarlığa bildirilir. Sermayenin yüzde 10 veya daha fazlasına sahip ortaklarda, kurucu ortaklarda aranan şartlar aranır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Brokerlerin Faaliyetine İlişkin Esaslar

Kuruluş İzni (19 Mart 2002-24700 R.G.ile değiştirilmiştir)

Madde 10 - Türkiye'de brokerlik yapmak amacıyla ticari işletme veya şirket kurulması Müsteşarlığın iznine tabidir. (Değişik)

Gerçek kişi broker olarak kurulacak ticari işletmelerin kuruluş izni için aşağıda belirtilen belgelerle Müsteşarlığa başvurulur:

- a) Nüfus cüzdanı örneği, ikametgah belgesi, adli sicil belgesi, iflas, konkordato ilan etmediğine dair belge, dört yıllık yüksek okul diplomasının noter tasdikli örneği, sigortacılık alanında sekiz yıllık mesleki deneyimi tevsik eden belgeler, gerçek kişi brokerlere ilişkin bilgi formu ve bu formdaki bilgileri tevsik eden belgeler, (Değişik)
- b) Şekli ve içeriği Müsteşarlıkça tesbit edilen "Yapılabilirlik Raporu", (Değişik)
- c) Müsteşarlık tarafından gerekli görülecek diğer bilgi ve belgeler. (Değişik)

Tüzel kişi broker olarak kurulacak şirketlerin kuruluş izni için aşağıda belirtilen belgelerle Müsteşarlığa başvurulur:

- a) İki adet anasözleşme örneği,
- b) Şekli ve içeriği Müsteşarlıkça tespit edilen "Yapılabilirlik Raporu",
- c) Gerçek kişi kurucuların nüfus cüzdanı örneği, ikametgah belgeleri (yabancılarda oturma ve çalışma izni belgeleri), adli sicil belgeleri, iflas ve konkordato ilan etmediklerine dair belgeler, mezun olunan okul diplomasının onaylı bir örneği ile şekli ve içeriği Müsteşarlıkça tespit edilen "Gerçek Kişi Kurucu Ortaklara İlişkin Bilgi Formu" ve bu bilgileri tevsik edici belgeler, (Değişik)
- d) Tüzel kişi kurucuların anasözleşmeleri, iflas veya konkordato ilan etmediklerine dair belgeler, bilanço ve kar/zarar cetvellerinin onaylı örneği, şekli ve içeriği Müsteşarlıkça tespit edilen "Tüzel Kişi Kurucu Ortaklara İlişkin Bilgi Formu" ve bu bilgileri tevsik edici belgeler,
- e) Müsteşarlık tarafından gerekli görülecek diğer bilgi ve belgeler.

Şube Açma İzni Başvurularında Gerekli Bilgi ve Belgeler

Madde 11 - Şube açmak suretiyle Türkiye'de faaliyette bulunacak yabancı brokerler, izin için aşağıda belirtilen belgelerle Müsteşarlığa başvuruda bulunurlar:

- a) Kendi anasözleşmelerinin bir nüshası,
- b) Türkiye'de şube açılması için, yetkili organları tarafından alınmış kararların bir nüshası,
- c) Son üç yıllık bilanço ve kar-zarar tabloları ile faaliyet raporlarının bir nüshası,
- d) Şekli ve içeriği Müsteşarlıkça tespit edilen " Yapılabilirlik Raporu",
- e) Müsteşarlık tarafından gerekli görülecek diğer bilgi ve belgeler.

Yabancı şirketin anasözleşmesi, şube açılmasına ilişkin yetkili organ kararı, bilanço, kar/zarar tabloları ve faaliyet raporları ilgili Türkiye Cumhuriyeti Konsoloslüğundan veya Lahey Devletler Özel Hukuku Konferansı çerçevesinde hazırlanan Yabancı Resmi Belgelerin Tasdiki Mecburiyetinin Kaldırılması Sözleşmesi hükümlerine göre ya da Türkiye'de bir noter tarafından tasdik edilir.

Ruhsat Başvuru Süresi

Madde 12 - Kuruluş izni alanlar iznin verildiği tarihten itibaren bir yıl içerisinde kuruluş ve tescil işlemlerini tamamlayıp ruhsat almak üzere Müsteşarlığa başvuruda bulunurlar. Bu süre içinde başvuruda bulunmayanlara ruhsat verilmez ve durum Sanayi ve Ticaret Bakanlığına bildirilir.

Yöneticilerde Aranacak Nitelikler

Madde 13 - Tüzel kişi brokerlerin yöneticilerinde aşağıdaki nitelikler aranır:a) Tüzel kişi brokerleri temsil ve ilzama yetkili yöneticilerin Yönetmeliğin 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi hariç diğer nitelikleri haiz bulunması,

b) Yönetim kurulu üyelerinin tamamının Yönetmeliğin 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde, çoğunluğunun ise buna ilave olarak (beş kişilik yönetim kurulu üyeliğinde 3 kişi çoğunluğu oluşturur) aynı maddenin (d) ve (e) bentlerinde belirtilen nitelikleri haiz bulunması.

Teknik Personelde Aranacak Şartlar

Madde 14 - Brokerler yanında çalışacak teknik personelde aşağıdaki nitelikler aranır:

- a) Yönetmeliğin 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) ve (c) bentlerinde belirtilen nitelikleri haiz olması (yabancıların oturma ve çalışma izni belgelerine sahip olması),
- b) Lise ve dengi okul mezunu veya iki yıllık yüksek okul mezunu olanların sigortacılık alanında en az dört yıllık mesleki deneyime sahip olması,

c) Dört yıllık yüksek okul mezunu olanların sigortacılık alanında en az iki yıllık mesleki deneyime sahip olması.

Ruhsat (19 Mart 2002-24700 R.G. ile değiştirilmiştir)

Madde 15 - Kuruluş ve tescil işlemlerini tamamlayan gerçek ve tüzel kişi brokerler faaliyetlerine başlamadan önce hayat veya hayat dışı ya da reasürans alanlarından birinde veya birkaçında faaliyet gösterebilmek için her bir alanda ayrı ayrı Müsteşarlıktan ruhsat almak zorundadırlar. (Değişik)

Gerçek kişi brokerler ruhsat almak için aşağıdaki belgelerle Müsteşarlığa başvururlar:

a) Ticaret sicili tasdiknamesinin bir örneği, (Değişik)

b) Faaliyet konularına uygun;

1-Sağlıklı bir yönetim, gerekli muhasebe kayıt, bilgi ve belge sistemi ile düzenli iş akışı ve haberleşmeyi sağlayacak yeterli bir organizasyonun kurulmuş ve teknik donanımın sağlanmış olduğunu,

2- Hizmet birimlerinin kurulup bu birimler için yeterli sayıda idari ve Yönetmeliğin 14üncü maddesindeki nitelikleri haiz teknik personel kadrosunun oluşturulduğunu, teknik personelin niteliklerini, personel görev, yetki ve sorumluluklarının belirlendiğini, (Değişik) tevsik eden belgeler.

Brokerlik faaliyetine ilişkin işlemlerin kendisi tarafından yürütüleceğini beyan eden gerçek kişi brokerlerde bu maddenin ikinci fıkrasının (b) bendinin (2) no'lu alt bendinde belirtilen belgeler aranmaz. (Değişik)

Tüzel kişi brokerler ruhsat almak için aşağıdaki belgelerle Müsteşarlığa başvururlar:

a) Ticaret sicili tasdiknamesinin bir örneği,

b) Asgari ödenmiş sermaye miktarının tamamının ödendiğine ilişkin belgenin tasdikli bir nüshası,

c) Faaliyet konularına uygun sağlıklı bir yönetim, gerekli muhasebe kayıt, bilgi ve belge sistemi ile düzenli iş akışı ve haberleşmeyi sağlayacak yeterli bir organizasyonun kurulmuş ve teknik donanımın sağlanmış olduğunu gösterir belgeler,

d) Şirketi temsil ve ilzama yetkili yöneticilerinin ikametgah belgeleri (yabancılar da oturma ve çalışma izni belgeleri), adli sicil belgeleri, iflas ve konkordato ilan etmediklerine dair belgeler, mezun olunan okul diplomasının onaylı bir örneği ile şekli ve içeriği Müsteşarlıkça tespit edilen "Yöneticilere İlişkin Bilgi Formu" ve bu bilgileri gösterir belgeler,

- e) Faaliyet konularına uygun hizmet birimlerinin kurulup, bu birimler için yeterli sayı ve nitelikte personel kadrosunun oluşturulduğunu ve personelin görev, yetki ve sorumluluklarının belirlendiğini gösterir belgeler,
- f) Yönetmeliğin 14üncü maddesindeki nitelikleri haiz en az üç teknik personel çalıştırıldığını ve bu teknik personelin niteliklerini gösterir belgeler,
- g) Müsteşarlık tarafından gerekli görülecek diğer bilgi ve belgeler.

Ruhsat, Ticaret Siciline tescil ve Ticaret Sicil Gazetesi ile yurt düzeyinde traşı en yüksek on gazeteden ikisinde ilan edilir ve ilanların yapıldığı gazetelerin birer nüshası ile mesleki sorumluluk sigortalarının poliçeyi düzenleyen sigorta şirketince onaylı bir örneği onbeş gün içinde Müsteşarlığa gönderilir. Ruhsatın tescil ve ilanı ile Yönetmeliğin 26 ncı maddesinde yer alan mesleki sorumluluk sigortası yaptırılmadan önce brokerlik faaliyetine başlanamaz.

Faaliyetlerin Geçici Olarak Durdurulması ve Ruhsat İptali

Madde 16 - Brokerler, temsil ettiği kişilerin hak ve menfaatlerine aykırı işlemler yapmaları veya sigortacılık mevzuatına aykırı hareket etmeleri halinde Müsteşarlıkça uyarılır. Söz konusu fiilin iki yıl içinde tekrarı halinde faaliyetleri iki ay süre ile Müsteşarlıkça geçici olarak durdurulabilir. Faaliyetleri geçici olarak durdurulan brokerler, sigorta ve reasürans şirketlerine duyurulmak üzere Birliğe bildirilir.

Aşağıdaki hallerde brokerlerin ruhsatları Müsteşarlıkça iptal edilir:

- a) Bu Yönetmeliğin 5, 6 ve 7 nci maddelerinde sayılan niteliklerden herhangi birinin kaybedilmesi veya verilen süre içinde söz konusu maddelere aykırılıkların giderilmemesi,
- b) Brokerlik faaliyetlerine aralıksız olarak bir yıldan daha uzun bir süre ara verilmesi,
- c) Faaliyetleri daha önce iki ay süre ile geçici olarak durdurulmuş brokerlerin, bir defa daha aynı fiili tekrar etmeleri.

Müsteşarlıkça ruhsatları iptal edilen brokerler keyfiyetin kendilerine tebliğinden itibaren beş iş günü içerisinde bu hususu ticaret siciline tescil ve Ticaret Sicil Gazetesinde ilan ettirirler. Ruhsat iptali, Birlik tarafından da yurt düzeyinde traşı en yüksek on gazeteden ikisinde ilan ettirilir ve gazetelerin birer nüshası onbeş gün içinde Müsteşarlığa gönderilir.

Tutulacak Defterler

Madde 17 - Brokerler, kanunen tutulması zorunlu olan defterlerden başka, birbirini takip eden sayfa numaralı, noterce onaylanmış aşağıdaki defterleri de tutmak zorundadırlar:

a) Teklifname Kayıt Defteri: Bu deftere, sigorta sözleşmesi yapmak isteyen yapmış teklifnamenin veriliş tarihi, adı, soyadı, ticaret unvanı, adresi, yapılmak istenen sigorta sözleşmesinin süresi ve rizikonun türü ile teklif alınan sigortacıların unvanı, teminat ve muhtemel prim tutarı kaydedilir.

b) Sigorta Sözleşmesi Kayıt Defteri: Bu deftere, varsa sigorta teklifnamesinin tarihi, sigorta ettirenin, sigortalının ve varsa lehdarının adı, soyadı, adresi, poliçe ve eklerinin numarası, poliçenin tanzim ve sözleşmenin başlangıç ve bitiş tarihi, rizikonun türü, prim ve ayrıntısı kaydedilir.

c) Reasürans Sözleşmesi Kayıt Defteri: Bu deftere, varsa reasürans teklifnamesinin tarihi, sigorta şirketinin ve reasürörün ticari unvanı, adresi, belge numaraları, reasürans sözleşmesinin tanzim, başlangıç ve bitiş tarihi, rizikonun türü ve ayrıntısı kaydedilir.

Brokerler bu maddede belirtilen defterleri elektronik ortamda tutmak zorundadır.

Mali Tablolar

Madde 18 - Müsteşarlık tarafından belirlenecek esaslara ve örneğe uygun olarak yıllık olarak düzenlenen mali tablolar; şirketi temsil ve ilzama yetkili kişi veya genel müdür ile sorumlu muhasebeci veya muhasebe müdürü tarafından imzalanmış olarak hesap dönemini takibeden iki ay içinde yazılı ve elektronik ortamda Müsteşarlığa gönderilir.

Gerçek kişi brokerler de aynı süre içinde söz konusu mali tabloları Müsteşarlığa göndermek zorundadır.

Müsteşarlık, mali tabloları üçer veya altışar aylık dönemler halinde istemeye yetkilidir.

Değişikliklerin Bildirilmesi

Madde 19 - Tüzel kişi olarak kurulmuş brokerlerde ortakların ve şirketi temsil ve ilzama yetkili yöneticilerin değişmesi halinde, gerekli niteliklere sahip olduklarını gösterir belge ve "Gerçek Kişi Ortaklara İlişkin Bilgi Formu", "Tüzel Kişi Ortaklara İlişkin Bilgi Formu" veya "Yöneticilere İlişkin Bilgi Formu" ile birlikte bir ay içerisinde Müsteşarlığa bildirilir.

Brokerler, faaliyetlerine son vermeleri halinde durumu, faaliyete son verildiği tarihten itibaren bir ay içinde Müsteşarlığa bildirirler.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Tarafsızlık ve Bağımsızlık

Komisyon

Madde 20 - Brokerler sigorta veya reasürans şirketlerinden brokerlik komisyonu dışında hiçbir surette menfaat sağlayamazlar.

Brokerler alacakları komisyon tutarını sözleşmenin akdinden önce temsil ettiği kişilere açıklamak zorundadırlar. Talep halinde komisyon miktarı yazılı olarak temsil edilen kişiye bildirilir.

Ortaklık ve Çalışma İlişkileri

Madde 21 - Brokerler;

- a) Sigorta ve reasürans şirketleri ile acente, prodüktör ve sigorta hasar eksperlerinde doğrudan veya dolaylı yüzde 10 ve daha fazla hisseye sahip olanları,
- b) Sigorta ve reasürans şirketleri, acente, prodüktör ve sigorta hasar eksperliği yapmakta olanları,
- c) Sigorta ve reasürans şirketleri, acenteler, prodüktörler ve sigorta hasar eksperleri nezdinde yönetici ve teknik personel olarak çalışmakta olanları ortak olarak kabul edemezler ve yanlarında çalıştıramazlar.

Teklifler

Madde 22 - Brokerler, temsil ettiği kişilerin aksine bir talebi olmadığı takdirde en az üç sigorta veya reasürans şirketinden teklif almak, bu teklifleri ve karşılaştırmalı fiyatları temsil ettiği kişilere bildirmek zorundadırlar.

Portföy Sınırlandırılması

Madde 23 - Brokerlerin, yıl sonu itibarıyla bir sigorta veya reasürans şirketine sağlayacakları prim hasılatı toplam prim hasılatının yüzde 50'sini aşamaz. Bir poliçeye ait prim hasılatı toplam prim hasılatının yüzde 20'sini aşıyorsa, bu poliçe hesaplamada dikkate alınmaz.

Brokerlerin aynı sermaye grubuna dahil olan sigorta veya reasürans şirketlerine sağlayacakları prim hasılatı, toplam prim hasılatının yüzde 75'inden fazla olamaz. Bu fıkranın uygulanmasında aynı sermaye grubundan maksat doğrudan veya dolaylı olarak sermayenin yüzde 51'i veya daha fazlasının aynı sermaye grubuna ait olmasıdır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Denetim Esasları, Yükümlülükler ve Yasaklar

Denetim Esasları

Madde 24 - Brokerlerin bütün iş ve işlemleri, Kanunda belirtilen esaslara göre denetlenir.

Brokerler, sigortacılık mevzuatına göre denetleme, inceleme ve soruşturmaya yetkili olanların, mevzuat hükümleri ile ilgili görecekları bütün bilgileri vermeye ve isteyecekleri bütün hesap, kayıt, defter ve belgeleri ibraz etmeye mecburdurlar.

Diğer Yükümlölükler

Madde 25 - Brokerler, mevzuata ve temsil ettiği kişiler tarafından kendilerine verilen talimatlara uygun hareket etmek, bu kişilerin hak ve menfaatlerini korumak, sigortacılık icaplarına uymak ve görevlerini iyi niyet ve dürüstlölkle yürütmek, doğru bilgi vermek ve tazminat ödemelerinde taraflara yardımcı olmakla yükümlölüdürler.

Brokerlerin ticari unvanlarında "sigorta brokeri" veya "reasürans brokeri" ibaresinin bulundurulması zorunludur. Brokerlik ruhsatı olmayanlar unvanlarında "sigorta brokeri" veya "reasürans brokeri" ibaresine yer veremezler.

Mesleki Sorumluluk Sigortası

Madde 26 - Brokerler, toplam teminatı, bir yıl içerisinde aracılık ettikleri sözleşmeler dolayısıyla tahakkuk ettirilen komisyon tutarının yüzde 60'ından az olmamak üzere her yıl mesleki sorumluluk sigortası yaptırmak zorundadırlar. Söz konusu toplam teminat tutarı, her halükarda tüzel kişi brokerler için bu Yönetmeliğin 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde öngörölün asgari sermayenin beş katından, gerçek kişi brokerlerde ise üç katından aşığı olamaz.

Brokerler, bir yıl içerisinde aracılık ettikleri sözleşmelere ilişkin olarak tahakkuk ettirilen toplam prim hasılatının yüzde 10'unun veya daha fazlasının ait olduğu sigorta şirketlerine mesleki sorumluluk sigortası yaptıramazlar.

Yeni kurulan brokerler ruhsat aldıkları tarihten yıl sonuna kadar olan dönemi kapsayan ve teminat miktarı birinci fıkrada belirtilen asgari tutarlardan az olmamak üzere mesleki sorumluluk sigortası yaptırmak zorundadırlar.

Brokerler, 1 Ocak - 31 Aralık dönemini kapsayan mesleki sorumluluk sigortalarının poliçesinin sigorta şirketince onaylı bir nüshasını her yıl Ocak ayının sonuna kadar Müsteşarlığa göndermek zorundadır.

Brokerler, brokerlik sözleşmesine mesleki sorumluluk sigortasının hangi şirket tarafından yapıldığını, poliçe numarasını, sözleşmenin geçerlilik süresini ve teminat miktarını eklemek zorundadır.

Tazminat Ödeme Yasağı

Madde 27 - Brokerler, sigorta tazminatı veya tazminata ilişkin avans ödeyemezler.

Ticari Faaliyet Yasağı

Madde 28 - Brokerler, brokerlik dışında başka bir ticari faaliyetle uğraşamazlar.

Yürürlükten Kaldırılan Mevzuat

Madde 29 - Bu Yönetmelikle 26/12/1994 tarihli ve 22153 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış olan Sigorta ve Reasürans Brokerleri Yönetmeliği yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçici Madde 1 - Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden önce ruhsat alan brokerler 15 inci maddede belirtilen faaliyette bulunacakları alan veya alanları Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç bir yıl içinde Müsteşarlığa bildirmek ve ruhsatlarını yenilemek zorundadır. Yeni ruhsat verilinceye kadar mevcut ruhsatlar geçerlidir.

Geçici Madde 2 - Bu Yönetmeliğin yayımı tarihinden itibaren bir ay içinde talep edilmesi halinde, kuruluş ve ruhsat işlemleri için 6 ncı maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde belirtilen asgari sermaye miktarı hariç yürürlükten kaldırılan Yönetmelik hükümleri uygulanır.

Yürürlük

Madde 30 - Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 31 - Bu Yönetmelik hükümlerini Hazine Müsteşarlığı'nın bağlı olduğu Bakan yürütür.

**EK C: FORMULA 1 PROJESİ İNŞAAT TÜM RİSKLER SİGORTA
POLİÇESİ**

E KODU : 413633 / ESER SİGORTA ARACILIK HİZ.A.Ş.

POLİÇE NO : 2178716

SİGORTALI : FORMULA 1 İSTANBUL YATIRIM ANONİM
ŞİRKETİ,İŞVEREN EVREN MÜH.MİM.MÜŞ.İNŞ
VE TİC.LTD.ŞTİ.,MÜTEAHHİT MÜTEAHHİDİN
İŞ VERDİĞİ BÜTÜN TALİ MÜTEAHHİT VE
TAŞERONLAR

ADRESİ : İDTM Blokları No : A2/203 Yeşilköy / İstanbul

SİGORTA ETTİREN : EVREN MÜH.MİM.MÜŞ.VE TİC.LTD.ŞTİ.

ADRESİ : Esentepe Cd. / Bildircın Sk. Çavdar Apt.
No:4/3 Esentepe İstanbul

RİZİKO ADRESİ : Karaaliler Mevkii, Tepeören Köyü
Tuzla /İstanbul

İNŞAAT İŞİNİN TANIMI : İstanbul'da yapılacak olan Formula 1 yarışları
için gerekli pist,tribünler, bağlı binalar, alt yapı
işleri, çevre ve bağlantı yolu.

SİGORTA SÜRESİ : 16.10.2003 _ 31.12.2004

SİGORTA BEDELLERİ :

İnşaat İşleri	25.000.000.-USD
Şantiye Tesisleri	250.000.-USD*
Enkaz Kaldırma	700.000.-USD
İş Makineleri	1.000.000.-USD
3.Şahıs Sorumluluk	
Şahıs Başına Bedeni Zararlar :	100.000.-USD
Kaza Başına Bedeni Zararlar :	500.000.-USD
Kaza Başına Maddi Zararlar :	500.000.-USD

* Örnek bedeller olup liste verilmeli ve teyit edilmelidir.

HER BİR HASARDA OLUŞ ŞEKLİNE GÖRE AŞAĞIDA BELİRTİLEN
MUAFİYET ORANLARI UYGULANACAKTIR ;

Doğal Afetler / Bakım/Test/ 115/116/004

: Azami 3.500 USD

Diğer : Azami 1.500 USD
3.Şahıs sorumluluk (Maddi) : Azami 1.000.-USD

İş makinaları min. 1.500 USD olmak üzere hasarın %10'u

NET PRİM : 29.749,04 USD

Bsmv : 1.487,45 USD

BRÜT PRİM : 31.236,49 USD

TEMİNAT KAPSAMI ve ÖZEL ŞARTLAR

İnşaat / Montaj Tüm riskler Genel Şartları ve Munich Re Hükümlerine göre;

- Munich Re 001 – Grev – Lokavt, Halk Hareketleri ve Terörizm
- Munich Re 002 – Çapraz Sorumluluk (Tazminat limiti 3. Şahıs Mali Mesuliyet limitleri ile sınırlıdır.)
- Munich Re 004 – Genişletilmiş Bakım Devresi (12 Ay)
- Munich Re 006 – Hasarın Gerektirdiği Fazla Mesai ve Seri Nakliye Ücretleri Teminatı (hasarın %10'u toplamda 50.000.-USD)
- Munich Re 009 – Deprem Teminatında Maddi ve Sorumluluk Hasarları İstisna Klozu
- Munich Re 013 – Şantiye dışı depolama (Limit : Depo başına 1.000.000.-USD)
- Munich Re 100 - Makine ve Tesisat İçin Tecrübe devresi Teminatı (Sadece elektro-mekanik aksam için 31.12.2004 tarihinden başlamak üzere 12 hafta)
- Munich Re 103 - Ekinlere,ormanlara ve her türlü dikili kültür bitkilerine gelebilecek kayıp ve zararlara ait istisna hükmü aşağıdaki şartlarla teminata ilave edilmiştir.Azami sigorta teminatı olay başına ve mukavele süresince devam etmek üzere 500.000 USD (Muafiyet poliçe : Her bir hasarda 5.000.-USD tenzili muafiyet uygulanacaktır.)
- Munich Re 106 – İşin Bölümler Halinde Yapılması ile İlgili Garanti Hükümü (Bölüm başına 1 km. Toplamda 3 km)
- Munich Re 107 – Şantiye Binaları ve Malzeme Depoları Teminatı (Limit :250.000.-USD)
- Munich Re 108 – İnşaat Makineleri, Tesisat ve Ekipmanları Garanti Klozu (Limit : 1.000.000.-USD)
- Munich Re 102 – Yer altı kablo ve tesisleri (Tazminat limiti 3. Şahıs Mali Mesuliyet limitleri ile sınırlıdır.)
- Munich Re 111 – Enkaz Kaldırma Masrafları Teminatı (sigorta bedelinin %2'si)

- M n ch Re 113 – Dahili nakliye (Sefer başına 150,000 USD toplamda 750.000.-USD)
- M n ch Re 115 – Plan ve proje yapımcısı teminatı (Limit : Olay başına azami 500.000.-USD poliçe süresince toplam 1.000.000.-USD)
- M n ch Re 116 – Kısmi kabul ve işletmeye alınan işlerle ilgili teminat (Limit : Olay başına azami 1.000.000.-USD)
- M n ch Re 119 – İşverenin veya Sigorta Ettirenin Mülkiyetinde, Zilyetliğinde, Emanetinde veya Kontrolünde Bulunan Bina veya Tesislere İşikin Klok (Limit 1.000.000.-USD)
- Profesyonel Hizmetler Klok (Limit ; hasar bedelinin %10’u
- Otomatik Değer Artış Klok (Sigorta bedelinin %20’sini aşmayan değer artışları poliçe şartları ile teminat kapsamına alınacak ve eksik sigorta uygulanmayacaktır)
- 50/50 Klok
- Otomatik Süre Uzatım Klok
(İlk 1 aya kadarki süre uzatımı primsiz olup devam eden aylar için gün esaslı)
- 72 saat klok
- İş bu mukavelename İşverenin muvafakati olmadan iptal edilemez.

ÖZEL şARTLAR :

- Bu sigorta poliçesinde belirtilen sigorta bedelinin proje nihai bedeline eşit olması esastır . Proje süresince enflasyon ve/veya keşif artışları nedeniyle sigorta bedelinde meydana gelmiş ya da gelebilecek değişiklikler sigortacıya bildirilecek olup aksi halde genel şartların 15/5 maddesi gereğince hasar tazminat hesabı yapılacak ve eksik sigorta söz konusu olabilecektir Ancak %20’ye kadar olan farklılıklar için bedel artışı yapılması şartı ile eksik sigorta uygulanmayacaktır.
- 3.şahıs riskinde müşterinin proje kapsamında kullanılan her türlü iş alanı , ara yol , bağlantı yolu , döküm sahası , ariyet ocağı sahası vb alanlarda inşaat işlerinin ve inşaat işleri ile ilgili aktiviteler yürütülürken 3.şahıslara verilecek zararlar teminat kapsamına dahildir.
3.şahıslar tarafından sigortalı aleyhine a ılabilecek, bu poliçe kapsamında değerlendirilmesi mümkün olan tazminat talepleri ile ilgili mahkeme ve ilam masrafları, sigortacının yazılı onayı ile yapılmış olmak kaydıyla mahkeme sonucunda bir tazminat ödemesini gerektirsin veya gerektirmesin teminat

kapsamındadır.Sigortacı sigortalıyı mahkemede, haklı ve haksız taleplere karşı sigortalı ile birlikte ve/veya sigortalı yerine geçerek koruyacaktır.

3.Şahıs Sorumluluk teminatına Manevi tazminat talepleri dahildir.

- Tanzim tarihinden önce gerçekleşen hasarlar ve/veya neticeleri teminat kapsamı dışındadır.
- Bu poliçe ; açıklama bölümünde belirtilmiş poliçe özel şartları, poliçe üzerinde belirtilmiş olan Munich Re klozları ve İnşaat Sigortaları Genel Şartları çerçevesinde geçerlidir. (Hasar değerlendirmelerinde ,poliçe ekinde verilen Munich Re klozları yardımcı tercümelerinin orijinal İngilizce metinleri geçerli olacaktır.)

Munich Re klozları yardımcı tercümeleri ve İnşaat Sigortaları Genel Şartları sigortalıya teslim edilmiştir.

- 3.Şahıs Mali Mesuliyet teminatı, ekli “İnşaat – Montaj All Risks Sigortasına Bağlı Üçüncü Şahıslara Karşı Sorumluluk Sigortası Klozu” çerçevesinde geçerlidir.

İnşaat – Montaj All Risks Sigortasına Bağlı Üçüncü Şahıslara Karşı Sorumluluk Sigortası Klozu sigortalıya teslim edilmiştir.

ÖDEME PLANI

ACENTE KODU : 413633

POLİÇE NO : 2178716

PEŞİNAT 02.11.2003 : 7. 812,49 USD

1.TAKSİT 01.01.2004 : 5.856,00 USD

2.TAKSİT 06.03.2004 : 5.856,00 USD

3.TAKSİT 01.05.2004 : 5.856,00 USD

4.TAKSİT 30.06.2004 : 5.856,00 USD

TOPLAM TUTAR : **31.236,49 USD**

Sigortacının Sorumluluğu,poliçe priminin peşinat veya ilk taksidinin ödenmesi ile başlar. Sigorta ettiren,sigorta primini,peşinatını ve/veya poliçe üzerinde belirtilen prim taksitlerinden herhangi birini vade bitimine kadar ödemiş ise temerrüde düşer. Sigorta Ettirenin prim ödeme borcunda temerrüde düşmesi halinde Borçlar Kanunu hükümleri uygulanır ve Borçlar Kanunu’nun 107’inci maddesinin 3 üncü

bendi uyarınca herhangi bir mehile gerek kalmaksızın sözleşme derhal feshedilmiş olur.

SİGORTA ETTİREN
EVREN MÜH.MİM.MÜŞ.VE
A.Ş. TİC.LTD.ŞTİ.

SİGORTACI
AXA OYAK SİGORTA

EK D : İNŞAAT PROJESİ RİSK DEĞERLENDİRME RAPORU

(Yük. Müh. Dr. Devrim Erişkon'un 2003 yılında yapmış olduğu risk değerlendirme çalışmasından alınmıştır.)

1-İŞ GÜVENLİĞİ AÇISINDAN RİSK DEĞERLENDİRMESİ

a. Vinçler

Vinç motoru topraklaması ve fren bakımı yapılan şantiyede sabit vinçler kullanılmaktadır. Vinç kabini, operatörünü koruyucu nitelikte olup, kabin vince yeterince iyi tesbit edilmiş durumdadır.

Vince yüklenen yükün alt veya üst sınırı aşması halinde, mevcut otomatik kesme tertibatı aracılığı ile alarm verilmektedir. Vinç kovaasına konulacak malzemenin, kova yüksekliğini aşmamasına dikkat edilmektedir.

Vinç kovalarının iskelelere çarpmasını önlemek amacıyla, vinç operatörleri telsizle uyarılmaktadır.

Vinç tabanı çevresinde korkuluklar mevcut olup, vinç bakım sonuçları yapı iş defterine kaydedilmektedir.

b. Merdivenler

Şantiyede kullanılan el merdivenlerinin kurtulamayacakları biçimde sabitlenmediği ve merdivenlerin yan kenarlarında korkuluklar bulunmadığı belirtilmiştir.

c. Hafriyat İşlemleri

30 metrelik temel açılan şantiyede, hafriyat çalışmaları esnasında açığa çıkan toprak, her gün düzenli olarak şantiyeden uzaklaştırıldığı ifade edilmiştir. Yapılan hafriyat çalışmalarını komşu tesisleri tehdit etmemesi hususuna özel önem atfedildiği kayda geçirilmiştir.

d. İskeleler

Şantiyede, yapılara sağlam biçimde tesbit edilen çelik borulu iskeleler kullanılmaktadır. Bu iskelelerin topraklaması yapılmamaktadır. İskelelerin aydınlatılması vinçler aracılığı ile yapılmaktadır. Kalıp iskelelerine ağırlık limiti asılmamaktadır.

e. Kalıplar

Şantiyede pano şeklinde kalıplar kullanılmakta olup, vinçler aracılığı ile kaldırılmakta ve yerleştirilmektedir. Kalıba dökülen betondan sürekli numune alınarak test edilmekte ve bunun sonucuna göre betonun istenilen mukavemete sahip olamaması durumunda, beton dağıtıcıya girmektedir. Ancak basınç deneyi sonuçları alınana değin, kalıp sökme işlemlerine başlanmamaktadır. Kalıp sökme, tek bir hamlede değil ve parça parça gerçekleştirilmekte ve bu amaçla vinç kullanılmaktadır. Sökülen kalıp düzgün olarak istiflenmektedir.

f. Yıkım İşlemleri

Yıkım ruhsatı bulunan şantiyede, yıkılacak kısım etrafında gerekli güvenlik alanı bırakılıp, çevresi korkulukla çevrilerek bu işlemin yapıldığı bildirilmiştir. İşlem öncesi toz oluşumuna karşı bol su sıkıldığı ve işlemin teker teker katların yıkılması suretiyle yerine getirildiği ifade edilmiştir.

Makinelerle yapılan yıkma işleminde, yıkım artığı malzeme döşemeye yığılmayarak, asansör boşluğuna doldurulmuştur.

2-KAZA GÜVENLİĞİ AÇISINDAN RİSK DEĞERLENDİRİLMESİ

a. Makineler

Şantiyede kullanılan demir kesme ve bükme makineleri, korumalar ile teçhiz edilmemiştir.

b. Kişisel Koruyucu Ekipman Tedariki ve Denetimi

Çalışanlara kişisel koruyucu ekipman tedarik edilmektedir ancak bu koruyucu malzemelerin kullanımına ilişkin herhangi bir denetim mekanizması bulunmamaktadır.

c. Sağlık Kontrolü

Çalışanlar yaptıkları işin niteliğine bağlı olarak iki ayda bir düzenli olarak sağlık kontrolünden geçirilmektedirler. Her çalışana ait iş güvenliği ve sağlık dosyası mevcut bulunmaktadır.

d. İlk Yardım Eğitimi

Çalışanlara ilkyardım eğitimi verilmemektedir. Şantiye doktoru haftada iki gün, ayda toplam 18 saat hizmet vermektedir. Şantiyede gerekli ilkyardım malzemeleri mevcut bulunmaktadır. Acil Eylem Planı mevcut değildir.

3-YÖNETİM AÇISINDAN RİSK DEĞERLENDİRİLMESİ

Eğitim

Çalışanlara işe ilk giriş esnasında, kullanacakları ekipman hakkında bilgi ve kullanma talimatları verilmektedir.

Yeni makinelerin devreye alınması durumunda (ör. Dış cephe asansörü), ya bu ekipmanın kullanımı hususunda deneyimli eleman istihdam edileceği ya da bu ekipmanı kullanacak olan çalışanın, ekipmanın satın alınacağı firma tarafından eğitileceği ifade edilmiştir. Taşınabilir elektrikli ekipmanlara yönelik görsel kontrol eğitimi verilmemektedir. Kişisel koruyucu ekipman kullanımı konusunda sözel olarak bilgi verilmektedir.

Ofis çalışanları kullandıkları büro ekipmanı hakkında eğitim almamıştır ve bu bölümde çalışanlara göz testleri uygulanmamaktadır. Kaldırma araçları bu alanda deneyimli elemanlar tarafından kullanılmaktadır.

Şantiyede daha evvel, gerçekleştirilen çeşitli çalışmalar çerçevesinde yapılan iş ekipman ve malzemelere yönelik herhangi bir risk değerlendirme etüdü gerçekleştirilmemiştir.

Bakım

Şantiyede arızalanan ekipmanlar için sorumlu bir yönetici bulunmamaktadır. Kaldırma araçlarının bakımı 6 ayda bir yapılmaktadır. Kesme ve bükme makinelerinin bakımları düzenli olarak yapılmamaktadır ancak bu makinelerin aylık yağ kontrolleri yerine getirilmektedir. Yapı iskeleleri düzenli olarak muayene edilmemektedir. Halat, zincir, kanca gibi kaldırma ekipmanlarına ait parçaların üç ayda bir bakımının yapılacağı ifade edilmiştir. Arızalanan ekipmanlara yönelik yazılı bakım ve etiketleme prosedürleri mevcut değildir.

Kaza Araştırma Organizasyonu ve Prosedürü

Şantiyede herhangi bir kaza araştırma organizasyonu ve prosedürü mevcut değildir. İş kazaları hakkındaki sonuçlar şantiyede görünür şekilde asılmamaktadır.

Rotasyon

Çalışanların yerine getirdikleri görevlere yönelik rotasyon programı yürürlükte değildir.

Vinç operatörleri gibi kritik görevlerde çalışan deneyimli elemanların yerine başka çalışanların vazife görmesi söz konusu değildir.

Kalıp iskeleleri sürekli olarak aynı ve bu konuda tecrübeli çalışanlar tarafından kurulmaktadır.

4-İŞYERİ GÜVENLİĞİ AÇISINDAN RİSK DEĞERLENDİRİLMESİ

a. Boşluklar

Şantiyedeki tavan ve döşeme boşluklarının çevresi parmaklıklarla çevrelenmiştir. Bu boşluklar aynı zamanda ızgaralar ile örtülmüştür. Kalıp iskelelerinin çevresi parmaklıklarla çevrelenmiştir.

b. Düzen

Şantiyede malzemelerin istiflemesine yönelik alan ve yükseklik sınırlamaları bulunmamaktadır.

c. Temizlik

Yağmur veya kar sonrasında kalıp iskeleleri temizlenmektedir. Yağmur veya kar esnasında ise çalışma yapılmamaktadır.

d. İşçi Yatakhane

İşçilerin kaldığı koğuş, herhangi bir klima ve havalandırma tertibatı ile teçhiz edilmemiştir. Bu bölümdeki hava kalitesi konusunda iyileştirme çalışmaları yapılabileceği ifade edilmiştir.

5-DİĞER RİSKLER

a. Yangın

Şantiyeye en yakın itfaiye olarak Şişli itfaiyesi bulunmaktadır ve itfaiyenin tesise varış süresi 20 dakika olarak tahmin edilmektedir.

Ofis binasında taşınabilir yangın söndürücüler bulunan şantiyenin, geri kalan kısmına da taşınabilir yangın söndürücüler yerleştirileceği ifade edilmiştir. Mevcut yangın söndürücülerin bakımı 4 ayda bir yapılmaktadır.

Yangın dolapları ve dış saha hidrantları bulunmayan şantiyede, 150 ton kapasiteye sahip betonarme su deposunun kurulduğu ve pompa tedarik edileceği belirtilmiştir.

Şantiyenin kapalı deposunda, kalıp yağı dışında herhangi bir başka yanıcı akışkan depolanmadığı kayda geçirilmiştir. Şantiyede sigara içme yasağı uygulanmamaktadır.

Şantiyede sıcak iş izni prosedürü uygulanmamaktadır. Ancak bu tür işlerin mesai saatleri dışında ve yetkili yöneticiden gerekli izin alınarak yerine getirildiği belirtilmiştir. Çalışanlara yangın eğitimi verilmeyen şantiyede, Acil Eylem Planı mevcut değildir.

b.Fırtına

Güçlü rüzgarların estiği bir bölgede bulunan şantiyede, her fırtına sonrası yapı iskelelerinin kontrol edildiği ifade edilmiştir.

c. Araç Çarpması

Şantiyeye özellikle mikser tabir edilen hazır beton kamyonlarının sık sık girişi olmaktadır ve bu esnada, bu kamyonlara görevli çalışanların gözetiminde manevra yaptırılmaktadır.

d. Güvenlik

Şantiyede sürekli bekçi bulunmaktadır. Etrafı telle ve duvarla çevrilmiş olan şantiyede, gece aydınlatması mevcuttur.

EK E: İNŞAAT TŪM RİSKLER SİGORTA KLOZLARI

1. Şantiye Tesisleri, Atölyeler:

Üstlenilen işin yerine getirilmesi için gerekli şantiye tesisleri: Geçici binalar, yemekhane ve yatakhaneler, ofisler bakım atölyeleri ve bunların içindekileri ifade eder. Bu kısımlar tamamen müteahhidin sorumluluğundadır ve yapım sigortası kapsamına alınmış olan bu kısımlara gelebilecek herhangi bir hasarın tazminat ödemesi müteahhide yapılmalıdır. Alt yüklenicilerin veya diğer tarafların şantiye alanı içinde kendi mal-mülkü varsa, bunlar da yapım sigortası kapsamına alınmalı ve hasar tazminatı ödemesi de ilgili taraflara yapılmalıdır. Bu tesisler, bedel bildirerek yapım sigortası teminatına dahil edilir ve aynı koşullarla sigortadan yararlanırlar. Ancak, yüksek muafiyet taşıyan “işin sigortası”na karşılık bu kısımlara uygulanacak muafiyet düşük olmalı ve bu da poliçe üzerinde belirtilmelidir. Bu tesislerde bulunabilecek plan, proje, kıymetli evrak, nakit para, senetler ve benzerleri ise teminat haricidir. Ek prim uygulanmamaktadır.

Kamplar ve Depolar ile İlgili Koşullar

Poliçe’de veya ekinde yer alan hüküm, istisna ve şartlara tabi olmak kaydıyla, sigortacılar ancak kamp ve depolar, son 20 yıl içinde sahada kaydedilen en yüksek su seviyesinin üzerinde bir yerde kurulu ise ve her bir depo birbirine asgari 50 metre mesafede veya yangın duvarları ile ayrılmış ise, bu kamp ve depoların doğrudan veya dolaylı olarak yangın, sel basması veya su basması nedeniyle uğradığı zarar, hasar veya sorumluluk sigortalıya tazmin edilecektir.

Sigortacılar ayrıca her bir olayda:

kamplar için azami.....,

depolar için azami

tazminat limiti ödeyeceklerdir.

NOT:

Bu koşula baktığımız zaman, pratikteki uygulamasının pek kolay olmayacağını anlıyoruz. Sigortacı tesislerin son 20 yıl içinde sahada kaydedilen en yüksek su seviyesinin üzerinde bir yerde kurulmasını ve birbirlerinden en az 50 m. mesafede olmasını koşul olarak koymaktadır.

Sigortalı, kuracağı, kendine ait tesislerin selden, tabii afetten etkilenmemesi için, gözlemleyebildiği en emin yeri seçecektir, ancak ihtimalen tesisler arasında en az 50 m. mesafe bırakmayacaktır. Sigortacı, 50 m. mesafeyi asgari güvenlik önlemi olarak görürken, sigortalı da aksine tesisleri birbirine yakın tutmayı asgari güvenlik önlemi olarak görmektedir. Yakın tesislerin kontrolünün ve gözetiminin daha kolay yapılacağını düşünmektedir. O halde, sigortalı ve sigortacı bu hükmü tartışmalı ve

projeye uygun hale getirmelidirler. Aksi takdirde, herhangi bir hasar halinde, sigortacı 50 m. mesafe şartına uyulmadığı gerekçesiyle tazminat ödemesinden kurtulabilecektir.

2. Depolar, İnşaat Malzemeleri:

Özellikle şehirler arası boru hattı, enerji nakil hattı gibi yaygın işlerde, işin yapımında kullanılacak malzeme önden alınabilir ve şantiye yöneticisi tarafından belirlenen bir kaç ayrı yerde depolanabilir. Örneğin; 300 km. uzunluğunda bir petrol veya doğalgaz boru hattı işini düşünersek, bu uzunlukta bir hatta tek bir noktada depolama yapılması beklenemez. Malzemeyi taşımaya ve yerleştirmeye uygun birkaç yerde depolama yeri seçilecek ve malzemeler şantiye alanı içinde sayılacak bu noktalarda depolanacaktır. Depoda bekletilen malzeme, işin özelliğine göre korunacaktır ama doğalgaz boru hattı gibi bir işte kullanılacak metrelerce uzunluktaki ağır çelik boruların muhafazası için kapalı alan, tel örgü vs. istenmesi, bu tip emtia için ekstra bir talep olur. Çünkü, taşınması çok güç ve pahalı olan bu boruların çalınması riski çok düşüktür. Yangın tehlikesine karşı, kapalı alanda tutulmaları daha risklidir. Hasar maliyetini artırır. O halde, depolardaki veya depolanmış haldeki malı sigorta kapsamına alırken muhafaza özelliklerinden önce mal özelliklerini incelemek, gerekli istisna veya kısıtlamaları bunlara göre belirlemek doğru olacaktır. Depolanmış mal bedeli sigortacıya sadece taşıdığı riskin ölçü bilgisi olarak verilmektedir. Bu bedel bir taraftan sözleşme bedelinin içinde de bulunmaktadır. Ek prim uygulanmamaktadır.

İnşaat Malzemesi ile İlgili Koşullar

Poliçede veya ekinde yer alan hüküm, istisna ve şartlara tabi olmak kaydıyla, sigortacılar ancak inşaat malzemelerinin 3 günlük talep miktarını aşmaması ve aşan miktarların 10 yıllık sellerden etkilenmeyen sahalarda muhafaza edilmesi halinde, bu malzemeye sel ve su basmasının doğrudan veya dolaylı olarak neden olduğu zarar, hasar veya sorumluluğu sigortalıya tazmin edecektir.

NOT:

Koşul olarak, 10 yıllık sellerden etkilenmeyen olanlarda muhafaza var. Bunu, her yerde tutturabilmek zor, gerekirse sigortacıyla konuşulmalıdır.

3. Şantiyeye Gelmekte Olan veya Şantiye Alanı Dışında Depolanan Mal:

Şantiyeye gelmekte olan veya şantiye alanı dışında depolanan mal, sadece inşaat alanında değil, başka yerlerdeyken de sigorta kapsamına alınabilir. Şöyle ki:

- İmalatçının tesisinde, şantiye alanına gönderilmek için beklerken,
- İnşaat sahasına nakliyesi sırasında,

- İnşaat sahasına nakledilirken verilen arada, depoda beklerken,
- İnşaat sahasında depolama alanından montaj yerine nakledilirken,
- İşverenin inşaat sahasına bitişik tesislerinde beklerken.
- Şantiye dışındaki mal, imalatçının tesislerinde veya ara depolamada beklerken yangın ve ek teminatlar kapsamında sigortalanabilir. Eğer bu mallara sigorta teminatı verilecekse, sigortacı, bu malın yapılan proje ile ilgili bir mal olduğunun belgelenmesini isteyebilir. Bir projeyi diğeriyle karşılaştırsak sigortalanması gereken yerlerin çeşitleri, sayılan ve malın kapsama girmesi gereken zaman açısından farklılıklar olduğunu görürüz. Poliçe şartların yazarken gerçekten dikkatli olmak gerekir. Ek prim hesaplanması gerekmektedir.

Şantiye Dışı Depolamadaki Mal

Mutabık kalınmıştır ki, sigortacı poliçeye eklenen şartlar, istisnalar hilafına, sigortalının, poliçenin I. Bölümünde kapsanan sigortalı malına gelecek hasar teminatını (imalatçının, dağıtımının veya tedarikçinin mülkü dahilinde imal edilmediği, işlem görmediği veya depolanmadığı sürece) aşağıda bölgesel sınırları verilen şantiye dışı depolama durumu için tazmin edecektir.

Sigortacı, menşesindeki veya depolama birimindeki hasar önleme tedbirlerinin alınmasının ihmali nedeniyle oluşacak hasar ve kayba karşı tazmin etmeyecektir. Bu önlemler :

Depolama alanının kapalı ve korunmalı olması, yangına karşı korunması, mal depolama tipine bağlı olarak:

- Depolama ünitelerinin birbirinden, yangına dayanıklı duvarlarla ayrılması veya 50 m .mesafede aralıklı bulunması,
- Depoların, dizaynının veya yerleştirilmesinin son 20 yıldan az olmamak üzere, yağış istatistikleri göz önüne alınarak yapılmış olması,
- Beher depolama biriminde bulunacak değerlerin sınırlandırılması koşuluyla sigorta edecektir.

Coğrafi Limitler:

Beher Depoda Bulunacak Azami Değer:

Tazminat Limiti (Beher olayda) Muafiyet (% olarak)

4. Kusurlu İşçilik, Kusurlu Malzeme:

Sigortacılar aşağıdaki durumlarda sigortalıyı tazmin etmezler:

- Kusurlu işçilik ve malzemenin neden olduğu kayıp ve hasarlar,

- Kusurlu işçilik ve malzemenin yerine konması ve ilk haline getirilmesi veya rektifiye edilmesi,
- Sigortalı malın herhangi bir bölümünde, o kısımdaki kusurlu işçilik ve malzemenin neden olduğu kayıp ve hasar,
- Sigortalı malın kusurlu işçilik veya malzeme nedeniyle kayıp veya hasar.

Fakat bu istisna sigortalı malın sadece kusurlu kısmına uygulanır ve böyle bir kusur nedeniyle olabilecek bir kazadan hasar görebilecek diğer kısımlarına uygulanmaz. İşçilik veya malzemesi kusurlu olan sigortalı malın yerine konulması veya ilk haline döndürülmesi masrafları. Bu istisna söz konusu olmasaydı bu poliçe altında kapsanacak olan bir hasara bir kusur neden olursa, sigortacılar bu hasar karşısında sadece hasar olmaksızın yapılacak olan kusuru giderme masrafına ek olan masraflara karşı sorumlu olacaktı.

- Sigortalının sorumlu olduğu iş veya malzemeler dolayısıyla ortaya çıkan kayıp veya hasarı giderme masrafları, kayıp ve hasar olmadığı takdirde kusuru gidermek için yapılacak olan masraflara ek olan kısmına kadar olan miktar.

Bir hasarın ardından:

- (a) Kusurlu parçalarla kusursuz parçaları,
- (b) Kusurlu parçaların tamir masrafiyle kusursuz parçaların tamir masrafını
- (c) Bağlantılı hasar gören veya bozulan malın yerine koyma masrafiyle orijinal kusuru giderme masrafını birbirinden ayırbilmek zordur,

Kusurun giderilmesini içerecek bir teminat, kapsanan sigortalı mallardaki kusurları ve maldaki kusurların kapsandığını belirten genel bir şartla verilebilir. Taraflar, kusurları ve istisnaları belirleyerek anlaşabilirler. Yine de sigortacılar kusurlu işçilik ve malzeme nedeniyle meydana gelebilecek hasar ve kayba teminat vermek istemezler. Eğer hasara yol açan parçaları sağlayanlar poliçede sigortalı değilse, sigortacılar onlara rücu hakkına sahip olabilirler. Bu da sigortalı ve imalatçı arasındaki anlaşmanın şartlarına bağlıdır. Ek prim hesaplanacaktır. (Kloz no: 114-115)

Seri Hasarlar Klozu

Poliçe ve ekli zeyilnamelerde yer alan diğer hükümler aynen saklı kalmak şartıyla, taraflar işbu kloz kapsamında aşağıda yazılı hususların teminata dahil olacağını kararlaştırmışlardır.

Aynı sebepten doğan ve inşaat bölümlerinde, makine ve aksamında bir seri kayıp, hasara yol açan proje hatası (şayet zeyilname ile teminata dahil edilmişse) ayıplı ve

bozuk malzeme ve işçilik hasarları, her bir hasarda muafiyet ayrı ayrı uygulanmak koşuluyla ve ancak aşağıda yazılı limitlere kadar tazminat konusu olabilecektir: Aynı sebepten doğan:

İlk 2 hasarın %100'ü,

3. hasarın %80'i,

4. hasarın %60'ı

5. hasarın %50'si

5'ten fazla oluşan hasarlar tazminat kapsamına girmeyecektir.

Tasarımcının Riskine Ait Teminat

Poliçede veya ekinde yer alan hüküm, istisna ve şartlara tabi olmak ve sigortalının kararlaştırılan ek primi ödemesi kaydıyla, poliçenin Bölüm 1 “özel istisnalar” (c) maddesinde yer alan istisna kaldırılacak ve (d) istisnasının metni de aşağıdaki şekilde olacaktır.

“d” Hatalı malzeme ve/veya işçilik ve/veya hatalı/kusurlu dizayndan dolayı meydana gelen zarar veya hasar nedeniyle yenileme, onarım ve düzeltme masrafları, ancak bu istisna, derhal etkilenen kalemlerle sınırlı olup, söz konusu kusurlu malzeme ve/veya işçilik ve/veya hatalı dizayndan ileri gelen kaza dolayısıyla doğru olarak işleyen kalemlere vaki zarar hariç tutulacak anlamına gelmeyecektir.

5. Kusurlu Dizayn, Kusurlu Tavsiye:

Bu konuyu anlamak için:

- i. Kusurlu dizayn dolayısıyla ortaya çıkan hasar türlerini,
- ii. Malın yerine konma veya eski haline getirilme masrafını,
- iii. Sigortaların kapsamı, göz önüne alınmalıdır.

(i) Kusurlu dizayn dolayısıyla ortaya çıkan hasar türleri:

Kusurlu kısmın yavaş yahut ani bozunmasıyla kusurlu olmayan parçalara bağlantılı hasar vermesi arasındaki farkı göstermek için bazı hasar örnekleri düşünelim:

(a) Bir binada kullanılması önerilen çimentonun beklenen kalitede çıkmaması sonucu bina çökebilir ve çimento dışında, düzgün yapılmış olan her şeye de zarar verir. Bunun örnekleri ülkemizde sık yaşanmaktadır.

(b) Çok hassas elektronik aletlerin monte edileceği bir verici istasyonun zemini 1 m. kalınlığında beton kaplanmıştır. Aletler monte edildikten sonra tabanda çökmeler olmuş, milimetrik ayarlamayla çalışan elektronik vericiler kullanım dışı kalmıştır. Burada kullanılan çimento karışımının beklenen kalitede olmadığı, dolayısıyla

üzerine tonlarca ağırlıkta yük binince dayanamayıp çöktüğü görülmüştür: Burada hem dizayn ve hesap hatası, hem de malzeme hatası vardır.

Bazı durumlarda dizayndaki kusur hiç doğal bozunma olmadan da ortaya çıkar. Taraflar kusurlu olmayan parçadaki bağlantılı hasarın kapsanması gerektiği konusunda karar birliğine varabilirler. Kusurlu kısmın doğal bozulması kapsanmaz fakat genellikle bir hasardan sonra kusurlu kısmı kusursuz kısımdan ayırabilmek zordur.

(ii) Malın yerine konma veya eski haline getirilmesi masrafı

Malın eski haline getirilmesi, malın bozunan, bozulan, çöken, yan yatan, eğilen, dökülen, aşınan veya patlama ile hasar gören çeşitli parçaların orijinal durumuna getirilmesi anlamını taşır. Malın düzeltilmesi malın sadece yerine konması anlamına gelmez fakat orijinal kusurun kendisinin de düzeltilmesini içerir. Taraflar yerine konmanın kapsanmasına fakat kusurun kendisinin kapsanmamasına karar verebilir. Eğer öyleyse poliçedeki şartlarda hem düzeltmenin hem de yerine koymanın gerekli olduğunu belirtmek zorunluluğu vardır. Böylelikle masraf, sadece yerine koymada veya düzeltmede gerekli olan masrafları ve kusurlu olan veya olmayan parçaların yerine konmasını da içerir.

(iii) Sigortanın kapsamı:

Yapım sigortası poliçeleri, sigortalı malın kayıp ve hasarını öder , ancak maldaki bir dizayn kusuru malın bir kayıp veya hasarı değildir. Buna rağmen istisnalarını koyarak kusurlu dizayn teminatı verilebilmektedir.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu: kloz 115, ek prim hesaplanacaktır.

Tasarımcının Riskine Ait Teminat

Poliçe’de veya ekinde yer alan hüküm, istisna ve şartlara tabi olmak ve sigortalının kararlaştırılan ek primi ödemesi kaydıyla, poliçenin “özel istisnalar” (c) maddesinde yer alan istisna kaldırılacak ve {d} istisnasının metni de aşağıdaki şekilde olacaktır.

“d” Hatalı malzeme ve/veya işçilik ve/veya hatalı kusurlu dizayndan dolayı meydana gelen zarar veya hasar nedeniyle yenileme, onarım ve düzeltme masrafları, ancak bu istisna, derhal etkilenen kalemlerle sınırlı olacak olup, söz konusu kusurlu malzeme ve/veya işçilik ve/veya hatalı dizayndan ileri gelen kaza dolayısıyla doğru olarak işleyen kalemlere vaki zarar hariç tutulacak anlamına gelmeyecektir.

6. Enkaz Kaldırma Masrafları:

Hasar, inşaat işinin kaybı veya işlere ulaşılan alandaki, işlerin üzerindeki veya içindeki enkaz birikimini atma halinde de gelebilir. Enkaz, kötü şekilde hasar görmüş ve yerinden çıkmış iş parçalarını veya kaya, toprak, çamur, heyelan, su, ağaçlar ve

hatta bir inşaat aracı bile içerebilir. Bunların kaldırılması, atılacakların uygun bir yere taşınması ve nakliye masraflarını da içerir. Enkaz kaldırımı sırasında önemli masraflar yapılabilir.

Herhangi bir hasardan sonra sadece işlerin yok olmaması söz konusu değildir, sigortalı aynı zamanda kendisine yük bindiren, negatif bir hasarla da karşılaşabilir. Örneğin, bitmesine yakın bir tesiste tam hasar meydana gelirse işi yeniden yapmak için enkazı kaldırmak gerekebilir. Bu anda ikame bedeli (yerine koyma bedeli) enkaz kaldırma ve ek masraflar yüzünden otomatik olarak orijinal yapım bedelini geçecektir..

Aşağıdaki yollardan birini kullanarak, sigortalı tarafından yapılan taahhüt işlerinin enkazını kaldırma masrafları için bir teminat poliçede sağlanabilir.

(1) Poliçe, enkaz kaldırma masrafları için bir bedel içerebilir veya yapılacak işin miktarının belli bir yüzdesi oranında teminat verilebilir.

(2) Poliçeye çıkabilecek hasarın belli bir yüzdesi oranında enkaz kaldırma bedeli ödeneceği yazılabilir.

Sigortalı tarafından aşağıdaki yerlerden enkaz taşımak için masraf yapılabilir.

(a) Taahhüt işlerinden,

(b) Taahhüt işlerine geçiş sağlayan bir bölgeden,

Bu bölge kesinlikle inşaat alanının tanımına dahil edilmiş olmalı ve bütünüyle işverenin var olan malı, veya tamamen ya da kısmen üçüncü şahıs malı üzerinde bulunmalı, (üzerinde köprü yapılmakta olan su ulaşımına elverişli su yolu durumunda olduğu gibi),

(c) İşverenin var olan malından, inşaat alanı da dahil olmak üzere, taahhüt işlerine geçiş yolunun ötesi,

(d) İnşaat aracı,

(e) Taahhüt işlerine geçiş alanının arkasında kalan üçüncü şahıs malı.

Nehirlerden, limanlardan ve diğer su yollarından enkaz atılması konusu genel kısmına ait konulardır. Eğer enkaz üçüncü şahıs malı üzerinde birikmiş ise atılması gerekir çünkü hem sigortalının bunu kaldırma sorumluluğu mevcuttur hem de enkaz varlığı taahhüt işlerinin ilerlemesini engeller. Sigortalı, olayın türüne göre poliçenin birden fazla kısmına dayanarak talepte bulunabilir

Uygulanmakta olan sigorta koşulu

Kloz :111

Ek Prim : Uygulanmıyor

Toprak Kaymasından dolayı Enkazın Kaldırılması Özel Şartı

Peşinen mutabık kalınmıştır ki; bu poliçeye eklenen şartlar hilafında, sigortacı aşağıda belirtilen haller için sigortalıyı teminat altına almayacaktır.

- Sebebi ne olursa olsun, inşaat merkezi sigortalanmış bulunan müteahhit çalışmalarının sınırları dışında olan, heyelanı kaldırmak için yapılan masraflar (Bu limitler dikey izdüşümler ile dizaynda gösterilen tabii uzantıları olan tepelerin kesişen çizgileri ile belirtilmiştir. Eğer heyelanın merkezi önceden belirtilmiş olan sınırların kısmen dışında ise, teminat bu sınırlar içinde kalan kısmı için geçerlidir.
- Eğer sigortalı gerekli önlemleri vaktinde almamışsa, aşınmış tepelerin veya diğer yamaçların ve şev alanlarının tamiri için yapılan masraflar,
- Sigortalının su yollarından yabancı maddeleri (kum, çamur, moloz) anında kaldırılmaması sonunda meydana gelen zarar, ziya,
- Müteahhit'in yaptığı işlerle ilgisi olmayan toprak kaymasının sebebiyet verdiği zarar, ziyan.

NOT:

Yapılacak projenin, heyelan bölgesinde veya heyelan riski olan bir yerde yapılması gerekiyorsa, bu kloz dikkatle incelenerek ve gerekirse değiştirilerek kabul edilmelidir.

7. Mesleki Ücretler:

Asıl işverenin genellikle proje mimari, tasarımcı ve danışman mühendislerle ayrı anlaşmaları vardır ve onların ücretleri genellikle bu yüzden asıl müteahhidin anlaşma ücretine dahil edilmez. Asıl müteahhit ve aslında yardımcı müteahhitler de kendi mimarlarına, mühendislerine, gözlemcilerine, diğer profesyonellere iş verebilirler. Bu çalışanların ücretleri anlaşma ücretine dahil edilir ve bu yüzden taahhüt işlerinin sigortalı toplamına da dahildir. Bir hasardan sonra yerine koyma çalışmaları aynı tür profesyonel insanların benzeri işleri tekrar yapmasını gerektirebilir fakat bu sefer orijinal inşaat değil yerine koyma çalışması açısından çalışırlar.

Bir hasarın ardından yerine koyma çalışmalarının gerektirdiği bu tip ücretler taahhüt işlerine gelebilecek hasar veya kaybın, yerine koyma çalışmaları sırasında ortaya çıkan, mimarların, gözlemcilerin ve diğer mesleki profesyonellerin ücretleridir. Bir poliçe altında ödenecek ücretlerin uygun mesleki kurul tarafından yetki verilen sınırları aşamayacağı anlaşılır. Hasar veya kaybın ardından taahhüt işlerinin yerine konması için bu mesleki ücretlerin ödenmesinin şart olması gerekmektedir.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

Kloz : 006

Ekstra Prim : Hesaplanacaktır

Fazla Mesai, Gece Mesaisi, Resmi Tatillerde Çalışma, Nakliyatla ilgili Ek Masraflar Teminatı

Police’de veya ekinde yer alan hüküm , istisna ve şartlara tabi olmak ve sigortalının ek prim ödemesi kaydıyla bu sigorta fazla mesai, gece mesaisi , resmi tatillerde çalışma ve seri nakliyat (uçak, navlun hariç) için yapılan ek masrafları kapsayacak şekilde genişletilecektir.

Ancak şu şartla ki, bu masrafların police kapsamına giren bir zarar veya hasarla ilgili olması gereklidir.

Hasarlı kalemlerin sigorta bedeli, sigortalanması gereken miktardan düşük ise söz konusu ekstra mesailer için bu ek ile ödenecek miktar da aynı oranda düşülecektir.

Tazminat limiti : Olay başına.

NOT:

Bu kloz, profesyonellerin ekstra ödemesini kapsadığını açık biçimde söylemiyorsa da masrafların police kapsamına giren bir zararla ilgisi olması gerektiğini söyleyerek açık kapı bırakmaktadır. Ayrıca, “sigorta bedeli” kısmına “profesyonellerin ücretleri” maddesi konulunca, burada bir problem kalmaz.

8. Ekspres Nakliyat:

Herhangi bir hasar anından itibaren, hasarlanan parçayı acilen onarıma göndermek, kullanılmayacak durumdaysa yerine yenisini getirmek veya hasarın giderilmesi için gerekli bir malzeme taşınması yapılacaksa, bunun için gerekli tahmini bedel, police tazminat limitleri dökümünde belirtilmelidir. Bu bedel, kabul edilebilir maktu bir miktar olarak belirlenir ve bu bedelin, bir projenin yapımı boyunca ihtiyaç duyulabilecek toplam ekstra giderleri telafi edebilecek bir yekün olması hesaplanır.

9. İşverenin Mevcut Malı:

Sadece inşaat sahası bile olsa, hemen hemen daima işverenin. önceden var olan malları olacaktır ve bunun bir kısmı taahhüt işinden dolayı müteahhit hatası veya başka nedenlerden, bir kayıp veya hasara yatkın bir durumda olacaktır Bu varolan mal inşaat policesinin mal bölümü altında ek bir mal maddesi olarak sigortalanabilir. Böyle sigortalanan malı genellikle kısaca “işverenin mevcut malı” şeklinde tanımlayabiliriz. Tanımın amacı bu tip malı taahhüt işinden ve inşaat aracından

ayırmaktır. Ayrıca hemen hemen daima poliçe altında sigortalanmayan işverenin mevcut malları da vardır.

Bir inşaat poliçesinin altında sigortalanabilecek bir işverenin mevcut malına örnek, genişletilecek ve genişletme çalışmaları sırasında hasar görebilecek bir fabrikadır. Hasar, titreşimle, destek azalmasıyla veya inşaat alanındaki bir patlama sonucu ortaya çıkan enkazla ya da inşaat sahasında çıkan bir yangınla olabilir. Eğer inşaat anlaşması, müteahhit hatasına bakmaksızın işverenin mevcut malına gelebilecek zarardan dolayı sorumlu tutuyorsa; hasar, inşaat poliçesi altında da kapsanabilmektedir. Benzer şekilde çoğu anlaşmalarda, müteahhittin işverenin mevcut malının üstünden veya altından gitmesi gerekebilir. Bu mal; bu amaç için onun kontrolüne veya vesayetinde verilmiş olabilir. Malın üzerindeyken iş yapmak zorunda kalabilir, mesela malı bir marangoz dükkanı olarak kullanabilir veya yeni bir binayla iletişim sağlamak için malın şeklini değiştirebilir. Mal sadece başka yerlere ulaşmak için bir geçit olabilir. Müteahhidin varlığından dolayı içten çıkan bir yangınla zarar görebilir, bu hasar müteahhidin hatasından kaynaklanabilir veya kaynaklanmayabilir. Sigortacılar poliçenin sorumluluk bölümü altında müteahhidin, mala gelebilecek zarara karşı sorumluluğunu kapsayabilirler (sigortalının vesayetinde veya kontrolünde olan malları da kapsayarak, bu tip mallarla ilgili istisnayı bertaraf eden bir değişiklik) fakat, eğer müteahhidin bir hatası yoksa veya hatası ispatlanamıyorsa ve inşaat anlaşması hata yokluğunda müteahhiti sorumlu tutmuyorsa böyle bir kapsamın işverene hiçbir faydası olmaz. Bu yüzden taraflar işverenin mevcut malının poliçenin mal bölümünde sigortalanmasına karar verebilirler. Bu tip mallar genellikle kısaca “müteahhittin vesayetinde veya kontrolünde olan mal” olarak tanımlanırlar fakat zaman zaman tanım uygun olmayabilir.

“Taahhüt işleri” ve “inşaat aracı” gibi, “işverenin var olan malı” da ayrıntılı olarak tanımlanmalıdır ki, hem sigortalı hem de sigortacı poliçe altında hangi malın sigortalı olduğu bu sayede ortaya çıkacaktır. Poliçede verilen tanıma dikkat edilmelidir, çünkü başka bir poliçenin konusu olan taahhüt işleri, bakım süresindeki taahhüt işleri veya oradaki stok yanlışlıkla kapsanmasın. Farklı piyasalardaki farklı sigortacılar işverenin mevcut malına gelebilecek hasara karşı vermek istedikleri kapsam konusunda farklılıklar gösterirler. Eğer inşaat poliçesi işveren tarafından kullanılmakta olan kendi malını da kapsıyorsa, taahhüt işi ile ilgisi olamayacak hasar ve kayıpları istisna olarak kabul etmelidir. Kapsam, taahhüt işleri ile bağlantısı olsa bile yangın ve patlamayı da istisna sayacak kadar kısıtlanabilir. Kapsam belirlenmiş tehlikelerle de sınırlanabilir. Örneğin; çökme, toprak kayması, titreşim, desteğin azalması veya ortadan kalkması, taahhüt işlerinin yerine getirilmesi sırasında ya da bu işlerin yüzünden temelden çıkan suyun azaltılması gibi tehlikelerle

sınırlandırılabilir. Bu mallarla ilgili olarak genellikle sigortalının bilinçli hareketlerinden veya ihmalinden kaynaklanan hasar istisna tutulur. Benzer kapsam kısıtlamaları işveren tarafından kullanılmayan kendi malları için de geçerlidir. Örneğin anlaşmanın amacı dahilinde müteahhidin kullanımına veya vesayetine verilmiş olan tesisler bunlardan bazılarıdır.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu

Kloz : 119

Ek Prim : Hesaplanacaktır

İşverenin Mevcut Malı - Mülkü veya Sigortalıya ait Onun Bakımında, Emanetinde veya Kontrolünde Olan Mal - Mülk

Poliçede veya ekinde yer alan hüküm, istisna ve şartlara tabi olmak ve sigortalının kararlaştırılmış ek primi ödemesi kaydıyla, onun bakımında, mal - mülkün uğrayacağı zarar veya hasar da temin edecek şekilde genişletilecektir.

Sigortalı mal - mülk

Sigorta bedeli

Sigortacılar, sigortalı mülkün uğradığı zarar veya hasar sigortalılara ancak bu mal - mülkün inşaat başlamadan önce iyi durumda olması ve/veya gerekli güvenlik önlemlerinin alınmış olması şartıyla tazmin edeceklerdir.

Destek malzemelerinin (istinat duvarı, kolon gibi) titreşimi veya kaldırılması veya zayıflaması nedeniyle meydana gelen bir zarar veya hasarla ilgili olarak sigortacılar sadece sigortalı mülkün çökmesini/yıkılmasını tazmin edecekler ve bu mülkün dengesini bozacak nitelikte olmayan veya mülkü kullananları tehlikeye sokacak türde olmayan yüzeysel hasarları ödemeyeceklerdir.

Sigortacılar, sigortalıya aşağıdakilerle ilgili olarak tazminat ödemeyeceklerdir:

-İnşaat işlerinin nev'i veya bu işlerin yapılış tarzı ile ilgili olduğu önceden görülen zarar veya hasar,

-Sigorta dönemi sırasında alınması gerekli olan hasar önleyici veya azaltıcı önlemlerin yol açtığı masraflar.

Muafiyet: Bu kısım için özel olarak konulacaktır.

10. Civarda Mevcut Bulunan Mal - Mülk:

İşin yapılacağı alan meskun alan olabilir ve civarda bulunan bu mal-mülke gelebilecek hasarların sigorta kapsamına alınması, sigortalının karşılaşılabileceği sorumluluk yükünü üzerinden alır. Civarda-mevcut bulunan mal-mülk için, poliçenin

sigorta bedeli kısmına, hesaplanmış ve kabul edilmiş bir bedel konulmalı, bunun hasar başına limitleri ve muafiyetleri de belirtilmelidir. Bu teminat için konulacak sigorta bedelini hesaplarken, civarda bulunan mal-mülk değeri mümkünse tek tek tespit edilmeli, herhangi bir mülkün hasarda karşılaşılabilecek toplam hasar miktarı iyi hesaplanmalıdır.

Bu bedelin ve teminatın içeriğinin belirlenmesi tamamen projenin özelliklerine bağlı olarak yapılmalıdır.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

Kloz : 105

Ek Pirim : Hesaplanacaktır

Mevcut Yapılar ve/veya Çevredeki Mülklere ait Teminat

Polisede veya ekinde yer alan hüküm, istisna ve şartlara tabi olmak ve sigortalının ek prim ödemesi kaydıyla, Bölüm 1' deki teminat, aşağıdaki hükümler uyarınca, sigortalı kalemlerin; titreşim, desteklerin zayıflaması veya kaldırılması, zemin sınırının alçalması, yetersiz delik açılma, tünel-açma veya destek elemanları veya yeraltı ile ilgili diğer işlemler nedeniyle inşaat veya montajından ileri gelen, aşağıdaki yapılara vaki olacak ani ve önceden görülmeyen maddi zarar veya hasarı kapsayacak şekilde genişletilecektir.

Aşağıda belirtilen yapıların uğradığı zarar veya hasar sadece, işlerin başlamasından önce bu yapıların durumunun uygun (tatminkar) bulunması ve/veya gerekli güvenlik önlemlerinin alınmış olması halinde temin edilecektir.

Sigortalı, sigortacılarla birlikte işlere başlamadan önce yapıların durumunu belirten bir rapor düzenleyecektir.

Aşağıdakiler teminat haricidir.

1) İşlerin tasarımında (dizayn) zorunlu hata veya kusur (ihmaller)'e atfolunan zarar veya hasar,

2)Yapının dengesini bozmayan ve onu kullananların güvenliğini etkilemeyen çatlaklar şeklinde oluşan zarar veya hasar,

İnşaat sırasında daha çok güvenlik önleminin alınması gerekiyorsa bu önlemler için yapılan masraflar bu poliçe ile tazmin edilmeyecektir,

Bu ekin uygulanacağı yapılar:

Tazminat limiti : Olay başına

Muafiyet: Hasarın %20'si veya

Olay başına asgari:

Ek prim:

11. Aşırı Yağış:

İçin çukurlar kazılmış ve borulardan bazıları serilmiş ama bağlantı yerleri boş bırakılmış olsun. Aniden başlayan sağanak yağmur yüzünden çukurları sel basınca borular çamurlarla dolar, sadece bir herhangi bir kanalizasyon veya su borusu hat inşaatını düşündüğümüzde boru hattının tamamı kısmı temizlenerek kurtarılabilir, kalanı sertleşmiş çamur tarafından kullanılamaz hale gelir. Bu örnek açık çukurun uzunluğunu sınırlamanın sigortacı açısından önemini gösteriyor veya, bir binanın temel kazısını düşünelim: derin ve ankrajlı bir temel kazısı sırasında başlayan aşırı yağış, yeraltı suyu ile de birleşince ankrajların yerinden oynayarak yan binalarda da çatlaklar oluşmasına neden olmuştur.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

Kloz : 110

Ek Prim : Uygulanmıyor

Sağanak Yağış, Sel ve Su Basması Konusundaki Güvenlik Önlemleri Özel Şartları

Poliçede veya ekinde yer alan hüküm, istisna ve şartlara tabi olmak kaydıyla sigortacılar ancak ilgili projenin tasarımı ve yürütülmesi için yeterli güvenlik önlemlerinin alınması halinde sağanak yağış, sel ve su baskınından doğrudan veya dolaylı olarak meydana gelen hasar veya zararı sigortalıya tazmin edecektir.

Yeterli güvenlik önlemleri ; meteoroloji kurumlarının hazırladıkları istatistikler bazında sigortalı saha içinde geriye dönük olarak 10 yıllık bir süre ve tüm poliçe süresi boyunca sağanak yağış, sel ve su basmasına karşı gerekli marjın tanınması anlamına gelmektedir.

Sigortalının su akışını serbestçe sürdürebilmesi için su yollarında oluşan engelleri (örneğin kum,ağaç) derhal kaldırılmamasından ileri gelen zarar, hasar veya sorumluluk tazmin edilmeyecektir.

12. Sel ve Su Basması

Bazı nehir işlerinde, özellikle baraj inşaatlarında, ne işveren ne de müteahhit tarafından tahmin edilen sel zamanlarındaki su akışıyla başa çıkabilmek için yeterli batardolar ve yönlendirme tesisleri kurmak ne ekonomik ne de mümkün olarak düşünülür. Bu yüzden batardolar veya ana baraj yapısı, tepesinden su aşacak şekilde dizayn edilir. Bu hareketten doğan bir hasar veya kaybı poliçenin istisna sayması

normaldir. Bazı sözleşmelerde işveren, nehir, hesaplanılan bir seviyenin üzerinde taşıdığı zaman veya belli bir akış seviyesinin üzerine çıktığı zaman doğacak hasar ve kayıpların sorumluluğunu üstlenmeyi kabul eder. Poliçe, müteahhittin sözleşme ile sorumluluğundan kurtulduğu her hangi bir hasar veya kaybı istisna sayıyor olmasına rağmen önceden belirlenmiş su seviyesi ve akış hızı aşıldığı zaman özel bir kayıp veya hasar istisnası durumuna dikkat çekecektir. İnşaat sırasında suyun etkisine açık durumdaki projelerin en büyük tehlikeye maruz kaldığı iyi bilinen bir gerçektir. Hasar aşağıdaki durumların sonucunda ortaya çıkabilir:

- Su basması ve / veya yağmur nedeni ile ortaya çıkan hasar,
- Yağmurun hemen ardından veya eriyen karlara bağlı olarak ortaya çıkan aşın miktardaki yüzeysel akıntının neden olduğu sel,
- Su yollarının veya depo yapılarının yetersizliğinden ortaya çıkan sel,
- Fırtına nedeni gibi doğal güçlerin birleşmesi sonucunda ortaya çıkan sel ve su basması,
- Yeraltı suyuna bağlı su basması.

Bu riske bağlı olarak meydana gelebilecek hasar aşağıdakilerden biri veya daha fazlası ile özetlenebilir.

- Erozyon ve aşınmaya bağlı hasar,
- Kısa kullanım süreleri olduğu için baştan savma yapılan geçici işlerin neden olduğu hasar,
- Belli topografik özellikleri taşıyan alanda yetersiz veya hiç olmayan sel uyan sistemlerinin neden olduğu hasar,
- İnşaat programına uymamanın neden olduğu hasar,
- Yetersiz su yolunun neden olduğu hasar,
- Depolama alanının seçilmesi, çalışma metodu gibi konuları içeren organizasyonun yetersizliğinden ortaya çıkan hasar,
- Doğrudan yağmurun neden olduğu hasar.

İnşaat süresince bu risklerin bağlantılı olduğu hasarlara dair pek çok örnek vardır. En önemlileri muhtemelen köprü ve barajlarla ilgili olanlardır. Selin yol açtığı hasarlar şunlar olabilir :

- İnşaat ekipmanları tahrip olur veya sel götürür,
- Ekskavatörler, buldozerler, loderler gibi araçlar vaktinde vadiden uzaklaştırılmadıkları için çamur veya tortu ile dolar,

- Menfezler tıkanır veya sel tarafından götürülür,
- İskele ve kalıp malzemeleri kaybolur veya hasar görür,

İstinat duvarları, köprü ayakları veya kenar ayaklar için atılan temeller çamurla kapanır, şevler ve basamaklar suyla oyulu

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

Kloz : 010

Ek Prim : Uygulanmıyor

Sel ve Su Basması Nedeniyle Oluşan Zarar, Hasar veya Sorumluluğun İstisna Edilmesi

Police’de veya ekinde yer alan hüküm, istisna ve şartlara tabi olmak kaydıyla, sigortacılar sel ve su basmasında doğrudan veya dolaylı olarak meydana gelen zarar, hasar veya sorumluluğu tazmin etmeyeceklerdir.

NOT:

Sigortalı, kendisine gönderilen teklifte 010 no.lu kloz’ı gördüğü zaman, bunun bir ek teminat olduğu yanılışına düşmemeli, bunu önemli bir istisna eden hüküm olarak incelemelidir.

Sigortalı, bu teminata ihtiyaç duyuyorsa, bunu mutlaka sigortacıyla tartışmalıdır.

13. Rüzgar ve Fırtına

Çoğu durumda tamamlanmamış bir yapının gücü, dikey dengesi tamamlanmış bir binaya göre çok daha azdır. İnşaat sahalarında, özellikle çatılarda rüzgar gücü ciddi hasarlara neden olabilir. Geçici binalar, tamamlanmamış duvarlar, kanaletler, bazı sulama yapılan, hafif prefabrik yapılar risk taşır.

İnşaat süresinde rüzgar gücüne belki de en çok maruz kalabilen yapı geniş çelik depo tanklar, uzay kafes sistemli çatılar, geniş aralıklı prefabrik fabrika bina inşaatlarıdır.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

Kloz : 012

Ek Prim : Uygulanmıyor

Kasırğa İstisnası

Police’de veya ekinde yer alan hüküm, istisna ve şartlara tabii olmak kaydıyla, sigortacılar, hızı saatte 62 km/sn veya 8 Bofor şiddetinde veya üzerinde olan kasırgalarla, bu kasırgaların sebep olacağı herhangi bir su hasarının direk veya bağlantılı kayıplarını, hasarlarını ödemeyeceklerdir.

NOT:

Rüzgar ve fırtına riski, belirgin yerlerde ölçülebilmemesine karşın, yakın zamanlarda umulmayan yerlerde, çok ani ve sık görülen hava olaylarına rastlanmıştır.

Projenin yapılacağı alan ve rüzgar alma tabiatı iyice incelenmeli ve gerekli görülüyorsa bu teminat sigortacıdan istenmelidir. Yukarıdaki kloz, görüldüğü gibi, bu teminatı istisna etmektedir.

14. Denizin Doğal Hareketleri

Eğer sözleşme, bir dalga kıran veya mendirek inşa etmek üzere deniz yatağına toprak, kaya veya kum doldurulmasını içeriyorsa, doldurulan malzemenin bir kısmının dalgalar, akıntılar ve med-cezir hareketiyle taşınması kaçınılmazdır. Sigortacı kaçınılmaz kayıp veya hasarı istisna saymak isteyecektir, fakat daima bu amacı ifade etmek zorluk olacaktır, çünkü sigortalı fırtına hasarına karşı tazmin edilmek isteyecektir.

Rüzgarın önceki zararında olduğu gibi tamamlanmamış yapıların düşük gücü ve dikey dengenin azlığı bu tip tehlikelerin etkisini çok yıkıcı yapar. Kasırgalar, tanıtım olarak saatte 120 km' den fazla hıza sahiptirler. Hortumlar, temelde merkezinde düşük atmosfer basıncına sahip dönen hava Sütunlarıdır. Bu hızda, hafif yapılar ve sanayi binaları tamamen yıkılırken güçlendirilmiş beton ve çelik çerçeveli binalar bile ciddi hasar görürler.

NOT:

Yukarıdaki kloz, sigortacının bu- tip bir teminat vermeyeceğini belirtiyor. Yapacağı projenin doğası gereği bu teminata ihtiyaç duyan sigortalının, sigortacı ile, dizayn periyodunu, yapım aşamasındaki önlemlerini, projesinin rahatlatıcı özelliklerini anlatarak, bu teminat hakkında bir mutabakat sağlaması gerekebilir.

15. Çökme, Toprak Kayması, Kaya Düşmesi, Çığ Düşmesi:

Göçme, nedenlerinin değerlendirilmesi en karmaşık olan risklerden birisidir. Göçme aşağıdaki nedenlerin biri veya birkaçına bağlı olarak ortaya çıkabilir.

- Saha araştırmasının yetersiz yapılması veya hiç yapılmaması,
- Temeldeki ve destekleyici toprak katmanlarındaki gerilim dağılımını yanlış algılama,
- Kazıların yanlarına yetersiz destekleme,
- Etraftaki toprağın özelliklerini değiştirme,
- Temel malzemesinin, sülfat tuzları gibi yıkıcı maddelerin toprakta bulunması sonucu çürütmesi,

- Temel toprağının kalitesinin bozuk olması
- Temelin kusurlu tasarımı

Bu tip tehlikeler yüzünden felaket derecesine varan olaylar olmuştur. Çoğu yönden daha önce sözünü ettiğimiz tehlikeye bağlıdır ve bu yüzden toprak yapısının bozukluğu sadece çok dikkatli bir şekilde ele alınmalı; tasarım ve inşaat sırasında çok dikkatli olunmalıdır. Bu durumda bile kazalar olacaktır.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

Kloz : 111

Ek Prim : Uygulanmıyor

Toprak Kaymasından Dolayı Enkazın Kaldırılması Özel Şartı

Peşinen mutabık kalınmıştır ki; bu poliçeye eklenen şartlar hilafına, sigortacı aşağıda belirtilen haller için sigortalıyı teminat altına almayacaktır.

- Sebebi ne olursa olsun inşaat merkezi sigortalanmış bulunan müteahhit çalışmalarının sınırları dışında olan, heyelanı kaldırmak için yapılan masraflar. Bu limitler dikey izdüşümler ile dizaynda gösterilen tabii uzantıları olan tepelerin kesişen çizgileri ile belirtilmiştir. Eğer heyelanın merkezi önceden belirtilmiş olan sınırların kısmen dışında ise, teminat bu sınırlar içinde kalan kısmı için geçerlidir.
- Eğer sigortalı gerekli önlemleri vaktinde almamışsa, aşınmış tepelerin veya diğer yamaçların ve şev alanlarının tamiri için yapılan masraflar
- Sigortalının su yollarından yabancı maddeleri (kum, çamur, moloz) anında kaldırmaması sonunda meydana gelen zarar, ziya,
- Müteahhit' in yaptığı işlerle ilgisi olmayan toprak kaymasının sebebiyet verdiği zarar, ziya,

NOT:

Daha önce de söylendiği gibi yapılacak işin yeri, bu tip bir risk ihtimaline sahipse, konu sigortacıyla tartışılmalıdır.

16. Zemin İncelemelerin in Yetersizliği

Herhangi bir projenin gerçekleştirileceği alanın zemin araştırmalarının yeterince yapılmaması durumunda, projede çökme ve oturmalar meydana gelebilir ayrıca, zemin incelemesi yeteri kadar yapılsa bile, bu defa da projenin hatalı hesaplanması veya hatalı uygulanması sonucu da çökme ve oturmalar meydana gelebilir.

Sigortacı, yeterince inceleme yapılmadığı tespit edilen hasarı ödemeyecektir. Aslında sigortacı yeterince inceleme ve hesaplama yapılmadan karar verilen, yapılan bir

projeyi, görülebilir risklerin hesaba katılmaması nedeniyle sigorta kapsamına dahi almayabilir.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

Sigortacıya, projenin gerekleri ve durumu açıkça gösterilerek kabul edilebilir bir poliçe yazılımı sağlanabilir.

NOT:

Hiçbir sigortacı, yeterince incelemeyen, araştırmadan, fiziksel etütleri yapılmadan yapımına geçilen bir projeyi sigorta etmek istemez. Bu zaten sigortacılık mantığına da aykırıdır. Sigorta, gerekli tüm önlemler alınmasına rağmen aniden gelen ve önlenemeyen tehlikelere karşı yapıldığına göre, ölçümlenebilir ve önlenemez riskleri istisna etmesi de aynı mantık çerçevesinde doğrudur.

17. Aşırı Isı Farklılıkları:

Herhangi bir projenin gerçekleştirileceği alan, coğrafyası bakımından sert kara iklimine sahip olabilir. Bu, gece ve gündüz arasında fazla ısı farklılıklarına sebep olabilir ve inşaatın bir bölümü yapım ve süreç özelliklerine göre zarar görebilir.

Örneğin:

Belli bir sürede donması beklenen kaynak veya birleştirme yerinin ani ısı düşmesi sonucu aniden donarak çatlaması,

Beton dökümünün ve enjeksiyonun zarar görmesi gibi.

Bu tip riskin dikkate alınması gereken bir coğrafyada, taraflar, kabul edebilecekleri ısı değişim oranlarını konuşmalı ve poliçe üzerinde belirtmelidirler.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

Bu tehlike varsa, sigortacıyla uzlaşarak poliçe üzerine madde konulabilir.

Çok önemli bir savunma binası, çelik konstrüksiyon kafes yapı ve uzay çatı sistemli kubbe biçiminde yapılırken, tespit edilmeyen bir nedenle çökmüştü ve bu hasarın gerçek nedeni tatmin edici bir biçimde asla bulunamamış, deneyimli mühendisler bunun, aşırı ısı farkları yüzünden birleşme yerlerinin aniden donarak kırılma ve çatlamasının sebep olabileceğini söylemişlerdi. Bu sebep de tam olarak netleştirilememiştir.

18. Dolgu Kaybı:

Tarama operasyonları, hafriyat gerektiren toprak ıslahı gibi bazı iş sözleşmelerinde, sigortacı depozit edilen maddenin tamamen kaybının, nedeni ne olursa olsun, istisna

sayılmasını isteyebilir. Ayrıca hendeklerle, çamurla dolmuş alanları tarama masrafı da istisna edilir.

Bu tip işlere örnek olarak, çöp toplama alanlarının yapılmasını, bazı büyük havuzlama sistemlerinin yapılma aşamalarını söyleyebiliriz. Yerine bağlı olarak, açık bir hendek, aşırı olmayan olağan bir yağıştan sonra-bile dolabilir, temizlenmiş ve serilmiş haldeyken birdenbire çamur ve tortu dolu bir çukur haline gelebilir.

Dolgu alanı ve serme malzemesi tamamen sıyrılarak, oyulabilir. Bu tip riskler bağlantılı kayba ve sorumluluk hasarlarına da neden olabilirler. Sigortacılar riske bu kadar açık olan, kazı ve hendek alanlarını sigortalamak istememeleri doğaldır.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

Kloz :106

Bölümlerle İlgili Koşullar

Police veya ekinde yer alan hüküm, istisna ve şartlara tabi olmak kaydıyla, sigortacılar; toprak setleri, kanal yolları ve kademeli kanalların, hendek ve kanalların doğrudan veya dolaylı olarak yol açtığı hasar, zarar veya sorumluluk konusunda sigortalıyı tazmin edecektir. Ancak şu şartlarla ki bu hendek, kanal, toprak set vs. için sigortalı işlerin tamamlanma durumu beklenmeksizin toplam olarak aşağıda belirtilen uzunluğu geçmeyecek bölümler halinde inşa edilmiş olması gerekmektedir.

Beher hasar olayı ile ilgili tazminat miktarı bu bölümlerin onarım masrafı ile sınırlı olacaktır.

19. Kırılma:

Tünel çalışması ve diğer patlamalı çalışmalarda, poliçenin, istenilen profil dışındaki yerlerin bir kaya hatası veya çok büyük bir patlayıcı kullanılması yüzünden, hasar gören yerlerin eski haline getirilme masraflarını istisna tutması normaldir. Büyük bir metro tüneline, tünel aynalarının kırılarak çökmesi sonucunda, üzerinde yoğun trafik ve bina olan meydanın çökmemesi için 2 gün boyunca beton püskürtülmüş, olası hasar önlemdikten sonra, hem tünelin püskürtme betondan arındırılması, hem de eski haline getirilmesi masrafları ciddi miktarlar harcanmasına neden olmuştur. Ne var ki, normal toprak kayması riskini istisna saymak normal değildir.

Mevcut bir tesise ek yapılması veya yerleşim alanları içinde çalışılması da bu tip çeşitli riskler yaratabilir.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

Projenin karakteristiklerine bağlı olarak sigorta poliçesine, üzerinde mutabık kalınmış bir hüküm veya yazılım konulabilir.

20. Dahili Nakliyat:

Gümrüğe veya depo alanına gelmiş olan malzemenin, depo yeri şantiye alanı içinde olsun olmasın, gümrükten veya depodan alınıp monte edileceği yere götürülmesi anlamını taşır.

Burada en önemli risk, malın yükleme boşaltma yapılmasıdır ki, bu da birkaç defa yapılabilecektir. Gümrükten depoya, depodan montaj alanına gibi...

Depo şantiye alanı içinde birkaç yerde olabilir, önemli olan nakledilen malın montaj yerine en az yükleme boşaltma sayısı ile taşınabilmesidir.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

Kloz : 113 veya 220

Ek Prim : Hesaplanacaktır

Dahili Nakliye

Police veya ekinde yer alan hüküm, istisna ve şartlara tabi olmak kaydıyla, sigortalının da ekstra prim ödemeyi kabul etmesi şartıyla, yerel olarak temin edilen malların, aşağıdaki şartlarla sigorta edilmesini sağlayacak şekilde genişletilmiştir.

- Coğrafi limitler içinde hava veya deniz yolu haricinde, şantiye alanına doğru götürüldüğü sırada, çarpma, çarpışma, sel, deprem, seylab, heyelan, kaya düşmesi, çökme, hırsızlık ve yangın sebepleriyle,
- Nakliyata uygun, özel hazırlanmış biçimde ambalajlanması ve depolamayı da kapsayacak şekilde hazırlanmış olması,
- Bu klozla ödenebilecek azami tazminatın beher taşımada miktarını geçmemesi kaydıyla sigorta teminatı altına alınmıştır.

Eğer şantiye dışı depolama söz konusu ise, ek olarak endorsenent 206 : Yangınla mücadele önlemleri ve kloz 207 Kamplar ve Depolar uygulanabilir.

Yerel olarak temin edilecek toplam malzeme bedeli:

Muafiyet:

NOT:

Yükleme boşaltma ile ilgili riskler, sigortacı ile konuşularak teminata dahil edilmelidir

21. Test ve Deneme:

İnşaat dönemi ile karşılaştırıldığında deneme döneminde risk daha büyüktür. Deneme başladığı zaman, taahhüt işleri artık çalışan üniteler haline gelir ve yangın,

patlama ve arıza daha büyük önem kazanırlar, anlaşmanın tüm değeri artık risk içindedir, kümül risk söz konusudur. Sigortacılar kendilerine belirtilenden daha uzun olan risk süresi için teminat vermek istemeyebilirler. Ayrıca poliçede kapsanacak denemenin tipini, farklı bir muafiyetin uygulanıp uygulanmayacağını, deneme süresi boyunca herhangi bir özel istisnanın uygulanıp uygulanmayacağını belirlemek isteyeceklerdir. Bakım süresi dahilindeki müteahhittin sorumluluklarından ayrı olarak, ticari işletme başlar başlamaz veya hedeflenen üretim kapasitesine ulaşır ulaşmaz poliçede deneme için olan kapsam sana erecektir.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

Kloz : 100

Ek Prim : Uygulanmıyor

Makine ve Tesisatın Deneme Teminatı

Poliçe veya ekinde yer alan hüküm, istisna ve şartlara tabi almak kaydıyla, teminat süresi, deneme işlemleri veya test yüklemelerini kapsayacak şekilde uzatılacaktır, ancak bu süre denemenin başlangıç tarihinden itibaren 4 haftayı geçmeyecektir.

Bununla beraber, tesisin bir bölümü bir veya birden fazla teste tabi tutulur ve/veya işletilir veya teslim alınırsa tesisin veya makinelerin o bölümüne ait teminat veya buradan kaynaklanan sorumluluk sona erer, oysa yukarıdaki durumun uygulanmadığı kalan bölümlerine ait teminat devam eder.

Ancak, ikinci el mallar söz konusu olduğunda, buradaki sigorta deneme işlemi başlar başlamaz sona erecektir.

NOT:

Sigortalı, 4 haftadan uzun deneme, test ve işletme dönemlerini daha sigortayı ilk yaptırırken sigortacıya bildirmelidir. Çünkü 4 haftadan sonra uzatılması istenen risk dikkat çekicidir ve sigortacı o anda o riski taşımayı devam ettirmekten vazgeçebilir. Konular ve süreçler, ilk poliçe yaptırılırken, toleranslı süreleriyle konuşulmalıdır.

22. Bakım Dönemi:

Sözleşmede belirtildiği gibi 6 ay, 12 ay, 24 ay veya daha fazla sürede müteahhidin işveren tarafından belirlenen kusurları giderme dönemidir. Bu dönemde müteahhit, tabii afet tehlikelerine karşı sorumlu değildir, ama işveren “alı risk” teminatların bu dönemde de geçerli tutulmasını isteyebilir, son dönemlerde yapılan devlet ihalesi sözleşmelerinde bu talebe daha sık rastlanmaktadır.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

Kloz : 003-004

Ek Prim : Uygulanmıyor

Bakım Ziyaretleri Teminatı

Poliçede veya ekinde yer alan hüküm, istisna ve şartlara tabi olmak ve sigortalının ek prim ödemesi kaydıyla sigorta, mukavelenin bakım hükümlerinde öngörülen yükümlülüklerinin yerine getirilmesi amacıyla yapılan işler sırasında sigortalının müteahhidi tarafından verilen zarar veya hasarı temin etmek üzere aşağıda belirtilen bakım devresini de kapsayacak şekilde genişletilecektir.

Bakım teminatı.....den.....ya kadar

Genişletilmiş Bakım Teminatı

Poliçede veya ekinde yer alan hüküm, istisna ve şartlara tabi olmak ve sigortalının ek prim ödemesi kaydıyla, bu sigorta mukavele işlerinin uğradığı ve aşağıdaki durumlarda oluşan zarar veya hasarı temin etmek üzere aşağıda belirtilen bakım süresini kapsayacak şekilde genişletilebilir.

Mukavelenin bakım hükümlerinde değinilen yükümlülüklerin yerine getirilmesi amacıyla yapılan işler sırasında sigortalı müteahhidin yol açtığı zarar,

Bakım devresinde meydana gelen zarar ancak şu şartla ki ; her zarar veya hasar, hasara veya zarara uğrayan bölüme ait tamamlama belgesinin düzenlenmesinden önce inşaat devresinde sahada meydana gelmiş olmasının tespit edilmesi durumunda tazmin edilecektir.

Bakım devresi.....den.....ye kadar Ek prim Hesaplanacaktır.

Uzatılmış Bakım Süresi Teminatı (Maintenance Period)

Peşinen mutabık kalınmıştır ki; poliçeye eklenen şartlar hilafına, tespit edilen ek primin ödenmesi mukabilinde sigortalının aşağıda belirtilmiş olan çalışmalar sırasında meydana gelen zarar ve ziyanını saptanmış olan bakım süresinin bitimine kadar teminat altına almak amacı ile uzatılabilir.

- Sigortalı müteahhidin, kontratın bakım mesuliyeti altındaki yükümlülükleri yerine getirmek amacı ile yürüttüğü çalışmalar.
- İnşaat sahasında inşaat süresi içinde zarar gören bölümün tamamlama sertifikasının işleme girmesinden önce, bakım süresi içinde meydana gelen zarar ve ziyanlar.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

Kloz :

Ek Prim: Uygulanmıyor

23. İş programı - İşin Uzaması:

Sigortacı, sigortaladığı projenin işveren tarafından onaylanmış bir iş programı çerçevesinde yapılacağını ve bu iş programına göre sapmalar olmayacağını, taşıdığı riskin büyüklüğü takibi açısından bilmek ister. Hangi dönemde, hangi riski, hangi büyüklükte taşıdığını bu iş programına göre takip edecektir. Dolayısıyla, bu iş programından farklı büyük gecikmeler veya ilerlemeler yapılıyorsa, bu farklı dönemlerde meydana gelecek hasarları sigorta teminatı içine almak istemeyebilir. Kabul edilebilir sapma süresi, tarafların mutabakatıyla ve hatta işverenle de görüşülerek belirlenebilir.

Sigortacı, kendisinin onayı alınması kaydıyla iş programından sapmaları sigortalayabileceğini kabul etmektedir.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

Kloz :005

Ek prim : Uygulanmıyor

İnşaat ve/veya Montaj Zaman Cetveli ile İlgili Özel Şartlar

Sözleşmede aksine hüküm yoksa aşağıdaki şekilde anlaşmaya varılmıştır: Poliçede belirtilen veya üzerine ilave edilen müddetlere, istisnalara, hükümlere ve şartlara uymak koşuluyla aşağıdaki haller sigorta kapsamındadır. Poliçeye istinaden teminat altına alınması maksadıyla sigortalı tarafından yazılı olarak yapıları herhangi bir beyan ile birlikte inşaat ve/veya montaj zaman cetveli, ayrıca sigortacılara gönderilen teknik bilgiler buraya dahil edilmiş oldukları addedilir.

Ziyanın oluşundan önce yazılı olarak zaman cetvelindeki değişikliği sigortacılar tarafından kabul edilmiş olmadıkça sigortacılar, aşağıda belirtilen haftaları aşan inşaat ve/veya montaj zaman cetvelinden sapmalar ile bunun neticesi oluşan zarar ve ziyanları sigortalıya tazmin etmekle yükümlü değildir.

Zaman cetvelinden ayrılma :.....hafta

Montaj ve İnşaat Programı İle İlgili Özel Şartlar

Peşinen mutabık kalınmıştır ki; aşağıda belirtilen haller bu sigorta kapsamına alınacaktır.

- Bu poliçenin teminat kapsamına alınmak için sigortalı tarafından yazılı olarak yapılan montaj ve inşaat zaman programı ve teknik bilgiler buraya dahil edilmelidir.
- Sigortacı inşaat ve montaj zaman cetvelinde meydana gelen 4 haftayı geçen uzatmaların sebep olduğu zarar ve ziyarı, hasar meydana gelmeden önce yazılı olarak anlaşma yapılmadığı takdirde, tazmin etmek zorunda değildir.

NOT:

Zaman cetveli ile ilgili özel şart, sigortalı tarafından kabul edilmesi riskli bir klotir. Çünkü, ülkemizde yapılmakta olan taahhüt işlerinde sigortalı, işin doğasına ve coğrafyasına uygun olan bir zaman çizelgesi hazırlamış bile olsa, işin sürdürülmesi ve zamanında tamamlanabilmesi ancak o iş için ayrılan ödeneklerin durumuna bağlıdır.

Bazen, çok büyük taahhüt işleri için bile yeterli ödenek ayılamamakta, normal şartlarda azami 5 yıl süren bir baraj inşaatının 11 yıl devam ettiği gözlenmektedir. Bu, tabii ki her bir taraf için ayrı ayrı büyük risktir. Hem işveren, hem müteahhit ve hem de sigortacı için risktir. Ama koşullar da böyledir. Bu yüzden böyle bir kısıtlamayı kabul etmeden önce sigortalının iyi düşünmesi lazımdır. Ayrıca kloz, sapma süresinde gerçekleştirilecek işlerin uğrayabileceği tabii afet zararlarının ödenip ödenmeyeceği konusunda açık değildir

24. İşin Başlamasının Gecikmesi:

İşin başlaması finansal, teknik veya fiziksel nedenlerle gecikebilir. Bu durumda tüm iş programı ve hedefler de kayacaktır. İşin özellikleri ve tamamlanmasından sonraki kullanım hedeflerine göre, işin başlayamamasındaki faktörler sigorta kapsamına alınabilir.

İşin başlamasının gecikmesi, ekipman, malzeme ve mobilizasyonu zamanında temin edememe, gerekli izinlerin zamanında alınamaması, yeterli ekibin bulunamaması gibi müteahhide bağlı nedenlerden kaynaklanabileceği gibi, kamulaştırmanın yapılamaması, yer tesliminde gecikme, etütlerin zamanında tamamlanamaması gibi işverene bağlı nedenlerden de kaynaklanabilir.

Sigortacı, tüm sigorta işlemleri konuşulurken, bu konunun da önerilmesi durumunda, sözleşme kollarını ve projeyi inceleyerek belli limitte bir teklifte bulunabilir.

Teklifin hazırlanmasında bir önemli etken de, işin başlamasının gecikmesinin, işin sonunda ne gibi menfaatlara veya müeyyidelere sebep olacağıdır. Geç başlamaktan kaynaklanan bir geç bitirme nedeniyle bir ceza ödenmesi gerekiyorsa, sigortacı bunu tabii ki ödemeyecektir. Ama geç başlama nedeniyle geç bitiriliyor ve bu da bir gelir kaybına, menfaat kaybına neden oluyorsa, bu sigortalı olabilir. Bu teminat, daha işler başlamadan, sözleşmeler yapılırken konuşulmalı ve programlanmalıdır. Gecikmenin sigortalı olabilir nedenleri poliçe üzerine yazılmalıdır.

Yapılacak iş yurtdışı kredili bir iş ise, bu teminatın alınmasını kredi kuruluşu da şart koşabilir böylece işin başlayamamasından kaynaklanan gecikme dolayısıyla uğrayabileceği geri ödeme gecikmesinden kurtulmuş olabilir.

Bu teminat, bir bağlantılı kayıptır. Bu teminat alınıyorsa;

1. Tazminat bedeli belirlenmelidir.

Bu bedel, yıllık veya iş bitimine kadar olabilir. Olabilecek azami kayıp olarak hesap edilmelidir.

2. Tazminat süresi belirlenmelidir.

Olmuş hasarın en fazla hangi sürede telafi edilebileceği hesaplanmalı ve bu süre boyunca bağlantılı kayba uğranacağı göz önüne alınmalıdır.

3. Sigortacı, bu teminata da muafiyet koymak isteyecektir. Bu teminata muafiyet, süre olarak konulur. Örneğin, ilk 7 günlük gecikmenin muaf tutulacağı gibi.

4. Bu teminatın konusu ve kapsamı tanımlanmalıdır. Konusu, bir projenin yapım ve nakliyat sigortası kapsamına giren bir hasara bağlantılı kayıp olabilir. Sadece inşaat veya sadece nakliyat veya sadece yangın hasarına bağlantılı kayıp olabilir.

Kapsamı: Tahmini gelir kaybı, temettü, geri ödeme payları gibi kayıpların kapsanması olabilir.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

İşin başlamasının gecikmesi, kendi başına ayrı bir bölüm olarak da yazılabilen yaygın kullanımlı bir sigorta hükmüdür. Koşulları ve limitleri, sigortacıyla tartışılarak belirlenmelidir. Geniş bir anlatımı Yap-İşlet-Devret sigortaları kısmında yapılmıştır.

25. İşin Tamamlanmasının Gecikmesi:

İşin yapımı sırasında, sigorta kapsamına giren herhangi bir riskin gerçekleşmesi, uygulanan iş programına göre gecikmelere sebep olabilir. Gecikmenin sebepleri, sigorta edilebilir riskler içinde ise gecikmeden kaynaklanacak bazı zararlar da sigorta kapsamına alınabilir.

İşin tamamlanmasının gecikmesi, başlamasının gecikmesinden kaynaklanabileceği gibi, işin yürütülmesi sırasında meydana gelecek, sigorta kapsamı içindeki bazı risklerden de kaynaklanabilir. Bunun sonucunda işin tamamlanması gecikerek, yapılacak işin sahiplerinin, bu işi zamanında devir almamalarından dolayı menfaat kaybına veya ödeme zorluğuna uğramalarına neden olabilir,

Ülkemizde de şimdilerde yaygınlaşmakta olan bir gayrimenkul ortaklığı projesinin yapılmakta olduğu sırada büyük bir felakete maruz kalarak 1 yıl gibi bir gecikmeye uğradığını varsayalım. Bu gecikme sonucunda gayrimenkul ortaklığı senetleri belki satılamayacak, değer kaybedecek veya satılmış olanların faiz veya kar payı

ödenmesiyle belki bu işi yapmak için kullanılan kredinin de geri ödeme dönemi gelmiş olacaktır. Bunların hepsi, koşulları ve limitleri mutabakatla belirlenerek sigortalanabilecek risklerdir. Bunların sigortası da, daha iş sözleşmeleri yapılırken sigortacıyla görüşülmelidir.

Bu teminat, bir bağlantılı kayıptır. Bu teminat alınıyorsa;

1. Tazminat bedeli belirlenmelidir.

Bu bedel, yıllık veya iş bitimine kadar olabilir. Olabilecek azami kayıp olarak hesap edilmelidir.

2. Tazminat süresi belirlenmelidir.

Olmuş hasarın en fazla hangi sürede telafi edilebileceği hesaplanmalı ve bu süre boyunca bağlantılı kayba uğranacağı göz önüne alınmalıdır.

3. Sigortacı, bu teminata da muafiyet koymak isteyecektir. Bu teminatla muafiyet, süre olarak konulur. Örneğin, ilk 7 günlük gecikmenin muaf tutulacağı gibi.

4. Bu teminatın konusu ve kapsam tanımlanmalıdır. Konusu, bir projenin yapım ve nakliyat sigortası kapsamına giren bir hasara bağlantılı kayıp olabilir. Sadece inşaat veya sadece nakliyat veya sadece yangın hasarına bağlantılı kayıp olabilir.

Kapsamı: Tahmini gelir kaybı temettü, geri ödeme payları gibi kayıpların kapsanması olabilir. Uygulanmakta olan sigorta koşulu: Bu teminat da başlı başına ayrı bölüm olarak yazılabilen yaygın kullanımlı bir teminat türüdür. Yap-İşlet-Devret sigortaları kısmında anlatılmıştır

26. Açık Kısımlar:

Ön kazı gerektiren işlerde, sigortacı, bir defada açılacak maksimum kazı boyu uzunluğunu bilmek ve kısıtlamak ister. Açık kanal veya kısımlar, doğal olarak her türlü tehlikeye daha müsaittir. Bu riskin, ülkemizdeki kötü bir yansıması da, şehir içinde onarım veya yenileme için açılan hendek veya kanal kazılarının suyla dolarak yanıltıcı görüntü vermesi ve böylece kamuoyunun zarar görmesine neden olmasıdır. Yeterli ikaz panoları konmamış, etrafı çevrilmemiş olabilir.

Ülkemizde, kazı alanındaki hendeğe arabasıyla düşen bir çok kişinin hasar kaydı mevcuttur.

İlk anda gerçekleşebilecek fiziksel hasarların yanı sıra, açık kanalların hasara uğramasının bağlantılı hasarlara da sebebiyet verebileceği düşünülür.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

Kloz : 106

Ek Prim : Uygulanmıyor

Bölümlerle İlgili Koşullar

Poliçe veya ekinde yer alan hüküm, istisna ve şartlara tabi olmak kaydıyla, sigortacılar; toprak setleri, kanal yollar ve kademeli kanalların, hendek ve kanalların doğrudan veya dolaylı olarak yol açtığı hasar, zarar veya sorumluluk konusunda sigortalıyı tazmin edecektir. Ancak şu şartlarla ki, bu hendek, kanal, toprak set vs. için sigortalı işlerin tamamlanma durumu beklenmeksizin toplam olarak aşağıda belirtilen uzunluğu geçmeyecek bölümler halinde inşa edilmiş olması gerekmektedir.

Behar hasar olayı ile ilgili tazminat miktarı bu bölümlerin onarım masrafı ile sınırlı olacaktır.

Bölüm azami uzunluğu.....metre.

27. İnşaatta Yeni Metotlar Kullanılması:

Herhangi bir projeci, mühendis veya müteahhittin belli bir konuda deneyimli olmaları, o konuda yeni geliştirilen son teknikleri başarabilir olmalarını gerektirmez. Toplu konut yapmış bir müteahhittin bu deneyimi, onun yüksek teknolojik sistemlere sahip bir gökdelen de yapabileceğini göstermez. Sigortacı doğal olarak, sigortalayacağı tarafların, işveren de dahil olmak üzere bu konudaki deneyimlerini bilmek isteyecek, risk değerlendirme aşamasında karşılaşılan kriterlere göre işveren ve müteahhitti değerlendirecek, bunun sonucunda sigorta kapsamını belirleyecektir. Burada önemli olan, yeni teknikler kullanılacağına beyanı ve kullanılacak tekniğin ne kadar yeni ve anlaşılmamış olduğunun belirlenebilmesidir.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

Kesin değerlendirme kriteri bulunmadığından halihazırda, yazılımı belirlenmiş bir kloz uygulanmamaktadır. Böyle bir durumda, sigortacının belli bir endorserment uygulamasa bile, poliçe yazılımına bazı maddeler koyarak kısıtlama getirmesi doğaldır. Bu kısıtlama, sigortacıyla tartışılarak belirlenebilir. Mevcut kloz'lar içinde 115 nolu "tasarımcının riski" burada da kullanılabilir.

28. Sözleşme Dokümanlarından Sapma:

Sigortacı, bir projeyi sigortalarken işverenle müteahhit arasında yapılan sözleşmeleri inceleyip ilgili maddeler ve teknik özellikler doğrultusunda sigorta teklifini ve yazılımını hazırlar.

Bu sözleşmelerde daha sonra işveren ve müteahhidin mutabakatıyla değişiklikler, ekler v.s. yapılmışsa ve bu değişiklikler sözleşmenin özünü etkileyecek değişikliklerse bu değişikliklerin sigortacıya bildirilmesi gerekir. Aksi takdirde, herhangi bir hasar durumunda sigortacı eksik ve yanlış beyan nedeniyle hasarı

ödememe hakkını kullanabilir. Çünkü, daha önce risk değerlendirmesi kısmında da gördüğümüz gibi, sigortacı kendisine beyan edilen sözleşme maddeleri doğrultusunda sigorta teklifini yapmaktadır. Bilgisi olmadan riski ağırlaştırıcı bir unsur eklenmesi sigortayı sürdürmesi açısından sigortacının mutlaka bilmesi ve onay vermesi gereken bir durumdur.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

Bu konu için özel bir yazılım yoktur, ancak yapım sigortalı genel şartlarının bazı maddeleri bu konulardan bahseden anlatımlar içermektedir:

“İnşaat Sigortaları Genel Şartları”

Madde 7- Akdin yapılmasından sonra, sigortalı malın teklifname , poliçe ve eklerinde beyan olunan yeri veya hali sigortacının muvafakatı olmadan değiştirildiği takdirde sigorta ettirenin bu değişikliği derhal bildirilmesi istenir.

Aynı maddede

“Sigortalı malın yer ve halinde, rizikoyu ağırlaştırıcı değişiklikleri, sigorta ettiren ihbar süresi içinde kasten bildirmemişse, ihbar süresinden sonra gerçekleşen hasarlara ait tazminat hakkı düşer” der.

29. İnşaatta Tehlikeli Madde Kullanılması:

Baraj, yol, tünel gibi patlatma gerektiren işlerde, müteahhidin patlayıcı madde kullanması, diğer taraftan şantiye tesislerinin ısıtılması ve yemek ihtiyaçlarının hazırlanması için LPG gibi bir yakıt kullanması işin gereğidir. Ancak sigortacı bu maddelerin kullanımından kaynaklanılabilecek hasarların, ancak tehlikeli madde kullanımı şartnamelerine (veya standartlarına) uyulması koşuluyla teminat altına alabilecektir. Bir inşaatta kullanılabilecek tehlikeli maddelerin cinsi, miktarı, muhafaza özellikleri mutlaka sigortacıya bildirilmelidir.

Bu maddelerin kullanımı sırasında ve bu maddelerin kullanımından kaynaklanılabilecek üçüncü şahıslara karşı sorumluluk yaratan hasar ihtimalleriyle, çalışanlara karşı sorumluluk yaratabilecek hasar ihtimalleri de göz önünde bulundurularak bu maddelerin yeri, muhafazası, sigorta koşulları belirlenmelidir.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

Tehlikeli Maddeler Zorunlu Sorumluluk Sigortası hükümleri uygulanmaktadır

30. Desteklerin Çekilmesi: İskele, köprü ayağı, bina kolonu v.s, gibi kalıp ve destek kullanılan işlerde, desteklerin belli bir süre sonra yerlerinden alınması sonucu oluşabilecek hasarları, sigortacı ancak belli kısıtlamalarla sigorta teminatı içine alabilecektir.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

Kloz :20

Ek Prim :Hesaplanacaktır

Destek Malzemelerinin Titreşimi, Kaldırılması veya Zayıflaması:

Poliçede veya ekinde yer alan hüküm, istisna ve şartlara tabi olmak ve Sigortalının kararlaştırılan ek primi ödemesi kaydıyla, destek malzemelerinin titreşimi, kaldırılması veya zayıflamasının yol açtığı zarar veya hasar sonucu ortaya çıkan sorumluluğu da kapsayacak şekilde genişletilecektir.

Ancak şu şartla ki:

- Sigortacılar sadece tam veya kısmi çökme/yıkılma ile sonuçlanan hasar olması durumunda herhangi bir mülk/mal, arazi veya binanın zarar görmesi veya hasarlanmasından doğan sorumlulukla ilgili olarak sigortalıya tazminat ödeyecektir.
- Sigortacılar herhangi bir mülk, arazi veya binanın gördüğü zarar veya hasardan dolayı sorumluluğu ancak bu mülklerin inşaat başlamadan önce iyi durumda olmaları ve/veya hasarı önleyici gerekli tedbirlerin alınmış olması koşuluyla tazmin edeceklerdir.
- Sigortalı gerektiğinde, masrafları kendisine ait olmak üzere inşaat başlamadan önce tehlikeye maruz mülk veya arazi veya binanın durumu hakkında bir rapor düzenleyecektir.

Sigortacılar sigortalıya aşağıdakilerle ilgili olarak tazminat ödemeyeceklerdir:

- İnşaat işlerinin nev'i veya bu işlerin yapılış tarzı ile ilgili olduğu önceden görülen zarar veya hasar,

-Sigorta dönemi sırasında alınması gerekli olan hasar önleyici veya azaltıcı önlemlerin yol açtığı masraflar,

Mülkün dengesini bozacak nitelikte olmayan veya mülkü kullananların tehlikeye sokacak türde olmayan yüzeysel hasarlar.

Tazminat Limiti (Olay başına)

Toplam tazminat limiti

Muafiyet :

NOT:

Burada sigortacı yapılan inşaatın tam veya kısmi olarak çökmesi şartını getiriyor. Çöken kısmın kendine gelen zararın ödenebilirliği konusunda net bir söylem yok, aksine "inşaat işlerinin nevi veya bu işlerin yapılış tarzı ile ilgili olduğu önceden

görülen zararı ve hasar ödenmeyecektir” diye belirtilmiş. Böyle bir olasılığın tespiti de çok zor.

Bu teminat, tahmini azami hasar miktarı hesabı yapılarak limitlendirilmeli, teminatın kapsamı da ifade olarak netleştirilmelidir.

31. Tesislerin Yeri, İnşaat Sahası:

İnşaat sahası poliçe planında belirlenir ve gereksiz şüphelere yer vermemek için inşaat sözleşmesi ile aynı tanım yapılır. Basit bina işlerinin sahasını tanımlamak genellikle zorluğa yol açmaz. Yol inşaatı işlerinin yeri muhtemelen yolun tüm rotasının uzunluğunu kapsayacak ve toplam tanımı için taş ocaklarıyla beraber, her iki yandaki topraktan geçme haklarını da içerecektir. Bir baraj inşaatı durumunda geniş şantiye, depolama alanları ve muhtemelen buralara geçiş yolları da tanımda içerilecektir.

Anlaşma sahası açıkça belirlendikten sonra saha dışındaki depolama, ulaşım ve diğer faaliyetlerin hangi kapsamda sigortalanacağını belirlemek, zor olmayacaktır.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

Kloz: 107-108-109-112

Depo ve Kamplarla İlgili Garanti

Peşinen mutabık kalınmıştır ki; poliçeye eklenen şartlar hilafına, sigortacılar, sigortalıyı kampların ve depoların yalnızca sel afetinden dolayı direk veya indirek olarak uğrayacağı zararı eğer kamplar ve depolar inşaat sahasının son 20 yıl sel afetine uğramamış olan su seviyesinden en yüksek yerlerine inşaat edilmişler ise, sorumluluk ve teminatları altına almışlardır. Ek Prim : Uygulanmamaktadır.

İnşaat Tesis, Ekipman ve Malzemelerle İlgili Garanti

Peşinen mutabık kalınmıştır ki; poliçeye eklenen şartlar hilafına sigortacılar sigortalıyı inşaat tesis, ekipman ve makinelerin 20 yıldır sel afetine uğramayan alanlarda muhafaza edilmiş olması şartlarıyla direk veya indirek olarak sel afetinden dolayı uğrayacağı zarar ve ziyaya ve sorumluluğa karşı teminat altına almıştır. Ek Prim Uygulanmamaktadır.

İnşaat Malzemeleri İle İlgili Garanti

Peşinen mutabık kalınmıştır ki; poliçedeki şartlar hilafına, sigortacılar, sigortalıyı inşaat malzemelerinin, eğer bu malzemeler 3 günlük talep miktarını aşmamışsa ve 10 yıldır sel afetine uğramış alanlarda muhafaza edilmiş olması şartıyla direk veya dolaylı olarak sel afetinden dolayı uğrayacağı zarar ve ziya, sorumluluğa karşı ve teminat altına almıştır. Ek Prim Uygulanmamaktadır

İnşaat Sahalarında Yangın Söndürme Tesisatı ve Yangın Güvenlik Önlemleri Özel Şartı

Poliçede veya ekinde yer alan hüküm, istisna ve şartlara tabi olmak kaydıyla sigortacılar sadece, yangın ve/veya infilaktan doğrudan veya dolaylı olarak ileri gelen zarar veya hasar için sigortalıyı tazmin edeceklerdir.

Ancak şu şartla ki:

1) İşin seyri ile ilgili olarak uygun yangınla mücadele cihazı ve yeterli kapasitede yangın söndürme malzemelerinin her zaman hazır ve çalışır durumda bulundurulması zorunludur.

Tam işleyen ıslak elevatörlü yangın musluklarının yapılmakta olan inşaatın halihazırdaki en üst seviyesine monte edilmiş olması ve geçici uç kapakları ile tıpalanmış olması gerekmektedir.

2) Hortum ve makaraları taşınır yangın söndürücülerinin bulunduğu dolaplar asgari haftada iki kere olmak üzere düzenli aralıklarla kontrol edilmelidir.

3) Kalıp yapısı kaldırıldıktan sonra yerel mevzuatın öngördüğü üzere en kısa zamanda yangın bölümlerinin yapılması gerekmektedir. Asansör kuleleri menfezleri, servis kanalları ve diğer boşluklar, en kısa zamanda ve fakat kurma/montaj işleri başlamadan önce geçici olarak kapatılmalıdır.

4) Atık malzeme düzenli olarak kaldırılmalıdır. Kurutulma/yapılmakta olan bütün kadar her iş günü sonunda yanıcı atıklardan arındırılmalıdır.

5) Aşağıda belirtilen (ve fakat sadece bunlarla sınırlı olmayan) her türlü 'sıcak/kızgın işleme' işiyle uğraşan müteahhitler için 'çalışma izni' alma sistemi getirilmelidir.

- Bileme, kesme veya kaynak işleri,

- Şalümo lambası veya lehim lambalarının kullanımı,

- Sıcak zift dökülmesi,

Veya diğer ısı üretici faaliyetler

Sıcak işleme: yangın söndürücü donanımı bulunan ve yangınla mücadelede eğitimden geçmiş asgari bir işçinin bulundurulması ile yapılmalıdır. Sıcak işlemenin yapıldığı saha tamamlandıktan bir saat sonra incelenmelidir.

Ek Prim: Uygulanmamaktadır

İletişim başarı için gereken en önemli malzemedir ve onun yokluğu insan başarısızlığında en önemli faktördür. Eğer taraflar birbirlerine açık bir şekilde

herkesin hangi risk ve sorumlulukları üstleneceğini açıklasalar dı tartışmaların çoğu hiç çıkmazdı.

Proje küçük bile olsa, inşaat süresinde iletişim eksikliği önemli bir risk olabilir, hatalı iletişim veya eksik iletişim, mesleki takımın çeşitli üyeleri arasında yanlış anlaşma nedeni olabilir.

İletişim eksikliği, haberleşme sistemlerinin fiziksel olarak eksikliği veya yetersizliğinden olabileceği gibi, haberleşmesi gereken gruplar arasındaki koordinasyon eksikliğinden de kaynaklanabilir veya iletişim yetersizliği nedeniyle hasar oluşabilir veya hasar miktarı artabilir. Sigortacının, herhangi bir hasarın iletişim eksikliğinden dolayı ortaya çıkmasını veya artmasını kesin olarak tespit etme şansı yoktur. Bu sigortalının dikkat etmesi ve önlem alması gereken bir rizikodur.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu

İletişim ve koordinasyon eksikliği nedeniyle oluşabilecek bir hasar için henüz uygulanmakta olan bir ek hüküm veya kloz yoktur çünkü böyle bir olayı kesin ölçümlere ve kanıtlara dayandırmak mümkün değildir ama böyle bir olayın sebep olacağı hasarı maddi olarak ölçmek mümkün olacaktır. –

Police, istisna maddesi olmamasına rağmen iletişim eksikliğinden kaynaklanacak hasarları veya hasar miktarının artması riski teminat altına alınması konusunda uzlaşarak police üzerine yazılmalıdır.

İletişim eksikliği, koordinasyon bozukluğundan oluşabileceği gibi, teknik olanakların elvermemesiyle de oluşabilir.

Tüm haberleşme imkanlarının hasar gördüğü ücra bir şantiyede yardım istenmediği için maddi hasar artabilir, yaralı birine yaşam desteği sağlanması için yardım çağrısı yapılamadığından, sorumluluk oranı yükselebilir.

33. Yüzey Suyu, Yeraltı Özellikleri:

Herhangi bir projenin yapımına başlamadan önce, projenin yapılacağı yerin alanının yeraltı suyu, yeraltı jeolojik özellikleri, gerekirse kullanılacak tahliye metotları mutlaka incelenmelidir. Zaten projenin yapımına ve alınması gereken önlemlere de bu inceleme sonucunda karar verilir ama bazen de ihmal ve atlamalar yapılabilmektedir. Örneğin, yapılmakta olan pahalı bir yeraltı istasyon inşaatının kazı, ankraj ve yan tünel çalışmaları sırasında, geniş bir alan ankrajla çevrelenmiş, normal yolundan akış sağlayamayan ve orada mevcut olduğu bilinen yeraltı suyu normal gidişatının iki yanına bölünerek, boş bulunduğu yerde göllenmiş, bir müddet sonra, su birikintisinin üzerinde şiddetli korozyon görülmüş, binalarda çöküntülü oturmalar meydana gelmiş, bunun üzerine tespit yapılarak tahliye yoluna gidilmiştir.

Buna rağmen, yeraltı suyunda beklenmeyen bir artış veya umulmadık jeolojik değişimler olması sigorta kapsamına alınabilir bir risktir.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

Sadece bu risk için belirlenen bir kısıtlama yoktur, ama poliçenin yazılımı sırasında tarafların, bu konuda mutabık kalacakları bir yazılım belirlemelerinde fayda vardır.

34. Güvenlik Önlemlerinin Eksikliği:

Hatalı yapılan bir tasarım sonucunda herhangi bir makine, tesis veya binayı kullananlar, bunların kullanımının elverişli olmamasından kaynaklanan bedeni veya maddi zararlara uğrayabilirler. Bu tip kazalar konusunda bir düzenleme olmaması tasarımcının ve inşaatçının kullanıcıyı koruma sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.

Kullanım sırasında ortaya çıkabilecek ve kullanım eksiklikleri yaratacak bu tip kusurlar, tasarımcının deneyimsizliği ilgili olabileceği gibi, fazlaca mimari estetik kaygılar taşıyan deneyimli bir mimarın, önceliği estetiğe verip kullanım ve güvenlik faktörlerini arka plana itmesiyle de oluşabilir. Bu risk, konutlarda çok büyük sonuçlara sebep olmayabilir, ama havaalanı, otel, resmi binalar, kongre merkezleri, büyük restoranlar, spor salonları gibi kitlelerin bulunabileceği yerlerde büyük zararlara sebep olabilir, büyük sonuçlar yaratabilir.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

Bu konuda, en azından ülkemizde kullanılmakta olan bir sigorta uygulaması yoktur, şu sıralar “Yapı Sorumluluğu Sigortalan” hakkında bir kanun taslağı üzerinde çalışılmaktadır. Kitabın Yapı Sorumluluk Sigortalan” konusunda, bu tip riskler ve ilgili teminatlar kapsamlı olarak anlatılmaktadır.

35. Mekanik ve Elektrik Kırılma:

Bu ifade veya onun bir varyasyonu çoğu inşaat poliçelerinde kullanılır. Bu bir istisnadır ve genellikle inşaat makineleri için, aşağıdaki tipik yazılımla kullanılır:

1. İnşaat tesisinin (poliçede belirtildiği gibi) kendi mekanik veya elektrik bozulmasından, aksamının bozulmasından veya kendi patlamasından doğan hasarı veya kaybı,
2. İnşaat aracının herhangi bir parçasının bir patlamadan dolayı veya inşaat aracının kendi mekanik veya elektrik bozulmasından ya da aksam arızasından dolayı ortaya çıkan kaybı veya hasarı,
3. İnşaat tesisinin herhangi bir parçasının kendi patlaması, bozulması veya düzeninin bozulması sonucu kaybı veya hasarı.

Böyle bir istisnanın nedeni, bu tip bir tesisin sahibinin istediği takdirde bu riske karşı makine kırılması poliçesi altında sigorta bulabilecek olabilir. Düzenli bakımdan geçmediği sürece inşaat makinesi hızlı bozulmaya ve eskimeye maruz kalabilir. Makine sigortacıları, bu yüzden, böyle bir tesisin bozulma riskine kapsam sağlamadan önce bakımlarının düzenli ve tatmin edici olarak yapıldığını bilmek isterler.

Çoğu mühendislik ve inşaat projeleri önemli miktarda makine içerirler. Örneğin modern ofis binaları asansörle, havalandırma cihazlarıyla ve hem ısıtma hem de diğer amaçlarla kullanılan kazanlarla donatılmış olmaktadır. Bu makinelerin değeri çok yüksek olabilir ve işletme denemesi sırasında hasar görme riskinin de fazla olacağı dikkate alınmalıdır.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

36. Deprem:

Taahhüt işlerinde depremin neden olduğu kayıp sayısı ve miktarı nispeten küçüktür, fakat bir felaket potansiyeli her zaman vardır ve sigortacı bir şekilde sorumluluğunu sınırlamak isteyebilir. Deprem poliçesi tehlikenin komple bir istinasını veya belli oranda katılım yapılmasını içerebilir. Hafif sallantıların sık görüldüğü alanlarda yüksek muafiyet uygulanabilir. Yüksek risk birikimiyle karşılaştıkları yerde sigortacılar, depreme diğer risklere verdiklerinden daha düşük bir sigorta bedeli önerebilirler. Ülkemizde deprem teminatı, kesinlikle sigortalı ile 20-80 oranında koasürans şartıyla verilmektedir.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

Kloz 008-009

Deprem Bölgelerindeki Yapılara Ait Koşullar

Poliçe’de veya ekinde yer alan hüküm, istisna ve şartlara tabi olmak kaydıyla sigortacılar, depremden ileri gelen zarar, hasar veya sorumluluğu tazmin edeceklerdir, ancak şu şartla ki; sigortalı, söz konusu saha için geçerli bina yönetmeliklerine göre projede (tasarımda) deprem riskini hesaba katmış olmalı ve malzeme ve işçilik kalitesi ile hesaplarda da esas alınan boyutlara uymuş olmalıdır.

Ek Prim : Uygulanmıyor

Deprem Nedeniyle Oluşan Zarar, Hasar veya Sorumluluğun İstisna Edilmesi

Poliçede veya ekinde yer alan hüküm, istisna ve şartlara tabi olmak kaydıyla, sigortacılar doğrudan doğruya veya dolaylı olarak depremden ileri gelen zarar, hasar veya sorumluluğu temin etmeyeceklerdir.

Ek Prim Uygulanmıyor

Deprem Sebebiyle Meydana Gelen Zarar, Ziya ve Sorumluluğun Hariç Tutulması

Peşinen mutabık kalınmıştır ki; Poliçeye eklenen şartlar hilafında sigortalı direk veya dolaylı olarak depremin sebep olduğu zarar ve ziyanın temininde sigortacıyı mesul tutmayacaktır.

Ek Prim Uygulanmıyor

37. Yangın ve İnfilak:

Yap-İşlet-Devret sigortaları kısmında ayrıntılı olarak anlatılmıştır.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

Kloz: 112

İnşaat Sahalarında Yangın Söndürme Tesisatı ve Yangın Güvenlik Önlemleri Özel Şartları

Poliçede veya ekinde yer alan hüküm, istisna ve şartlara tabi olmak kaydıyla sigortacılar sadece, yangın ve/veya infilaktan doğrudan veya dolaylı olarak ileri gelen zarar veya hasar için sigortalıyı tazmin edeceklerdir.

Ancak şu şartla ki:

1. İşin seyri ile ilgili olarak uygun yangınla mücadele cihazı ve yeterli kapasitede yangın söndürme malzemelerinin her zaman hazır ve çalışır durumda bulundurulması zorunludur.

Tam işleyen ıslak elevatörlü yangın musluklarının yapılmakta olan inşaatın halihazırdaki en üst seviyesine monte edilmiş olması ve geçici uç kapaklar ile tıpalanmış olması gerekmektedir.

2. Hortum makaraları ve taşınır yangın söndürücülerinin bulunduğu dolaplar asgari haftada iki kere olmak üzere düzenli aralıklarla kontrol edilmelidir.

3. Kalıp yapısı kaldırıldıktan sonra yerel mevzuatın öngördüğü üzere en kısa zamanda yangın bölümlerinin yapılması gerekmektedir.

Asansör kuleleri menfezleri, servis kanalları ve diğer boşluklar, en kısa zamanda ve fakat kurma/montaj işleri başlamadan önce geçici olarak kapatılmalıdır.

4. Atık malzeme düzenli olarak kaldırılmalıdır. Kurutulma yapılmakta olan bütün katlar her iş günü sonunda yanıcı atıklardan arındırılmalıdır.

5. Aşağıda belirtilen (ve fakat sadece bunlarla sınırlı olmayan) her türlü 'sıcak/kızgın işleme' işiyle uğraşan müteahhitler için 'çalışma izni' alma sistemi getirilmelidir.

Bileme, kesme veya kaynak işleri

- Şalümo lambası veya lehim lambalarının kullanımı
- Sıcak zift dökülmesi

Veya diğer ısı üretici faaliyetler

‘Sıcak işleme’ yangın söndürücü donanımı bulunan ve yangınla mücadelede eğitimden geçmiş asgari bir işçinin bulundurulması ile yapılmalıdır.

‘Sıcak işleme’nin yapıldığı saha tamamlandıktan bir saat sonra incelenmelidir.

38. Titreşme, Salınım:

Hali hazırdaki bir tesise ek bir tesis yaparken veya yeraltı kazı, tünel işleri yapılırken titreşmenin neden olabileceği hasar ihtimali daha yüksektir. Bir yer altı ulaşım sistemi yaparken de, yüksek bacalı fırınların inşaatını yaparken de yüksek risk vardır. Yapım sırasında kullanılan makine, ekipman ve tekniklerin titreşme ve salınımına neden olabileceği her proje risk taşır. Sigortacı, bu tip bir risk ihtimalini bilmek ve belirlemek isteyecektir. Burada risk hem yapılmakta olan iş için, hem mevcut tesisler için ve hem de üçüncü şahıslara ait çevre yapılar için aynı anda söz konusudur. Yani titreşme, bir anda kümül kasar yaratabilecek bir risktir. Bu yüzden çok üzerinde durulması ve çevresel değerlendirme raporlarının hazırlanmasıyla mutabakatların sağlanması gereken bir risktir.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

Kloz : 120

Ek Prim : Hesaplanacaktır

Destek Malzemelerin Titreşimi, Kaldırması veya Zayıflaması

Poliçede veya ekinde yer alan hüküm, istisna ve şartlara tabi olmak ve Sigortalının kararlaştırılan ek primi ödemesi kaydıyla, malzemelerinin titreşimi, kaldırılması veya zayıflamasının yol açtığı zarar veya hasar sonucu ortaya çıkan sorumluluğu da kapsayacak şekilde genişletilecektir.

Ancak şu şartla ki:

- Sigortacılar sadece tam veya kısmi çökme/yıkılma ile sonuçlanan hasar olması durumunda herhangi bir mülk/mal, arazi veya binanın zarar görmesi veya hasarlanmasından doğan sorumlulukla ilgili olarak sigortalıya tazminat ödeyecektir.
- Sigortacılar herhangi bir mülk, arazi veya binanın gördüğü zarar veya hasardan dolayı sorumluluğu ancak bu mülklerin inşaat başlamadan önce iyi durumda olmaları

ve/veya hasarı önleyici gerekli tedbirlerin alınmış olması koşuluyla tazmin edeceklerdir.

- Sigortalı gerektiğinde, masrafları kendisine ait olmak üzere inşaat başlamadan önce tehlikeye maruz mülk veya arazi veya binanın durumu hakkında bir rapor düzenleyecektir.

Sigortacılar sigortalıya aşağıdakilerle ilgili olarak tazminat ödemeyecekler:

- İnşaat işlerinin nev'i veya bu işlerin yapılış tarzı ile ilgili olduğu önceden görülen zarar veya hasar,
- Sigorta dönemi sırasında alınması gerekli olan hasar önleyici veya azaltıcı önlemlerin yol açtığı masraflar
- Mülkün dengesini bozacak nitelikte olmayan veya mülkü kullananları tehlikeye sokacak türde olmayan yüzeysel hasarlar

Tazminat Limiti (Olay başına)

Toplam tazminat limiti

Muafiyet

39. İhmal ve Dikkat Eksikliği:

Profesyonel bir kimse bejli bir projeyi yürütecek kadar kalifiye ve deneyimli olabilir, fakat yine de tasarımın özel bir kısmında yetersiz kalabilir. Eğer bu sınırlamayı fark etmezse, görevlerini uygun şekilde yerine getirmeden çalışmaya devam ederse problemler olabilir.

Ekonomik kısıtlamalar veya zaman darlığı yüzünden bu tip risk, yükselerek kabul edilmez seviyelere ulaşır ve daha sonra inşaat sırasında problemler doğurabilir. Bu tip risklerin seviyesi ekonomik kısıtlamalar veya zaman darlığı söz konusu olduğunda yükselir. Aşağıdaki örnekte olduğu gibi bunlar inşaat sırasında meydana gelebilir.

Bir mühendis geniş bir şehir içi yol inşaatının sahada stabilizasyon planının bir parçası olan istinat duvarlarının tasarımı için görevlendirilmişti. Toprağa tespiti sistemi, istinat duvarlarını stabilize etmeye uygundu, ancak mühendis ankrajların yüklenme kapasitesini anlamak için gereken testler yapılmadan işin başlamasına izin verdi. Ancak iş iyice ilerlediğinde, ankrajları germe denemeleri yapıldığında kapasitelerinin planlanan yükün çok altında olduğu anlaşıldı. İşin ilerlemesi, duvar boyuna yeni ankrajlar eklenerek problem çözümleninceye kadar durdu.

Mühendis kendince, işverene maddi avantaj ve kar sağlıyordu.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

İhmal ve dikkat eksikliğiyle ortaya çıkacak hasarların da, bu nedenden kaynaklandığının tespit ve ispat oldukça zordur ve fiziksel kriterlere dayandırılmaz. Bu yüzden de belli bir kısıtlama konulmamıştır. ancak sigortacı hasarın bu nedenle oluştuğunu ispatlarsa, hasarı ödemeyecektir.

40. Hırsızlık, Soygun, Gasp

Bir projenin yapım alanında olabilecek hırsızlık, soygun veya gasp olayları ve amaçları konutlarda veya meskun yerlerde olabilecek bu tip olaylardan farklılık gösterebilir. Meskun yerde para ve eşya almak amacı varken, yapım alanlarından daha ziyade satılabilir malzeme, patlayıcı, ufak tefek alet, ekipman çalmak amacı vardır. Şantiye alanında alınabilecek güvenlik önlemleri de doğal olarak konutlardakinden farklıdır.

Özellikle yaygın alana sahip enerji nakil hattı inşaatlarında kablo çalınması, ülkemizde çok rastlanan şantiye hırsızlıklarının başında gelmektedir. Çünkü hem malın günlük sayımı yapma olanağı yoktur, hem malzeme yaygın ve dağınık halde durmaktadır, hem de bu malzeme, bakır olarak satılmaya kalkışıldığında piyasada rahatlıkla alıcı bulacak bir malzemedir. Sigortacı ile sigortalı, yapılacak işin özelliklerine ve coğrafyasına göre bu teminatın kapsamını belirleyebilirler.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

Hırsızlık riski, poliçe üzerinde istisna edilmedikçe veya kısıtlanmadıkça risk teminat dahilindedir. Hırsızlık sigortası genel şartları doğrultusunda işlem görür.

NOT:

Şantiyeler için ‘Taşınan Para Sigortası’ yaptırmak da faydalı olur

41. Grev, Lokavt, Kargaşalık, Halk Hareketleri, Kötü Niyetli Hareketler :

Eğer karışıklıklar yaşanan bir bölgede bu riskin kapsama alınması önerilirse, taraflar kabul edilebilir bir oran üzerinde anlaşabilirler. Herhangi bir tazminat talebi halinde sigortacı hasara bu tehlikelerin neden olup olmadığının ispatını isteyebilir.

Halk hareketleri ise halkın düzensizliği olarak tanımlanabilir. Kargaşa veya halk hareketleri inşaat sahası sınırları dahilinde veya haricinde olabileceği gibi, müteahhittin çalışanlarını veya sivil halkı ya da mercee de içeriyor olabilir. Bu farklı durumlardaki farklı riskler ayrı ayrı değerlendirilirler ve farklı taraflara verilebilirler.

Grev genellikle bir işverenin işçilerinin veya içlerinden bir grubun getirdiği zarar veya hasarı eylem amacıyla, işi aynı anda ve birbirleriyle uyumlu olarak durdurmaları olarak tanımlanabilir.

Saha dahilinde işverenin işçileri ile ve saha dışında başkaları ile ilgili olarak grev eyleminin sonucunda yaralanma ve hasar meydana gelebilir. Aynı şey bir lokavt anında yaşanabilir.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

Kloz : 001

Ek Prim : Hesaplanacaktır

Grev, Lokavt, Kargaşalık ve Halk Hareketleri Teminatı

Poliçede veya ekinde yer alan hüküm istisna ve şartlara tabi olmak ve ek prim ödenmesi kaydıyla, bu poliçe grev, kargaşalık ve halk hareketleri hasarlarını kapsayacak şekilde genişletilecektir. Bu hasarlar işbu ek yönünden her zaman aşağıdaki özel şartlara tabi olmak kaydıyla yine aşağıdakileri ifade edecektir.

Sigortalı malın doğrudan doğruya aşağıdaki olayların meydana getirdiği zarar veya hasarı:

1. Herhangi bir şahsın diğerleri ile birlikte hareket ederek kamu huzurunu bozması (grev veya lokavt ile ilgili olsun olmasın),
2. Bu şekilde oluşan kargaşalığı bastırmak veya bastırmaya teşebbüs etmek veya söz konusu karışıklığın neticelerini azaltmak üzere kanunen yetkili herhangi bir merciin hareketi,
3. Grevci veya lokavta uğramış bir işçinin grevi desteklemek veya lokavta direnmek üzere sürdürdüğü kasıtlı hareketler,
4. Kanunen yetkili herhangi bir merciin bu hareketleri önlemesi veya önlemeye teşebbüs etmesi veya bunların neticelerini azaltmaya yönelik hareketleri,

Ancak şu şartlarla ki:

- a) İş bu poliçenin tüm hüküm, istisna ve şartları; bunların aşağıdaki özel şartlarla değiştirilmesi dışında, bu genişletilmiş teminat ile verilen sigortaya her yönü uygulanacak olup poliçenin metninde zarar veya hasarla ilgili olarak herhangi bir atıf yapılması burada sigortalanan rizikoları dahil edecek anlamına gelecektir.
- b) Aşağıdaki özel şartlar sadece bu genişletilmiş teminatla verilen sigortaya uygulanacak ve poliçenin metni bu ek yokmuşçasına işbu poliçe ile verilen sigortaya tüm yönleri ile uygulanacaktır.

Özel Şartlar

- 1- Bu sigorta aşağıdakileri temin etmez:

- a) İşin tamamen veya kısmen durması veya herhangi bir işlem veya faaliyetin gecikmesi veya inkıtaı veya durmasından ileri gelen zarar veya hasar,
- b) Kanunen yetkili herhangi bir merciinin el koyması, müsaderesi veya harp tekalifi nedeniyle mal ve mülkün daimi veya geçici olarak zapt edilmesinden ileri gelen zarar veya hasar,
- c) Herhangi bir şahsın bir binayı kanunsuz işgalinden dolayı binanın daimi veya geçici olarak elden çıkmasından ileri gelen zarar veya hasar,

Ancak şu şartla ki;

Elden çıkmadan önceki veya geçici olarak elden çıkarma sırasında sigortalı mala vaki maddi zararlarla ilgili olarak sigortacılar sigortalıya karşı yukarıda b ve c maddeleri tahtındaki herhangi bir sorumluluktan kurtulmayacaklardır.

2- İş bu sigorta aşağıdaki olaylardan herhangi birinden doğrudan doğruya veya dolaylı olarak ileri gelen, veya onların neticesinde oluşan zarar veya hasarı temin etmeyecektir.

- a) Harp, istila, yabancı düşman hareketi, düşmanlık veya harbe benzer hareket (harp ilan edilmiş olsun veya olmasın) iç savaş,
- b) İsyan, halk ayaklanmasının bir kısmını oluşturan veya ona neden olan kargaşalık, askeri ayaklanma, başkaldırma, ihtilal, askeri veya gasp edici kuvvet,
- c) Hükümeti “de jure veya de facto” (hukuki veya hükmi) olarak zor kullanmak suretiyle indirmeye veya terör veya şiddet yoluyla etkilemeye yönelik herhangi bir örgütle ilişkisi olan veya bu örgüt namına hareket eden herhangi bir şahsın eylemi.

Sigortacıların bu şartla öngörülenler sebebiyle herhangi bir zarar veya hasarın bu sigorta teminatına girmediğini iddia ettiği herhangi bir hukuk davasında veya diğer kanuni muamelede bu zarar veya hasarın teminata dahil olduğunu ispatlamak mükellefiyeti sigortalıya düşer.

3- Bu sigorta Sigortalının bilinen en son adresine ihbarda bulunulmak suretiyle sigortacılar tarafından herhangi bir zamanda sona erdirilebilir. Bu durumda sigortacılar hitam tarihinden itibaren işlenmeyen süreye ait primin oransal bir bölümünü sigortalılara ödeyeceklerdir.

Tazminat Limiti :

Olay Başına :

NOT:

Burada bahsedilen “ispatlama mükellefiyeti”nin sigortalı ya düşmesi, Türk Ticaret Kanunu’nun ispat külfetinin daima sigortacıya ait olduğunu belirten maddesiyle

çelişmektedir. Burada uygulanan hükümlerin ise, kanun maddesinden daha üstün olarak alınacağı söylenemez. Amir hüküm TTK' dır

42. Terör ve Sabotaj:

Terör ve sabotaj riski ülkemizde son yıllarda, yaşanan olaylar nedeniyle, halk hareketleri ve kargaşalık riskinden ayrıştırılarak primi de ayrı olan bir ek teminat olarak verilmektedir. Burada amaç sigortacıya bölge seçebilme şansını yaratmaktır.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

Kloz :001

Ek Prim : Hesaplanacaktır

Grev, Ayaklanma veya İç Savaştan Doğan Zarar ve Ziya Teminatı (SRCC)

Özel yazılım:

Peşinen mutabık kalınmıştır ki poliçeye eklenen şartlar hilafında ve sigortalının ek primi ödemesi mukabilinde iş bu mukavelenin bakım devresine ait taahhüt süresinde aşağıda maddeler halinde belirtilen grev, isyan ve iç çatışmaların sebep olduğu özel şartlarda belirtilen haller hariç tüm zarar ve ziya teminat altına alınmıştır.

1. Toplum huzurunu bozacak olaylara katılanların (bu grev veya lokavtla ilgili olsa da olmasa da) ve aşağıda Özel Şartların 2.inci maddesinde belirtilmemiş olan her türden hareket,
2. Bu türden olayları bastırmak veya sonuçlarını minimuma indirmek için yapılan kanuni girişimler,
3. Herhangi bir grevcinin veya lokavttaki işçinin lokavta karşı bilerek ve isteyerek direnmesi ve grevi sürdürmeye çalışması halinde
4. Bu türden olayları bastırmak veya sonuçlarını minimuma indirmek için yapılan kanuni girişimler,

Peşinen mutabık kalınmıştır ki:

1. Bu poliçedeki şartlar bu ek ile her yönden sigortaya uygulanacaktır. Ancak bunlar aşağıda belirtilen Özel Şartlarda kısmen değişikliğe uğramıştır ve bu poliçe metnin de değinilen her türden zarar ve ziya burada belirtilen tehlikeleri de içermektedir.
2. Aşağıda belirtilen özel şartlar sadece bu genişletme ile sigortaya tabi tutulabilir ve bu poliçe metni sanki bu ciro yapılmamışçasına sigortaya uygulayabilir.

Özel Şartlar

1. Bu sigorta aşağıda belirtilen durumları teminat altına almıştır:

- a) Çalışmanın tamamen veya kısmen durdurulması, bir operasyonun veya ilerlemenin tamamen veya kısmen durdurulması sebebiyle ortaya çıkar zarar ve ziya,
- b) Kanuni yollardan yapılan icra, müsaadeler veya resmi emir ile sürekli veya geçici tahliye sebebiyle meydana gelen zarar ve ziyan,
- e) Kanunsuz bir şekilde biri tarafından işgal edilme yüzünden binanın geçici veya sürekli olarak tahliye edilmesiyle meydana gelen zarar ve ziyan,

Ancak, sigortacı sigortalı olmuş malın tahliye edilmeden önce veya geçici tahliye sırasında uğradığı fiziki zararı tazmin etmekle yükümlüdür.

2. Aşağıda belirtilen haller sigorta teminatı dışındadır:

- a) Harp, her türlü harp olayları, istila, yabancı düşman hareketleri, çarpışma (harp ilan edilmiş olsun, olmasın),
- b) İç harp, ihtilal, isyan, askeri darbe, ayaklanma, devrim, inzibati ve askeri hareketler sebebiyle meydana gelen bütün zarar ve ziyalar,
- c) Terörizme karşı hükümetin ortaya koyduğu bertaraf etme hareketlerinden doğan zarar ve ziyan,

Sigortacının burada belirtilen şartların provizyonları nedeniyle meydana geldiğini iddia ettiği zarar ve ziyaları teminat altına almamıştır, aksine ispatlamak için yapılan girişimlerin masrafları sigortalıya aittir.

43. İşveren Tarafından Devir Alınan veya Kullanılan Kısımlar:

Poliçelere, yapılan işler, işveren tarafından devralındıktan, kullanılmaya veya ikamet edilmeye başlandıktan sonra kapsamı kısıtlayan bir madde konulur. Bu madde bütün kapsamı istisna kabul ederek başlar, sonra o andan itibaren isteniyorsa, kapsamı yeniden kabul ederek devam eder. İşveren tarafından kullanıma alınan kısma verilebilecek teminatlar:

(1) Garanti Bakımı Kapsamı

- a) Sözleşmedeki bakım şartlarını yerine getirmek amacıyla söz konusu işteki kusurları gidermek için yapılan bir operasyon sırasında müteahhitler tarafından neden olunmuş, veya
- b) Bakım periyodunun başlamasından önce ortaya çıkan bir sebep dolayısıyla meydana gelmiş hasarlar kapsama alınabilir.

Bakım döneminin başlangıcı, aşağıdakilerden hangisi daha önce olursa, o kabul edilir:

- Söz konusu kısmın geçici kabul belgesi alındığı zaman,

- Söz konusu kısım işverene devredildiği zaman,
- Söz konusu kısım işveren tarafından kullanılmaya veya ikamet edilmeye başladığı zaman.

(2) Sınırlı Bakım Kapsamı: İnşaat süresi dahilinde olan bir nedenden dolayı poliçe bakım döneminin başlangıcından önce olan kayıp veya hasarı kapsama alabilir.

Bazı poliçeler bakım periyodunun başlamasının (veya başladı kabul edilmesinin) ardından kapsamı, inşaat anlaşmasının bakım klozları altındaki müteahhittin sorumluluğuna karşı bir tazminatla sınırlandırılır. Ancak, ülkemizde kamu işverenleri son yıllarda, yapım sigortası teminatlarının tamamının, kesin kabule kadar yürürlükte kalmasını talep etmektedirler. Bu talep, risk poliçesinin süre uzatımıyla karşılanıyorsa, bu doğru bir yöntem olmaz bunun yerine tamamlanmış ama tam olarak işletmeye alınmamış kısımlara ‘inşaat işleri, tamamlanmış işler teminatı’ vermek iyi bir çözüm olabilir. Oysa ki işveren tarafından devir alınan veya kullanıma alınan kısımların artık işveren tarafından “işletme sigortası” yaptırılması gerekir.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

Kloz :116

Ek Prim : Hesaplanacaktır

Teslim Alınan veya Hizmete Giren Sigortalı Mukavele İşlerine ait Teminatlar

Poliçede veya ekinde yer alan hüküm, istisna ve şartlara tabi olmak ve sigortalının ek prim ödemesi kaydıyla bu teminatın kapsamı aşağıdakileri de temin edecek şekilde genişletilecektir.

Teslim alınan veya hizmete giren sigortalı mukavele işlerinin bölümlerinin uğradığı zarar veya hasar; ancak bu zarar veya hasarın sigortalı kalemlerin inşasından kaynaklanması ve teminat süresi zarfında meydana gelmiş olması gerekmektedir.

44. Sigortacının Taleplerinin Yerine Getirilmemesi:

Bütün sigorta poliçeleri, sigortalının gerekli tüm bilgileri eksiksiz olarak sigortacıya sağlamasına dayanır ve hemen bütün poliçeler sigortalının sigorta anlaşmasının diğer tüm şartlarına uyulmasını şart koşan bir koşul öne sürerler.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

Bunun için özel bir hüküm yoktur ama genel bir yazılım temayülü vardır. Bu temayül doğrudan poliçe üzerinde yazılabileceği gibi inşaat/montaj sigortaları genel şartlarının bazı maddelerinin ayrıştırılmasıyla da edinilebilir.

Sigortacının Taleplerinin Yerine Getirilmesi

1. Bu poliçede geçen hükümlerin sigortacı tarafından yerine getirilmesi veya uyulması, bu belgedeki ifadelerin ve cevapların doğruluğuna ve sigortacı tarafından yapılan tekliflere bağlıdır.
2. Sigortanın bölümleri ve programı bu poliçenin bir parçası olarak kabul edilmelidir. “Bu poliçe” teriminin geçtiği her yer, program ve bölümler) dahil edilmiş olduğu göz önüne alınarak okunmalıdır. Bu poliçenin program ve bölümlerin herhangi bir yerinde belirli bir anlam eklenmiş olan herhangi bir kelime veya terim kullanıldığı her yerde bu anlamları da kapsar.
3. Sigortalı zarar ve ziyan sorumluluğunu düzenlemek için sigorta edilmemişçesine kendi açısından gerekli tüm tedbirleri alacak, sigortacının tavsiyelerine göre hareket edecek, kanuni icaplar ve imalatçının tavsiyeleri doğrultusunda hareket edecektir.
4. Sigortacının temsilcisinin gerekli görülen herhangi bir zamanda riski kontrol ve teftiş etmeye hakkı vardır ve sigortalı sigortacının temsilcilerine riskin bedelini tespit için gerekli olan her türlü ayrıntı ve bilgiyi sağlamakla yükümlüdür.

Sigortalı, sigortacılar riskin maddi değişikliğini ve sebebini ve çevre şartlarına göre alınması gereken tedbirleri, anında faks ile ve yazı ile bildirmekle yükümlüdür. Gerekli takdirde teminat kapsamı ve/veya primi duruma göre ayarlanacaktır.

Sigortanın devam ettiği sigortacı tarafından sigortalıya yazıyla bildirilmediği takdirde, sigortalı riskin yükseldiği yolunda hiçbir maddi değişiklik yapamaz veya buna izin veremez.

5. Bu poliçe müddeti zarfında hasara sebebiyet veren olay olduğu takdirde sigortalının yapmakla yükümlü olduğu işler şunlardır:

- Kayıp ve hasarın niteliği hakkında sigortacıya derhal telefon, faks ve yazı ile haberdar etmelidir.

- Hasar ve ziyanın minimuma indirilmesi için gücü dahilindeki bütün işlemleri yerine getirmelidir.

- Bütün zarar gören parçaları temsilcisi veya eksper tarafından incelenmesi için muhafaza etmelidir.

- Sigortacı istediği takdirde bu konu hakkındaki tüm bilgi ve dökümanlar temin edilmelidir.

- Hırsızlık ve soygun halinde tüm zarar ve ziyanları ilgili emniyet makamlarına bildirmelidir. Sigortacı, olay meydana geldikten sonraki 14 gün zarfında zarar ve ziyan hakkında herhangi bir bildiri olmadığı takdirde bu zarar ve ziyandan sorumlu

tutulamaz. Sigortacıya yapılan bildirimden sonra, sigortalı küçük hasarları tamir ve temin işlemini yaptırabilir, diğer hallerde sigortacının temsilcisi ziyan ve zararları tamir veya temin işlemlerinden önce teftiş fırsatı elde etmelidir.

Eğer sigortacının temsilcisi durumuna göre yeterli olduğu düşünülebilecek süre içinde teftiş işine başlanmazsa, sigortalı tamir ve temin işlemlerine geçebilir. Bahsedilen parça gerektiği şekilde tamir edilmediği takdirde sigortacının bu poliçe kapsamındaki hasar gören değer üzerindeki sorumluluğu kalkar.

6. Sigortacı, sigortalıdan üçüncü şahıslara karşı rücu edebilmek üzere kendisine sigortalının haklarının devrini isteyebilir ve sigorta şirketi herhangi bir şekilde hasarı ödedikten sonra sigortalının yerine kain olup bu zarar ve ziyanı başkalarından isteme hakkını, hasarı ödemedenden de peşinen kendine devrini talep edebilir.

7. Eğer bu poliçedeki ödenecek miktarlarda herhangi bir değişiklik meydana gelecek olursa sigortalının şahsi mesuliyeti yoksa zarar kabul edilecektir. Taraflar bu konu ile ilgili uzman bir hakem seçerler ve hakemler de kendi aralarında menfaat alakası bulunmayan ve konusunun uzmanı üçüncü bir hakem seçerler. Eğer taraflar bir takvim ayı içinde üçüncü hakemi seçmek konusunda mutabık kalamazlarsa bu takdirde üçüncü hakem bu mukavelenin yapıldığı yerdeki mahkemece seçilir. Üçüncü hakem diğer iki hakemin her toplantısında bulunacaktır. Hüküm sigortacıya karşı herhangi bir dava hakkı için emsal gösterilecektir.

8. Eğer hasar sahte ise veya yanlış bildirilmişse veya dayanak olarak kullanılmışsa veya sigortalı tarafından hile yapılmışsa veya bu poliçeyle şahsi çıkar sağlayacak şekilde davranmışsa veya bir hasar bildirimini yapıp reddedilmişse ve bunu takip eden üç ay içinde hiçbir hukuki dava başlatılmamışsa veya hakem kararıyla halletme yoluna gidilmemişse, hakem veya hakemler veya üçüncü hakem karar aldıktan sonraki üç ay içinde poliçenin sağladığı tüm menfaatler yeniden gözden geçirilecek ve bir sonuca varılacaktır.

9. Bu poliçe kapsamındaki herhangi bir hasar bildirimini sırasında aynı zarar ve ziyanı karşılayan başka bir sigorta da olması halinde, sigortacı kendine düşen miktardan fazlasını ödenek zorunda değildir.

45. Sigortayı İptal Etmeme:

Sigortalı, uzun bir yapım dönemine sahip ve risk taşıyan işlerde, sigortacıdan, herhangi bir hasardan sonra poliçeyi iptal etmeyeceğini peşinen isteyebilir. Bu taahhüt poliçe üzerine yazılmalıdır. Çünkü, sürmekte olan bir işin poliçesi herhangi bir kısmi hasardan sonra iptal edilmişse bu iş için yeniden bir sigorta yaptırmak zahmetli ve pahalı bir iştir. Yeni sigortacı, poliçenin neden iptal edildiğini bilmek isteyecek, sigortalı her türlü kurtarma ve hasar azaltma çalışmalarını yapmış bile olsa

bir şekilde sorumlu tutulacak ve yüksek fiyat veya yüksek muafiyetle karşılaşacaktır. Her ne kadar sigortacı da ticari düşünüyor olsa da, sigortalı açısından da sigortanın sürekliliği önemlidir. Bu nedenle poliçeye, sigortanın herhangi bir hasardan sonra dahi iptal edilmeyeceğine dair hüküm konması, sigortalının lehine bir durumdur.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

Bunun için tercih edilen bir yazılım, sigortalıyla sigortacının anlaşmasıyla belirlenebilir veya genelde kullanılan “işbu sigorta sözleşmesinin herhangi bir hasardan sonra dahi iptal edileceği ve sigortalının da yükümlülüklerini yerine getirmesi kaydıyla işin bitimine kadar kesintisiz sürdürüleceği sigortacı tarafından peşinen kabul ve derc edilmiştir.” şeklinde bir hüküm poliçe üzerine yazılabilir.

46. Hasar, Paylaşma (50/50):

Özellikle montaj işlerinde, monte edilecek mal birçok yerde bekledikten, taşındıktan, depolandıktan sonra nihai yerine getirilir ve takılır. Bu malda herhangi bir hasar veya kusur olduğu ise ancak test veya işletme döneminde ortaya çıkar. Bu anda da, bu hasarın hangi aşamada oluştuğunu tespit etmek imkansız hale gelir.

Hasarın hangi aşamada ve nerede meydana geldiğinin tespit edilemeyeceği durumlar söz konusu ise geçilen aşamalarındaki sigortalar da farklı sigortacılara yaptırılmışsa, bu hasarın bu sigortacılar arasında eşit şekilde paylaşılacağı peşinen kabul edilir ve her iki poliçe üzerine de yazılır.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

Bunun da genel olarak tercih edilen yazılımı:

“50/50 Klozu : Sigortaya konu teşkil eden proje kapsamındaki malzemeler inşaat/montaj sahasına geldiğinde sigortalı tarafından incelenecek ve nakliyesi sırasında bir hasara uğrayıp uğramadığı araştırılacaktır.

İnşaat/montajı yapılan kadar belli bir süre orijinal ambalajında kalacak olan malzemeler muhtemel hasar belirtileri için gözlenecek ve şayet bir hasar konusu söz konusu ise ambalajı derhal açılarak hasar tespit edilecektir. Hatta bu tip hasarlar nakliyat sigortası teminatına dahil olup, inşaat/montaj sigortası kapsamından hariç tutulmuştur.

Yapılan gözlemlerde herhangi bir hasar belirtisi tespit edilmemiş olduğu halde inşaat/montaja alınırken ambalajı açıldığında malzemenin sahaya gelmesinden önce veya sonra meydana geldiğinin açıkça bilinmemesi durumunda hasar, inşaat/montaj ve nakliyat sigortacısı tarafından 30 gün içinde, poliçe şartlarına göre ve eşit (50-50) oranlarda karşılanacaktır.

47. Koasürans:

Özellikle deprem sigortalarında, sigortacıyla sigortalının olabilecek hasarı peşinen paylaşmalarıdır. Koasürans, belli yüzdelerle yapılır, bu yüzdeler ve koasürans yapıldığına dair bir ifade, poliçe üzerine yazılmalıdır.

Sigortalının hasarı yüklenmesini gerektiren başka bir metot da her hasarın belirlenmiş bir kısmının, kararlaştırılan bir minimum ve bir maksimum dahilinde olmak kaydıyla, sigortalının tek başına sorumluluğuna girmesidir. Bu metot ayrıca aşırı riskli projelerde de kullanılır. ‘Koasürans’ ve ‘salfasürans’ terimleri böyle bir katkıyı anlatmak için sıkça kullanılırsa da bu terimlerin kullanılması tavsiye edilmez, çünkü ilk olarak sigortalının ilgisi sigorta yoluyla değildir; ikinci olarak bu kelimeler farklı anlamlarda kullanılır ve son olarak da bunlar muafiyetlerle karışabilirler. Örneğin, %20 oranında sigortalı üzerinde pay bırakılan bir sigorta anlaşmasında %5 oranında muafiyet olsun. Herhangi bir hasardan sonra, sigortalının alabileceği tazminat

100 birimlik riskte %5 muafiyet

$$100 - 5 = 95$$

%20 koasüranstan sonra kalan:

$$95 - 19 = 76$$

Sigortalının alabileceği azami bedel 76’ dır.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

Herhangi bir mal sigortasında, sigortalıyla riskin paylaşımının yapılacağı paylaşma oranı ve kuralı poliçe üzerinde konur.

Deprem teminatında, tarife gereği koasürans zorunlu tutulmaktadır. Deprem teminatındaki sigorta bedelinin %20’si koasürans yoluyla sigortalıda kalmaktadır.

48. Rücu Haklarından Feragat:

Herhangi bir hasardan sonra, sigortacının, “sigortalı” kısmında isimlendirilmiş sigortalılardan herhangi birine rücu edebilme hakkından peşinen vazgeçmesidir. Poliçe üzerine yazılır.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

“Bu klotla ilgili bir talebe neden olan herhangi bir kaza veya tazminat ödemesi sonucunda, yukarıda belirtilen taraflara karşı sahip olabileceği tüm halefiyet haklarından feragat ettiği sigortacı tarafından peşinen kabul edilmiştir.”

NOT:

Bu klozun hiçbir şekilde poliçe cetvelinde belirtilen tazminat limitlerini arttıracakı düşünülmemelidir.

49. Olağanüstü Taahhüt İşleri:

Özellikle deprem gibi felaketlere yatkın bölgelerde olağanüstü değerli taahhüt işleri bakımından yerel piyasa sigorta bedelini sınırlandırılabilir. Farklı bir piyasada yapılan bir poliçe, açığı azaltabilir.

Sahanın doğadan gelen hangi tehlikelere açık olduğunu anladıktan sonra, en çok tartışılan konu toprağın altında ne olduğudur. Muhtemelen bunun nedeni inşaattan önce ihtimal sorunu olan şeylerin, inşaattan sonra gerçek sorunlar haline gelmesidir ve ilgili olan kişiler tahminlerini altıncı hisle yapmaya başlarlar. Diğer taraftan, sürekli değişen teknik, ekonomik ve yasal konuların varlığı ve bunların zaman ve yere göre gelişmesini de unutmamalıyız.

Soru şu şekli alabilir:

Bir kaç sondajdan alınan bilgi gerçek olarak kabul edilebilir ve aynı zamanda sadece sondaj yapılan kuyuların değil kuyuların arasındaki toprakların da aynı yapıda olduğunu mu gösterir?"

Bu mantıklı bir görüş müdür?

Bu riski kimin taşıması gerektiği konusunda da sorular vardır. Hiç bir proje veya saha birbirinin aynısı olmadığına göre anlaşmanın şartlarında kullanılan terminoloji belirsiz ve esnek olmalıdır ki bu problem kısmen çözülebilsin. Aşağıda alıntı yapılan iki anlaşma şartı birbirlerinden ufak farklılıklar gösterirler, fakat ikisi de "fiziksel Şartlar", "yapay engeller", "mantıklı olarak", "önceden görülebilen" ve 'deneyimli müteahhit' sözcüklerini kullanırlar.

I.C.E., Beşinci Edisyon:

"12.(1) Eğer işlerin icrası sırasında müteahhit (hava şartları veya hava şartlarına bağlı şartlardan başka) fiziksel şartlarla veya tecrübeli müteahhit tarafından mantıklı olarak önceden görülemeyeceğini düşündüğü yapay engellerle veya şartlarla karşılaşrsa ve müteahhit bunların ek masraflara yol açacağını düşünürse..."

F.I.D.I.C., Üçüncü Edisyon:

"Eğer işlerin icrası sırasında müteahhit sahada iklim şartları dışında şartlarla veya engellerle karşılaşrsa, ve bu şart ve engellerin bir tecrübeli müteahhit tarafından mantıklı olarak öngörülemeyeceğini düşünürse, müteahhit Mühendisler Temsilciliğine yazılı olarak bildirecektir, ve eğer mühendis de bu şartların tecrübeli bir müteahhit tarafından mantıklı olarak önceden görülemeyeceğine karar verirse..."

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

Tamamen sigortalı ve sigortacının mutabakatıyla belirlenebilir.

50. Tüneller, Galeriler

Tüneller, galeriler kullanım amacına, yapım şekline ve yerine göre büyük farklılıklar gösterebilirler. Bir barajda yapılan derivasyon tüneli ile şehir içinde yapılan bir yeraltı metro tünelinin riskleri çok farklıdır.

Tünelin yapım şekli, kullanılan makineler de fiziksel riski arttırabilir, azaltabilir. Otomatik tünel kazma makinelerinin kullanıldığı, tünellerle dinamit patlatarak, el yordamıyla ilerleyen bir tünelin karşılaşabileceği riskler aynı değildir. Tabii ki seçilen teknikte, tünelin çapı, jeolojisi, amacı çok önemli etkenlerdir ama tünel yapımı için tercih edilen teknik, öncelikle ekonomik nedenlere göre belirlenmektedir.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu

Kloz :101

Ek Prim : Uygulanmıyor

Tünel ve Galeri İnşaatı Özel Şartları

Poliçede veya ekinde yer alan hüküm, istisna şartlara tabii olmak kaydıyla, sigortacılar aşağıdakilerle ilgili olarak sigortalıyı temin etmeyeceklerdir:

- Sadece inşaat sırasında yapılması gerekse bile, yumuşak kayalık bölgeleri sulu harç ile doldurma ve/veya diğer ek güvenlik önlemleri
- Oyuklar/çukurları doldurmak için projede öngörülen asgari kazıyı aşan kazı ve bundan ileri gelen ek masraflar,
- Beklenen su miktarı önemli bir ölçüde arta bile suyu boşaltmak için yapılan masraflar,
- Arıza yeterli yedek imkanlarla önlenemediği takdirde, su boşaltma sisteminin arızalanmasından ileri gelen zarar veya hasar,
- Ek izolasyon için yapılan masraflar ile akar ve/veya yeraltı suyunun tahliyesi için sağlanan tesisler.

51. Yer Altı Kablo ve Boruları:

Bu risk, daha önce altyapı çalışması tamamlanmış veya yapılmış meskun veya meskun olmayan bölgelerde gerçekleştirilecek bir başka projenin yapımı sırasında, daha önceden yapılmış kısımlara zarar verilmesi şeklinde tezahür edebilir. Altyapısı tamamlanmış bölgelerde bir çalışma yapılacaksa, sadece bunların yeraltı haritalarının edinilmesi yetmez bu yeraltı haritalarındaki verilerin sahayla birebir uyması da

gerekir. Edinilen yeraltı haritası, sahadaki duruma uymuyorsa, sigortacı böyle bir durumu teminat altına almak istemeyecektir.

Altyapı tesislerine verilecek bir zarar beraberinde büyük bağlantılı kayıpları da getirebilir. Örneğin, doğalgaz boru hattının delinmesi sonucu, İdare'nin uğrayacağı maddi zararlar, doğalgaz temin edilemediğinden bir fabrikada üretimin durması gibi çeşitli sonuçsal hasarlar ortaya çıkabilir.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu

Kloz :102-117

Ek Prim : Uygulanmıyor

Yeraltı Kablosu Borular ve Diğer Tesislere Ait Özel Şartlar

Poliçede veya ekinde yer alan hüküm, istisna ve şartlara tabii olmak kaydıyla, sigortacılar mevcut yer altı tesislerinin uğrayacağı hasar veya zararı ancak, işler başlamadan önce sigortalının bu kablo, boru ve diğer yeraltı tesislerinin tam konumu hakkında ilgili makamlar nezdinde araştırma yapmış olması ve bunlara baki olabilecek hasarı önlemek için gerekli tüm önlemleri alması halinde, tazmin edecektir. Yeraltı haritalarında (yeraltı tesislerinin konumunu gösteren çizimler) gösterildiği üzere aynı konumda olan bu yeraltı tesislerinin uğrayacağı zarar veya hasar, hasar miktarı üzerinden %20 veya aşağıda (b)' de yazılı muafiyet (hangisi daha yüksek ise) uygulandıktan sonra ödenecektir.

Tazminat her halükarda söz konusu kablo, boru veya diğer yeraltı tesislerinin onarım masrafları ile sınırlı olacak olup dolaylı zarar ve cezalar teminat haricidir.

Muafiyetler

a) Hasar miktarının %20'si

b) Olay başına asgari

52. Ekili Alanlar:

Projenin uygulanacağı saha içinde veya civarında bulunan etkili alanlar, doğrudan projenin yapımından veya projenin yapımında kullanılan malzemelerden etkilenebilir. Yüksek gerilim hattı geçirilecek alanda bulunan fındık bahçelerinin, bu işin yapımı sırasında kullanılacak makinelerden direk zarar görmesi veya bir yol inşaatının civarında bulunan fındık bahçelerinin, kaynayan asfalttan çıkan sülfür buharının yağması sonucunda ürün miktarı ve kalitesinde düşme olması gibi indirek zarar görmesi mümkündür.

Sigortacı, artık tesadüflük bağlantısı taşımayan bu ürünlere gelebilecek zararı ödemek istemeyecektir.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

Kloz : 103

Ek Prim : Uygulanmıyor

Ürün, Orman ve Ekinlere Verilen Zarar veya Hasarın Hariç Tutulması

Poliçede veya ekinde yer alan hüküm, istisna ve şartlara tabii olmak kaydıyla, sigortacılar, mukavele işlerinin yerine getirilmesi sırasında ürün orman ve ekinlere dolaylı veya dolaysız olarak uğratılan zarar, hasar veya sorumluluğu tazmin etmeyeceklerdir.

53. Tarihi Eser Bulunması:

Herhangi bir inşaatın yapımı sırasında çalışma alanı içinde bulunabilecek her türlü ören yeri, tarihi kalıntı ve tarihi ve antik değer taşıyan eserler doğrudan devlet ilgililerine bildirilmeli ve onlar tarafından muhafaza altına alınması sağlanmalıdır. Bu tür buluntular sigorta kapsamı içine alınamaz.

Bir çok inşaat sözleşmelerinde, tarihi bir buluntuyla karşılaşılması durumunda müteahhidin ne yapması gerektiği zaten açıkça belirtilmiştir. Tarihi buluntunun, bulunduğu yerde olabilecek en iyi şekilde muhafaza edilmesi, süratle ilgili kamu görevlilerine haber verilmesi gibi gerekler vardır.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu :

Bu konu, sigorta kapsamına alınabilecek bir konu değildir, çünkü karşılaşılabilecek buluntunun emsal değeri, ancak arkeologların bunları incelemesiyle belirlenebilecektir ve böyle bir malın sahibi sadece kamu olacaktır.

54. Sonuçsal Hasar (Bağlantılı Kayıp):

Sigorta kapsamına giren bir riskin gerçekleşmesi sonucunda sigortalı malda meydana gelen direk hasardan başka, bu malın zarar görmesi nedeniyle meydana gelen dolaylı hasarlara, bağlantılı kayıp veya sonuçsal hasar diyoruz. Bağlantılı kayıplar genellikle maddi kayıplardır.

Örneğin, bir telefon kablosunun bir inşaat sırasında yanlışlıkla koparılması direk hasar, bu hattın kopması sonucunda yapılamayan görüşmelerden kazanılacak görüşme gelirlerinin kaybı dolaylı sonuçsal hasardır. Bazı sonuçsal hasarlar sigortalanabilir. Bunun için ek poliçe almak veya ana poliçe üzerine ek teminatlar ve tanımlar, limitler koymak gerekir. Bağlantılı kayıp yaratan asıl neden, inşaatteki bir risk olabilir, nakliyat hasarı sonucu olabilir, yangın, tabii afet sonucu olabilir. Poliçede, bağlantılı kaybın genel bir teminat mı olduğu, yoksa belli nedenlerle mi sınırlı olduğunu belirtilebilir.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

Bağlantılı kayıp sigortacı ve sigortalının mutabakatıyla, dikkatle ve yanlış anlaşılmalara yer vermeyecek ifadelerle yazılmalıdır.

55. Yeraltı Haritalarının Yetersizliği:

Herhangi bir kazı işi, yapılacak işin bir parçasıysa ve bu işler meskun bölgelerde yapılacaksa sigortacı kazı risklerini belirlemek amacıyla sigortalıdan kullanacağı yeraltı haritalarını ve bunlara uyulmasını ister. Bazen sigortalıya verilen yer altı haritaları ölçek veya kapasite olarak yeterli olmayabilir. O zaman tarafların bu teminatın içeriğinde ve limitlerinde anlaşmaları ve bunu poliçe üzerine yazmaları gerekir.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

Kloz :102

Ek Prim :Uygulanmıyor

Yeraltı Kablosu Borular ve Diğer Tesislere Ait Özel Şartlar

Poliçede veya ekinde yer alan hüküm istisna ve şartlara tabii olmak kaydıyla, sigortacılar mevcut yer altı tesislerinin uğrayacağı hasar veya zararı ancak, işler başlamadan önce sigortalının bu kablo, boru ve diğer yeraltı tesislerinin tam konumu hakkında ilgili makamlar nezdinde araştırma yapmış olması ve bunlara baki olabilecek hasarı önlemek için gerekli tüm önlemleri alması halinde, tazmin edecektir. Yeraltı haritalarında (yeraltı tesislerinin konumunu gösteren çizimler)

gösterildiği üzere aynı konumda olan bu yeraltı tesislerinin uğrayacağı zarar veya hasar, hasar miktarı üzerinden %20 veya aşağıda (b)'de yazılı muafiyet (hangisi daha yüksek ise) uygulandıktan sonra ödenecektir.

Tazminat her halükarda söz konusu kablo, boru veya diğer yeraltı tesislerinin onarım masrafları ile sınırlı olacak olup dolaylı zarar ve cezalar teminat haricidir.

Muafiyetler

a) Hasar miktarının %20'si

b) Olay başına asgari

56. Sigorta Bedelinin Ayarlanması:

Sigorta süresi içinde, sigorta bedeli, sözleşme bedelini aşarsa sigortacı, sigorta bedelini poliçede belirtilen bedelin %20'sini geçmemesi kaydıyla otomatik olarak arttıracak ve poliçe şartlarına göre nihai sözleşme bedeli sigortacıya bildirildiğinde nihai prim hesabı yapılacaktır

Burada problem, poliçe süresi içinde, projenin ihale bedelindeki değil, keşif bedelindeki enflasyonist artıştır. Başlangıçtaki sigorta bedeli, ihale bedelinin toplamı olarak yazılmış olsa bile, bu bedel yıldan yıla..enflasyon oranında eksilecek böylece sigorta, kendiliğinden eksik sigortaya dönüşecektir. Bunu önlemenin yolu;

- Ya yapılan kısımların bedelini her yıl karne katsayısı kadar arttırmak ki bu zahmetli bir iştir ve eksik sigortayı önlemenin kesin çözümü değildir.
- Ya poliçeye bir endeks koyarak bedeli bu endeks oranında arttırmak ki bunda da eksik sigortayı önlemek zamanlama açısından mümkün değildir.
- Ya da poliçeyi dövize çevirmek yahut dövize endekslemektir, şu anda pratik ilerleyen çözüm budur.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

İnşaat/ Montaj sigortaları genel şartlarının sigorta bedelini anlatan 11. Maddesi.

57. Genel Olarak Mevsimsel Tehlikeler:

Yapım işinin, mevsimsel tehlikelerden zarar görmemesi için mutlaka projenin fizibilite aşamasında mevsimsel verilerin ölçümleri yapılmış ve bunların risk periyodu hesaplanmıştır. Projenin hangi risk periyoduna göre gerçekleştirilmekte olduğu sigortacının kesinlikle bilmek istediği bir konudur. Sigortacı her ihtimale karşı, poliçeye, kabul edebileceği risk ölçüm periyodunu da koyabilecektir.

Poliçe yaptırırken beyan edilen risk ölçüm periyodu, sigortacının prim teklifini hazırlamasında önemli bilgilerden biridir. Son 25 yıllık sel, seylab, yağış riski periyoduna göre hesaplandığı bildirilen bir projede meydana gelecek bir hasarda, sigortacı hemen bu hasara sebep olan yağış veya akış miktarını öğrenmek isteyecek, bu akış miktarı, beyan edilen ölçümlemenin altında olduğu halde, umulandan fazla bir hasar oluşmuşsa, bu hasarı ödemekten imtina edecektir. Projenin tasarımında kullanılan periyodun, sigortacıya açıkça belirtilmesi gerekir.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

Tabii afetlerle ilgili tüm kloz'larda, kabul edilen risk periyodları belirtilmektedir.

58. Düşme, Çarpma, Ezilme, Devrilme, Sürtünme:

İş makinelerinin, özellikle mevcut bir tesise ek tesis yapılması veya meskun bölgede çalışması sırasında civar yapılara, mallara, insanlara çarpması, sürtünmesi, vinçten parça düşmesi, ekipman altında ezilme gibi bir çok tehlike vardır. Bu risk, peşinde bağlantılı kayıp da getirebilir.

Mevcut bir yapının yanında yapılmakta olan bir bina inşaatına kurulan bir vinç hareketi sırasında yapıya çarpması v.s, gibi hasarlar olabilir. Ek tesis yapımı

sırasında, iş verenin mevcut yapısına zarar verilebilir ve bu bağlantılı kayba da sebep olabilir.

Uygulanmakta olan Sigorta Koşulu:

Yapım sigortalı ve ekindeki sorumluluk sigortalarının kapsamında, bu riskler de bulundurulmalıdır.

59. Kısmen Tamamlanmış Yapılar

En fazla risk taşıyan konulardan biridir. İçine makinelerin monte edileceği bir sigara fabrikası veya pompa istasyonu binası düşünelim:

İnşaat müteahhidi, kendi inşaat işini bitirmiştir, makine, tesisat ihalesi yapıncaya veya makine, tesisat müteahhidi kendi kısmını yapıncaya kadar bu binalar ihtimalen korunmasız olarak bir süre bekleyeceklerdir. Bu durumda, herhangi bir tehlike anında hasar azaltması çalışması yapabilmek mümkün olmayacaktır. Çünkü inşaat müteahhidinin ekibi gitmiş, makine müteahhidininki de gelmemiş olabilir.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

Tamamlanmamış inşaat işleri teminatı burada da kullanışlı olabilir.

60. Tamamlanmış İnşaat İşleri:

İşin bir kısmının yapımı tamamlanmış ama hala kabulü yapılmamış olabilir. Böyle bir durumda, tamamlanmış kısım, tabii afet ve yangın risklerine maruz kalabilir.

Yapım işleri risklerinden ise artık uzaklaşmıştır. Bunlara, tamamlanmış inşaat işleri diyebiliriz ve bunları işin tamamlanmış inşaat işleri kısmına alabiliriz.

Tamamlanmış inşaat işleri teminatı alınmalıdır.

İnşaat İşleri Tamamlanmış İşler Teminatı (İ.İ.T.İ.T.)

Tamamlanmış riskleri teminat altına alan bir sigorta olup yangın rizikosunun çok az olduğu, ancak yerel jeolojik şartlarından, yapının teknik dizaynından ortaya çıkacak rizikolar ile yapının kullanımının ortaya çıkaracağı veya doğuracağı tehlikelere karşı bir güvencedir. Daha çok işvereni ve kullanıcıları kapsamına alan bir poliçedir. Bu değerleri inşaat işleri bittikten sonra bir yangın ve ek teminatları sigortası ile sigortalamak birçok ek teminat, özel şart ve kloz ile şişirmek ve de zaten az olan yangın rizikosu sebebiyle pek tercih edilen bir durum arz etmez. İşte bu sebeple İ.İ.T.İ.T. ortaya çıkmıştır.

Teminat altına alınmış rizikolar:

- Yangın, yıldırım, infilak,
- Araç çarpması,

- Hava taşıtları,
- Deprem, volkanik aktiviteler,
- Fırtına,
- Sel, dalga, su hasarları,
- Yer kayması, kaya düşmesi, heyelan,
- Don, kar, buz hasarları, çığ,
- Kişilerin kötü niyetli hareketleri
- Teminat dışı haller (hemen her sigortada bulunan)
- Politik riskler,
- Nükleer reaksiyon ve nükleer kirlenme,
- Dolaylı hasarlar,
- Bakımsızlık,

Teminat sadece sigortalı mal varlığına gelecek maddi zararları karşılar. Tam hasarda yenileme dahil tamir masrafları ödenir. Eski yerine yeni parça konmasından dolayı bir tazminat indirimi söz konusu değildir. Orijinal halinden daha iyi yapmak için olabilecek değişiklik ve bu yöndeki masraflar tazminat haricidir.

Eksik sigorta burada da söz konusudur. Sigorta ettirilen değerler hasar halindeki yeni ikame değerlerinden eksik bulunursa eksik sigorta var demektir. Bunun önlenmesinin yolu, sigortayı yaptırırken malın yeni ikame değerlerini: mal bedeli + nakliye + montaj + vergi + resim ve harç değerlerini göz önünde bulundurarak hesaplamakla olur. Burada, bugün bir şey olsa aynı evsftaki yedeğini, yerine kaç koyabiliriz sorusunun kendimize sorulmasıyla ortaya çıkar.

Enkaz kaldırma masrafları da istenildiğinde teminata ilave edilebilir.

İ.İ.T.İ.T.' na uygun riziko çeşitleri:

Yollar, hava alanları, köprüler, tüneller, barajlar, kanallar, limanlar, rıhtım, enerji hatları, boru hatları (parlayıcı, patlayıcı maddeler hariç), sulama sistemleri, su rezervuarları , arıtma tesisleri, kanalizasyon.

61. Önceden Tahmin Edilebilecek Risklerin Hesaba Katılmaması:

Her hangi bir sigorta anlaşması yapılırken sigortacı, civar olanakların araştırılıp gerekli verilerin elde edilip edilmediğini bilmek isteyecektir. örneğin, arkası ormanlık bir lüks otel inşaatı sırasında, en yakın itfaiye olanaklarının ulaşım yollarının araştırılmış olması beklenir. Aynı şey sağlık hizmetleri için de geçerlidir.

Sigortacı, önceden tahmin edilebilecek risklerin yeterince araştırılmamış olmasına karşın, poliçe üzerine kısıtlayıcı bir hüküm koymak isteyebilir.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

Poliçe yazılımı sırasında mutabakatla belirlenebilir.

62. Yetersiz Kontrol ve Aceleyle Yapılan İş:

Bu tip bir risk,

- İşlerin bitirilmesine yakın,
- Bir hasardan sonra,
- iklim koşulları yüzünden umulandan fazla bekleme süresi,
- İşin başlamasında gecikme,

gibi nedenlerden sonra, iş programını yakalama ve işi süresinde yetiştirmek amacıyla çalışıldığı zaman vardır. Bu zamanda kadro da fazlalaştırılabilir ve belki o iş deneyim olarak yeterli olmayan elemanlar alınmak durumunda kalmayabilir. Bu acele ve kontrolden çıkma, işe, işi bitirmekteki gecikmeden çok daha fazla zarar verebilir.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

Sigortacı, bu ihtimale karşı bir kısıtlama koyabilir, bunun mutabakatla yapılması gerekir.

63. Yetersiz Elektronik ve Mekanik Ekipman

Bu risk, herhangi bir hasara sebebiyet vermesi, hasar erken uyarısı, hasardan sonra da hasarı azaltma açılarından düşünülerek önlem alınmalıdır.

Herhangi bir felaket durumunda, mümkünse bunu önleyecek veya bunun etkilerini azaltacak sistemlerin ve ekipmanın bulunması, proje için risk değerlendirmesi yapılırken düşünülmelidir. Bir sel sırasında yeterli tahliye pompalarının, bir yangın için gerekli ikaz ve mücadele ekipmanlarının bulunması, hasarı önleyemezse bile, hasarı azaltıcı unsurlardır.

Şantiye alanı tespit edilirken, civar tehlikeler ve alınabilecek önlemler de belirlenmelidir. Arkası orman olan bir araziye yapılan bir otel inşaatının, yangın riskine karşı bir dozer bulundurması ayrıca hendekler kazarak yangını durdurması için gerekebilir.

64. Projenin Bölge Sahiplerince Kabul Edilebilirliği:

Çevre etkileri olabilecek büyük bir projenin yapımı, eğer daha önceden onayları alınmamışsa, bölge sakinleri tarafından sekteye uğratılabilir veya protesto edilebilir

ve bu, inşaat aşamasına geldikten sonra bir tür halk hareketine dönüşerek umulmayan hasarlara neden olabilir. Kamulaştırma engellenebilir, bölge sakini kamulaştırmaya yanaşmayabilir.

Proje, orada yaşayanların ekonomik kazançlarını dolaylı veya dolaysız azaltıcı, önleyici etkilere neden oluyorsa bir kitle hareketi başlayabilir. Turizmle geçinen bir yörenin, projenin yapımı nedeniyle turistik öğelerden mahrum edilmesi veya balıkçılıkla geçinen bir yörede, balıkların çoğalmasını önleyecek bir projenin hayata geçirilmesi gibi.

Böyle bir riskle karşılaşmamak için, özellikle de yap-işlet-devret projelerinde, bölge sakinlerinin onayını almak ve bunlarla uyumlu ilerlemek doğru olacaktır.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu

Amacıyla poliçe yazılımı sırasında mutabakatla belirlenmelidir. Sadece halk hareketleri hükmünün uygulanmaması.

Sadece halk hareketleri hükmünün uygulanmaması amacıyla, poliçe yazılımı sırasında mutabakatla belirlenmelidir.

65. Yetersiz Saha Yönetimi

Bu çok önemlidir. Yetersiz saha yönetimi, fiziksel hasarlara neden olabileceği gibi isyan gibi, kargaşalık, huzursuzluk gibi insani hareketler sonucu hasarlanmaya da sebep olabilir.

Çok dik bir yamaca kurulan şantiye tesislerine, bir yangın anında yeterli su taşınamaması, bir kaza anında, süratli ve doğru karar verilememesi, yöneticileri uygun kıvamda otorite kuramaması, şantiye içi koordinasyonun ve iletişimin zayıf olması, işin yapımı sırasındaki yönetsel risklerdir. Bu risklerin bir kısmı kasten olmadıkça sigortalanabilir.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu

Bir çok klotz'in içindeki farklı maddeler uygulanabilir, sigortacıyla birlikte bazı yazılımlar geliştirilebilir.

66. Kundaklama

Bir malın isteyerek ve bilerek yakılmasına "kundaklama" dersek bu risk, yapım işleri gibi güvenliğin yetersiz olduğu yerlerde daha fazla görülebilir. Yetersiz şantiye yönetimi bile dolaylı olarak bu riski yaratabilir. İşten çıkarılan bir işçi gelip, inşaatı veya iş makinesini kundaklayabilir. Terör olayları, şantiyede bulunabilecek değerli malzemeleri elde etme isteği, intikam ve kin almak amacıyla yapılan hareketler bu riski arttırabilir. Şantiye yönetimince yeterince üzerinde durulmayan bir ölüm veya

sakatlık yakası sonucu, zarar görenin yakınlarının veya arkadaşlarının dahi öç almak için, sırf zarar vermek amacıyla bu tip davranışlar içine girdiği görülmüş olaylardır.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

Yangın sigortalı genel şartları uygulanacaktır ki orada da “kundaklama”nın istisnası yoksa kapsama dahil mi düşünüldüğü belli değildir. Onun için, yangın teminatının kundaklamayı da kapsayacağı poliçe üzerinde belirtilmelidir.

67. 72 Saat Klozu:

72 Saat boyunca devam eden olayların tek bir hasar sayılması:

Sigortacılar, bir ana felaketten sonra, bunu takip eden artçı felaketlerin tek bir sebepten kaynaklanmış bir silsile olduğunu düşünürler ve 72 saatlik sürede, birbirini takiben oluşan hasarları tek bir hasar gibi değerlendirebilirler. Burada amaç, tazminat limitini sınırlamak ve sigortalı açısından da tek bir muafiyetin uygulanmasını sağlamaktır.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

72 saatlik bir zaman süresi içinde oluşabilecek sel, seylap, fırtına, kasırga veya depremin doğrudan sonucu olarak sigortalı emteaya gelebilecek ziyan ve hasarların tek bir hadiseden kaynaklanmış olduğunun kabul edileceği, dolayısıyla bu poliçe ile ilgili olarak tek bir hasarı meydana getireceği kayıt ve kabul edilmiştir. Bu 72 saatlik sürenin başlayacağı tarihi sigortalı tespit edebilir. Ancak, bu şekilde tespit edilen 2 ayrı süre birbiriyle çakışmayacaktır.

Bu klozla ilgili olarak seçilen 72 saatlik süre, iş bu poliçede yazılı herhangi bir muafiyet şartı için kullanılacaktır.

NOT:

Sigortacı bu klozu, birbirini yakın zamanda takip eden veya tekrarlayan olaylara tek bir hasar tazminatı ödemek ve tek bir muafiyet uygulamak amacıyla kullanmaktadır.

68. Sahtekarlık, Sadakatsizlik, Emniyeti Suistimal

Büyük inşaat işlerinin büyük mal alımlarında, nakit ve kıymetli evrak taşınmasında, yaygın alana sahip projelerin malzemelerinin birkaç yerde depolanmasında, işverenin temin ettiği malzemenin sık veya yaygın depolara veya şantiyelere aktarılmasında sık rastlanan bir hasar türüdür. Fazla miktarda malın sayımında veya tesliminde eksiklik çıkması bir çok proje yöneticisinin problemidir.

Uygulanmakta olan sigorta koşulu:

Sigortalının buna bir kısıtlama koyması doğaldır. Bu nedenle İnşaat/Montaj sigortalı genel şartlarının, ‘Teminat Dışı Kalan Haller’ kısmındaki:

- Envanter açıklan,
- Nakit, kıymetli evrak, fatura, dosya, borç delilleri ve hesaba müteallik bütün defter ve evrak, istisnaları konulmuş ve kullanılmaktadır.

**EK F: İNŞAAT İŞLERİNİN ÖZELLİKLERİ ve PROJELERİN
TAŞIDIKLARI RİSKLER**

A. BARAJLAR

Barajlar genellikle gövde inşaatında kullanılan malzeme tipine veya su basıncına karşı geliş şekline göre sınıflandırılırlar.

Barajları; Ağırlık, kemer, payandalı, zemin toprak dolgu ve kaya dolgu olarak ana sınıflarda toplayabiliriz.

Ağırlık Tipi Barajlar: Bu türler beton veya taş duvardan inşa edilirler ve sadece kendi ağırlıkları ile su kuvvetine karşı dururlar.

Bu tip barajlar yaklaşık 20 m yüksekliğe kadar inşa edilirler. Ağırlık tipi barajlar, üstlerinden fazla miktarda taşkın sel debisi geçtiğinde fazla zarara uğramazlar ve daha dayanıklıdırlar. İlk yatırım ve bakım harcamaları kaya ve toprak dolgu barajlara nazaran daha fazladır.

Kemer Tipi Barajlar: Bu tip barajlar betonarme barajlardır ve suyun kuvvetine kemer (yay) şekillerinin avantajı ile karşı koyarlar. Bu tip barajlarda ağırlık tipi barajlardan daha az beton kullanıldığından ilk maliyetleri daha düşüktür. Bu tipler daha çok kayalık zemine sahip dik kanyonlara inşa edilirler.

Payanda (Destek Ayak) Tipi Barajlar: (Payanda, ayak, destek): Bu tip barajlarda, destek ayaklar arasında, betonarme düz yüzeyli duvarlar veya kemer tipi duvarlar inşa edilerek su tutulur. Ağırlık tipi barajlardan daha az beton gereksinimi varsa da, işçilik ve kalıp masraflarından dolayı, maliyeti yüksek tipte barajlardır.

Toprak Dolgu Barajlar: Bu tip barajlar genellikle barajın inşa edileceği bölgede bulunan zemin malzemesi kullanılarak basit inşaat ekipmanları kullanılmak sureti ile inşa edilirler. Bir toprak dolgu barajda, kum-çakıl, silt, kaya parçaları ve kil malzemeleri kullanılır. Bu barajda suyun gövde içinden geçmemesi amacı ile gövde içinde geçirimsiz kil perde tabakası bulunur.

Toprak barajlar, baraj temelinin yerleşeceği zeminlerin beton barajların yapımına uygun dayanıklılıkta olmadığı durumlarda, istenilen yükseklikte yapılırlar. Kazı, sıkıştırma ve taşıma yapan iş makinelerinin gösterdiği teknik gelişme ve buna karşı beton barajların yapımındaki işçilik ücretlerinin artışı bu tip barajların yapımını daha kolay ve ekonomik hale getirmiştir.

Kaya Dolgu Barajlar: Bu tür barajlar, küçük kaya parçalarından, 25 ton ağırlıktaki kaya parçalarına kadar, pek çok ebattaki kayanın gövdeye doldurulması ile oluşturulurlar. Gövdedeki geçirimsiz tabaka barajın temel seviyesinin altında da devam ederek su sızıntılarını keser. Kayalar inşaat sırasında dolgu yapılacak yere 30-40 metre yukarıdan dökülerek sıkıştırılmış olur. Su tarafında bulunan kayalar, suyun

kuvvetine karşın oldukça düzenli ve aralıkların en az olacağı şekilde itina ile yerleştirilirler ve geçirimsiz tabakayı en iyi şekilde koruyacak şekilde inşa edilirler.

Bu tip barajlardaki en büyük problem, inşaatın bitiminden sonra baraj gölünün ilk dolumunda oluşan büyük oturmalaradır. Bu tür barajlarda düşey oturmalarını ve yatay hareketlerin gövde yüksekliğinin %5 i mertebesine vardığı gözlenmiştir. Bu nedenle barajın esnek su geçirimsiz tabakasının oturmalara karşı yeterince dirençli olmasına dikkat edilmelidir. Bu tür barajlar betonun pahalı ve toprak dolgu barajların yapım malzemesi bulunmayan yörelerde inşa edilirler.. Bu tipler gövde üstünden sel sularının taşıdığı durumlarda bile büyük bir hasara uğramadan ayakta kalabilirler.

BARAJLARI OLUŞTURAN KISIMLAR

Barajlarda; gövde, taşkın savakları, dip savak, enerji üretimi için hidrolik türbin üniteleri (enerji tipi baraj ise), şalt sahası gibi kısımlar bulunur.

Savaklar: Savaklar; gelen sel ve taşkın sularının, baraj gövdesinde belirlenen belli bir seviyeyi aşmadan ve baraj zarar görmeden tahliyesini sağlarlar. Taşkın tipi üst savaklar barajın gövde üstünden suyun kontrollü geçmesini sağlarlar. Daha çok beton barajlarda kullanılırlar, iyi projelendirildiklerinde baraj sudan bir zarar görmez. Yüksekliği fazla toprak dolgu barajlardan başka diğer tiplerde de sık kullanılırlar. Bu tipin oldukça eğimli ve açık kanal şeklinde olanları da vardır.

Savakların diğer çeşitleri baraj gövdesinin yanındaki zeminde inşa edilen, sifon tipinde gövde için inşa edilenlerdir.

Su Alma Yapıları: Barajlardan su almak amacı ile pek çok seviyede, su alma yapısı inşa edilebilir. Bunlar, debiyi kontrol ederler. Bu yapılar fonksiyonlarına ve karakteristiklerine göre çeşitli tiplerde adlandırılırlar.

Su alma yapılarının en basit tipi; ağzında yabancı maddelerin girmesini önleyen kaba ızgara ve beton kütleden oluşmuş yapıdadır. Su alma yapılarının baraj gölü içerisinde kule şeklinde olanları da vardır. Bu yapılarda istenilen su seviyesinden su alabilmek için özel kapak ve yanalar bulunur.

Batardolar: Barajların yapım aşamasında, baraj gövdesinin yapılacağı yeri sudan korumak amacı ile, baraj gövdesinin önüne ve arkasına batardo adında küçük şeddeler inşa edilirler.

Derivasyon Tünelleri: Barajların inşası sırasında akarsuyu barajın inşa edileceği yataktan ayırıp inşaatın yapılabilirliğini sağlamak amacı ile, baraj gövdesinin yanındaki tabi zemine tüneller açılır. Barajın inşaatı bittikten sonra barajda su tutulma işlemi öncesi bu tüneller kapatılırlar.

Ulaşım Yolları: Barajların inşaatı ve servis ömrü sırasında geçici ve kalıcı ulaşımı sağlayan yollardır. Geçici yollar daha çok inşaat sırasında kullanılır ve daha sonra iptal edilirler.

Enerji Santralleri, Türbinler : Bunlar genelde montaj gurubuna girer, imalatçıda yaptırılıp getirilen makinelerdir. Yerinde monte edilerek, sudan elektrik üretir. Monoblok ve pahalı parçaları vardır.

Barajların, inşası sırasında uğrayabileceği en büyük tehlikeler, batardonun feyezan gücüne dayanamaması, umulmadık bir jeolojik katmanla karşılaşılması sonucu tünelin çökmesi, montaj sırasında türbinlerin zarar görmesi gibi tehlikelerdir.

Bazıları genellikle meskun olmayan kesimlerde yapıldığı için üçüncü şahısların zarar görmesi riski oldukça düşüktür , ancak taşocağının işletilmesi veya nakliyat nedeniyle üçüncü şahıslara zarar verilebilir

Ayrıca baraj şantiyesine giden yollar köy, kasaba gibi yerleşimlerden geçiyorsa oradan geçen iş makineleri, kamyonlar, araçlar, orada yaşayanlara, evlerine, hayvanlarına zarar verebilir.

Baraj İnşaatı İçin Yaptırılması Gereken Yapım Sigortalarının Kapsamı Aşağıdaki Gibi Seçilebilir.

Baraj sigortası Kapsam Önerisi:

1. Şantiye Tesisleri, Atölyeler,
2. Depolar, İnşaat Malzemeleri,
3. Şantiyeye Gelmekte Olan veya Şantiye Alanı Dışında Depolanan Mal (HES'ler için),
6. Enkaz Kaldırma Masrafları,
7. Mesleki Ücretler,
8. Ekspres Nakliyat,
11. Aşırı Yağış,
12. Sel, Taşkın, Su Basması (Feyezan Dahil Edilerek),
13. Rüzgar, Fırtına (Şantiye Tesisleri İçin),
15. Çökme, Toprak Kayması, Kaya Kayması, Çığ Düşmesi,
18. Dolgu Kaybı,
19. Kırılma
22. Bakım Dönemi,

23. İş Programı İşin Uzaması,
29. İnşaatte Tehlikeli Madde Kullanılması,
32. İletişim Eksikliği,
36. Deprem,
37. Yangın ve İnfilak (Şantiye Tesisleri için),
41. Grev, Lokavt, Kargaşalık, Halk Hareketleri, Kötü Niyetli Hareketler,
42. Terör ve Sabotaj,
43. İşveren Tarafından Devir Alınan veya Kullanılan Kısımlar (Geçici yollar, derivasyon tünelleri) için,
44. Sigortacının Taleplerinin Yerine Getirilmemesi,
45. Sigortayı İptal Etmeme,
48. Rücu Haklarından Feragat,
49. Üçüncü Şahıslara Karşı Sorumluluk,
52. Çapraz Sorumluluk,
54. Tüneller, Galeriler,
57. Tarihi Eser Bulunması,
60. Sigorta Bedelinin Ayarlanması,
61. Genel Olarak Mevsimsel Tehlikeler,
71. 72 Saat Kızı,

• (Yukarıdaki öneri sadece baraj için yapılmış olup, bu öneri hidroelektrik santraller için değildir.)

Baraj Sigortası Poliçe Yazılım önerisi:

Sigortanın Kapsamı :

1. İşbu sigorta konusunu teşkil eden tüm değerleri, şantiyedeysen veya şantiyeye gelmek üzere yolda veya depodayken, meblağlar kısmındaki bedeller üzerinden eksiksiz olarak, proje bitimine kadar, bütün rizikolar dahil sigortalamaktadır. (Madde3)
2. Projeyi gerçekleştirmek için, şantiye alanına kurulan tüm şantiye tesisleri, atölyeler, depolar, sigorta bedel cetvelinde gösterildikleri bedellerle, bütün rizikolar teminatıyla kapsama dahildir. (Madde 1-, Madde 2)

3. Herhangi bir hasardan sonra gerekebilecek enkazı kaldırma ve temizleme masrafları, sigorta bedel cetvelinde gösterilen bedelle teminata dahil edilmiştir. (Madde 6)

4. İş bedelin..... den oluşmuştur, keşif artışı olmadıkça da bedelde artış beklenmemektedir. (Madde 60)

5. Derivesyon tünelleri memba ve mansap batardoları ile by-pass'la yukarı çekilecek yol inşaatı geçicidir. İnşaatları tamamlandıktan sonra teminat dışında kalacaklardır. (Madde 43>1

6. Sel seylab feyezan overtopping teminatı şu tip olayları da kapsayacaktır:

- Yağış dolayısıyla oluşan sel-seylab,
- Karların erimesi veya yağışı takiben aşın yüzey suyu birikmesinin ve bunun hareketlerinin vereceği hasarlar,
- Yapıların, normal .akşını değiştirmiş sudan (su hareketinden) veya teknik şartnamedeki standartlara rağmen taşkından etkilenmesi,
- Sel - su basmasının, fırtına, med-cezir gibi diğer afetlerle birleşerek verebileceği hasarlar,
- Yeraltı sularının taşması,
- Hangi sebeple olursa olsun taşma, overtopping. (Madde 11, Madde 12)

7. İdare ile yapılan sözleşme gereği, inşaat işleri grubunun, iş programına nazaran daha fazla iş yapması durumunda, İdare, bu fazla işin bedelini de ödeyeceğinden , poliçe ekindeki iş programı ve para akış programında olabilecek tüm sapmalar, teminat dahilinde telakki- edilecektir. (Madde 23)

8. İşin, mevsim koşulları veya teminat kapsamındaki risklerden dolayı kesintiye uğraması/durması sırasında da olabilecek hasarlar teminat kapsamındadır. (Madde 61)

9. Bakım teminatı:

- anlaşma gereği, işteki kusurları gidermek için yapılan bir operasyon sırasında müteahhit tarafından neden olunan hasarlarla,
- bakım döneminin başlamasından önce ortaya çıkan bir sebep dolayısıyla meydana gelen hasarları teminat altına alınacaktır. (Madde 22)

10. Grev, lokavt, kargaşa 7 kötü niyetli hareketler, halk hareketleri, terör ve sabotaj teminatı..... limitle teminata dahil edilmiştir. (Madde 41, Madde 42)

11. . Ekstra çalışma masrafları ile ekspres nakliyat..... limitle teminata dahil

edilmiştir. (Madde 7, Madde 8)

12. Sigortalı değerlerin doğrudan doğruya deprem, fırtına sel, su baskını nedenleri ile birbirini takip eden 72 saat zarfında herhangi bir zamanda hasarlanması halinde bu hasarın tek bir olay sonucunda oluştuğu düşünülecek ve bu hasar, bu poliçe hükümlerine göre tek bir hasar olarak kabul edileceğinden tek bir muafiyet uygulanacaktır. Sigortalı, sürenin ne zaman başladığına kendisi karar verecektir. (Madde 71)

13. Herhangi bir değişiklik söz konusu olduğu ve bu poliçenin geçerlilik süresi dahilindeki kapsamını, anlamını maddi olarak değiştirdiği takdirde, sigortalı, sigortacıya yazılı ihtarda bulunarak bu değişikliği bildirecektir. (Madde 44)

14. Rücu haklarından feragat : Sigortacı, sigortalı kısmında belirtilen tüm taraflar için, onlara karşı rücu ve dava açma haklarından feragat etmeyi peşinen kabul etmiştir. (Madde 48)

15. İş bu poliçe, işin başından projenin kesin kabulüne kadar geçerli ve yürürlükte kalacak olup, herhangi bir hasar durumunda, sigortacının bu poliçeyi iptal etme hakkı peşinen kaldırılmıştır. (Madde 45)

16. Bütün rizikolar teminatının proje ve şantiye tesisleri için:

- Rüzgar, fırtına,
- Çökme, toprak kayması kaya kayması,
- Dolgu kaybı,
- Kırılma,
- Deprem,
- Yangın ve infilak

Rizikolarını da kapsadığı sigortacı tarafından teyid edilmiştir. (Madde 13, Madde 15, Madde 18, Madde 19, Madde 36, Madde 37)

17. İnşaatta kullanılacak olan tehlikeli ve patlayıcı maddelerin etrafa ve kişilere verebileceği zararlar kullanım için gereken önlemlerin alınmış olması kaydıyla teminata dahil edilmiştir. (Madde 29)

18. Herhangi bir hasardan sonra, hasarın bildirimi için gerekli iletişim, hasardan etkilenme sonucu zamanında yapılamamışsa (yapılamazsa), bu durumun sigortacı tarafından belli kısıtlamalarla kabul edileceği sigortacı tarafından teyit edilmiştir. (Madde 32)

19. İnşaat sırasında çıkabilecek herhangi bir tarihi eser, sigortacının sorumluluğunda

değildir. (Madde 57)

20. Üçüncü şahıslara verilebilecek zararlar, poliçenin II. kısmındaki limitler ve açıklamalarla teminat altına alınmıştır. (Madde 49, Madde 52)

B. ENERJİ SANTRALLERİ:

ÇEŞİTLERİ:

Enerji üretimi için kurulan tesisler genellikle enerji üretiminde kullandıkları enerji kaynağına göre sınıflandırılırlar

Hidroelektrik Santraller: Bu tip tesisler enerji amaçlı kurulan barajlarda biriken suyun potansiyel enerjisini elektrik enerjisine çeviren tesislerdir.

Termik Santraller: Termik santraller genellikle düşük kalorili kömür veya fuel-oil yakıtının yarattığı ısı enerjisinden buhar elde etme prensibi ile çalışırlar. Elde edilen buhar basınçlandırılarak tribünlerden geçirilir ve elektrik enerjisi elde edilir.

Doğalgaz Santralleri: Doğalgazın yakıt olarak kullanıldığı santrallerdir. Elektrik enerjisi üretirler.

Nükleer Santraller: Nükleer enerji ile çalışan santrallerdir. Bu tesislerin inşaatı ve işletilmesi belirli bir tecrübe ve teknoloji birikimi gerektirir.

Rüzgar Santralleri : Hem yatırım hem işletme bedeli düşük olan rüzgar santrallerinin yatırımı öncesinde, kurulacak yerin rüzgar ölçümlerini belli bir süre almak gerekir

Güneş Enerjisiyle Çalışan Santraller : Çok sıcak ve güneşli ülkelere kurularak, güneş enerjisinden büyük ölçekli elektrik üreten santrallerdir. Yanlarında, çok çabuk devreye girebilen, başka tür yakıtla çalışan ikinci bir santral yapılırsa yatırım daha uygun hale gelir.

Kojenerasyon : Aynı anda ısı ve enerji üreterek, enerjinin daha verimli kullanılması sağlanan bir teknolojiye, geleceğin büyük potansiyeli olarak bakılmaktadır.

Okyanus Termik Santrali veya Dalga Santrali : Büyük ölçekli çözüm üretmeyen, büyük yatırımlardır.

Enerji Santrali İnşaatı/Montajı işi için Yaptırılması Gereken Yapım Sigortalarının Kapsamı Aşağıdaki Gibi Seçilir

1. Şantiye Tesisleri Atölyeler,
2. Depolar, İnşaat Malzemeleri,
3. Şantiyeye Gelmekte Olan Veya Şantiye Alanı Dışında Depolanan Mal,
4. Kusurlu İşçilik, Kusurlu Malzeme,

5. Kusurlu Dizayn Kusurlu Tavsiye,
6. Enkaz-Kaldırma,
7. Mesleki Ücretler,
8. Ekspres Nakliyat,
11. Aşırı Yağış,
12. Sel, Taşkın, Su Basması,
13. Rüzgar, Fırtına,
15. Çökme, Toprak Kayması, Kaya Kayması, Çığ Düşmesi,
20. Dahil Nakliyat,
21. Test Ve Deneme,
22. Bakım Dönemi,
23. İş Programı-İşin Uzaması,
27. İnşaatte Yeni Metotlar Kullanılması,
29. İnşaatte Tehlikeli Madde Kullanılması,
30. Desteklerin Çekilmesi,
35. Mekanik Ve Elektrik-i Kırılma,
36. Deprem,
37. Yangın Ve İnfilak,
38. Titreşme, Salınma,
41. Grev, Lokavt, Kargaşalık, Halk Hareketleri, Kötü Niyetli Hareketler,
42. Terör Ve Sabotaj,
44. Sigortacının Taleplerinin Yerine Getirilmemesi;
45. Sigortayı İptal Etmeme,
46. Hasar Paylaşma (50/50),
48. Rücu Haklarından Feragat,
49. Üçüncü Şahıslara Karşı Sorumluluk,
51. Kamuya Karşı Sorumluluk,
52. Çapraz Sorumluluk,
53. Olağanüstü Taahhüt İşleri,

- 60. Sigorta Bedelinin Ayarlanması,
- 62. Düşme, Çarpma, Ezilme, Devrilme, Sürtünme,
- 68. Projenin Bölge Sahiplerince Kabul Edilebilirliği,
- 69. Yetersiz Saha Yönetimi,
- 70. Kundaklama,
- 71. 72 Saat Klozu,

C. ENERJİ NAKİL HATLARI, HABERLEŞME KABLOLARI:

Bu hatlar enerji veya haberleşme amaçlı kullanılırlar , döşeme, montaj şekilleri ve pozisyonları gereği aşağıdaki tiplerde anılırlar

Yerüstü Hatları: Direkler, kuleler üzerinden taşınan yerüstü nakli hatlarıdır. Yüksek ve orta gerilim enerji hatları, dere, göl, dağ gibi tabiat engellerini de aşarlar. Bu hatlarda direk aralıkları oldukça mesafelidir. Bu nedenle inşaatlarında ve kabloların uygun montajında oldukça zorluklar çekilir. Rüzgar, yağmur, kar, buzlanma gibi tabiat şartlarında montaj ve inşaat oldukça risklidir. Hattın geçeceği alanların vaziyeti de önemli riskler taşıyabilir.

Yeraltı Kabloları: Yeraltından döşenen enerji veya haberleşme vazifesi gören kablolar genellikle beton bir dikdörtgen kütle içerisinde yer alan birden çok kılavuz borular içerisinde geçirilirler. Bu beton malzeme ve bazen de kablo üzerine döşenen tuğlalar, kabloların geçtiği yer daha sonra kazıldığında, kabloları korumak amacı ile inşa edilirler. İnşaat sırasında bu tür kabloların 30-40 cm üzerine kazıda kabloların kapatılmasını engellemek için, uyarıcı fonksiyonu olan uyarı bantları gömülür. Bu tür hatlarda yer yer muayene bacaları inşa edilir. Bu bacalardan kabloların bakım ve yenileme işlemleri yapılır.

Su Altı Kabloları: Derin su geçişlerinde, boğaz geçişlerinde veya adalara enerji ve haberleşme sağlamak amacı ile sualtı kabloları kullanılır. Bu kablolar özel gemilerle döşenir. inşaatları sırasında fırtına, gemi çarpması gibi riskler oluşabilir. Kabloların deniz altında döşenmesi sonrası en büyük risklerden biri gemi çapaları ile zarar görmeleridir. Kabloların kıyılarda (sığ sularda) yer alan kısımları dalga ve gel-git tesirlerine açık olacağından iyi projelendirilmelidir. Bu tür kabloların bakımı da inşaatı kadar tecrübe gerektirir.

Kablolar gibi geniş alana yayılmış işlerde sigortacı tercihen tahmini maksimum kayıp (TMK) hesabı yaparak sigorta teminatı verecektir. Çünkü kablo sermek için açılan trenç uzunluğu veya yerüstü kablolarındaki iki otomatik kesici arasındaki mesafe, sigortacının TMK hesabı yapabilmesi için gerekli ipuçlarıdır ve böylece sigortacı da üzerinde gereksiz yük taşıyamayacaktır.

Kablo İnşaat/Montajı İşi İçin Yaptırılması Gereken Yapım Sigortalarının Kapsamı Aşağıdaki Gibi Seçilebilir.

1. Şantiye Tesisleri Atölyeler,
2. Depolar, inşaat malzemeleri,
3. Şantiyeye Gelmekte Olan Veya Şantiye Alanı Dışında Depolanan Mal
8. Ekspres Nakliyat,
9. İşverenin Mevcut Mal Mülkü,
10. Civarda Mevcut Bulunan Mal Mülk,
11. Aşın Yağış,
12. Sel, Taşkın, Su Basması,
13. Rüzgar, Fırtına,
15. Çökme, Toprak Kayması, Kaya Kayması, Çığ Düşmesi,
19. Kırılma,
20. Dahili Nakliyat,
21. Test Ve Deneme,
22. Bakım Dönemi,
23. İş Programı - İşin Uzaması,
26. Açık Kısımlar,
36. Deprem,
38. Titreşme, Salınım,
40. Hırsızlık, Soygun, Gasp,
41. Grev, Lokavt, Kargaşalık, Halk Hareketleri, Kötü Niyetli Hareketler,
42. Terör ve Sabotaj,
43. İşveren Tarafından -Devir Alınan Veya Kullanılan kısımlar,
44. Sigortacının Taleplerinin Yerine Getirilmemesi,
45. Sigortayı İptal Etmeme,
46. Hasar Paylaşma (50/50),
48. Rücu Haklarından Feragat,
49. Üçüncü Şahıslara Karşı Sorumluluk,

- 52. Çapraz Sorumluluk,
- 55. Yeraltı Kablo Ve Boruları,
- 59. Yeraltı Haritalarının Yetersizliği,
- 60. Sigorta Bedelinin Ayarlanması,
- 62. Düşme, Çarpma, Ezilme, Devrilme, Sürtünme,
- 72. Sahtekarlık ve Sadakatsizlik, Emniyeti suistimal,

D. YOLLAR:

Yolları genel olarak taşıt ve yaya yolları olarak ikiye ayırabiliriz.

Taşıt yollarını fonksiyonlarına, enkesit tasarımına kaplamalarına göre çeşitlendirebiliriz.

FONKSİYONLARINA GÖRE YOLLAR:

- Ana Karayolu
- Ekspres Yollar (otoyollar)
- Transit Yollar
- Mahalli Yollar olarak sınıflandırılabilirler.

Ana Karayolu: Bu yollar genellikle süreklilik arz eden ve ana trafiğin kullandığı yollardır.

Ekspres Yollar (Otoyollar): Yola erişimin tam kontrol edildiği, bölünmüş halde trafiğin hareket ettiği ana karayoludur. Bu tür yollarda trafiğin durduğu kavşak veya sinyalizasyon gibi unsurlar bulunmaz. Yol inşa ve araç sürüş konforları üst düzeyde tutulan yollardır.

Transit Yollar: Genellikle diğer bağlantı yapan yolların yol verdiği trafiği taşıyan yollardır. Bunlar şehir içi, cadde veya dışı yollar olabilir.

Mahalli Yollar: Bu tür yollar genellikle komşu araziye veya yerleşim birbirlerine ulaşım sağlayan yerleşim içi yollardır.

ENKESİTLERİN TASARIMINA GÖRE YOLLAR:

Bölünmüş ve bölünmemiş yollar olarak sınıflandırılabilirler.

Bölünmüş yollar bir yönde hareket eden trafiğin, zıt yönde hareket eden trafikten fiziksel engellerle ayrıldığı yollardır. Bölünmemiş yollarda zıt yönde hareket eden trafiği birbirinden ayıran doğal engel yoktur. Sadece şerit çizgileri gibi görsel ayrımlar vardır.

Genellikle bölünmüş yollarda trafik daha hızlı ve daha güvenli hareket eder. Bu tip sınıflandırma şerit sayılarında telaffuz edilebilir.

KAPLAMA SINIFLARINA GÖRE YOLLAR:

Kaplama taşıtların yolla temas ettiği yolun bir parçasıdır. Yolların maliyetini oldukça etkileyen bir unsurdur.

Kaplama şekli yolda sürüş emniyetini ve hızını direk olarak etkiler. Beton asfalt, stabilize, sathi kaplama yollar ülkemizde en sık görülen tiplerdir.

Bir yol inşaatı sırasında karşılaşılabilecek önemli risk toprak kayması sonucu ağır, pahalı yol yapım makinelerinin zarar görmesidir. Yol, mevcut bir yolun genişletilmesi veya ıslahı amacıyla yapılıyorsa, sürekli akan trafik, bir anda kümül hasar yaratmaz ama sürekli adeti artan sorumluluk hasarlarına neden olabilir.

Yol İnşaatı İşi İçin Yaptırılması Gereken Yapım Sigortalarının Kapsamı Aşağıdaki Gibi Seçilebilir.

1. Şantiye Tesisleri Atölyeler,
2. Depolar, İnşaat malzemeleri,
5. Kusurlu Dizayn Kusurlu Tavsiye,
7. Mesleki Ücretler,
8. Ekspres Nakliyat,
9. İşverenin Mevcut Mal Mülkü,
10. Civarda Mevcut Bulunan Mal Mülk,
11. Aşırı Yağış,
12. Sel, Taşkın, Su Basması,
13. Rüzgar, Fırtına,
15. Çökme, Toprak Kayması, Kaya Kayması, Çığ Düşmesi,
16. Zemin İncelemelerinin Yetersizliği,
18. Dolgu Kaybı,
19. Kırılma,
22. Bakım Dönemi,
23. İş Programı - İşin Uzaması,
26. Açık Kısımlar,

28. Sözleşme Dökümanlarından Sapma,
29. İnşaatte Tehlikeli Madde Kullanılması,
33. Yüzey Suyu,. Yeraltı Özellikleri,
36. Deprem,
38. Titreşme, Salınım,
40. Hırsızlık, Soygun, Gasp,
41. Grev, Lokavt, Kargaşalık, Halk Hareketleri, Kötü Niyetli Hareketler.
42. Terör ve Sabotaj,
43. İşveren Tarafından Devir Alınan Veya Kullanılan Kısımlar,
44. Sigortacının Taleplerinin Yerine Getirilmemesi,
45. Sigortayı İptal Etmeme,
48. Rücu Haklarından Feragat,
49. Üçüncü Şahıslara Karşı Sorumluluk,
52. Çapraz Sorumluluk,
- 55 Yeraltı Kablo Ve Boruları
56. Ekili Alanlar,
57. Tarihi Eser Bulunması,
59. Yer altı Haritalarının Yetersizliği,
60. Sigorta Bedelinin Ayarlanması,
64. Tamamlanmış İnşaat İşleri,
68. Projenin Bölge Sahiplerince Kabul Edilebilirliği,
71. 72 Saat Klozu,

E. KÖPRÜLER -VİYADÜKLER:

Köprüler kara ve demir yollarının nehirler, göller, vadiler vb. topoğrafik engelleri aşması için inşa edilen mühendislik yapılarıdır. Genellikle taşıyıcı sistemlerine göre ana sınıflara, inşaatlarında kullanılan malzemelere göre de alt sınıflara ayrılırlar.

KÖPRÜLERİN BAŞLICA ANA TİPLERİ:

Tek Açıklıklı Köprüler

Çok Açıklıklı Köprüler

Kemer Şekilli Köprüler

Kutu Kesitli Köprüler

Asma Köprüler' dir.

Tek Açıklıklı Köprüler: İki kenar ayak üzerinde yerleşmiş taşıyıcı sistemden oluşan köprülerdir. Daha çok kısa mesafeli açıklıkların geçirilmesinde kullanılırlar. Taşıyıcı sistem prefabrik olarak imal edilip getirilip yerine konulabilir. Bunun taşınması, depoda bekletilmesi, vinçlerle kaldırılarak yerine yerleştirilmesi, riskli aşamalardır.

Çünkü köprü parçalan ağır ve pahalı parçalardır. İşi yapan müteahhitte deneyim aranmasının sebebi de budur.

Çok Açıklıklı Köprüler: Büyük açıklıktaki geçişlerde kullanılırlar. Bu tiplerde köprünün iki yanında ve ortasında taşıyıcı ayak ve duvarlar vardır. Çok açıklıklı köprüler otoyollarda sık kullanılırlar. Uzun bir açıklığı kat eden bu köprülerde taşıyıcı kirişler tek açıklıklı köprülere nazaran daha ekonomiktirler.

Çok veya Tek Açıklıklı Kemer Şekilli Köprüler: Bu tiplerde kemer tipi taşıyıcı eleman vasıtası ile daha büyük açıklıklar geçilebilir. Diğer bir deyişle köprülerin taşıyıcı ayakları arasındaki mesafenin daha fazla artması bu tipte mümkündür. Çelik demiryolu köprüleri veya betonarme yol köprüleri bunların en yaygın örnekleridir.

Kutu Kesitli Köprüler: Bu tiplerde taşıyıcı kirişler bir veya birden çok kutu formundadır. Kutu şeklindeki taşıyıcı sistem daha çok uzun açıklıkları geçmede ve köprü boyuna aksının kıvrılarak gitmesi gerektiğinde kullanılır. Kutu kesitler burulma yüklerine karşı daha elverişli bir forma sahiptirler.

Asma Köprüler: Geçilecek açıklığın ortasına ilave ayak konulması mümkün olmayan yüksek geçişli köprülerdir. Bu tipler saydığımız diğer tiplerin inşası yapılamayan oldukça büyük açıklıklarda inşa edilirler. Asma köprüler araçların geçtiği platformu iki büyük çelik halat vasıtası ile taşır. Taşıt ve platform yükleri iki büyük kuleye ve köprünün iki yanında bulunan beton kütleşme veya kaya kütleşmesine aktarılarak taşınırlar. Bu tiplerin projelendirilmesi ve inşaatı oldukça tecrübe ve ihtisas gerektirir.

Köprüyü taşıyan ana kabloların bağlanacağı beton, çelik veya beton çelik karışımı kule ayaklar inşaat sırasında uzun süre uygunsuz koşullarda kalmış olabilir. çünkü bu ayaklar, kendilerine bağlanacak kabloların getireceği rüzgar ve yükleme gücüne göre hesap ve dizayn edilmişler, ama uzun inşaat döneminde bu bağlantılar yapılmadan beklemişlerdir, bu da risklidir. Asma köprüler ülkemizdeki boğaz geçişleri gibi büyük açıklıklı su yollarının geçilmesinde kullanılırlar. Şiddetli rüzgarlarda hasar görme risklerini taşırlar.

KÖPRÜLERİN YAPISAL KISIMLARI:

Kenar Duvar Ayaklar:

Kenar duvarlar aynı zamanda köprünün kenar taşıyıcı ayaklarıdır. Bunlar bulundukları zeminin şekline ve özelliklerine göre, duvar, normal temelli veya kazık temelli olarak inşa edilirler. Bu ayakların suyun her türlü tesirine karşı iyi korunması gereklidir. Bu nedenle yerlerinin seçimi oldukça önem taşır.

Kule Tipli Taşıyıcı Kolonlar (genellikle orta ayaklar):

Bu ayaklar betonarme, çelik, taş, ahşap olabilirler ancak genellikle betonarme inşa edilirler. Betonarme elemanlar yerinde dökme, prefabrik ön gerilimli olabilir. Yerinde inşa edilen elemanların, kalıp ve iskele kurulması gibi sorunları vardır. Derin vadi ve su geçişlerinde kalıp ve iskele kurmak zor ve riskli bir iştir. Prefabrik elemanlar için de sahada vinç bulundurmak gereklidir.

Temeller:

Gerek yan gerekse orta ayakların altında köprü yüklerinin zemine taşındığı temeller bulunur. Bu temeller zemin tipine göre, kazık ve normal temellerdir. Temel sistemi köprünün altından geçen akarsu ve benzeri ortamların yarattığı yüklere ve tesirlere karşı yeterli emniyette bir derinliğe inşa edilmeli ve zemine iyi ankraj edilmelidir. Yerinde dökme temellerin derin kazılarında varsa su tahliye edilerek hendek duvarlarının hendek içine kaymaması için çok ciddi önlemler alınmalıdır. Genellikle sulu ortamlarda palplanj türü çelik iksa sistemleri kullanılmalıdır. Bu tür önlemlerin alınmaması inşaatla ciddi risklere sebep olacaktır.

Üstyapı

Taşıt trafiğini taşıyan tüm taşıyıcı sistem genel olarak üstyapı olarak adlandırılır.

Üstyapı elemanları, tek açıklıklı veya çok açıklıklı tip köprülerde, kafes veya çelik, betonarme, öngerilmeli beton veya kompozit kirişlerinden oluşabilir. Bu kirişlerden yerinde dökme olarak inşa edilenlere kalıp ve iskele stabilizasyon riskleri vardır. Diğer prefabrik tiplerde ise ” vinç ile montaj çalışması sırasında, kaldırma veya düşme gibi montaj riskleri vardır.

Köprü veya ‘Viyadük inşaatları özellikle işçi kazaları bakımından en yüksek risk taşıyan işlerin başında gelmektedir.

Köprü veya Viyadük İnşaatı İşi İçin Yaptırılması Gereken Yapımı Sigortalarının Kapsamı Aşağıdaki Gibi Seçilebilir.

1. Şantiye Tesisleri Atölyeler,
2. Depolar, inşaat malzemeleri,

4. Kusurlu İşçilik Kusurlu Malzeme,
5. Kusurlu Dizayn Kusurlu Tavsiye,
6. Enkaz Kaldırma,
7. Mesleki Ücretler,
8. Ekspres Nakliyat,
9. İşverenin Mevcut Mal Mülkü,
10. Civarda Mevcut Bulunan Mal Mülk,
11. Aşın Yağış,
12. Sel, Taşkın, Su Basmalı,
13. Rüzgar, Fırtına,
15. Çökme, Toprak Kayması, Kaya Kayması, Çığ Düşmesi,
19. Kırılma,
22. Bakım Dönemi,
23. İş Programı - İşin Uzaması,
27. İnşaatte Yeni Metotlar Kullanılması,
28. Sözleşme Dökümanlarından Sapma,
30. Desteklerin Çekilmesi,
33. Yüzey Suyu, Yeraltı Özellikleri,
36. Deprem,
38. Titreşme, Salınım,
41. Grev, Lokavt, Kargaşalık, Halk Hareketleri, Kötü Niyetli Hareketler,
42. Terör ve Sabotaj,
44. Sigortacının Taleplerinin Yerine Getirilmemesi,
45. Sigortayı İptal Etmeme,
48. Rücu Haklarından Feragat,
49. Üçüncü Şahıslara Karşı Sorumluluk,
52. Çapraz Sorumluluk,
55. Yeraltı Kablo, ve Boruları
60. Sigorta Bedelinin Ayarlanması,

62. Düşme, Çarpma, Ezilme, Devrilme, Sürtünme,

71. 72 Saat Klozu,

F. BORU HATLARI

Boru hatları, sıvı veya gaz formunda malzemelerin naklinde kullanılırlar. Bunlar ilettiği malzemenin adına göre adlandırılırlar

Petrol ve Doğalgaz Boru Hatları:

Bu tür hatlarda iletilen petrol veya gaz malzemesi çok yüksek basınçlar altında pompalanırlar. Bu nedenle boru tipi genellikle çeliktir. Çelik boruların, toprakla temas eden yüzeyleri darbelere ve korozyona karşı izole edilirler. Borular ayrıca katodik koruma ile paslanmaya karşı korunurlar.

Genellikle hendek kenarında birbirlerine kaynaklanarak hendeğe indirilirler, kaynak işlemlerinin hendek dışında yapılması daha uygun bir metottur. Borular yüksek basınçta çalıştıkları için boru birleştirme kaynaklarının bitimi sonrası röntgen ile kontrolleri yapılır.

Cazibeli ve Basınçlı Kanalizasyon Hatları, Deniz Deşarjları Hatları:

Kanalizasyon şebekelerinde, atık su veya yağmursuyu borusu olarak genellikle beton ve betonarme borular kullanılır. Son yıllarda bu boruların yanı sıra CTP (Fiberglas-Cam Elyaf Takviyeli), PVC (Polivinilklorür), PE (Poliethilen) ve HDPE (Yüksek Yoğunluklu Poliethilen) borular da kullanılmaktadır. Atık su ve yağmur suyu hatlarında genellikle doğal (cazibeli) akış vardır ve bu hatlarda beton boruların kullanımı daha çoktur. Terfi hatlarında (pompajlı hatlarda) borular işletme basıncına göre, HDPE, PE, Çelik, PVC ve CTP olabilirler.

Çelik malzemenin korozyondan korunması ilave bir masraf gerektirir. Bu nedenle çok yüksek basınçlar 150-200 mss (metre su sütunu) olmadıkça çelik borular tercih edilmezler. Atık su arıtma veya ön arıtma tesislerinden çıkan atık suların denize deşarjı için, HDPE, CTP boruların kullanımı daha uygundur. Bu borular deniz suyunun korozif etkisine ve iç basınca dayanıklıdır.

Deniz deşarjı borularının inşaatında boru hattını deniz dibine monte etmek amacı ile beton ağırlık blokları kullanılır.

Su temini (isale) hatları:

Yerleşim birimlerine su temin edilmesi için barajlardan veya su kaynaklarından suyun taşındığı hatlara isale hatları adı verilir. Şehirlerde suyun dağıtıldığı hatlar ise şebeke (network) olarak adlandırılır.

Su temini için kullanılan hatlar çaplarına ve işletme basınçlarına göre çeşitli tip

borulardan inşa edilirler. Bunlar, çelik, AÇB (Asbesti Çimento Boru), CTP, HDPE, PE, PVC, Düktilfon borulardır.

Boru hatlarının inşaatında en büyük zorluk inşaat güzergahı boyunca uygun yol olmaması nedeni ile inşaat servisi veren yollarda taşıma yapılmasıdır. Bu tür işlerde şantiyenin iş alanı oldukça yaygındır, iş süresince zemin ve inşaat koşulları değişkendir.

Boru Hattı İnşaatı İşi İçin Yaptırılması Gereken Yapım –Sigortalının Kapsamı Aşağıdaki Gibi Seçilebilir.

1. Şantiye Tesisleri Atölyeler,
2. Depolar, İnşaat Malzemeleri,
3. Şantiyeye Gelmekte Olan veya Şantiye Alanı Dışında Depolanan Mal,
4. Kusurlu İşçilik Kusurlu Malzeme,
5. Kusurlu Dizayn, Kusurlu Tavsiye,
7. Mesleki Ücretler,
8. Ekspres Nakliyat,
9. İşverenin Mevcut Mal Mülkü,
10. Civarda Mevcut Bulunan Mal Mülk,
11. Aşırı Yağış,
12. Sel, Taşkın, Su Basması,
15. Çökme, Toprak Kayması, Kaya Kayması, Çığ Düşmesi,
17. Aşırı Isı Farklılıkları,
20. Dahili Nakliyat,
21. Test Ve Deneme,
22. Bakım Dönemi,
23. İş Programı - İşin Uzaması,
26. Açık Kısımlar,
27. İnşaatte Yeni Metotlar Kullanılması,
31. Tesislerin Yeri - İnşaat Sahası,
36. Deprem,
37. Yangın Ve İnfilak,

41. Grev, Lokavt, Kargaşalık, Halk Hareketleri, Kötü Niyetli Hareketler,
42. Terör ve Sabotaj,
43. İşveren Tarafından Devir Alınan veya Kullanılan Kısımlar
44. Sigortacının Taleplerinin Yerine Getirilmemesi,
45. Sigortayı iptal Etmeme,
46. Hasar Paylaşma (50/50),
48. Rücu Haklarından Feragat,
49. Üçüncü Şahıslara Karşı Sorumluluk,
52. Çapraz Sorumluluk,
55. Yeraltı Kablo ve Boruları,
57. Tarihi Eser Bulunması,
- 58 Sonuçsal Hasarlar Bağlantılı Kayıp
- 59 Yeraltı Haritalarının Yetersizliği,
60. Sigorta Bedelinin Ayarlanması,
62. Düşme, Çarpma, Ezilme, Devrilme, Sürtünme,
66. Yetersiz Kontrol ve Aceleyle Yapılan İş,
71. 72 Saat Klotu,

G. BİNALAR, ÜST YAPILAR, TOPLU KONUT ALANLARI:

Binaları fonksiyonlarına göre sınıflandırmak mümkündür.

Çok Katlı Binalar: Bu tür binalar yüksek dayanımlı betondan veya çelik malzemeden inşa edilirler. Bu binaların inşaatında pek çok risk vardır. Bu riskler;

i. İnşaat sırasında yüksek kotlara malzemenin taşınması ve montajı sırasında oluşan kanallar şeklinde görülür. İnşaat çevresindeki üçüncü şahısların zarar görmesi muhtemeldir.

ii. Bu tip binaların temel kazıları oldukça derindir. Bu da kazı sırasında çevrenin emniyet altına alınması ve kazı çukurunun korunmasını oldukça zorlaştırır.

Pek çok yüksek bina şehrin kalabalık ve yaygın nüfusunda, ticaretin ve insanların yoğun olduğu mevkilerde inşa edilir. Bu nedenle bu binaların inşasında kullanılan vinçlerin montajı-demontajı ve çalışması sırasında büyük çapta üçüncü şahıslara karşı risk doğar.

İnşaat malzemelerini stoklamak için inşaat alanında kısıtlı yer olması nedeni ile pek

çok malzeme alt katlarda depolanır. Ahşap gibi yanıcı maddelerle, kimyasallar yangın riskini arttırmırlar.

iii. Binanın üst katlarının inşaatında oluşabilecek yangını söndürmek oldukça zordur. Bu nedenle bu tip binalarda kotlar çıkılırken yangın sistemleri de güvenlik amacı ile kaba inşaatı takip edecek şekilde hızla monte edilerek çalışır hale getirilmelidir. Zira bu tür binalar ancak kendi gelişmiş yangın söndürme sistemleri ile söndürülebilirler.

iv. Binaların dışına ve içine inşaat için yapılmış kalıp ve iskeleler de civara zarar verebilir. Çökme durumunda büyük riskler doğurur. Bu binaların inşaatında civara yüksekten malzeme düşürmemek için azami gayret gösterilerek önlem alınmalıdır.

Çelik Konstrüksiyon Binalar: Bu tip binaların montajı ve inşaatı ince bir işçilik ve tecrübe gerektirir. Bu tip binalar yangına karşı çok hassastır. Bu nedenle yangın koruma sistemleri çok iyi olmalıdır. Esnek oldukları için depreme karşı dayanımları iyidir. Unutulmaması gereken önemli bir husus bina tipi ne olursa olsun depreme karşı dayanıklı binalar öncelikle iyi projelendirilmiş ve iyi bir denetim altında inşa edilmiş binalardır. Çelik binaların veya yapıların eleman birleşimlerinde uygun ve doğru vidalama yapılmamasından ve bu nedenle yapıda hesap edilmeyen gerilimlerin oluşması ile zarara uğradıkları da görülen bir risktir.

Toplu Konutlar: Genellikle belirli bir yapı standardını sağlayan, içerisinde sosyal kültürel aktivitelerin yapılacağı sosyal yapıların ve spor yapılarının bulunduğu toplu yerleşim kompleksleridir.

Bu tür binalarda inşaat maliyeti optimum düzeydedir. Genellikle konvensiyonel metotlarla inşa edilirler. Hızlı inşaat teknikleri ile tünel kalıp ve prefabrik elemanlar kullanılarak inşa edilen pek çok örnek ülkemizde mevcuttur.

Otel, Hastane, Üniversite, Alışveriş Merkezleri Gibi Tesisatlı Binalar:

Bunlar, betonarme, lüks sınıf binalardır , önemli özellikleri; havalandırma, ısıtma gibi modern ve pahalı tesisat sistemleri kullanılıyor olmalarıdır. Bina inşaatı yapılırken duvar içlerinden geçirilen çeşitli elemanları mevcuttur. Bunlar konforu artırarak yaşamı kolaylaştıran faktörlerdir. Bu tip binalar yapılırken herhangi bir arıza onarımı durumunda, en pratik şekilde onarımın yapılmasına uygun olarak tasarlanmalıdırlar. Tesisat, yangın önlemlerini de içermelidir, çünkü bu yapılar, kalabalık insan barınması için tasarlanmış genel yerlerdir.

ZEMİN İŞLERİ:

Zemin İşleri her türlü inşaatda gerekli işlerden biridir. Bu işler genellikle ana müteahhidin bir taşeronla yaptırdığı işlerdendir.

Zemin İşleri;

- Kazı ve Dolgu İşleri
- Kazı Malzemesi Nakli
- İksa Sistemleri

KAZI VE DOLGU İŞLERİ:

Hendek tipi dar derin kazılar, geniş derin kazılar ve (yüzeysel) açık kazılar.

Kazıların derinliğine ve zemin tipine göre, çeşitli tür iksalarla hendek kenarlarının göçmesi önlenir.

Su bulunan zeminlerde derin ve geniş açıklıklı kazılarda genellikle çelik palplanj, kazıklı duvar, ankrajlı diyafram perde duvarlarla önlem alınır. İksa uygulamalarında en büyük risk iyi projelendirilmemiş yanlış uygulamalardan doğan çökme riskleridir. Uygun zeminlerde iksa yerine hendek kazılan iksa kullanmak yerine açılı (şeyh) yapılabilirler.

Hendek kazılarında da zemin tipine göre iksa önlemi alınmalı veya şeyh kazı yapılmalıdır.

İksa tedbiri alınmamış hendeklerde çok sık ölümcül kazalar olmaktadır.. Şehirlerde yapılan altyapı çalışmalarında kazı sırasında (boru hatları döşenirken) diğer altyapı tesislerine zarar verme ihtimali yüksektir. Kazıcıların elektrik hatlarını kesmesi, kazı operatörüne ve üçüncü şahıslara karşı büyük riskler taşır. Yine kazı sırasında telekomünikasyon, su vb. hatlara zarar vermek bu hatların sahibi kurumları büyük bir maddi kayba uğratacaktır. Bunun sonucunda bu hasarları yapan büyük miktarlarda tazminat ödemeye mahkum edilecektir.

Mevcut altyapının olduğu yerlerde kazı çalışması yapmadan önce ilgili altyapı kazılarından altyapı planlarını, bilgilerini ve kazıya gözetim için görevli ve yetkili personel istemek gereklidir. Bu işlemler yazışmalar yoluyla yapılmalıdır ayrıca kazı çalışması sırasında kullanılan makinelerin vibrasyonu, civar durumuna göre risk teşkil edebilir. Bina, yapı, toplu konut alanı inşaatlarında, bu inşaatlar ister kamu namına ister özel şahıs/firma namına yapılmakta olsun, yaptırılması gereken birçok sigorta poliçesi vardır. Çünkü bina inşaatları meskun alanlarda yapılmaktadır, civarda mevcut yapılar vardır, yoğun nüfus ve trafik vardır.

Bina Yapı, Toplu Konut Alanı, Otel, Hastane İnşaatı İşİ İçin Yaptırılması Gereken Yapını Sigortalarının Kapsamı Aşağıdaki Gibi Seçilebilir.

1. Şantiye Tesisleri Atölyeler,
2. Depolar, İnşaat Malzemeleri,
3. Şantiyeye Gelmekte Olan veya Şantiye Alanı Dışında Depolanan Mal,

4. Kusurlu İşçilik Kusurlu Malzeme,
6. Enkaz Kaldırma, Masrafları,
7. Mesleki Ücretler,
8. Ekspres Nakliyat,
9. İşverenin Mevcut Mal Mülkü,
10. Civarda Mevcut Bulunan Mal Mülk,
11. Aşırı Yağış,
12. Sel, Taşkın,- Su Basması,
13. Rüzgar, Fırtına,
15. Çökme, Toprak Kayması, Kaya Kayması, Çığ Düşmesi,
16. Zemin İncelemelerinin Yetersizliği,
18. Dolgu Kaybı,
21. Test ve Deneme,
22. Bakım Dönemi,
23. İş Programı - İşin Uzaması,
27. İnşaatte Yeni Metotlar Kullanılması,
28. Sözleşme Dökümanlarından Sapma,
30. Desteklerin Çekilmesi,
31. Tesislerin Yeri, İnşaat Sahası,
33. Yüzey Suyu, Yeraltı Özellikleri,
36. Deprem,
37. Yangın ve İnfilak,
38. Titreşme, Salınım,
40. Hırsızlık, Soygun, Gasp
41. Grev, Lokavt, Kargaşalık, Halk Hareketleri, Kötü Niyetli Hareketler,
42. Terör ve Sabotaj
43. İşveren Tarafından Devir Alınan veya Kullanılan Kısımlar,
44. Sigortacının Taleplerinin Yerine Getirilmemesi,
45. Sigortayı İptal Etmeme,

- 46. Hasar Paylaşma (50/50),
- 48. Rücu Haklarından Feragat,
- 49. Üçüncü Şahıslara Karşı Sorumluluk,
- 52. Çapraz Sorumluluk,
- 59. Yeraltı Haritalarının Yetersizliği,
- 60. Sigorta Bedelinin Ayarlanması,
- 63. Kısmen Tamamlanmış Yapılar,
- 64. Tamamlanmış İnşaat İşleri,
- 70. Kundaklama,
- 71. 72 Saat Klozu
- 72. Sahtekarlık ve Sadakatsizlik, Emniyeti , Suistimal

H. ENDÜSTRİYEL TESİSLER:

Endüstriyel tesis kurmak için seçilen alanların, bir yatırım için bazı ekonomik avantajlar sağlaması istenir. Endüstriyel tesis için yer seçerken, hammadde kaynağının, satış alanlarının, işçilik ve nakliyat imkanlarının, gerekli ilk yardım v.s. servislerinin bu alana yakın olması beklenir.

Endüstri tesislerinin öncelikle ihtiyaç duyduğu servisler

Elektrik enerjisi, su temini, atık boşaltımıdır. Bu yüzden de endüstriyel tesisler, belediye sınırları ve bazen de yerleşim alanları içinde inşa edilirler.

Endüstriyel tesisler genellikle; Maden, işleme, imalat, birleştirme, antrepo, malzeme ve ürün dağıtım kısımlarından oluşur. Diğer bazı endüstriyel, tesislerde araştırma laboratuvarları, bölgesel veya merkezi idari binalar, satış ofisleri gibi kısımlar da olabilir. Bunlar, daha ziyade, esas endüstriyel faaliyetlerinin yapıldığı bölümden biraz uzakta kurulurlar.

Büyük miktartlı ve özel imalatlar yapan bir endüstriyel tesisin, kendine ait geniş bir alanı olabilir. Daha Küçük ve daha az miktartlı üretim yapanlar ise, bir tür endüstri (sanayi) bölgesi olarak seçilen alanlarda, yan yana ve gruplar halinde çalışabilirler. Bu alanlar kurulurken, yüzey topografyası ve zemin durumları, düşünülmesi gereken önemli faktörlerdir. Yapılacak zemin etüdü, bu alanın, sanayi bölgesi olup olmayacağı hakkında fikir verecektir.

Düz alanlar tercih edilir. Bu, yatırım bedelini düşük tutar. Sanayi bölgesinin en az 1000 dönüm olması, gelecekteki büyüme de hesaba katılarak bu alanın ortalama 5000 dönüm olması istenir. Bu alan içinde, irili ufaklı münferit tesisler bulunur.

Tesisler yapılırken, yoğun kamyon, treyler ve araç trafiği düşünülerek ve bunların manevra yapmasına imkan verecek şekilde tasarlanmalıdır. Otoyola veya anayola giriş-çıkışlar, herhangi bir tehlike oluşturmayacak şekilde tasarlanmalıdır.

Endüstriyel binalar, genelde tek kat veya asma katlı yüksek kat biçimindedir. Dış görünüşleri çekicidir. Modern endüstri binaları, imalatın kontrolünü yapan komplike mekanik ve elektronik sistemlerle donatılmışlardır, çalışan sayısı düşüktür.

Endüstrinin çeşitli-kalitelere suya ihtiyacı vardır :İlaç imalatı ve kazan tesisatı için tamamen arıtılmış, demineralize su, yemekhane, işleme işleri için şehir suyu, soğutulmuş su, yangın ihtimali için tuzlu su, yıkama, temizleme v.b. amaçlar için çeşitli kalitelere sular kullanılır. Atık boşaltımı endüstrinin tipine göre değişir. Komplike madencilik, petrol rafinerileri, yiyecek imalatı, kağıt, ilaç üretimi, kaplama işlemleri... Bunların bazıları fazlaca bakteri ihtiva ederler ve fazlaca oksijene ihtiyaç duyarlar. Bazıları toksiktir, çevreye ve çevre sağlığına zarar verebilir. O halde, endüstriyel bölgenin atık arıtma tesisleri yapılırken, gelecekteki büyüme de göz önüne alınarak yüksek kapasiteli olarak tasarlanmalı ve yüksek toksik ve kostik atık üreten tesislerin atıkları , ortak kullanılacak arıtma tesisinden hariç tutulmalıdır. Bu tip atık üretenler, arıtma tesislerini münferiden yaptırmalıdır.

Ağır ve şiddetli bir yağmur durumunda, tesislerin ve malların ekonomik zarar görmemesi için, yağmursuyu galerileri, suyun akım kanalla ve su toplama yapıları, çok iyi hesaplanarak yapılmalıdır. Elektrik, telefon ve gaz imkanları büyütülebilir ve genişletilebilir olmalı, kablolar, borular, tercihen yeraltından geçirilmelidir.

Endüstriyel Tesis İnşaat/Montajı İçin Yaptırılması Gereken Yapım Sigortalarının Kapsamı Aşağıdaki Gibi Seçilebilir

- 1.Şantiye Tesisleri Atölyeler,
- 2.Depolar, İnşaat Malzemeleri,
- 3.Şantiyeye Gelmekte Olan veya Şantiye Alanı Dışında Depolanan Mal,
- 5.Kusurlu Dizayn, Kusurlu Tavsiye,
- 6.Enkaz Kaldırma
- 7.Mesleki Ücretler,
- 8.Ekspres Nakliyat,
10. Civarda Mevcut Bulunan Mal Mülk,
11. Aşırı Yağış
12. Sel, Taşkın, Su Basması,

13. Rüzgar, Fırtına,
15. Çökme, Toprak Kayması, Kaya, Çığ Düşmesi
16. Zemin İncelemelerinin Yetersizliği,
18. Dolgu Kaybı,
20. Dahili Nakliyat,
21. Test ve Deneme,
22. Bakım Dönemi,
23. İş Programı
30. Desteklerin Çekilmesi,
31. Tesislerin Yeri, İnşaat Sahası,
33. Yüzey Suyu, Yeraltı Özellikleri,
35. Mekanik ve Elektrik i Kırılma
36. Deprem,
37. Yangın ve İnfilak,
40. Hırsızlık, Soygun, Gasp,
41. Grev, Lokavt, Kargaşalık, Halk Hareketleri, Kötü Niyetli Hareketler,
42. Terör ve Sabotaj,
43. İşveren Tarafından Devir Alınan veya Kullanılan Kısımlar,
45. Sigortayı İptal Etmeme
46. Hasar Paylaşma (50/50),
48. Rücu Haklarından Feragat,
49. Üçüncü Şahıslara Karşı Sorumluluk,
52. Çapraz Sorumluluk,
57. Tarihi Eser Bulunması,
59. Yeraltı Haritalarının Eksikliği,
60. Sigorta Bedelinin Ayarlanması,
62. Düşme, Çarpma, Ezilme, Devrilme, Sürtünme
63. Kısmen Tamamlanmış Yapılar,
64. Tamamlanmış İnşaat İşleri,

70. Kundaklama,

71. 72 Saat Klozu

72. Sahtekarlık ve Sadakatsizlik, Emniyeti Suistimal

1. DENİZ İŞLERİ:

Deniz yapılarını aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz.

Limanlar, Rıhtımlar : Limanlar gemiler için güvenli. barınma ve ihtiyaçlarını gidermek amacı ile inşa edilebilirler. İnsanlar tarafından inşa edilenler olduğu gibi tabiatın eseri limanlar da pek çoktur. Genelde doğal limanlar bir akarsuyun denize ulaştığı yerlerde bulunurlar. Bu nedenle deniz dibi kazılarak ve taranarak derin hale getirilir. Yapılan bu işlemleri ve limanı korumak amacı ile dalga kıran ve deniz duvarları inşaatları yapılır.

Dalga Kıranlar: Dalga kıranlar kaya, beton, çelik ve ahşap malzemeden yapılırlar. Pek çok dalga kıran ortada çekirdek dolgu ve onun yanlarında dalga etkisinden korunmasını sağlayan iri kaya veya beton blok örgüsü ile yapılır. Kayalar 20-30 ton, beton bloklar ise 70 tona kadar kullanılabilirler.

Deniz Duvarları: Deniz duvarları kıyı şeridindeki yapılan dalgaların yıkıcı tesisinden korumak için yapılırlar. Beton kaya duvar örgüsü ile inşa edilirler. Denizden gelen dalganın kuvvetini kırarak yüzey şekillerinde inşa edilirler.

Deniz yapısı tasarlanırken, buna gelecek su basıncını çeşitli açılardan hesaba katmak gerekir. Hidrostatik basınç, su altındaki düzleme basınç, su altındaki eğimlendirilmiş yüzeye basınç... gibi.

2. Şaftlar:

Tünellere havalandırma veya girişi sağlayan dikey veya dik açığa yakın açılarda açılmış baca tipinde yapılardır.

Yeraltı madenlerine inişler ve havalandırma için de shaftlar kullanılır. Derin shaftlar çok farklı zemin formasyonlarını geçtikleri için hassas ve detaylı jeolojik etütler sonucu projelendirilmelidirler.

3. Raylı Sistemler:

Kalabalıklaşmış şehirlerde trafik yoğunluğunu azaltmak ve kitle taşımacılığını süratlendirmek amacıyla, metro dediğimiz raylı sistemler, yeraltına inşa edilmektedir. Metrolarda, uzun ve pahalı tünel inşaatı, birçok istasyon inşaatı, bakım atölyeleri, rayların döşenmesi inşaatı, işin inşaat kısmını, elektrifikasyon, sinyalizasyon, ray araçları, aydınlatma gibi kısımları da işin montaj kısmını oluşturmaktadır. Diyebiliriz ki, bir metro inşaatında inşaat-montaj yarı yarıya değer bulur. Pahalı bir yatırım olan

metro inşaatlarında, tünelin gabarisi, eğimi, kullanılacak ray araçlarının manevra kabiliyeti, birbirine uyumlu olarak tasarlanmalıdır. Yani, metro-tünelinin hesapları yapılırken kullanılacak ray aracının en-boy-yüksekliği ve becerileri bilinmelidir.

Tünel ve metro inşaatlarında, inşaat aşamasındaki en önemli problemleri: Havalandırma, toz kontrolü, yangın ve infilak önlemlerini zamanında ve yerinde alabilmektir. Mevcut bir gaz borusuna verilebilecek bir hasar tünel içinde yangın ve infilakla sonuçlanabilir,

Yeraltı suyu seviyesinin düşürülmesi sonucu, civarındaki binalar oturabilir, çökebilir.

Tünel Galeri Raylı Sistem İnşaatı İşi İçin Yaptırılması Gereken Yapım Sigortalarının Kapsamı Aşağıdaki Gibi Seçilebilir

Tünel Raylı Sistem İnşaatı İşi Sigortası Kapsam Önerisi:

- 1.Şantiye Tesisleri Atölyeler,
- 2.Depolar, inşaat Malzemeleri,
- 3.Şantiyeye Gelmekte Olan veya Şantiye Alanı Dışında Depolanan Mal,
4. Kusurlu İşçilik, Kusurlu Malzeme,
- 5.Kusurlu Dizayn, Kusurlu Tavsiye,
- 6.Enkaz Kaldırma,
- 7.Mesleki Ücretler,
- 8.Ekspres Nakliyat,
10. Cıvarda Mevcut Bulunan Mal Mülk,
11. Aşırı Yağış,
12. Sel, Taşkın, Su Basması,
13. Rüzgar, Fırtına,
15. Çökme, Toprak Kayması, Kaya, Çığ Düşmesi,
16. Zemin İncelemelerinin Yetersizliği,
19. Kırılma,
20. Dahili Nakliyat,
21. Test ve Deneme,
22. Bakım, Dönemi,
23. İş Programı,

24. İşin Başlamasının Gecikmesi,
25. İşin Tamamlanmasının Gecikmesi,
27. İnşaatta Yeni Metodlar Kullanılması,
29. İnşaatta Tehlikeli Madde Kullanılması,
30. Desteklerin Çekilmesi
31. Tesislerin Yeri, İnşaat Sahası,
33. Yüzey Suyu, Yeraltı Özellikleri,
34. Güvenlik Önlemlerinin Eksikliği,
36. Deprem,
37. Yangın ve İnfilak,
38. Titreşme, Salınım,
41. Grev, Lokavt, Kargaşalık, Halk Hareketleri, Kötü Niyetli Hareketler,
42. Terör ve Sabotaj,
44. Sigortacının Taleplerinin Yerine Getirilmemesi,
45. Sigortayı İptal Etmeme,
46. Hasar Paylaşma (50/50),
48. Rücu Haklarından Feragat,
49. Üçüncü Şahıslara Karşı Sorumluluk,
51. Kamuya Karşı Sorumluluk,
52. Çapraz Sorumluluk,

İ. YERALTI, TÜNEL, GALERİ, RAYLI SİSTEMLER:

Tüneller:

Tüneller, barajlarda derivasyon tünelleri olarak karayollarında , demiryollarında, dağ geçişlerinde , büyük atık su ve yağmursuyu sistemlerinde, metro gibi yeraltı toplu taşımacılığında kullanılan inşaat mühendisliği yapılarıdır.

Tünel tipleri; yeraltında kazılarak açılırlar, yer yüzeyine yakın olan konumlarda açık kazı yapılarak inşa edilip inşaatından sonra üstü örtülenler, deniz nehir geçişlerinde kullanılan tüp geçitlerdir.

a) Yeraltında kazılarak İnşa edilecek tüneller: Bu tarz tünel kazıları zeminin tipine ve sertliğine göre, patlayıcı, tünel kazma ekipmanı veya elle yapılırlar. Kazıları

yapılan bölümler, bölümler halinde betonarme yerinde dökme veya prefabrik elemanlarla tünelin son haline uygun inşa edilirler. Bu işlem öncesinde kazı yapılan zemin kendini stabil halde tutamıyorsa, kazı yüzeyine hasır çelik yerleştirilerek beton püskürtülür, kazı zeminine beton enjekte edilir veya tünel inşaatı öncesi zeminin içindeki su dondurularak stabilitesi sağlanır.

b) Açık Kazı Şeklinde Açılarak İnşaatı Yapılan ve Daha Sonra Üstü Tekrar Örtülen Tip Tüneller: Yerüstüne çok yakın tünellerde bu yöntem tercih edilir. Tünelin yapılacağı yerde açık kazı yapılarak tünel inşaatı tamamlanır ve tünelin üstü daha sonra kazı malzemesi ile örtülür.

c) Tüp Sürme Metodu İle İnşa Edilen Tüneller: Son yıllarda deniz, nehir vb. su geçişlerinde çok sık kullanılan metoddur. Bu metodda kazı sonrası, genellikle prefabrik betonarme veya çelik prefabrik elemanlarla tünel inşa edilir.

Tünellerin emniyetli inşa edilebilmeleri iyi projelendirilmeleri ile mümkündür. Bu tür projelerde inşaatın yapılabileceği zeminde jeoteknik etüdlerin doğru yapılması ve projelerin gerçek zemin koşullarına uygun yapılmaları gerekir.

J. HAVALİMANLARI:

Havalimanlarını kullanım şekli ve yapım şekli olarak kısımlara bölünebilir.

Kullanım şekli olarak:

Askeri havalimanları

Sivil havalimanları

Özel amaçlı havalimanları (özel uçak, kargo.... gibi)

Eğitim amaçlı havalimanları

Yapım şekli olarak:

Kara tarafı yapıları

Hava tarafı yapıları

olarak sınıflandırılmaktadır.

Havalimanının kullanım şekli ne olursa olsun, yapım şekli, kara ve hava yapılarından oluşmaktadır.

1. Havalimanının kara tarafında bulunan yapılar:

İç ve dış hat yolcu, terminal binaları. Trafik, kontrol, güvenlik, itfaiye, radar meteoroloji gibi işletme ve güvenlik binaları, yer hizmetleri, kafeterya hizmetleri, uçuş hizmetleri gibi idari binalar, bakım atölyeleri, hangarlar, iç ve dış hatlar, kargo binaları, VIP binaları, otopark alanları.

Dış dünyaya bağlantı kapısı olan dış hatlar terminali standardının, uluslararası hava ve yolcu trafiğine hizmet vermesi açısından, yurtiçi yolcu terminali standardından yüksek olması doğaldır. Aynı şekilde VIP binaları da biraz daha yüksek standarda sahiptir.

Kara yapıları içinde sayılan yapıların hiç birisinin, bir uçağın çalıştırılması ve işletilmesiyle bağlantısı yoktur.

2. Havalimanının hava tarafında bulunan yapılar:

Uçakların iniş için kullandıkları pistler, park için kullanılan apronlar, pist apron arasındaki alanlar, yakıt imkanları sağlayan alanlar olarak sayılabilir.

EK G: KONUT İNŞAATI PROJESİ SİGORTA BAŞVURU FORMU

BAŞVURU BİLGİLERİ :

ACENTE POLİÇENİN VADESİ POLİÇE BAŞVURU
NO TARİHİ
/ İSİM

.....01.../.....01...../2006.

...17...../...11...
./2005.....

06.../06...../...2008.....

SİGORTALININ (İŞVEREN) :

ADI / SOYADI – ÜNVANI : GÜVEN İNŞAAT

ADRESİ : İstanbul Esentepe RİZİKO ADRESİ : İstanbul Ataşehir
Toplu Konut Alanı 26. Bölge İnşaat süresi 30
ay

TEL NO : GSM NO :

FAKS NO : E-MAIL :

VERGİ DAİRESİ: VERGİ NO:

**SİGORTALI VE SİGORTA ETTİREN FARKLI İŞE ; SİGORTA ETTİREN
MÜTEAHHİT(LER)İN:**

ADI / SOYADI – ÜNVANI :

ADRESİ : TEL NO :

GSM NO :

FAKS NO :

E-MAIL :

VERGİ DAİRESİ:

VERGİ NO:

DAİİNİ MÜRTEHİN : VAR ☐ YOK ☐ VAR İSE BELİRTİNİZ:
.....

** AÇIKLAMA GEREKEN MADDELERDE YER YETMEZSE LÜTFEN MADDE NUMARASI BELİRTEREK BOŞ BİR SAYFA KULLANINIZ.*

RİZİKONUN TANIMI:

1.Projenin adını belirtiniz: Ataşehir 300 konutluk toplu konut inşaatı

2.Müteahhit(ler) daha önce benzeri işleri bitirmişler midir? Evet ☐ Hayır ☐

Yanıtınız Evet ise bu işlerin bedelleri ile birlikte bir listesini ekleyiniz

3.İnşaat süresi :...30 ay..... Başlangıç:01...../...01../2006.....
Bitiş:.....06...../...06../2008..

4. Genişletilmiş Bakım Devresi teminatı isteniyor mu? Evet ☐ Hayır ☐

Yanıtınız Evet ise Altı ay ☐ Bir yıl ☐ Diğer..... ay ☐

5.İnşaat sözleşmesinde müteahhide ait sorumlulukları açıkça belirtiniz.

(Ölçülü vaziyet planı, iş programı ve montaj

Mukavelesini başvuru formuna ekleyiniz.)

6.İnşaatın Türünü belirtiniz: Konut ☐ Fabrika ☐ Diğer ☐...

7.İnşaat alanının bitişiğinde veya yakınında mevcut yapı var mıdır ?

Evet ☐ Hayır ☐

Yanıtınız Evet ise; yapıların inşaa tarzlarını, inşaat sahasına uzaklıklarını ve inşaat yıllarını belirtiniz.

(Başvuru formuna kroki ekleyiniz.).....
.....

8. Sel / Su baskını riskine karşı alınmış önlemler var mıdır? Evet ☐ Hayır ☐

Yanıtınız Evet ise;
açıklayınız.....

9. Temel kazısında toprak seviyesinden en fazla kaç metre derine inilecektir?
.....8.....mt

10. İnşaat alanının bulunduğu bölgede son 5 sene içinde sel / su baskını, heyelen

veya deprem hasarı yaşanmış mıdır?

Evet ☐

Hayır ☐

Yanıtınız Evet ise;

açıklayınız.....

11. Yapıların kalıp sistemi nedir?

Ahşap kalıp ☐ Tünel kalıp ☐ Hazır kalıp ☐ Prefabrik ☐

Diğer ☐.....

12. İnşaatin diğer özellikleri (Yeni teknoloji, yüksek yapı, vs.).....Yeni teknoloji, yüksek yapı (20 kat)

13. Temel tipini tanımlayınız.

Sömel ☐ Tek Yöne Müttemadi ☐ Çift Yöne Müttemadi ☐ Radye ☐

Diğer ☐.....

14. Zemin türünü belirtiniz.

Kaya ☐

Çakıl ☐

Kum ☐

Kil ☐

Dolgu ☐ Diğer ☐.....

15. İnşaat dizayn standartı kanunen onaylanmış kurallardan daha üstün müdür?

Evet ☐ Hayır ☐

16. İnşaat alanının yakınında fay hattı ve diğer jeolojik bozukluklar var mıdır?

Evet ☐ Hayır ☐

17. Şantiye ile ilgili alınmış korunma önlemlerini belirtiniz.

Drenajlama ☐

Çevresi tel örgü ile çevrili ☐

Bekçi ☐

Işıklandırma ☐

Diğer ☐.....

18. Aşağıdaki hususlardan hangilerini ek teminat olarak sigorta kapsamına dahil etmek istersiniz ?

☐ İşveren veya müteahhide ait geçici şantiye tesis ve ekipmanlara gelebilecek ziya ve hasarlar. (İskele, el aletleri vs)

Sigorta bedellerini ve listesini ekleyiniz.

☐ Grev, Lokavt, Halk Hareketleri, Terör teminatı

☐ Hasar sonucu oluşabilecek enkazın kaldırılma masrafları teminatı. (Azami limit: toplam sigorta bedelinin %2'sidir.)

☐ Teminat kapsamına giren sebeplerden meydana gelen ziya ve hasarların gerektirdiği (uçak hariç) seri vasıtalar ile

yapılan nakliye masrafları, fazla mesai ve tatil günleri ücret ve zamları teminatı.

Limit : Hasarın %10'u ☐ Diğer ☐.....

☐ Üçüncü Şahıs Mali Mesuliyet teminatı.

Şahıs başına bedeni :.....20000..... TL

Kaza başına bedeni :.....50000..... TL

Kaza başına maddi :.....50000..... TL

Veya alternatif olarak maddi bedeni ayırımı yapılmaksızın proje süresince kombine tek limit:.....TL

☐ Alt Müteahhitlerin ve taşeronların birbirlerine karşı verebilecekleri bedeni ve/veya maddi ziya ve hasarlar.

(3. Şahıs Mali Mesuliyet limitleri ile teminat altına alınmaktadır.)

☐ İş makineleri; meydana gelebilecek ziya ve hasarlara karşı.

Sigorta bedellerini ve marka model seri no'larını gösterir liste ekleyiniz.

☐ Uçakla, Taşıma Ek Giderleri teminatı.

SİGORTA BEDELLERİ

A) Toplam İnşaat İşleri Bedeli 100.000.000 YTL

(Müteahhitlik ve malzeme dahil)

B) Geçici Şantiye, Tesis ve Ekipmanları 3.000.000 YTL

(Piyasa rayiç bedeli)

C) İş Makineleri Bedeli 2.000.000 YTL

(Piyasa rayiç bedeli)

D) Enkaz Kaldırma Masraflar Limiti 100.000 YTL

(Maksimum İnşaat ve Montaj Sigorta Bedelinin %2'si)

E) Hasar halinde Seri vasıtalar ile yapılacak 10.000 YTL

Ekspress Nakliyat, Fazla mesai, Tatil Ücret

ve Zamları limiti (Uçak hariç)

YUKARIDA BELİRTİLEN İFADELERİN AÇIKLAMALARI

GEÇİCİ ŞANTIYE TESİS ve EKİPMANLARI: Agrega üniteleri, Çimento Siloları, Kompresörler, Elektrik Kabloları, Elektrik Motorları, Çit, Tel Örgü, Merdiven, Pompalar, İskeleler, Şantiye Kamp Binaları, Şantiye El Vinçleri, Şantiye Ofisleri, El

Aletleri, Su Tankları, Atölyeler, İşçi Yatakhane ve Yemekhaneleri.

İŞ MAKİNELERİ:

Kreynerler, Kule Vinçler, Buldozerler, Ekskavatörler, Greyderler, Scraperler, Loaderler, Kazık Çakma ve Kazık Çıkartma

Makineleri, Zemin Sıkıştırma Makineleri, Kırıcılar, Şantiye Demiryolları, Beton Pompa İstasyonları.

* İnşaat işleri muhtelif kalemlerden oluşuyor ise (Betonlama, zemin ıslahı, asfaltlama, vs.....) lütfen bu işlerin ayrı ayrı bedellerini veya toplam sigorta bedeline oranlarını belirtiniz.

EK H: İNŞAAT SİGORTALARI BARAJ İNŞAATI EK SORU FORMU

Baraj İnşaatı İçin Ek Soru Formu

1. Projenin adı:

2. İnşaat sahası nelere maruz kalabilir?

Heyelan kaya düşmesi Çiğ Deprem Sel Diğer

Nehir akıntısı yönünde bulunan en yakın yerleşim bölgesine uzaklık?

Yerleşim biriminin türü? (çiftlik, köy vs.)

Barajda meydana gelebilecek her hangi bir aksaklıktan yerleşim birimi ne derecede etkilenebilir?

3. Değerlerin dağılımı

Birim

Değer (Para birimi)

Şantiye tesisi ve geçici işler,

Atölyeleri depolar, kamplar

Derivasyon tüneli(batadolar, tüneller)

Baraj

Galeriler, yer altı depoları

Dolgu savağı

Dolum/boşaltım işleri

Çelil hidrolik yapılar

Enerji santrali (inşaatın parçası)

Elektromekanik ekipmanlar

Alt istasyonlar, transmisionlar hatları

Toplam Değer

4. Baraj Tipi

Toprak dolgu baraj

Kaya dolgu baraj

Geçirimsiz zarf

Geçirimsiz kabuk

Kil

Bitümen

Beton

Diğer

Ağırlık bendi

Levha/kemer baraj

Çok kemerli baraj

Yuvarlak başlı kemer baraj

Kemer baraj

Kombine(varsaa belirtiniz)

5. Teknik bilgiler

Kret uzunluğu (M)

Yükseklik(M)

Kret genişliği(M)

Taban genişliği(M)

Memba eğimi

Mansap eğimi

Dolgu savağı yeri:

Baraj alanında

Baraja bitişik

Dolgu savağı tipi:

Peyezan

Baraj içi/altı

Galeri

Şaft

Enerji santrali:

Yer altı

Yer üstü

Baraj dışında (uzaklığı belirtiniz)

6. Temel

Sert kaya üzerinde dökme malzeme

Şaplı perde

Sert kaya üzerine :

Kayanın tipi

Kayanın yüzeyden derinliği

Patlayıcı madde kullanımı gerekli ise nerede olacağını belirtiniz.

7. Zemin detayları

(Lütfen aşağıdaki bilgileri içeren katman şemasını ekleyiniz.)

Tip :

Kalınlık :

Meyil :

A) Düzleme göre

B) Baraja göre

Zemin suları:

Zemin altı seviyesi

Su boşaltımı gerekli mi? boşaltılacak suyun miktarı (M^3/S)

Pompaların rezerv kapasitesi (M^3/S)

Pompaların çalışma şekli:

Elektrikle

İçten yakmalı motorlar

Elektrik enerji kaynağı:

Ana şebekeden

Şantiye jeneratörleriyle

8. Akarsuyun

Adı:

Türü:

Çay

Mevsimlik akan su

Nehir

Azami ve asgari su seviyesi :

Gözlem dönemi :

Kuru sezonda (M) :

Normal su seviyesi (M) :

Ölçülmüş en yüksek değer (M):

Tarih

Yağış oranı:

Gözlem dönemi

Kuru sezonda (M^3/S)

Normal (M^3/S)

Ölçülmüş en yüksek değer (M^3/S)

Tarih

9. Selden korunma yöntemleri

Batardo:

Normal su seviyesinden yükseklik (M)

Sel tekrarlanma periyodu (YIL)

Dolgu

Palplanş duvar

Hücresel batardo

Diğer

Memba yönünde başka baraj mevcut mu?

Evet

Hayır

Detayları belirtiniz.

Sel uyarı sistemi mevcut mu?

Evet

Hayır

Alarmin çalışması ve selin şantiyeye ulaşması arasındaki süre nedir?

10. Kenar parplanjı

Doğal eğim

Palplanş duvar

Diyafram duvar

Kazık

Shotcret

Ankraj gerekiyor mu?

Evet

Hayır

11. İnşaat programı

İçerik: _____ Uygulama tarihi/ tahmini çalışma süresi

Şantiye tesisi ve geçici işler

Atölyeler, depolar, kamplar

Derivasyon tüneli(batadolar, tüneller)

Baraj

Galeriler, yer altı depoları

Dolgu savağı

Dolum/boşaltım işleri

Çelik hidrolik yapılar

Enerji santrali (inşaatın parçası)

Elektromekanik ekipmanlar

Alt istasyonlar, transmisyonlar hatları

EK I: İNŞAAT SİGORTALARI YOL İNŞAATI EK SORU FORMU

Otoyol ve demiryolu inşaatı için ek soru formu:

1. Projenin adı :

2. İnşaat sahası:

Düzlük, tepelik, dağlık, yerleşik alan, yarı yerleşik alan, açık arazi

Eğer proje yarı yerleşik ya da yerleşik alanda gerçekleşecekse en yakın yapıya uzaklığını ve yapının türünü belirtiniz.

3. Değerlerin dağılımı

Şantiye tesisi ve geçici işler

Atölyeler, depolar, kamplar

Hafriyat

Yer altı su yolu, alt ve üst geçitler

Zemin çalışması/balast

Kaplama işi/ray sistemi

Elektromekanik donanım

Diğer işler

Toplam değer

4. Yolun tipi:

Otoyol

Şehiryolu

Belediye yolu

Şerit/ray hattı sayısı

Çift yönlü yol var mı?

Evet

Hayır

Tipi

Kaplamasız

Kaplamalı

Yalnız kaplama

5. Üst yapılar

Malzeme türü

Malzeme kalınlığı

Malzeme sıklığı

Zemin türü

Zemin altı yapılar

Su seviyesinin zemine olan uzaklığı

Kullanılan malzemenin yerli/yabancı olması

6. İnşaat programı

İçerik

Uygulama tarihi, işin tahmini süresi

Hafriyat

Yer altı su yolu

Alt ve üst geçitler

Zemin çalışması/balast

Kaplama işi/ray sistemi

Diğer çalışmalar

Yolun inşa halindeki azami uzunluğu (km)

7. İnşaat sürecinde trafiğim akışı devam edecek mi?

Evet

Hayır

8. Kaplama işi tamamlanmadan önce yeni yol trafiğe açılacak mı?

Evet

Hayır

9. Projenin ne kadarı tek bir hasarda zarar görebilir?

10. Hangi işler taşeronlar tarafından yapılacaktır?

11. Hangi müteahhitler inşaat sahasında sigortalıdan bağımsız olarak çalışacaklardır?

Bu müteahhitler tarafından hangi işler yapılacaktır?

12. Bürolar, kamplar, atölyeler nereye yerleştirilmiştir?

İnşaat demirbaşları, ekipmanları, malzemeleri nerede depolanmıştır?

Detayları belirtiniz veya çizimleri ekleyiniz.

ÖZGEÇMİŞ

1979 Samsun doğumlu olan Alper TÜFEKÇİ, Samsun Anadolu Lisesini bitirdikten sonra 1998 yılında İ.T.Ü İnşaat Fakültesi, İnşaat Mühendisliği Bölümüne girmiştir. Yapı Denetimi konusunda bitirme çalışması yapan ve 2002 yılında lisans öğrenimini tamamladıktan sonra Yapı Mühendisliği Ana Bilim Dalı'na kabul edilen tez sahibi, 2002 yılında özel bir şirkette başladığı iş yaşamına yine bir özel şirkette devam etmektedir.

